RADU TUDORAN

fiul risipitor

RADU TUDORAN

FIUL RISIPITOR

ROMAN

A treia ediție NE VARIETUR

EDITURA MINERVA

București — 1974

PARTEA ÎNTÎI

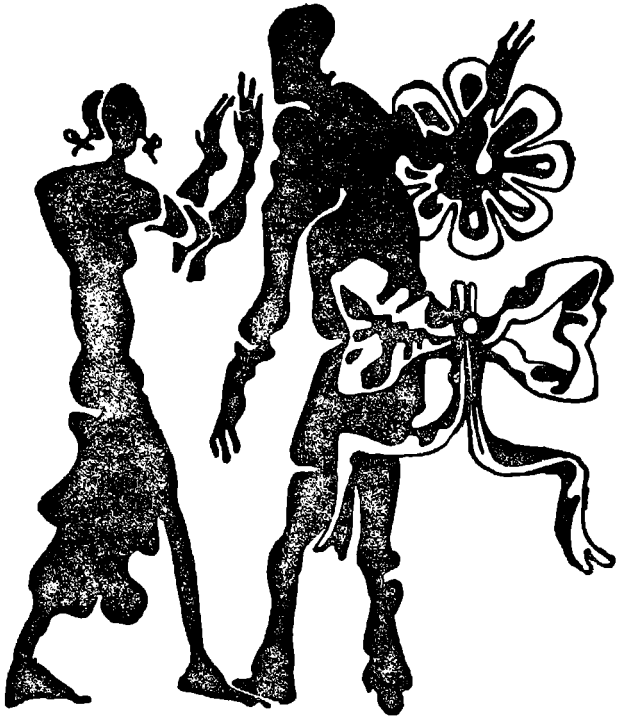

1

Pe fereastra sufrageriei veneau glasuri amestecate. Cineva întrebă:

— Sînteţi rudă cu generalul Alion care a luptat la Plevna?

Eva îl auzi pe Maior răspunzînd repede în locul bătrînului:

— Nepot.

Nu-i păsa, altfel ar fi trebuit să se mire că nu ştiuse. Ocoli casa pe la bucătărie şi ieşi în faţă, o dată cu soarele, care, trecut de vîrful acoperişului, inunda terasa de scînduri. Vagonetele funicularului continuau să alunece migălos, uniform şi interminabil pe liniile lor aeriene.

Ceva mai tîrziu, Eva auzi paşi repezi în sufragerie, scările de lemn care duceau sus trosniră, o uşă se trînti la mansardă, după aceea pe fereastra din acoperiş răzbiră drăcuielile Gettei. Abia acum îşi dădu seama ce urmări va avea fapta ei necugetată, dar nu se sperie şi nu găsi altceva mai bun de făcut decît să se îndepărteze de locul primejdios.

Porni pe scări, din terasă în terasă, strîmbîndu-şi picioarele subţiri pe trepte, în mişcările ei pocite de toate zilele. Nu-şi îngrijea nici mersul, nici înfăţişarea ; se lăsa

să crească la voia întîmplării, încovoindu-se într-o parte şi în alta, fără să caute un arac pe care să se îndrepte.

La ultima terasă, se opri şi se aşeză, fără rost, pe bordura de piatră. Aici vagonetele îi treceau pe deasupra capului, atît de aproape că simţea mirosul lemnului adus de peste munte.

Şedea ades în locul acesta, deşi nu-i plăcea priveliştea din faţă ; dincolo de rîu şi de calea ferată, muntele se ridica întunecat şi puternic, zdrobindu-i privirea. Peisajul i se părea concentrat, avea prea multe detalii şi prea puţină întindere. Era altfel cînd cobora la cîmpie ; atunci orizontul se lărgea puţin cîte puţin, cu fiecare gară, pînă ce la sfîrşit se pierdea în depărtări fără densitate, şi ea se simţea despovărată.

Dar, cu toată apăsarea şi neliniştea venite dinspre munte, ar fi vrut să se agaţe odată de un vagonet şi să se ducă în necunoscut, spre creste, pînă la locul acela inimaginabil unde se încărcau lemnele, poate un altfel de continent, numai de păduri şi fără oameni.

Cum şedea astfel, Eva rămăsese cu ochii la unul din vagonetele care coborau, cu un contur deosebit de al celorlalte. Curînd îşi dădu seama că deasupra lemnelor şedea un om ceea ce i se părea ciudat şi de necrezut. Şi totuşi era un om viu, de pe pămînt, deşi ai fi spus că vine din cer. Cînd ajunse aproape de marginea terasei, inexplicabilul personaj, agăţat cu o mînă de lanţuri, se aplecă, gata să cadă.

— Hei, fetiţo, Maiorul e acasă ?

Eva era atît de uimită, încît nu putu scoate o vorbă. Făcu numai un semn afirmativ cu capul. El îşi dădu drumul de pe lemne şi rămase agăţat în mîini de cadrul vagonetului.

„O să-şi rupă picioarele !“ gîndi Eva.

Puţin mai departe, omul zbura prin aer; înălţimea nu atingea trei metri, dar ei i se părea mortală. O clipă închise ochii fără voie. În clipa următoare, îl văzu pe străin apropiindu-se teafăr.

— Tu eşti de sus? o întrebă fără ocoluri.

— Dar tu, de unde eşti ?

El se aşeză pe piatră, alături.

— Cine te-a învăţat să răspunzi aşa?

— Mă priveşte! Dacă ai treabă cu domnul Maior, îl găseşti sus. Dar are musafiri şi supărări, aşa că n-ai picat bine.

— Ia te uită! zise el deodată. Tu semeni cu Walewska!

Ea îl privi:

— Care Walewska?

Ştia ceva despre o Marie Walewska.

— Da, semeni! Eşti cumva nepoata Maiorului?

Ea încuviinţă din cap.

— Te credeam mai mare.

— Aia e soră-mea, Getta.

— Acum ştiu! Tu eşti Eva!

Chipul ei se lumină.

— Şi tu eşti Secătura! Am ghicit?

El începu să rîdă:

— Cine îmi spune aşa? Maiorul?

— Da. Spune că nu eşti bun de nimic. Că ai plecat de acasă şi ai prăpădit toţi banii la Paris.

— E adevărat că aşa se obişnuieşte, dar eu am umblat prin alte părţi.

— Şi cînd te-ai întors, de supărare, tatăl tău a murit.

— Nu-i aşa! Cînd m-am întors, tatăl meu s-a bucurat şi a pus să se taie viţelul cel gras.

— Îmi spui parabole din Biblie !

— Îți spun cum a fost. A tăiat viețelul cel gras și a băut și s-a înveselit și a mîncat atîta friptură de viețel, încît a murit.

— Îți bați joc de mine!

— Nu! A murit de apoplexie. Atunci l-am înmormîntat, și pe urmă am vîndut fabrica.

— Fabrica asta ! Nu-ți pare rău după ea ?

— De loc !

— Dar banii oricum i-ai pierdut !

— Nu i-am pierdut ; i-am cheltuit. E altceva.

— Înțeleg ! Cred că e ceva destul de frumos. Acum ce faci ?

— Am o pădure, sus ; tai lemne și le trimit aici, la fabrică. E o treabă din care se poate trăi. Am acolo o cabană ; mai am și un gater.

— Care face scînduri ? Îmi plac foarte mult scîndurile ! Sînt drepte și albe și au ceva curat, dar ceva al lor, din naștere, curat cum nu se mai poate !

El se ridică în picioare și îi apucă mîinile.

— Nu mi-ar fi trecut prin minte una ca asta ! Dacă ai fi mai mare te-aș iubi, așa, dintr-o dată !

Îl privi cu o nedumerire gata să devină spaimă și schimbă vorba, numai că pretutindeni se năștea spaima.

— Cine e Walewska ?

— O actriță care s-a sinucis.

Cum putea să conceapă astfel de asemuire, îngrozitoare și fantastică ? Eva simțea că se clatină.

— Dacă vrei să vorbești cu Maiorul du-te sus și încearcă.

— Nu mergi și tu ?

— Nu. Sînt supărați pe mine.

— Dar ce-ai făcut ?

— O poznă. Le-am stricat toate socotelile. Getta plînge, şi ofiţerii au venit degeaba. Cred că după ce pleacă ei, Maiorul o să mă bată cu cravaşa. Ca să-ţi spun drept, mi-ar conveni să mă bată acum, ca să scap de grijă.

— Am să pun eu o vorbă bună pentru tine. Hai sus !

— Nu merg. Du-te singur !

— Atunci stau şi eu aici. Ce ofiţeri sînt la voi ?

— Nu-i ştiu.

— Şi de ce-au venit ?

— I-a invitat Maiorul, pentru Getta, că ea nu vrea să se mărite decît cu un ofiţer.

— De ce nu te piepteni mai frumos ?

Se ridică, veni în faţa ei şi, fără s-o întrebe, îi despletí cozile, răsfirîndu-i părul pe umeri.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă Eva.

El îşi privea mîinile.

— Vreau să văd dacă nu mi-a rămas aur pe degete.

— Nu e urît ce spui, dar am citit aşa ceva prin cărţi.

— Şi eu ! Ba încă în cărţile proaste !

— Şi pe urmă, părul meu nu e blond.

— Are să fie. Îl simt că îşi caută culoarea. Ştii unde are s-o găsească ? În soare !

— Dacă te ascult crezi că sînt proastă ?

— Nu ! Eşti mică ! Nici o femeie nu e proastă.

Atîtea vorbe puteau şi s-o ameţească ! Îşi aplecă privirea, îşi văzu pantofii de şcoală, urîţi, de box negru, cu tocuri joase şi cu paftale de metal galben, ca nişte botine de slujnică. Încercă să şi-i ascundă, acoperindu-l inutil pe unul cu celălalt.

El îi apucă obrazul în mîini şi o privi cu luare-aminte.

— Tu ai să fii o fată frumoasă !

Eva nu putea şti că în sentinţa lui avea să-şi găsească originea un filon bogat de suferinţe viitoare.

— Da ; ai gene lungi şi ochi limpezi. Restul e făgăduinţă... Peste cinci ani, nu, mai curînd, peste doi, peste trei, dacă am să te întîlnesc undeva, am să te iubesc de la întîia privire.

Îşi duse mîna la frunte ; nu mai făcuse niciodată acest gest ; avea să-l facă de multe ori de acum înainte. Simţea că se înăbuşă. Atunci auzi glasul Maiorului.

O căuta, în jurul casei. Ieşiseră cu toţii pe terasă ; ofiţerii plecau, zornăindu-şi pintenii.

— Trebuie să mă duc, zise Eva.

Şi o luă repede pe scări, fără să observe că îşi mişca picioarele altfel decît în celelalte zile. Un resort viu îi stăpînea gleznele şi dădea paşilor o elasticitate necunoscută înainte.

La jumătatea drumului, se întîlni cu ofiţerii. Coborau gălăgioşi, cam ameţiţi de vin, rîzînd în hohote şi lovindu-se cu cravaşele în carîmbii cizmelor. Unul întrebă :

— Cine-i urîta asta ?

Ea se strîmbă în urma lor.

— Voi sînteţi urîţi, împintenaţilor ! le strigă, furioasă.

Nu mai îndura vorba care o lăsase nepăsătoare pînă astăzi.

Maiorul o aştepta pe terasă.

— O cunoşti ? Ce-a fost în ea ?

Era o cutiuţă rotundă ; o aruncase pe jos, lîngă patul Gettei.

Eva privi devale ; omul care venise din nori şedea acolo, pe bordura de piatră. Răspunse :

— Praf de scărpinat.

— Tu l-ai turnat pe rochie ?

— Numai la subţiori.

— Bine ! Du-te la tine şi pregăteşte-ţi spinarea. Şi să nu te mai prind afară din casă cît o ţine vacanţa !

Ajunsă în odaia ei, Eva se opri la oglindă şi se privi, cum s-ar fi văzut întîia oară. Se privi în ochi, de aproape, îşi flutură genele, îşi mîngîie obrazul slăbuţ şi palid, îşi trecu mîinile prin păr, cercetîndu-l ca pe părul alteia. Avea simţămîntul că nu este singură în odaie, descoperea în sine o a doua fiinţă, de care se temea ca de o străină. Niciodată nu se gîndise atît la ea însăşi. Şi acum aştepta de la cea de a doua fiinţă o lămurire.

Dar fiinţa ei străină nu vroia să spună nimic, trăgea înapoi, s-ar fi dus pe scări, spre ultima terasă, unde stătea omul din munţi şi unde Eva nu mai avea voie să coboare pînă la sfîrşitul vacanţei. N-avea să-l mai vadă...

Strînse dinţii, se îndepărtă de oglindă şi începu să-şi adune părul răsfirat de el, refăcîndu-şi cele două coade pocite. Apoi se întinse pe covor, cu mîinile sub cap. Privea pe luminatorul din acoperiş cerul amurgind.

2

Astfel, Eva rămase închisă în casă o vară întreagă. Trebuia să înveţe, ca să-şi dea o corijenţă, dar nimic nu o îndemna să pună mîna pe carte. Privea cerul şi asculta huruitul vagonetelor. În lipsa Maiorului, cobora în sufragerie ca să vadă munţii, pe uşa de la terasă. Află, ca despre un străin, că taică-su boleşte, închis în odaie. Ma-

iorul îl ura și nu putea să-l ierte. În ziua cînd fuseseră ofițerii la masă, făcuse o ispravă, într-un fel mai mare decît a Evei. Ofițerii îi atribuiau gradul acela colosal sub care le fusese prezentat și-i tot spuneau : „Domnule general, poftiți !“ „Domnule general, mai doriți ?“ El tăcea, cu capul în farfurie, pînă ce deodată se ridicase în picioare și le-o retezase scurt :

— Ia, mai slăbiți-mă ! Sînt căpitan în retragere ! General n-am fost niciodată ! Am onoarea să vă salut !

Cu aceste cuvinte, dus fusese în odaia lui, de unde nu mai ieșise nici ca să vină la masă. Curînd începuse să bolească.

Zile în șir, Eva urmărea vagonetele funicularului, cu inima strînsă, tot așteptînd să vadă un om coborînd.

Într-o seară de furtună, căzu trăsnetul la fabrică, pe remiza camioanelor. Remiza se aprinse, focul trecu alături, la niște magazii. Ploaia vijelioasă, în loc să-l stingă, părea că mai mult îl ațîță. Toată noaptea jucară flăcările la geamuri ; în casă fu destulă nelinişte, le era frică să nu-i ajungă focul. Maiorul alerga de colo pînă colo, zăpăcit, poruncind să se scoată mobilele afară, dar din ai casei nimeni nu era destul de voinic. Slujnica își adună lucrurile într-o boccea, le duse pe deal, se așeză deasupra lor și cu umbrela deschisă sub ploaie, așteptă să se aprindă casa. Doar o dată se ridică de pe boarfe și aleargă la bucătărie, să-și ia o pereche de papuci vechi, uitați sub răcitor.

Doamna Alion își scosese din dulap cutia cu bijuterii. Era o cutie de bomboane, în care adunase cîteva podoabe necăjite : o broșă veche, cîteva inele, o pereche de cercei, ceasul de aur și cele două decorații ale domnului Alion.

Getta îşi întinsese pe pat rochiile, ciorapii de mătase, pantofii şi pachetul legat cu panglică albastră, cuprinzînd scrisorile primite de la admiratori. De bolnav nu se ocupa nimeni.

Eva văzu că fiecare îşi poartă de grija lui. Ea nu avea ce să-şi salveze. În zori focul se stinse. Aproape îi păru rău.

Tot în vara aceea, o funcţionară de la fabrică se aruncă înaintea trenului. Nimeni nu înţelegea pentru ce ; abia se măritase de cîteva săptămîni.

Spre toamnă, slujnica fu alungată din casă, cu burta la gură. Maiorul aduse alta în loc, o fată de la ţară, lucrătoare cu ziua la gatere.

Odată, coborînd scările, Eva o auzi pe doamna Alion mustrîndu-l pe Maior, dar cu destulă sfială :

— Vezi acum, nenorocește-o şi pe asta !

Se temea de el, fiindcă se bucura de azilul lui.

La începutul lui septembrie, Eva plecă la şcoală. O săptămînă înainte trebuiră să se ocupe de ea, să-i pregătească lucrurile cerute de regulamentul internatului. Pe urmă, doamna Alion se tîrgui mult timp cu frate-su pentru nişte bani. Eva ştia că sînt banii de taxe şi se simţea umilită. În ziua aceea o cuprinse deznădejdea. Desfăcu şuruburile oglinzii de pe masă, şi scrise cu creionul pe partea dinăuntru a suportului de lemn „2 septembrie 1930 — ziua cea mai nefericită din viaţa mea.“ Prinse sticla la loc şi se simţi uşurată, de parcă s-ar fi destăinuit cuiva.

În dimineaţa plecării se trezi în zori, cu mult înaintea tuturor şi, tremurînd de frig, privi mult timp, de pe terasă, vagonetele care urcau în munţi. Nu ştia pînă unde

se duc şi nici nu credea posibil ca ea să ajungă vreodată acolo ; locul unde se sfîrşea linia funicularului rămînea inimaginabil.

Îndată răsări soarele şi atunci se întoarse în cameră să-şi strîngă ultimele lucruri. Mai tîrziu, cînd cobora scările, cu slujnica în urmă ducîndu-i bagajele, căci altcineva n-o conducea la gară, se opri puţin pe ultima terasă, sub cablurile funicularului. Se vedea fumul ieşind pe burlanul de la bucătărie ; fum alb. Totuşi era bine acasă ; s-ar fi întors. Dar trebuia să-şi urmeze drumul — şi se simţea izgonită.

Înainte de a porni mai departe, îşi aşeză coadele pe spate ; făceau parte din uniformă — şi din viitorul ei fără speranţe.

3

În vara care trecuse, la 15 iunie Eva împlinise paisprezece ani şi era o fată urîtă. Părul ei, împletit în coade, nu avea nici o culoare, şi n-avea să capete una precisă decît mai tîrziu. Pînă atunci, cînd cenuşiu, cînd blond, cînd roşcat, în nuanţe spălăcite, în loc să fie o podoabă femeiască, de multe ori o sluţise. Dar apoi deodată prinsese viaţă, parcă prin răzmeriţă sau prin vreo invocaţie disperată, şi devenind negru aşa rămăsese, cu o strălucire definitivă. Totul în fiinţa ei urmase aproape aceeaşi cale.

Venise în vacanţă, la familia ei de care se simţea înstrăinată. Doar pe taică-su ar fi putut să-l iubească, fi-

indcă era blînd, singur şi neajutorat, cu priviri de animal bolnav ; el însă nu avea nevoie de dragostea ei, nu avea nevoie de nimic.

Locuiau cu toţii la fabrica de cherestea, unde Maiorul, fratele doamnei Alion, era administrator delegat. Aveau o casă mare pe versantul dealului, deasupra gaterelor, cu o terasă de lemn de jur împrejur. Alte terase, săpate în coastă, se înşirau ca nişte trepte mari pînă în vale şi făceau legătura familiei cu restul lumii.

Camera Evei, la mansardă, cea mai urîtă din toate, n-avea fereastră, ci un luminator în acoperiş, aşa că nu vedeai decît cerul, dar ea se bucura că stă singură ; îi plăcea să viseze întinsă nu pe pat, ci pe covorul de jos, de unde urmărea ore în şir mişcarea norilor pe cer, unicul element al peisajului ei. Prin comparaţie, camera vecină, a Gettei, părea un buduar de prinţesă, însă Eva nu o invidia pe sora ei şi nici nu intra vreodată la ea. Ceilalţi, adică Maiorul, apoi domnul şi doamna Alion locuiau la parter, în camerele din jurul sufrageriei. Pe coridorul care ducea la bucătărie mai exista o odaie mică, a slujnicei.

Stăpînul casei şi protectorul tuturor, Maiorul, era un om scund, pîntecos, cu mîinile păroase, cu obrazul fumuriu. Avea gura atît de roşie, încît părea fardată, mai ales prin contrast cu o mustăcioară subţire şi foarte neagră, cănită însă, ca şi părul cîrlionţat, de meridional. Aceste detalii îi dădeau o fizionomie de om foarte vioi, ceea ce nu era contrazis nici de gesturile lui, nici de apucături.

Doamna Alion nu avea nimic din vioiciunea fratelui ei. În prezenţa lui stătea cu ochii în pămînt, supusă pînă la laşitate, neîndrăznind să discute, să-şi dea vreo părere, să-şi apere bărbatul de vreo jignire sau de vreo nedrep-

tate. Preferata Maiorului, Gettei nu-i trebuia altă protecție, și cu ea maică-sa era servilă și lingușitoare. Evei, în schimb, nu-i păstra decît indiferență, în cazul cel mai bun, iar în alte cazuri ciudă și dușmănie. Niciodată nu protesta cînd Maiorul o pedepsea cu brutalitate, nu vroia să-și însușească nici o răspundere, se lepăda de greșelile fetei cu o grabă slugarnică și poate regreta că nu se poate lepăda de ea în întregime.

Ultima greșeală, datorită căreia Eva rămăsese închisă în casă pînă la sfîrșitul vacanței, fusese nu o răzbunare și un atentat, cum spunea Getta, ci o răzvrătire.

În ziua aceea, stătea întinsă pe covor în odaia ei, cînd îl auzi pe Maior strigînd de pe terasă :

— Fetelor, haide, fiți gata, că vin ofițerii !

Îndată, în odăile de la parter se stîrni mișcare, se auziră pași grăbiți, uși trîntite, scaune mutate din loc, zgomote care trădau graba și tulburarea. Getta stătea în ușa terasei, cu degetele răsfirate la soare, să i se usuce lacul proaspăt de pe unghii. Slujnica așeza scaunele în jurul mesei.

— Haide, grăbește-te ! îi strigă Maiorul, intrînd asudat, cu pălăria de pai dată pe ceafă.

Getta se întoarse pe călcîie, străbătu sufrageria, cu degetele tot răsfirate, și lovi cu cotul în ușă, la odaia domnului Alion.

— Tată, haide că vin ofițerii !

Pe urmă dispăru pe coridor, spre bucătărie.

— Mamă, terminați, că vin ofițerii !

Se întoarse și se opri lîngă scară, de unde strigă spre mansardă :

— Tîmpito, eşti sus ? Vezi unde dispari, că vin ofiţerii !

Eva nu avea altă îmbrăcăminte decît uniforma de şcoală şi, ca să nu facă impresie proastă, i se pusese în vedere să nu apară în faţa musafirilor. N-o interesau nici aceştia, nici masa care se pregătea de trei zile, cu fripturi şi cu îngheţată ; îi plăcea mai mult să se plimbe prin plantaţie, sau să numere vagonetele funicularului, aşa că primise bucuroasă decretul familiei. Acum însă, tonul soră-si, plin de ifos şi de dispreţ, o scoase din sărite.

Getta nu-şi îmbrăcase încă rochia pregătită pentru oaspeţi ; aştepta s-o pună în ultimul moment, ca să n-o şifoneze. Eva intră în buduarul de prinţesă, văzu rochia întinsă pe pat, ţeapănă, şi presără la subţiori tot praful de scărpinat pe care-l avea într-o cutioară. Nu se gîndea să nege, nici să-şi ceară iertare şi nici nu s-ar fi mulţumit cu atît dacă ar fi putut merge mai departe. Să fi avut cum, i-ar fi pus praf de scărpinat şi Maiorului, pe ceafa asudată, le-ar fi pus şi ofiţerilor, pe sub guler, ar fi pus sare amară în vin, şi în supă tot piperul din bucătărie.

Ofiţerii mîncară cu poftă şi băură cu voie bună, în timp ce Getta, care fugise de la masă fiindcă nu mai putea să suporte mîncărimile, se zvîrcolea în pat şi bocea cu obrazul îngropat în pernă. Din cînd în cînd, cîte unul din oaspeţi întreba din politeţe, cu o halcă de carne în gură :

— Dar unde s-a dus domnişoara ?

— Nu se simte aşa bine.

Ajunseră să şi uite de ea pînă la urmă. Eva fu socotită răspunzătoare de întreaga nenorocire. Şi astfel, toată bătaia de cap, toată cheltuiala, toată alergătura, se duseră de rîpă. Maiorului îi era mai cu seamă necaz că tăiase

unul din cei trei curcani mari, pe care îi păstra pentru evenimente însemnate.

Ziua aceea adusese un eveniment însemnat, însă pentru Eva, nu pentru ceilalţi.

4

Cînd veni în vacanţa Crăciunului, greşeala ei încă nu fusese uitată, fiindcă Getta tot nu se consolase, dar erau cu toţii prea obosiţi de atîta pedeapsă, aşa că prizonieratul nu fu reînnoit şi o lăsară în pace. Începînd de a doua zi, Eva se aşeză la pîndă, în sufragerie ; vagonetele aduceau numai lemne albite de zăpadă. În timpul sărbătorilor, funicularul înţepeni, şi ea începu să bată drumurile, umblînd ceasuri întregi prin ger, cu speranţe neclare. Pînă ce, fiind de faţă la o discuţie între doamna Alion şi Maior, află că omul acela era plecat de două luni, nu se ştia unde şi pînă cînd.

Atunci se închise în cameră, singură toată ziua, meditînd, pe marginea patului, cu capul în palme şi cu ochii închişi. Se gîndea la întîmplarea de sub funicular, care pe măsură ce trecea timpul, i se părea mai nedreaptă şi mai de neuitat. Începea să se întrebe ce legături existau între faptele ei şi faptele altora ; cine hotărîse şi cu ce scop, ca o fiinţă străină, un om necunoscut, să-i apară în viaţă, să-i spună : „Ce bine semeni cu Walewska !“, să-i răsfire părul pe umeri şi apoi să dispară ? Ce trebuia să însemne întîmplarea aceea ? Trebuia să însemne ceva pentru el, pentru ea — sau pentru funicular ?

Își aducea aminte cum îi luase obrazul în mîini. Ce mîini mari și grele, și cîtă siguranță în mișcările lor! Și felul cum sărise de pe vagonet, de la înălțime, fără să pățească nimic! Să fi avut, oare, puteri supraomenești?

Nu mai scrisese nicăieri, despre vreuna din zilele acelea, că ar fi fost cea mai nefericită din viața ei. Consumase superlativul, o dată pentru totdeauna, și o precoce onestitate sufletească o împiedica să trișeze cu conștiința ei. În realitate, toate zilele de singurătate era nefericite, foarte nefericite, cele mai nefericite!

În ziua plecării la școală, mergea iarăși pocit, strîmbîndu-și gleznele pe scări. Astfel începea să uite. Era bine, fiindcă nu mai existau speranțe; nu-l regăsi nici la Paști, nici în vacanța mare. Acum știa toată lumea că e plecat din țară, și cine ar fi putut spune dacă va mai veni înapoi?

Mai tîrziu, în altă vacanță, Eva se opri o dată pe terasa de sub funicular și, privind vagonetele, se întrebă dacă o mai emoționau. Nu! Le privea cu indiferență; prea le urmărise mult timp. Totul se tocise; rămăsese tristețea.

Trecuse a doua vară, era ultima zi de vacanță, cînd Maiorul, la masă, între două sorbituri de supă, spuse din senin:

— Secătura aia de sus s-a întors.

Acestea se întîmplau la începutul lui septembrie 1932. Eva împlinise șaisprezece ani. Se făcu albă.

Maiorul urmă:

— Săptămîna viitoare o să-l invit la noi. Să faceți o înghețată, sau o tortă, ceva ca lumea.

Și privind-o pe Getta, i se adresă prima oară cu glasul ridicat, probabil datorită eșecurilor matrimoniale de pînă azi:

— Că de unde moaşta să-ţi găsesc ofiţer ! ? Mai bine pune-ţi ochii pe ăsta. Dacă mă asculţi pe mine, o să-l dăm noi pe brazdă.

În odaia lui, bătrînul se răsucea în pat. Getta se făcuse roşie. Doamna Alion tăcea, cu chipul îngheţat.

A doua zi, Eva plecă, în timp ce la bucătărie se curăţau nuci pentru tort.

5

Era alt Crăciun, şi nu veni acasă. „Rămîn la internat, îi scria pe o carte poştală doamnei Alion. E prea frig în tren. Dacă vă prisoseşte, trimiteţi-mi un cozonac.“ Primi cozonacul tîrziu, spre sfîrşitul vacanţei.

Nu se duse acasă nici de Paşti. „Rămîn să învăţ.“

Şi învăţă, într-adevăr, însă aplecată cu ură pe cărţi.

Ceea ce făcea astfel, în numele acelei zile îndepărtate, din urmă, însemna prea mult, chiar şi pentru un suflet exaltat.

O dată cu venirea vacanţei mari, cînd nu mai putea rămîne la şcoală, trebui să se întrebe dacă era vindecată sau nu. Pentru ea, vindecarea avea alt înţeles decît cel comun : iubise un om, el nu mai exista, altul nu putea să-i ia locul, niciodată şi cu nici un preţ. Era în iunie 1933 ; împlinea şaptesprezece ani. Înainte de a găsi răspunsul, primi o telegramă : tatăl ei murea.

Ajunse în ziua cînd îl îngropau. Acasă nu era nimeni, afară de slujnică, una necunoscută, care tocmai făcea curăţenie în odaia mortului ; în aer persista mirosul de flori

veştede, de tămîie şi de lumînări, tot ce rămînea de la tatăl ei.

Ieşi pe terasă şi privi vagonetele funicularului, cu o tristeţe îndepărtată. Curînd, se întoarseră cu toţii de la cimitir ; Maiorul mergea în frunte în haine negre şi cu pălăria de pai dată pe ceafă.

— Ce căldură, domnule, ce căldură ! Începuse să miroase a hoit !

Chemă slujnica să-i şteargă praful de pe ghete. Erau ghete de lac, cu gumilastic, din vremea cînd fusese militar.

Doamna Alion şi Getta aveau rochii de doliu.

— Ai sosit ? întrebă Getta.

— Vino să-ţi punem ceva negru ! zise doamna Alion.

Merseră sus şi răscoliră coşul cu vechituri de sub scara podului, pînă ce dădură peste o rochiţă neagră, purtată de Getta cîndva. Aşa căpătă Eva prima rochie de domnişoară, în locul şorţului cenuşiu.

Seara, la cină, o priviră cu toţii, surprinşi. Lumina electrică era oprită de la uzină. Pe masă ardeau lumînări. Primul vorbi Maiorul ; după ce se uită la ea stăruitor, remarcă uimit :

— Eva noastră a crescut !

Doamna Alion oftă :

— Cresc fetele, cresc şi grijile !

În glasul ei era o lamentare al cărei tîlc Eva nu îndrăznea să-l descifreze, de teamă că ar putea să se înşele. Puţin mai tîrziu, Getta i se adresă enervată şi autoritară :

— Ia apleacă-te la lumină ! Mamă, dumneata vezi ? Parc-ar avea părul blond !

Eva simţi o lovitură în inimă. Stătea împietrită, cu buzele întredeschise, cu obrazul de alabastru, sub lumina

tremurată a lumînărilor rămase de la priveghi. În ființa ei se trezea o amintire veche, dureroasă și amenințătoare.

Maiorul o privea din ce în ce mai admirativ.

— S-a făcut frumușică, arde-o-ar !... O să se țină droaie golanii după ea !

— Să n-o deochi ! îl întrerupse doamna Alion.

Getta se posomorî. Eva era înspăimîntată de cele ce puteau să i se întîmple, începînd de a doua zi.

6

În prima săptămînă nu se întîmplă nimic. Ar fi vrut s-o întrebe ceva pe soră-sa, dar știa că gura i s-ar fi încleștat de la primul cuvînt. Timpul trecea într-o așteptare înfrigurată, cu speranțe și cu descurajări. Într-o zi, Maiorul veni de la fabrică supărat.

— Ce ai ? îl întrebă doamna Alion, pe cînd îi punea mîncarea în farfurie.

— Nimic ! Secătura aia îmi face încurcături.

Eva nu ascultă mai departe. Un zîmbet de izbîndă, neclar și nesigur, i se ivi în colțul gurii. O privi pe Getta și o văzu tulburată, cu nasul în fața de masă, strîngînd nervoasă gogoloașe de pîine între degetele ei cu unghii carmin.

„Secătura ! Mai trăiește, minunata, neasemuita mea Secătură din munți ! Nu l-au omorît !“ se gîndi, amețită de bucurie.

Nu, nu era vindecată, acum vedea limpede — și mulțumea lui Dumnezeu că nu se vindecase. Noaptea îl visă : înalt, puternic, cu pieptul gol, cu părul ca aurul, fluturat de vînt, cu o spadă mare în mînă, coborînd din munți pe

un nor, sau pe un cal sălbatic... Citise de curînd „Nibelungenlied", şi eroul din vis se confunda cu cel din legendă.

Se trezi confuză. Îl visase limpede, dar dacă încerca să şi-l amintească din realitate, nu izbutea ; îl văzuse prea puţin şi nici nu-l privise făţiş. Trecuseră trei ani de atunci. Îi uitase înfăţişarea, dar pe el nu.

7

În a doua săptămînă, Eva se duse mai în fiecare zi la cimitir, la marginea satului, sub munte.

Odată, cînd se întorcea, văzu ieşind pe poarta fabricii un om care, deşi încă departe, îi atrase privirea hipnotic ; îl recunoscu instinctiv. Se opri ; îi venea să se aşeze în iarbă, pe marginea drumului, să moară sau să nu mai ştie nimic.

Omul se apropia, negrăbit. Se învinse şi merse spre el, cu mişcări aproape înţepenite. Nu izbuti să-i întindă mîna ; zîmbi prăpădită. El o recunoscu abia după un timp.

— Tu eşti mica Walewska ! De unde ai aterizat aici ?

Îi apucă mîinile şi rămase surprins de răceala lor.

— De ce eşti atît de îngheţată ?

— Nu ştiu ; nu-s îngheţată.

— Mica Walewska ! E adevărat că ţi-am spus aşa ?

— Da ; mi-ai spus aşa.

— Şi altfel, cum te cheamă ?

— Eva.

— Aşa-i. Dar sora ta nu vorbeşte niciodată despre tine. Nu vă iubiţi ?

De unde se înroşise, redeveni palidă. El observă frecvenţa nefirească, aproape alarmantă a acestor alternanţe. Acum era iar roşie ; obrazul îi ardea ca o flacără. Căuta să vadă ce se schimbase în înfăţişarea ei. Îşi dădu seama că stătea pe pragul acela unic şi insondabil, cînd o fetiţă începe să semene a femeie. Dacă i-ar fi cuprins mijlocul subţire în palme, ar fi simţit că, mai jos, şoldurile au început să se rotunjească. Făptura ei trebuia să aibă gustul acrişor şi proaspăt al fructelor abia pîrguite.

— De ce ţi-ai strîns părul ?

Ridică mîinile şi îşi despleti coadele repede, fără să-şi la privirea speriată din ochii lui. El spuse :

— Ai tocmai părul care îmi place mie !

Iar deveni palidă. Dar încet, spaima îi trecea şi în locul ei se năştea o beţie necunoscută. Deşi îl privise tot timpul, pironită, abia mai tîrziu izbuti să-l vadă. Purta cizme pînă la genunchi, pantaloni din piele de drac şi o bluză albă, neîncheiată decît la ultimul nasture ; o neliniştea puţin pieptul lui parcă prea puternic.

— Ce este îmbrăcămintea asta ?

— Vin de sus.

— Acolo aşa umbli ?

Sîngele i se încălzise, îşi găsea un curaj mai vechi, îşi amintea felul nestînjenit cum îi vorbise prima oară. Începu să-l cerceteze deschis, curioasă să confrunte cu realitatea cele imaginate atîţia ani. Greşise visîndu-l ca pe Siegfried ; nu avea ochii albaştri, nici părul auriu.

— Eşti foarte bătrîn ?

— De ce mă întrebi ? Par ?

— Nu, nu cred... Adică, nu ştiu... E nevoie de mult timp să creşti atît de înalt ; de aceea te-am întrebat.

— Am treizeci de ani.

— Nu știu să număr anii, pînă la treizeci. Trebuie să fie tare frig pînă la ei. Și nu doar frig. Trebuie să fie și cald... Și ninsori, ploi, arșițe...

— Vorbești cam ciudat.

— Da, foarte ciudat. Mă sperie atîția ani. Dar munții sînt și mai bătrîni... Mi-e milă de ei... Ba nu, mi-e frică !

Vorbea și nu știa de ce, și nu știa ce. Se opri, zîmbi firav, pe urmă zise, încurcată :

— Mă duceam spre casă.

— Du-te ! Cînd mai treci pe aici ? Mi-ar place să te întîlnesc.

— Nu crezi că sînt prea mică ?

El începu să rîdă :

— Ești foarte, foarte mică, dar stai să vezi !

O apucă de subțiori și o ridică spre el ; ea se săltă pe vîrfuri ; obrazul aproape că i-l atinse pe al lui. El nu prelungi această îmbrățișare fugară, neașteptată, nedefinită. Eva își duse mîna la frunte și se așeză pe iarbă, ca o frunză ; cînd pierduse legătura cu pămîntul, simțise că se pierde pe sine.

— Ce ai ? o întrebă, aplecîndu-se spre ea, îngrijorat.

— Mi-a trecut. Aș vrea să te mint, și nu pot ; mi-a venit rău de emoție. Sînt prea mică.

— Nu mai știu... Ai farmec cît un om mare. Cît un om cu mult farmec !

— Îmi prinde bine ce spui... Cu Getta te-ai purtat cam urît ?

— Nu urît.

— Dar altfel decît cu mine.

— Și tu ești altfel !

— Am înțeles. Nici nu știi ce bine am înțeles ! Acum mă duc. Pentru cît sînt de mică, am stat destul.

— Nu mi-ai spus : cînd mai pot da de tine ?

— Nu ştiu ; poate am să visez la noapte.

— Mai bine altfel. Dacă vrei să ne vedem, du-te pe rampa funicularului şi agaţă o batistă la un vagonet. Am să pun pe cineva să pîndească. Să zicem, dimineaţa, de pe la ora nouă, pînă la prînz. Admiţînd că nu pot veni, îţi trimit batista înapoi.

— E un procedeu foarte ingenios ; merită să-l patentezi. Şi unde ne întîlnim ?

— La al patrulea pilon, dincolo de plantaţie.

Lîngă zidul fabricii, Eva se opri să-şi strîngă părul ; era încă ameţită. Ajunsă acasă, traversă repede sufrageria şi urcă scările într-un suflet. Îndată ce închise uşa, îşi desfăcu părul din nou, şi-l răsfiră pe umeri, apoi se întinse pe covor cu ochii închişi. Afară auzea vagonetele trecînd. I se părea că pereţii se leagănă. Tot mai era beată — dar se simţea bine aşa, beată şi înspăimîntată. Avea, într-un fel, senzaţia de la sfîrşitul băii, mai ales în zilele de iarnă cînd, cu picioarele în apa caldă, în creştet o mitralia duşul ca gheaţa. Cu cît era mai rece apa de sus, cu atît i se părea cea de jos mai fierbinte. Amintindu-şi cele întîmplate, gest cu gest, spaima se mărea, şi din spaimă beţia îi creştea geometric.

Mai tîrziu, cu o bucurie amînată, îşi răscoli geamantanul să caute o batistă albă. Nu avea nici una destul de mare. Îşi făcu drum pe jos, şi luă pe furiş una din dulapul Maiorului. Acum nu mai lipsea nimic pentru a-şi începe viaţa. Pornea, cu părul pe umeri, cum dorise el, cu braţele în lături, cu pieptul liber. Viaţa n-avea decît să o săgeteze.

8

A doua zi se trezi înaintea zorilor. În ființa ei pornise să se învîrtească un mecanism care nu se mai oprea nici noaptea, un carusel mobilat cu toată mitologia ei naivă, scurtul ei trecut proiectîndu-se peste un viitor fără limite.

Nu vroia să piardă nici o zi, nici o oră ; îi părea rău după fiecare vagonet care se ducea fără mesajul ei. Dar nu putea să plece prea devreme, de teamă că ar stîrni bănuieli. Așteptă întîi să-și bea Maiorul cafeaua ; fabrica fluiera de opt. Cînd să iasă pe ușă, unchiu-su o văzu, se apropie și o ciupi de obraz.

— Ce faci, urîto ?

Avea degetele noduroase ; mîngîierea lui brutală o făcu să se crispeze. El îi cuprinse umărul cu un gest părintesc și o sărută pe obraz.

— Nu fi supărată ! Unde sărută unchiul Alfons, nu mai doare !

După plecarea lui se duse la bucătărie. Ar fi vrut să se miște cît mai ușor, să ocupe cît mai puțin spațiu, să pară cît mai nevinovată, ca să n-o bage nimeni în seamă. Getta își încălzea apă să-și spele părul.

— Mamă, eu plec !

— Ai strîns sus ? Las-că mă duc eu să văd ! mîrîi Getta.

Nu așteptă vreo încuviințare ; se strecură înapoi, ștergîndu-se de zid, cu pașii neauziți. Numai cînd se văzu afară, în capul scărilor, liberă, îndrăzni să respire în voie. Ar fi vrut să aibă aripi, să se arunce în aer și să planeze pînă jos. Nu trebuia să ocolească împrejmuirea fabricii, ca

să intre pe poartă. Ştia o spărtură în zid, pe unde putea să alunece uşor, cu trupul ei firav. La rampă era un singur om, care manevra pîrghiile vagonetelor. O cunoştea pesemne, fiindcă o lăsă să treacă, fără o vorbă. Ea merse înainte, liniştită, ca la plimbare. La capătul rampei nu era nimeni ; oamenii de jos, care rostogoleau lemnele pe panta betonată spre sala gaterelor, nu puteau să vadă afară. Cercetă locul, de jur-împrejur, apoi scoase batista din sîn ; îi tremurau atît de tare mîinile, încît se temea că nu va fi în stare s-o înnoade. Vagonetele treceau goale, unul după altul, cu aceeaşi alunecare domoală şi uniformă. Apucă lanţul unuia şi, repede, din mers, trecu capul batistei prin zale...

Îşi reveni abia după un timp ; nu-şi dădea seama cîte vagonete trecuseră. Ieşi din fabrică, traversă şoseaua şi luă poteca pe sub linia funicularului. Mesajul trebuia să fi ajuns departe, la al cincilea pilon, la al şaselea... Între al şaptelea şi al optulea cablurile făceau o buclă imensă, peste prăpastie ; ameţea numai gîndindu-se.

După ce trecu puntea lungă de peste rîu, ajunse în plantaţie şi o străbătu repede, cuprinsă puţin de teamă, puţin de răcoare, izgonită de întuneric. La pilonul al patrulea alese un loc însorit şi se aşeză pe iarbă.

Cînd îl zări venind, departe, sus, i se păru de necrezut, o clipă se temu că visează cu ochii deschişi. El se ridicase în picioare, se ţinea numai cu o mînă de lanţuri, cu cealaltă îi făcea semne largi, amplificate panoramic de cerul boltit. Vîntul îi flutura părul şi, cum silueta i se profila pe un fundal nelegat de pămînt, ei i se păru că seamănă cu eroul din vis.

Îl întîmpină cu zîmbetul înspăimîntat de altădată ; îi fusese frică să nu sară greşit, să nu cadă pe lîngă plat-

formă și să se zdrobească în postamentul de beton, la picioarele ei. Presimțea că totdeauna o să fie înspăimîntată. El scoase batista din buzunar.

— Ia-o ; o să-ți mai trebuiască.

— O luam chiar dacă nu mi-ar fi trebuit ; nu-i bine să dai batiste !

Cum să nu fii superstițios cînd lumea nu mai e reală, cînd viața și-a promulgat deodată legi noi, și inimile zboară prin aer, dar totul se poate prăbuși în clipa următoare ! ?

— Ce ai în sîn ?

— Ți-am adus pe unul din prietenii mei.

Un căpșor de puf alb cu urechiușe lungi se ivi în despicătura bluzei, adulmecînd afară. Eva nu văzuse niciodată un iepure de casă. Cîte nu văzuse, cîte mai trebuia să afle ! Întinse mîinile ; era plăpînd și moale, de parcă nu avea oase și o privea curios, cu ochii lui roșii, mirosindu-i rochia, poate fiindcă stătuse în iarbă.

— Dacă i-ai da acum un morcov ar fi cel mai fericit iepure din împrejurimi.

— Altădată am să-i aduc. Ai mulți prieteni ?

— Printre iepuri, destui. Oameni, mi-e teamă că nici unul.

Se asprise deodată. Eva schimbă vorba repede, simțind că făcuse o greșeală :

— Cum îl cheamă ?

— Petrică.

— Rîzi de mine ! Petrică nu-i nume de iepure !

— Știu, dar n-am fantezie. Poți să-i dai drumul.

El se întinse jos, cu fața spre cer. Iepurele, eliberat, porni să exploreze poiana.

— Poate că îi place trifoiul, dar aici nu crește trifoi, zise Eva. (Nu știa ce are să urmeze, ce trebuia să spună.) Are părul foarte curat. Îi faci baie ?

— Ascultă, crezi că l-am adus ca să avem subiect de convorbire ?

Era firesc ; nu puteau să vorbească tot timpul despre iepuraș !

— Lasă-l în pace ! Se descurcă singur.

— Dar dacă fuge ?

— Îl fluier și se întoarce. Stai cu fața la soare !

Se întinse în iarbă lîngă el. Iepurașul se învîrtea prin apropiere. Se auzeau vagonetele alunecînd pe cabluri ; din cînd în cînd, departe, pe șosea trecea un automobil — și atît. Eva simțea căldura soarelui pe tîmple, nu prea puternică, blîndă și bună ; în restul trupului îi era frig, poate de emoție, dar încetul cu încetul, frigul se topi. Era bine în iarbă — îi aspira, uimită, fiindcă o simțea prima oară, mireasma stîrnită de soare.

El nu spunea nimic, și era fericită că respirau același aer. Avea un simțămînt de siguranță și o încredere deplină în ea și în tot. La început fusese neliniștită de cele ce ar fi putut să urmeze. Știa că nu s-ar fi împotrivit la nimic ; orice ar fi venit de la el era acceptat mai de mult. Atunci cînd pusese batista și-l chemase, înțelegea că făcuse un gest definitiv. Cînd un om atît de mare și de puternic se urnește din vîrful muntelui și vine cu funicularul peste prăpastie, are dreptul să ceară orice oamenilor din vale. Știa, și nu înțelegea să-și schimbe destinul. Se temea de altceva, de nepriceperea, de stîngăcia ei. Se temuse că el îi va vorbi într-un fel greu de înțeles, și ea nu va ști ce să răspundă. Se temuse să nu pară proastă și înțepenită.

Acum, pe măsură ce treceau clipele, căpăta mai multă încredere. Nu era greu să-i ţină tovărăşie. Se ridică într-un cot şi-l privi în voie, fiindcă el stătea cu ochii închişi. Chipul lui atît de asprit adineaori devenise ca de copil.

— Dormi ? îi şopti.

— Da.

Eva rîse, naiv :

— Atunci de ce răspunzi ?

El deschise un ochi.

— Vorbesc prin somn.

Închise iarăşi ochii, şi chipul iar i se destinse. Ea se rostogoli prin iarbă, spre el, îl privi, nedecisă, se mai rostogoli o dată şi fu alături ; îl auzea cum respiră. Smulse un fir de iarbă şi începu să-i gîdile obrazul ; nu se putea opri, orice ar fi fost să se întîmple.

Gura lui îi plăcea ; deşi puternică, avea pielea buzelor ca de fată, subţire şi neagresivă. S-ar fi speriat tare dacă ar fi sărutat-o ; încă nu o sărutase nimeni, dar dacă el ar fi dormit sau ar fi fost într-o stare cînd nu ştii ce-i cu tine, sub puterea unei vrăji, de pildă, i-ar fi plăcut să-şi lipească buzele de ale lui, de voia ei, şi numai o clipă.

El simţi firul de iarbă.

— Ce faci ? întrebă, cu ochii închişi.

De ce s-ar mai fi temut, din moment ce totul era în mîna lui ?

— Nu vreau să dormi !

— Nu mai dorm ; aştept.

— Ce aştepţi ?

— Să creşti.

Se ridică într-un genunchi şi o privi ; văzu că înlemnise. O apucă de umeri, o întinse în iarbă. Corpul ei era

înțepenit, altminteri nu întîmpină nici o împotrivire. Ea rămase cu ochii deschiși, mari, urmărindu-l supusă. Cum stătea așa, puțin aplecat deasupra ei, semăna cu cavalerii medievali, cînd îngenuncheau pentru a-și primi investitura. În cartea de istorie era un desen reprezentînd această ceremonie din alte vremuri. Aici lipsea seniorul care să-l atingă cu spada pe un umăr, apoi pe celălalt. Pe spadă trebuia să fie gravat : „Viața regelui ; onoarea, mie ; inima, femeilor." Nu-și amintea dacă formula era tot din cartea de istorie ; în istorie nu se scriu vorbe atît de frumoase.

El îi puse o mînă pe frunte, apoi o coborî, mîngîind-o, pînă ce îi acoperi ochii. Eva aștepta, cu un tremur ascuns, neștiind ce are să urmeze. Auzi glasul lui :

— Îmi place să te privesc cum crești. Nimic, mai tîrziu, nu are să fie atît de frumos ca astăzi. Stai cuminte și crești mai departe !

Rămase așa, puțin amețită. Niciodată n-ar fi visat că în viață pot fi întîmplări atît de uimitoare. Uită tot ce era în jurul ei, uită de casă, de întoarcere ; auzea numai zgomotul vagonetelor, dar nu-l identifica, nu știa de unde vine. Soarele îi trecuse de pe o tîmplă pe alta. Mai tîrziu îl simți pe el ridicîndu-se ; întredeschise ochii și îl văzu că își căuta iepurașul. Vraja se rupse ; sări în picioare, îngrijorată ; probabil era tîrziu.

— Pentru azi cred că am crescut destul.

O privi, de sus pînă jos.

— Cînd ai să crești pe deplin ai să fii foarte frumoasă. Acum du-te acasă. Cînd vii să mai crești lîngă mine ?

— Nu știu. Aș vrea să vin în fiecare zi.

— Am să aștept semnul.

— Da ! Te rog, aşteaptă-l ! Poate mîine.

Nu făcu mai mult de doi-trei paşi şi se opri.

— Spune-mi, cît trebuie să cresc ?

Se sperie abia după aceea. El se apropie, o apucă de umeri cu o mînă şi o privi de aproape. Şi atunci, încă speriată de primele vorbe, adăugă, cu o îndrăzneală pe care n-o înţelegea, nu şi-o recunoştea, pornită poate dintr-un chin, din nevoia de a se elibera odată :

— Aş vrea să cresc mai repede ! Ce trebuie să fac ?

El clipi de cîteva ori.

— Hai, du-te acasă !

Eva porni în fugă. „Dacă n-ar fi ţinut iepuraşul în mîna cealaltă m-ar fi luat în braţe.“ Într-adevăr, se simţea eliberată.

La marginea plantaţiei se opri să-şi strîngă părul.

Getta era în uşa sufrageriei. Vru s-o întrebe de unde vine, dar, privind-o cît părea de şleampătă, cu mersul împiedicat, de gloabă, îşi schimbă gîndul.

— Tu ai picioarele strîmbe ?

— Le am cum m-a făcut mama.

— Vezi mai bine cum mergi, tîmpito ! Uită-te în oglindă : nu stă o rochie cum trebuie pe tine.

9

După miezul nopţii, începu să plouă. Eva auzi răpăiala pe acoperiş şi coborî din pat, consternată. Nu se aşteptase ; i se părea o nedreptate. Ascultă mult timp, apoi, văzînd că ploaia nu conteneşte, se urcă pe masă, sub

luminator, ca să poată privi afară. Spera să zărească o stea, o spărtură în nori : cerul era o pînză neagră.

Atunci coborî şi îngenunche la marginea patului, să se roage. Şi acasă, şi la şcoală, o învăţaseră să creadă ; ştia rugăciunile, nu uita niciodată să le spună, dar nu medita asupra lor. Nu avea păreri proprii despre Dumnezeu. Îşi împreună mîinile pe piept şi începu mecanic : „Tatăl nostru, carele eşti în ceruri..." Simţi nesinceritatea rugăciunii ; nu o interesau nici pîinea de toate zilele, nici celelalte care urmau. Dacă Dumnezeu exista, era mai bine să-i vorbească deschis : „Te rog din toată inima, fă să stea ploaia. Dacă e nevoie de ea, pentru plante, trimite-o în zilele cînd nu pot pleca de acasă, sau noaptea, cînd toată lumea doarme. Ascultă-mi această singură rugăciune adevărată, şi voi crede pentru totdeauna în mila şi în puterea Ta : fă să stea ploaia pînă dimineaţă !"

Afară tot ploua şi încă nu se vedea vreo stea prin nori. Ea însă se culcă liniştită, cu speranţa că o rugăciune atît de fierbinte va fi ascultată.

Dimineaţa, cînd deschise ochii, luminatorul era posomorît. Alergă să privească afară ; ploaia nu se mai auzea limpede, fiindcă se statornicise. Curgea mărunt, domol, fără sfîrşit. I se părea că toată fericirea ei se topise în poale şi se ducea, cu şuvoaiele cenuşii, la vale, în glodul şoselelor, s-o calce trecătorii în picioare, s-o spulbere automobilele.

Coborî la bucătărie, atît de pierdută, de rătăcită, încît crezură că e bolnavă.

— Ce-i cu tine ? o întrebă doamna Alion.

N-avea nici măcar puterea să răspundă. Se aşeză zgribulită pe un scaun, lîngă sobă.

— Mamă, zise Getta, ar trebui să punem pe ea ceva mai ca lumea. Ne face de rîs în lume.

După ce termină de așezat bucatele în oale, doamna Alion se șterse pe mîini. Nu vorbea niciodată prea mult.

— Haide !

Răscoli prin dulapuri, prin cufere, pînă ce între rochiile aruncate de Getta găsi una neagră, care putea fi refăcută. Se apucă să măsoare, să taie, să coase, să probeze. Eva stătea supusă, nemișcată, ca un manechin de paie. Numai din cînd în cînd întorcea capul și privea pe fereastră vagonetele, cum coborau din neguri.

După prînz, o mai ținură vreo două ceasuri, cu probele, pe urmă o lăsară în pace.

— Să vii la mine, să-ți dau o pereche de ciorapi negri ; să nu te mai prind în picioarele goale ! zise Getta.

Eva se închise în cameră și privi cerul. În amurg începu să-și refacă speranțele pentru ziua următoare. Stătea întinsă pe covor, cum stătuse pe iarbă lîngă el. Își amintea vorbele lui, își simțea sîngele alergînd pe sub piele, se auzea respirînd, auzea parcă întregul ei organism trăind. „Chiar dacă nu l-am văzut, cresc în lipsa lui !“

O cuprinse o dragoste mare pentru propria-i făptură, pentru părul răsfirat în secret pe umeri, pentru ochii mîngîiați de mîna lui, pentru corpul pornit să freamăte.

Peste noapte, ploaia încetă, dar numai scurt timp. În zori, cînd se trezi, Eva o auzi iarăși pe acoperiș. Tot timpul urîse muntele, se temuse de el, și acum știa cu cîtă dreptate : la cîmpie nu ploua așa decît toamna.

Se duse la bucătărie, unde era cald. Maică-sa frigea măruntaie de pasăre, pentru Maior. În fiecare zi, pe la ora zece Maiorului i se trimitea o gustare.

— Ia, du-te şi vezi ce face Stanca de nu vine ! îi porunci doamna Alion.

— N-o mai trimite degeaba, interveni Getta. Ţi-am spus că e bolnavă.

— Vreau să văd şi eu ce boală are. Cu cine am să trimit astea jos ?

— Mă duc eu mamă, spuse Eva.

— O să te ude leoarcă.

— Nu-i nimic !

Getta deveni generoasă :

— Ia pelerina mea !

Eva alergă în odaia soră-si, răscoli prin sertare, găsi un plic şi, pe marginea mesei, scrise repede, cu creionul : „Sînt foarte nenorocită. Dacă şi mîine plouă, aştept la zece un răspuns. Mi-e dor. Dacă stă ploaia, voi fi la pilon. Sărută iepuraşul din partea mea.“ Ascunse plicul în sîn, îmbrăcă pelerina, trecu alături să ia batista şi coborî. Doamna Alion pregătise gustarea Maiorului.

— Spune-i să nu întîrzie la prînz, că fac papanaşi. Şi vezi să nu aluneci pe scări.

Getta veni după ea pînă în uşa sufrageriei.

— Pune-ţi gluga în cap, nu umbla ca proasta !

Îl găsi pe Maior în birou. Avea ochelarii pe nas şi fuma dintr-o ţigară de foi care mirosea urît.

— Am adus mîncarea. Stanca e bolnavă.

El mormăi ceva, lăsă ţigara, îşi săltă ochelarii pe frunte şi zîmbi.

— Vino să te sărut !

Se supuse în silă.

— Zi, i-ai adus mîncare lui unchiu Alfons ! (Umbla cu furculiţa în crăticioară.) Să creşti mare ! Aşteaptă, c-o dau gata repede !

Îl aşteptă să-şi termine mîncarea — şi-i făcea greaţă. După aceea, el se răsuci cu tot cu scaun, deschise un dulăpior, scoase o sticlă de vin negru şi îşi turnă în pahar. Eva luă crăticioara de pe birou.

— Mama a spus să nu întîrzii, că face papanaşi.

— Papanaşi ? Dacă-i vorba de papanaşi, nu întîrzii nici un minut. Vino să te mai sărut o dată !

În sfîrşit, scăpă. Ajunsă la rampă, lăsă crăticioara lîngă zid, scoase batista, puse înăuntru plicul, şi lîngă plic un morcov.

Acasă, trecînd pe coridor, auzi glasul doamnei Alion în odaia slujnicei :

— Dar n-ai avut mîini, nemernico ? Şi de ce n-ai strigat ? Nu era nimeni în casă să te-audă ?

Slujnica plîngea :

— N-am putut să strig, zău n-am putut să strig, că dacă am deschis ochii, am văzut lumina aprinsă, şi pă domnul Maior în uşă, cu paltonu pă umeri ; că n-am ştiut ce vrea. Şi-am sărit în picioare : „Vă trebuieşte ceva, dom Maior ?“ am zis ; şi el a zis : „Tu îmi trebuieşti !“ Şi eu : „Dom Maior, lasă-mă, bre !“ am zis. Da el, pînă să fac ceva, a scos revolveru şi mi l-a pus între ochi. „Dacă scoţi o vorbă, te puşc !“ a zis...

Eva tremura.

— Să-ţi strîngi boarfele şi să pleci, spurcat-o ! N-o să te ţin aşa ; am fete mari în casă.

A doua zi încă ploua.

— Mă duc tot eu cu mîncarea ; nu mi-e greu.

Trebui să stea iarăşi în biroul Maiorului, să-l vadă mîncînd şi bînd vin. Se prefăcea liniştită, dar inima îi era bolnavă de nerăbdare şi teamă. Trebuia să fie la funicular

înainte de a sosi răspunsul lui. Dacă nu era acolo, omul de la rampă ar fi găsit batista.

Alergă la intrarea vagonetelor. Nu avea nici un adăpost de ploaie; aşteptă mult, îngrozită de gîndul că ar putea să vadă prea tîrziu. Se puteau întîmpla atîtea fapte neprevăzute! Mîinile îi înţepeniseră cînd veni batista. Nu-şi dădu seama cum o desfăcuse, cum o băgase în sîn, cum ajunsese acasă, cum urcase scările. Se trezi în camera ei, rezemată de tocul uşii; apa îi picura pe piele.

El îi scrisese — nu-i venea să creadă! Nu-i scrisese mult, dar avea ceva de la el, o foaie de hîrtie, udă şi mototolită, un rînd, aruncat la repezeală: „Petrică îţi mulţumeşte pentru morcov. Te aşteaptă, împreună cu mine, în prima zi după ploaie."

Privi mult timp scrisoarea, cercetînd-o pe o parte, pe alta, citind-o şi recitind-o, cuvînt cu cuvînt, luînd-o iarăşi de la capăt, literă cu literă. Ce drum făcuse pînă aici! De la două mii de metri, peste creasta muntelui, peste prăpăstii, pe deasupra pădurilor, prin ploaia necontenită! Era sigură că niciodată o scrisoare trimisă de un om altuia, nu putuse să urmeze o asemenea traiectorie.

Căutînd un loc unde s-o ascundă, se opri la oglinda de pe masă; îi deşurubă suportul de lemn şi găsi însemnarea făcută odinioară. Scrise dedesubt: „4 iulie, 1933, cea mai fericită zi din viaţa mea."

După-masă intră în odaia slujnicei. Şedea pe un scaun, la fereastră, prostită, cu mîinile pe genunchi; părul îi atîrna de sub basma pe faţa sluţită de plîns.

— Pleci de la noi?

— Plec. Du-te, să nu te prindă coniţa.

Ar fi vrut s-o mîngîie, dar nu știa cum, și nici nu știa dacă ar fi fost de folos. Îi întinse o monedă de o sută de lei ; erau singurii ei bani.

— Ține, să ai de drum.

Slujnica luă banii și începu să plîngă, cu gura înfundată în basma.

Spre seară, ploaia conteni ; înainte de a apune, soarele se arătă, roșu, printre nori, prevestind timp frumos. Văzînd că vremea se îndreaptă, Eva socoti că, poate, Dumnezeu așteptase să adauge la rugăciune o faptă bună.

Dimineața următoare, cum scăpă din biroul Maiorului, ieși în goană pe poartă, ascunse crăticioara în bălării și luă drumul cunoscut. El o aștepta. Cerul era limpede, dar soarele mai puțin arzător decît deunăzi. Iarba fiind udă, se așezară pe postamentul de beton.

— Oare unde s-or fi dus toți norii ? întrebă Eva. Credeam că n-au să se mai risipească. Ce-ai făcut tot timpul ?

— Am stat la gura sobei.

— Faci foc în toiul verii ?

— Acolo e frig seara, mai ales cînd plouă. Îmi place căldura.

— Și mie. Ce faci cînd stai la gura sobei ?

— Visez.

— Ce-ai vrea să ai ?

— Știu eu ?! Uneori mult, alteori puțin. Aș vrea uneori să am pămîntul, cu munții și apele, numai că așa ar trebui să fie și oamenii. Atunci visez să mă trezesc undeva, departe de lume, într-o casă cu o singură odaie, dar foarte mare, cu tavanul scund, de bîrne... Să fie un divan în fața căminului, și nimic altceva decît multe covoare

groase, sau blănuri... Să-mi fie cald, să am o ţigară bună... E mult ?

— Nu-i mult !... Ce ţi-au făcut oamenii ?

— Mie ? Nimic ! Luaţi unul cîte unul pot să fie chiar simpatici, măcar cinci la o mie.

Era urîcios, se răsfăţa, sau avea o nemulţumire adevărată ? Eva regretă iar întrebarea. El reluă, ca venit de departe :

— Ce spuneam ? A, da ! Şi lîngă mine să fie o fată frumoasă, să stea cu capul pe pieptul meu. E mult ?

— Nu-i mult !

— Focul să pîlpîie, fata să fie fericită, şi eu să-i mîngîi părul.

— Ce păr să aibă ?

— Ca al tău cred că mi-ar place.

Eva amuţi o vreme, pînă îşi luă inima în dinţi să continue :

— Şi cum să mai fie fata ?

— Să fie caldă de la foc. Flăcările să-i facă obrazul arămiu. Să i se vadă o arteră mică, lîngă tîmplă, şi să pulseze, ca să ştiu că trăieşte.

— Şi ?

— Afară să viscolească.

— Nu. Spune-mi despre fată. Ce ochi să aibă ?

— Nu m-am gîndit. Ar trebui să stea cu ochii închişi.

— Eu am ochii verzi.

— Nu-i o culoare urîtă.

— Crezi că se potriveşte cu părul blond ?

— Chiar dacă nu s-ar potrivi, la lumina focului, verdele se mai închide.

— N-am ştiut... Şi ce gură să aibă ?

— Nu pot s-o descriu.

— Gura mea ți-ar place ?

El o privi.

— Da ; și gura, și dinții. Ai dinți mici, de șoricel. Îmi plac, că sînt sănătoși și albi. Să ți-i păzești. Cu dinții pierduți, începe moartea. Îmi place gîtul tău, e lung, fără să pară firav. Are culoarea sidefului ; nu, sideful bate în roz ; o nuanță între sidef și alabastru. Mi-ar place să-ți pui un șir subțire de perle ; acum ! — mai tîrziu te-ar îmbătrîni. De ce porți sutien ?

Ea sări în picioare.

— Promite-mi că n-ai să-l mai pui niciodată — și aruncă-l !

Eva începu să tremure ; el se ridicase, venea spre ea, nu se putea opri, nu se putea întoarce.

— Am să te ajut eu ! Știu de ce ți-e frică, micuță Cenușăreasă ! Ai o rochie urîtă și nici cămașa nu poate fi mai frumoasă. Ai tăi nu prea te răsfață !

Era atît de adevărat, încît nu mai avea nici un înțeles să se împotrivească.

— Ai oase mici, zise el, pe cînd îi descheia netulburat copcile rochiei. Aș fi crezut că ești slabă. Îți mai lipsește foarte puțin ca să fii o ființă bună de ținut în brațe ; ești mlădioasă, și pielea ta e catifelată, dar să nu-ți închipui că există vreo catifea atît de fină, care să mai fie și caldă, și să miroase atît de proaspăt. Iar cîrpa asta slută și inutilă am s-o arunc foarte departe de tine.

Îi îndepărtă de pe umeri bretelele cămășii, lăsîndu-le să alunece pe brațe ; încet, blînd, îi cuprinse sînii în palme, cu o liniște nefirească, de parcă ar fi făcut doar o delicată expertiză anatomică.

— Îmi plac ; au personalitate. Aș vrea ca fata să aibă sînii tăi.

Nu mai putea asculta fără să amețească. Își duse mîna la frunte. El o cuprinse în brațe, cît să o sprijine.

— N-ai de ce să te temi, cînd ești cu mine. Am destulă putere să te țin dacă te lasă picioarele.

Ea se sili să rîdă :

— Trebuie să mă mai aștept și la altceva, pentru ziua de astăzi ?

— Nu. Dar să juri că n-ai să mai pui niciodată pe tine asemenea lucruri urîte. Spune : „Jur ca de azi înainte să-mi las corpul liber, soarelui și vîntului..." Spune !

— Jur !

— „...ca iarba și florile ; să nu strivesc nimic din ce e frumos, al corpului și al sufletului meu..." Spune !

— Jur !

— „...acum și pururea, pînă în ultima zi a vieții !" Jură !

Acasă se strădui să-și amintească vorbele lui și le transcrise pe biletul ascuns în spatele oglinzii. După prînz, se întinse pe covor, își descheie rochia la piept și cuprinzîndu-și sînii în mîini, rămase așa, cu ochii la cer, pînă în amurg.

A doua zi, la bucătărie, găsi o slujnică nouă. Era o fată de la țară, ca și cealaltă, tînără, aproape un copil, frumușică și curată.

— Cum te cheamă ?

— Leana.

— Ai un nume frumos ! (Ce-i putea spune ?) Ești de pe-aici ?

— Din sat ; am lucrat la fabrică. Lucrează și tata.

— De ce nu te țin acasă ? Sînteți săraci ?

— Săraci, domnișoară !

Dacă ar mai fi avut măcar încă o sută de lei ! Părea atît de mică ! Poate n-avea nici cincisprezece ani. Ar fi vrut să-i spună ceva : să încuie bine ușa, serile, să se ferească de Maior. Îi părea rău de biata fată și se bucura de venirea ei, fiindcă avea cine să ducă mîncarea la fabrică ; ea putea astfel să plece mai devreme. După cele trei zile cît ploaia o ținuse în casă, mărindu-i dorința să evadeze, după întîmplarea de ieri cînd începuse să se cunoască în chipuri nebănuite și interzise, simțea nevoia să se arunce înainte, fără frîne, ceea ce însemna înflăcărare, nu nesocotință.

De teamă să nu-i pună vreo piedică, nici nu mai ceru încuviințarea doamnei Alion. Alergă jos, la rampă, trimise batista și porni spre pilonul care se vedea de departe, marcînd locul celei de a doua ei nașteri. El o găsi întinsă în iarbă, cu mîinile sub cap. Se prefăcea adormită, dar îl privea printre gene, năpădită de bucurie, pînă ce, dîndu-și seama că o studia, îl înfruntă cu o îndrăzneală nebănuită :

— Getta spune că am picioare strîmbe. Crezi că are dreptate ?

— Nu ; e invidioasă.

— Nici nu te-ai uitat.

— M-am uitat cînd te-am întîlnit prima oară.

— N-am băgat de seamă.

— Nici n-ai fi putut ; observ fără eforturi vizibile. Este, cum să spun, un fel de specializare.

Eva rîse înveselită și puțin intimidată. Era și firesc să o studieze și acum, înregistrînd impresii, în vreme ce ea rămînea cu totul neștiutoare, ca și cum ar fi judecat-o în lipsă.

— Nu crezi că ţi-ar fi fost mai de folos dacă te-ai fi specializat în ceva mai practic ?

— Aşa spunea şi răposatul meu tată !

— După cum vorbeşti despre el, aş crede că nu l-ai iubit prea mult.

— Nu l-am iubit de loc !

Era cu putinţă ? Şi se cuvenea să spună ?

— De cît timp e mort ?

— De vreo şase-şapte ani.

— Nu ştii precis ?

— Ar trebui să mă gîndesc.

Probabil glumea, altfel s-ar fi temut de atîta indiferenţă. Îl privi neîncrezătoare ; faţa lui era foarte rece.

— Şi mama ta trăieşte ?

— Cred că da. Cel puţin trăia acum zece zile.

După asemenea răspuns, întrebarea ei următoare dovedea doar că nu putea înţelege :

— Locuiţi împreună ?

El începu să rîdă ; trecea uşor de la o stare la alta.

— Unde, sus la cabană ? Nu, ferească Dumnezeu ! Ce-ţi trece prin minte ? Mama este o doamnă foarte, foarte... nu ştiu cum să-ţi spun, foarte demnă. Cînd o vezi, îţi vine să te lipeşti de zid, ca să nu-i încurci calea.

— Nici pe ea n-o iubeşti prea mult !

— Nu ştiu : nu m-am gîndit.

Eva era din ce în ce mai nedumerită ; sperase ca el s-o dezmintă.

— Unde este acum ?

— Nu locuieşte în ţară. Fiindcă era belgiancă, după moartea tatei s-a întors la ea acasă, la Namur.

— Ce bine să umbli aşa, din ţară în ţară !

— Nu-i chiar aşa bine cum crezi.

— Dar eu n-am fost nicăieri ; numai aici şi la Bucureşti. Cînd eram mică, am stat la Panciu. Într-o vară fusese vorba să mergem la Constanţa ; pe urmă mama s-a răzgîndit. Spune-mi, ce-i cu picioarele mele ; sînt strîmbe ?

— Ţi-am spus ; nu.

— Am auzit, dar credeam că vrei să repeţi, ca să mă convingi.

— Atunci să le studiem !

Simţi mîinile lui pe glezne.

— Uite colo un nor... (Ce-ar fi putut face să-şi ascundă spaima ? Ce-ar fi putut spune să pară nepăsătoare ?) Îl vezi ? Seamănă cu harta Italiei. Ai fost în Italia ?

— De multe ori.

— Cînd spun Italia, îmi vine în minte Dante Alighieri ; am citit anul trecut „Divina Comedie", adică am încercat s-o citesc ; nu mi-a plăcut de loc. Nu-i o carte pentru fete de şaisprezece ani. Am o colegă care a rămas repetentă de patru ori pînă acum...

Îi simţi deodată respiraţia pe picior, deasupra gleznei, apoi buzele lui i se lipiră de piele, aproape imperceptibil, ca o clipire de pleoape, şi din această atingere nedecisă întregul corp, din tălpi pînă în creştet, i se înfioră, cu o senzaţie alarmantă deşi neclară. Fără voie îşi smuci picioarele, îndoindu-le din genunchi.

— Mă gîdili ! spuse, străduindu-se să găsească un ton inocent.

Şi îşi întinse repede picioarele la loc, ştergînd astfel urmele înfiorării trecătoare. Rochia îi rămase însă ridicată, cum ajunsese din smucitură. Triunghiul alb, al rufăriei de dedesubt, părea un sigiliu la îmbinarea celor trei mari linii ale feminităţii ei care avea să vină.

— Cred că niciodată n-am avut în față un lucru atît de desăvîrșit pentru desăvîrșirea lui viitoare.

După aceste vorbe, chiar dacă el le-ar fi negat în minutul următor, chiar dacă nu credea în ele de pe acum, nimic din ființa ei, gol sau încă nedezvelit, nu l-ar fi amînat și nu l-ar fi respins. Se socotea o dată pentru totdeauna dăruită, rămînea deocamdată în propria ei păstrare, dar la îndemîna lui, cum rămîn uneori la magazin unele obiecte vîndute pînă ce vine cumpărătorul să le ridice.

— Eu nu sînt un lucru, dacă vrei să știi ! (Ce putea spune, ce putea face ?) Sînt o ființă, fiindcă am suflet, minte, voință — gîndesc și vorbesc. (Rîse.) Mai mult vorbesc, decît gîndesc...

— Ai terminat ?

Amuți. El spuse :

— Într-o zi am să te iau în brațe !

Ea închise ochii. Șopti :

— Știu.

Ardea.

— Te-ai gîndit dacă e drept, sau nu ?

Tremura.

— Nu m-am gîndit.

— Vrei să te gîndești ?

— Nu.

— Ce știi despre mine ?

— Puțin.

— Ce vrei să știi ?

— Nimic.

El se ridică, apoi întinse mîinile, și o trase sus ; rămaseră în picioare, la o jumătate de pas.

— Te cheamă Eva! Dacă aş avea o putere, n-aş da voie oricui să poarte numele tău şi, dacă l-ar purta fără voie, l-aş pedepsi ca pe falsificatorii de bani.

Soarele trecuse de zenit şi le întindea umbrele spre plantaţie.

— Acum du-te. Ţii minte unde am rămas? Vino mîine să-ţi spun mai departe.

10

De data asta, Eva ajunse acasă tîrziu; masa era pe sfîrşite. Getta o privi cu o răutate iscoditoare.

— De unde vii?

— Am fost la cimitir.

— Vrei să iei locul groparului?

Nu se întîmplă altceva, dar a doua zi, cînd se pregătea să iasă, soră-sa, gătită de plecare, îi ţinu calea.

— Unde te duci?

— Să mă plimb.

— Hai cu mine!

Trebui să se supună. Trecu pe sub linia funicularului, privi vagonetele cum se duceau sus. Ar fi vrut s-o ia la fugă, să meargă orbeşte după ele, la nevoie să se ducă pînă în munţi, mai departe, să nu se mai întoarcă niciodată acasă.

Văzînd că Getta apucase spre cimitir, se opri.

— Nu mai merg! Am fost ieri.

— Haide, dacă-ţi spun!

Nu putea să se lupte. Privi cablurile funicularului, pe deasupra plantației, și-i veni în minte iarba încinsă de soare, locul unde stătuse întinsă, cu picioarele dezgolite. Iar acum mergea pe potecă, pocindu-și mersul, cu Getta alături, păzind-o să nu fugă. Se simțea urîtă. De ce trebuia să se ascundă în ea însăși ? De ce n-avea voie să-și strige gîndurile la răspîntii ? Să-și despletească părul pe umeri în fața lumii, să se înalțe pe vîrfuri, cu brațele în lături, gata să se arunce înainte și să spună : „Lume, privește-mă ! Sînt tînără și fără minte, dar îmi place un om, mai mult decît soarele, mai mult decît cerul — și pentru el mi-ajunge tinerețea, nu-mi trebuie minte ! El are minte și pentru mine, și dacă nici el nu are, ce bine ! Privește-mă, lume ! Mă cheamă Eva ! Așa m-a chemat totdeauna, dar abia acum mi-e consfințit numele !"

— Vezi că te împiedici, proasto. Uită-te unde pui piciorul !

Nu ! Nu voia să se uite ; vroia să meargă orbește, înainte, să se împiedice dacă îi era sortit — să-și frîngă gîtul.

O femeie bătrînă umbla printre morminte, îngrijind candelele — candele sărace și urîte, în cutii de lemn prinse pe crucile nevopsite.

— Bună ziua, mătușă !

Bătrîna se îndreptă de mijloc.

— Bună ziua ! Ați mai venit pe la noi ? Că tocmai era să vă trimit vorbă, pentru untdelemn, că nu mai e de fel și candela nu arde de alaltăieri.

Eva se înroși.

Afară din cimitir, Getta șuieră printre dinți :

— Să-mi spui unde ai fost ieri !

— M-am plimbat.

— De ce-ai mințit ?

— Altfel nu pot trăi cu voi.

— Bine ! Ai să vezi tu !

Și Eva fu închisă în casă, ținută ca la pușcărie, cu dreptul să iasă numai pe terasă, doar o oră pe zi și să nu stea de vorbă cu nimeni. Era timp de vară, frumos, trecea încet, în zile lungi și goale care se duceau scurtîndu-i vacanța. Privea funicularul.

Noaptea, tîrziu, cînd toți dormeau, aprindea o lumină mică și, în cămașă de noapte, albă, scurtă, sărăcuță, ca un înger de pe dricul de clasa a treia, scria bilete de dragoste pe care n-avea să le trimită niciodată.

Poate ar fi fost gata să facă o nebunie, să fugă de acasă sau să se spînzure de luminator, dacă n-ar fi avut într-una presimțirea că trebuie să vină o izbăvire. I se părea împotriva firii, a dreptății, a tuturor legilor și destinelor să nu-l mai vadă niciodată. Și aștepta, cu un amestec de suferință și de speranță, să fie eliberată prin sabie, prin miracol, prin cutremur și incendiu, prin bunătate omenească sau prin calamitate. „Vino și mă scapă, iubitul meu ! scria. Dacă nu vei primi niciodată rîndurile mele, atunci auzi-mi strigătul și coboară...“

Într-o dimineață, simți că în casă se fac pregătiri pentru musafiri. Nu înghețată — se stricase mașina —, ci un tort cu nuci. Getta cînta în odaia de alături, cosîndu-și tivul la rochia neagră de tafta. (Și-o scurtase.) După prînz, Maiorul nu se mai duse la fabrică ; rămase pe terasă, în fotoliul de răchită, fumîndu-și țigara lui groasă cu miros urît. Getta despacheta plăcile de patefon pe care tocmai le adusese slujnica de la vecini.

Eva stătea închisă în odaia ei ; nu avea voie să iasă cînd veneau oameni străini. Pe la cinci, auzi patefonul ;

luminatorul dădea pe panta acoperișului dinspre terasă; nu vedea jos, însă deslușea destul de bine tot ce se vorbea. Rămase împietrită cînd recunoscu glasul lui. Un timp nu putu să-și explice nimic — i se părea că visează, sau că e moartă și începuse altă viață. Pe urmă înțelese că el n-avea de ce să vină, decît ca s-o scape. O podidiră lacrimile; se întinse pe covor, locul de reculegere. Aștepta să se întîmple ceva; dacă el venise, trebuia să știe ce are de făcut. Îi auzea glasul din cînd în cînd; nu vorbea prea mult. Maiorul era mai guraliv, Getta însă îl întrecea; ea și patefonul se auzeau necontenit. Apoi glasurile se stinseră, patefonul tăcu, și Eva văzu că luminatorul se întunecase. Își dădu seama că el nu mai era aici — și nu se întîmplase nimic.

La cină, ai casei discutau mai altfel ca de obicei, păreau mai însuflețiți.

— Lasă, Gettuțo, că-l dăm noi pe brazdă! zicea Maiorul, satisfăcut. Se pricepe unchiul Alfons la secături!

— Unchiule, de ce vorbești așa?!

— Bine, nu te supăra! Mai glumesc și eu. Parcă altfel nu știu că-i băiat bun?!

— Eu spun că duminică să-l chemăm la prînz, propuse doamna Alion. Tot facem parastas în ajun. Să tăiem curcanul.

Maiorul aprobă, bine dispus:

— Îl tăiem! De rîndul ăsta n-am nimic împotrivă.

— Mamă, cu rochia asta nu mai merge; cred că vezi dumneata. Trebuie să dăm o fugă la oraș.

Maiorul se cam amețise de vin:

— Gettuțo, rochia de mireasă ți-o fac eu!

— Lasă, unchiule, să nu ne grăbim.

Eva stătea cu ochii în farfurie. Era o farfurie de desert, cu marginile aurite şi cu o pictură la mijloc, reprezentînd trei femei, la marginea unui lac : una în picioare, alta culegînd flori, alta întinsă în iarbă. Toate aveau cîte un coc mare şi obrazul trandafiriu.

— ...şi să ne mai dea Alfons o mie de lei, se auzea, slugarnic, glasul doamnei Alion.

— Da, cu ăştia ne-ar ajunge ; la tren luăm bilet de a treia ; dar atunci plecăm cu cel de cinci, că nu e aglomerat. Tu ce stai aşa ?

Eva tăcea. În înflăcărarea ei renăscută, Getta simţea nevoia să fie generoasă :

— După ce ne întoarcem ai voie să ieşi din casă, dar numai să nu umbli hai-hui.

— Şi pe mine mă lăsaţi singur ! se plînse Maiorul, nu prea necăjit. Uite pedeapsă, că am rămas burlac la anii mei ! Păi dacă-i aşa, nu mă mai prinde nimeni pe-acasă. Leano, mîine la prînz, nu vin.

— Atunci să nu mai gătească. Asta mică să-şi ia ceva din cămară.

Eva nu auzea nimic.

Auzi numai deşteptătorul a doua zi dimineaţă, la patru, sunînd alături. La patru şi jumătate, doamna Alion şi Getta coborîră scările ; la cinci, trecu trenul pe de vale, cu frînele scrîşnind ; puţin după aceea, în gară, se auzi locomotiva fluierînd. Afară se luminase pe deplin. Mai aşteptă o jumătate de oră, timpul în care, dacă ar fi pierdut trenul, puteau să fie înapoi, dar ele nu se întoarseră.

Coborî scările în vîrful picioarelor ; din camera lui, se auzea Maiorul sforăind. Slujnica mătura în sufragerie ; era cu spatele spre uşă, aşa că n-o văzu ieşind.

La marginea terasei şovăi puţin, surprinsă de necunoscut sau de răcoarea dimineţii. N-avea decît rochia pe ea, dar mergînd se încălzi ; soarele răsărise undeva, se vedea vîrful munţilor luminat, valea în schimb rămînea într-o umbră vînătă, rece şi aspră.

Funicularul încă nu pornise ; vagonetele dormeau, ca nişte găini mari, cocoţate pe cabluri.

De la al patrulea pilon nu mai ştia drumul ; poteca se îndepărta de funicular, ca să ocolească prăpastia. Nu-i era însă greu să se orienteze ; din loc în loc se vedea un triunghi roşu, pe stîlpi sau pe copaci, semne de recunoaştere pentru excursionişti.

Locuia din copilărie aici şi nu urcase niciodată pe munte. Într-un an, la 1 mai, se dusese cu toată familia la un fel de grotă, unde făcuseră obişnuita petrecere la iarbă verde. Nu era de loc curioasă să recunoască locul acela ; se simţea desfăcută de trecut. Drumul de astăzi făcea parte dintr-o viaţă nouă şi numai a ei.

Urcă fără odihnă, fără să se uite înapoi, printre brazi cît cupolele catedralelor gotice, atît de nemişcaţi, de tăcuţi, că nu păreau reali. Poteca se strecura printre ei, în zigzag, parcă înfricoşată de neclintirea lor. Pe celălalt versant al văii curgeau fire de apă, cascade mici, care se uneau, se încrucişau, se ramificau, îmbrăcînd piatra într-o dantelă înspumată.

Din cînd în cînd, la cotituri, prin luminişuri, se vedea valea lăsată în urmă, cu fabrica şi locuinţele funcţionarilor presărate în pantă, cu şoseaua, rîul şi calea ferată. Toate din ce în ce mai departe, mai mici, mai în altă lume. Acum brazii începeau să piardă din înălţime. Cu fiecare pas înainte, muntele dădea viaţă mai puţină. Ramurile

se întindeau în părţi, căutînd în lăţime spaţiul pe care nu-l mai puteau lua de sus. Păreau obosiţi.

Eva se opri într-un luminiş. Se auzi ţignalul fabricii, sunînd de opt. Erau două ore de cînd urca, şi creasta nu părea mai aproape. Muntele o amăgise, o atrăsese în imensitatea lui, ca să-i arate cît e de mică şi de neajutorată. Alături, în iarba săracă, se vedeau urmele unui foc; nişte drumeţi poposiseră aici şi îşi făcuseră mîncare. Dar unde se duseseră pe urmă? Ajunseră undeva? Mai erau în viaţă?

Mai departe poteca devenea stîncoasă; pămîntul se sfîrşea, încetul cu încetul, dezgolind piatra; copacii erau tot mai rari, mai plăpînzi, pînă ce apărură unii degeneraţi, cu trunchiurile strîmbe, noduroase, cu ramuri sărace, pîndiţi de moarte.

Eva se gîndi că muntele nu prieşte înălţimii; chiar şi oamenii lui, în afară de unul, erau mai mici şi mai noduroşi. Dar pesemne aveau şi ei, şi copacii, multă îndîrjire, dacă izbuteau să trăiască în locuri unde totul se dovedea potrivnic.

Copacii se sfîrşiră pe neaşteptate, învinşi înaintea oamenilor; ultimul, scos din regnul vegetal prin triunghiul roşu, părea un far ca la ieşirea din porturi. De aici înainte începea un alt necunoscut; i se părea că merge pe o mare împietrită, căţărîndu-se din talaz în talaz, printre prăpăstii. Din loc în loc, pe un colţ de stîncă, mai zărea o dată triunghiul roşu, şi iar i se părea că e încă un far, pentru corăbiile blestemate să navige oblic pe aceste mări de granit.

În ultima parte a drumului, poteca se uni cu funicularul, şi urcuşul fu mai uşor. Creasta se vedea aproape, laolaltă cu norii şi cu cerul. Numai vagonetele, care ve-

neau din vale, de-acolo de unde pornise ea, o sileau să ţină seama că totul se petrece pe pămînt.

Era strivită cînd ajunse la creastă, primul liman şi singurul posibil — şi se opri, dezorientată, nu ştia dacă bucuroasă sau dezamăgită. Să se fi întrebat mai înainte cum este muntele în partea lui nevăzută, n-ar fi fost în stare să-şi imagineze nimic, nici măcar o inexistenţă. Ar fi putut să fie în multe feluri, dar nu aşa cum îl vedea acum.

În faţă se deschidea prima făgăduială adevărată a infinitului, un ţinut fără limite posibile, cu coame rotunjite prelung, fugărindu-se unele pe altele, într-un galop plutitor şi foarte încetinit, topindu-se în pîcla de la orizonturi, unde se zăreau neclar alte vîrfuri de munte, care continuau infinitul. Crezuse că aici era un sfîrşit ; abia începea istoria pămîntului.

Nici linia funicularului nu avea un capăt ; se ducea înainte, pe cîmpul fără măsuri. Pilonii erau singurele detalii ale peisajului gol ; păreau nişte jaloane fără înţeles, sau poate trebuiau să marcheze a treia dimensiune a spaţiului, neexistînd decît două de nedezminţit.

Abia mai tîrziu descoperi un pîlc de copaci mărunţi şi încîlciţi, în stînga, pe o coamă incertă, care ar fi putut să fie o depresiune percepută invers. Peisajul era greu de înregistrat şi de tălmăcit.

Porni pe sub funicular, o dată cu vagonetele, încercînd să înţeleagă ce s-ar fi întîmplat, dacă ar fi venit batista în locul ei. La primul pilon se opri ; un băieţaş stătea întins în iarbă, la adăpostul postamentului de beton. Văzînd-o, se ridică într-un cot. Poate era un cioban, deşi nu se vedeau oi primprejur.

— Bună ziua ! Eşti de pe-aici ?

— Dapăi cum vezi !

Părea foarte preocupat de apariţia ei, dar nu scăpa din ochi vagonetele.

— Aştepţi ceva ?

— Oi fi aşteptînd.

— De mult stai aşa ?

— De mult.

— Cunoşti batista asta ?

Băiatul sări în picioare.

— Unde-i stăpînul tău ?

— Colo ! (Arătă peste coama cu pilcul de copaci.)

— Du-mă la el ! Uite batista, prostule ! Ce mai aştepţi ?

Porniră — dovada era clară. Eva întrebă din mers :

— Cum te cheamă ?

— Niculiţă.

— Şi-al cui eşti tu ?

— Al lui tata !

— Bravo ! El ce treabă are aici ?

— La gater.

— Mamă ai ?

— Păi cum nu ? !

— Ea unde e ?

— E şi ea prin vreun loc.

— Stăpînă-tu ce face ?

— Ce să facă ? Umblă hai-hui.

Eva începu să rîdă.

— Măi, Niculiţă, nu ţi-i frică să vorbeşti aşa ?

— Nu, că mă am bine cu el.

Se liniştise şi-i părea bine că venise, nu-i mai era teamă, se socotea în siguranţă, îi dădea o bucurie caldă

felul în care băieţaşul spunea, ţărăneşte şi atît de convingător : „Mă am bine cu el !“

Şi ea se avea bine cu el ; tot atît de convingător.

— Umblă încet, să nu te împiedici de buturugi ! o sfătui Niculiţă.

Pîlcul de copaci o uimi. Nici nu erau copaci, ci altceva, nemaiîntîlnit, un fel de reptile noduroase, care se întindeau pe pămînt, încolăcindu-se unele cu altele, în mişcări zvîrcolite. Numai la capete se ridicau puţin spre cer, abia atingînd înălţimea unui om.

— Ce-s ăştia, Niculiţă ?

— Ce să fie ? Jnepi !

Cine şi-ar fi închipuit că există undeva pe lume asemenea copaci ? Poate în ţinuturi îndepărtate, pe vreo insulă stîncoasă de la ecuator sau sub gheţurile de la poli. Dar cum puteau să trăiască oamenii în vale, fără să ştie de existenţa lor ? Nu le vorbise nimeni despre ei ? Nu urcase nimeni pe munte ? „Trebuie să umbli ca să înveţi, gîndi Eva. Cărţile nu pot să spună tot ce-i pe pămînt... Bieţii copaci !“

De la jnepi poteca începea să coboare ; ceva mai departe era un fir de vale orientat ca linia funicularului, adîncindu-se şi lărgindu-se din ce în ce mai mult, peste liziera unor păduri îndepărtate şi incerte, poate doar umbre de nori.

Înaintea acestor detalii greu de descoperit şi de definit, Eva văzu, la mai puţin de o sută de paşi, o cabană cu pereţii de scînduri negre şi cu acoperişul de şindrilă, aruncată acolo ca din greşeală, fiindcă prea era singură, cu prea multă sălbăticie în jur.

— Aici stă el, Niculiţă ?

— Păi unde să stea ?

— Dar voi ?

— Noi ? Devale, la gater.

Cabana nu avea nici o împrejmuire. Pe terasa de piatră din fața intrării, stătea tolănit la soare un cîine. Cînd Eva ajunse aproape, cîinele se ridică, urmărind-o atent, fără vreo ostilitate, dar nici cu prietenie. Era un cîine lup, mare, cu părul sur, blană înnobilată de vechime și de sălbăticia pădurilor ; stătea drept, pe toate patru picioarele, solemn și demn ca un majordom rămas de pe urma imperiilor.

Dinăuntru se auzea un glas de om, cîntînd ceva, fals, dar voios. Îl recunoscu și-i veni să rîdă. El apăru în ușă, ștergîndu-se cu prosopul pe obraz. Avea sandale și un short alb, mototolit ; încolo era gol. Eva se apropie, stînjenită de îmbrăcămintea lui incompletă. Pe el, apariția ei părea să nu-l mire de fel.

— Bine ai venit !... El e Rex ; Rex, ea e Eva !

Cîinele întoarse capul, o privi, apoi își mișcă de cîteva ori coada puternică, semn c-o accepta ca prietenă. Evei i se năzări că, într-un fel, îi zîmbise. Dar zîmbetul cîinelui nu făcea mai călduroasă primirea ei aici, care i se păruse de gheață. „Rex ! își zise, privind cu ciudă animalul nevinovat. Ce nume ! Pe toți cîinii lupi îi cheamă la fel de pretențios !“

Stăpînul cîinelui băgă de seamă ezitările ei.

— Te supără îmbrăcămintea mea ? Cînd nu e frig, umblu numai în short. Stai să-mi pun o bluză și vin.

Cînd se întoarse, aduse mirosul proaspăt, pe jumătate dulce, pe jumătate acid, al unei ape de colonia cunoscută de altădată ; îl simțise, nu știa de la cine, la intrarea unui cinematograf, și-i rămăsese de atunci în nări, ca mirosul care credea că se potrivește mai bine unui bărbat. Corpul lui era foarte frumos, după părerea ei, dar se sim-

ţea mai bine văzîndu-l cu bluza ; aşa numai picioarele rămîneau goale, arse de soare, puţin acoperite de păr, cam animalice, însă blînde şi armonioase.

— Nu vrei să-ţi pui şi tu un short ?

Se înroşi. Nu purtase niciodată asemenea îmbrăcăminte, pe care o socotea nu sportivă, ci frivolă ; ar fi vrut să refuze, dar după atîta drum, cum era obosită şi plină de praf, rochia ei neagră devenise greu suportabilă.

Înăuntru era cam întuneric, datorită obloanelor doar întredeschise ; în trecere, nu putu să vadă nimic. O duse într-o mică odaie de baie, cam primitivă, dar foarte curată, unde stăruia mirosul proaspăt al apei de colonia. În timp ce se spăla, el îi întinse, prin crăpătura uşii, o bluză şi un short. Îmbrăcîndu-le, Eva se gîndea cine le mai purtase, fiindcă, deşi prea mari pentru ea, după croială se vedea că sînt femeieşti. Îşi băgă bluza, prea largă, sub short, iar shortul îl strînse bine pe talie. Privindu-se în oglindă, se ruşină puţin de picioarele ei goale, dar cum ştia că nu-s urîte, îndrăzni să iasă la lumină. El o aştepta pe terasă, în faţa unei mese pe care se vedea o pîine neagră, mare.

— Credeam că ai picioare mai slăbuţe, dar mă înşelasem. Sau te-ai îngrăşat între timp ?

— Poate am crescut ? !

— Nu ne-am văzut de mult. Ce s-a întîmplat cu tine ?

În sfîrşit o întrebare ! În sfîrşit, îşi dădea seama că trecuse vreme !

— N-am putut să vin !

Ce să-i spună mai mult ? Ar fi înţeles el ceva ? Era puţin dezamăgită. Pentru ceea ce însemna venirea ei aici, fugind de acasă, urcînd atîta înălţime, fără nici o pregătire, fără nici o călăuză şi fără nici o încurajare, pentru întreagă această aventură, purtarea lui însemna cu mult prea puţin.

Dar ce să-i spună ? Că îi scrisese bilete deznădăjduite ? Că îl strigase în gînd de atîtea ori, cu speranţa că el ar putea s-o audă, datorită unui acord între sufletele lor ?

— Într-o zi am fost la voi. De ce te-ai ascuns ?

— Eram pedepsită. De ce-ai venit ?

— Am vrut să te văd. Cum ai scăpat acum ?

— Mama şi Getta au plecat la oraş. Fac pregătiri să te invite la masă, duminică.

— Pregătiri pentru mine ? Îmi dai voie să le înjur ?

— Dacă aşa devii mai tu, înjură-le !

O privi mirat. În sfîrşit !

— Ce-i cu tine (Îi luă obrazul în palme.) Mi se pare că te-am dezamăgit şi nu-mi dau seama cum.

Nu-şi dădea seama cum, şi ar fi putut să spună ea. Era de ajuns să-şi simtă obrazul mic şi speriat în mîinile lui mari, ca să înţeleagă. Nu-şi dădea seama de unde venea mîhnirea ei, fiindcă ea era mică şi slabă, iar el era mare şi puternic ; fiindcă niciodată oamenii puternici nu vor simţi amărăciunea, neliniştea, teama, nesiguranţa celor slabi.

— Nu m-ai dezamăgit. Mi-a părut rău că n-am putut să te văd atunci.

Fugea de acasă, urca munţii, îşi sfîşia picioarele în pietre, şi trebuia să-i spună o vorbă oarecare, ca să pară că înţelege ceva !

El se înseninase.

— Am să-ţi dau lapte cald, cu pîine de casă proaspătă. Sau ai vrea altceva ?

— Nu. Îmi place laptele cald cu pîine proaspătă. Puteai să-mi dai numai pîine cu sare.

— Pui sare în lapte ?

Eva se gîndea : „E așa de mare, și nu e prost de loc. Nu, sînt sigură că e deștept. Atunci de ce nu înțelege ?...“ Ea cerea pîinea cu sare care se dă oaspeților bine veniți ! „Poate nu-și pune mintea cu a mea ; poate nu-și închipuie că aș fi în stare să-i spun ceva care i-ar da de gîndit, de aceea vorbele mele trec pe lîngă el“.

Abia după prima cană de lapte își dădu seama cît îi fusese de foame. Și fiindcă încă nu se săturase, deocamdată nu se gîndea ce-o să urmeze.

— La cît trebuie să fii înapoi ?

Mai exista și o întoarcere !

— Nu știu ; poate că ar trebui să plec.

— Acum ? Atunci de ce-ai mai venit ?

Nu înțelegea : venise să-l vadă !

— Cînd se întorc ele de la oraș ?

— Cred că diseară, cu trenul de opt.

— Dacă-i așa, rămîi pînă seara !

Hotărîse ! — ea trebuia să se supună, cu spaima în suflet : dacă o căuta Maiorul, dacă se afla, dacă nu ajungea la vreme ? El plecase și vorbea în spatele cabanei cu o femeie, desigur mama lui Niculiță, întrebînd-o ce gătește. Cînd se întoarse, își recăpătase aerul limpede și zîmbetul încrezător, cum îl știuse. Poate îl judecase nedrept ; poate avea griji și necazuri.

— De ce locuiești aici ?

— Întîi, fiindcă am treabă ; al doilea, fiindcă îmi place ; al treilea, fiindcă nu-mi place în altă parte !

Părea răzvrătit dintr-o dată. Îl iscodi, trebuia să-l afle :

— E bine să fii singur ?

— Ce răspuns aștepți ?

— Pe cel mai viteaz ! Nu vreau să te micşorez în ochii mei.

— Eşti prea deşteaptă pentru cîţi ani ai. Dacă vrei să tii, mă simt bine singur !

— E şi sincer sau numai viteaz ?

— Eşti primejdios de deşteaptă !

— Îmi răspunzi ? Eşti mai mult sincer sau mai mult viteaz ?

— Cred că sînt destul de bărbat.

— Şi eu cred !

Nu, nu greşise venind. Poate la început fusese ursuz, fiindcă îl găsise bărbierindu-se. Unii oameni îşi ies din fire dacă-i surprinzi cu săpunul pe obraz ; e o pierdere de autoritate. Ştia, de la Maior : cînd se bărbierea el, toţi din casă trebuiau să înţepenească.

— După ce te bărbiereşti, ai o faţă de copil.

Chipul lui se destinse mai mult ; un zîmbet reţinut îl flutură prin colţul gurii. „Trebuie să-l măgulesc puţin, se gîndi Eva. Probabil că toţi bărbaţii sînt sensibili în legătură cu bărbieritul lor".

De aici înainte totul merse bine. În spatele cabanei, era bucătăria, iar alături, coteţul iepurilor. Petrică ronţăia o foaie de varză, mişcîndu-şi mulţumit urechiuşele trandafirii. Eva îl luă în braţe ; iepurele reprezenta o amintire comună ; îl socotea un aliat.

Înainte de prînz coborîră pînă la gater. Nu era decît un pîrîu şi un şopron mare. Sub şopron mergea un ferăstrău, mişcîndu-se necontenit în sus şi în jos, mînat de nişte roţi pe care le învîrtea apa. Niculiţă, împreună cu un om, fără îndoială tată-său, mînuia anevoie trunchiurile de brad, potrivindu-le în faţa fierăstrăului. Acesta nu avea foarte mult spor, cine ştie cîte zile, cîte săptămîni

hîrjiise într-una, pînă se adunaseră scîndurile stivuite sub şopron.

— Ce faci cu ele ?

— Le vînd.

— Îmi pare rău. Aş fi vrut să le ţii aşa, de frumuseţe, şi să le protejezi. Cum au să se simtă printre străini ?

Cînd se întorceau, vorbiră despre munte. Eva spuse tot ce gîndise urcînd aici, cît o uimise podişul care semăna cu un bărăgan ; la înălţimea aceasta era de neimaginat. Îi vorbi apoi despre jnepi, ca despre nişte fiinţe vii. El o asculta surprins şi puţin umilit.

— Stau de atîta vreme aici şi n-am băgat de seamă nimic din cele ce-mi spui tu... (După o tăcere :) Lîngă tine, lumea ar putea să-mi pară mai frumoasă. (Şi după alt timp :) Aş vrea să te iau prin locurile pe unde am umblat. Poate că mi-ar place abia acum.

După ce prînziră, afară, pe terasă, în tovărăşia lui Rex, intrară în cabană. Era o singură odaie, mare, cu tavanul de bîrne fumurii, cu pereţii tencuiţi. Într-o parte se deslușea un cămin, în faţă, în partea cealaltă a odăii, un divan nu mai înalt de două palme, iar între divan şi cămin, pe duşumeaua albă, erau întinse blănuri de urs. Cînd intrase prima dată, în fugă, nu le văzuse. Acum o cam speriau ; i se părea că animalele întinse pe pămînt o pîndesc.

— Aici seamănă cu ceea ce îmi spuneai că visezi.

— Aproape. Îţi aduci aminte tot ? Mai lipseşte ceva... Ţi-ar place să visăm împreună ?

— Mă simt nu ştiu cum în short. E ceva care merge afară, dar nu în casă. Aş vrea să-mi pun rochia.

— Îmi dai voie să-ţi ajut ?

— Nu vreau să-ţi par proastă. (Se lupta să nu tremure.) Tot ce pot să-ţi spun e că mi-e foarte frică

— Hai să ne lămurim !

O ridică în braţe, cu o îndemînare care făcea imposibilă orice împotrivire. Era atîta siguranţă în mişcările lui, atîta putere şi hotărîre, încît se simţea mulţumită că nu mai poate şovăi. El o duse pe sus, o întinse uşor pe divan şi se aşeză alături, cu o mînă dincolo de ea, aplecat asupra ei.

— Să vedem de ce ţi-e frică. Vreau să mă priveşti în ochi. În asemenea împrejurări, oamenii se mint ; e poate necesar, şi e, în orice caz, mai simplu. Hai să fim curajoşi şi sinceri ; fireşte, aşa e mai complicat, dar merită. Spune-mi, de ce ai venit ?

— Am vrut să te văd.

— De ce ai vrut să mă vezi ?... Nu închide ochii !

— Nu-i închid. Pentru că îmi place să stau cu tine.

— Îţi aminteşti în ce clipă ai înţeles că-ţi place să stai cu mine ?

— Cred că în prima clipă.

— Cum îţi explici ?

— Nu pot să-mi explic ce-a fost atunci. Ştiu ce se întîmplă acum.

Eva închise ochii ; era puţin încordată şi avea o mică tristeţe pe faţă.

— Îmi placi în toate privinţele şi cu toate motivele. E bine că eşti înalt şi puternic ; am văzut de la început, cînd ai sărit de pe vagonet. Îmi place chipul tău, nu-mi dau seama de ce ; mă simt bine cînd te privesc. Nu ştiu ce anume mă atrage : părul, fruntea, ochii, gura ? Dacă le iau în parte nu găsesc în ele nimic deosebit ; dacă le adun, obţin chipul tău. Nu pot să-ţi spun altceva. De mult

m-am gîndit că mi-ar place să-ţi mîngîi părul, sau obrazul. De ce ? Nu ştiu, jur !

Ridică mîinile şi i le trecu încet prin păr, i le coborî pe tîmple, pe obraz. Tremura puţin. El se aplecă, după mîinile ei.

— Vrei să deschizi ochii ?

— De ce ? E bine aşa !

Nu-şi luase mîinile de pe obrazul lui. El i le apucă uşor, i le îndepărtă şi se întinse alături, lăsînd între ei o bună cîtime de spaţiu.

— Acum uită-te la mine ! Priveşte-mă în voie ; închipuieşte-ţi că aş dormi.

Eva se ridică într-un cot. Aşa cum stătea întins alături, i se părea mai puternic şi mai mare. Bluza, pe care nu şi-o încheia niciodată, lăsa să i se vadă pieptul larg, cu musculatura parcă turnată în metale necunoscute. Îşi lăsă obrazul pe umărul lui, într-o atingere uşoară ; auzea mai jos inima bătînd şi i se părea că, odată cu fiecare bătaie, aude şi sîngele vibrînd în artere. Avea bucuria pe care i-ar fi prilejuit-o o jucărie mare, primită pe neaşteptate. Dar atingerea aceasta n-o mulţumi mult timp ; coborî capul pe pieptul lui, îl apăsă mai tare, pînă întîlni duritatea musculaturii ; se simţi fragilă şi se ridică intrigată ; ar fi vrut să-şi dea seama de unde porneau toate noile senzaţii. Se pomeni mîngîindu-l cu amîndouă mîinile, încet, uşor, de parcă ar fi căutat încheieturile marii jucării nesperate. Simţea că se hazardează şi totuşi nu putea altfel ; mîinile îi alunecară spre umeri, le căutară linia largă, coborîtă, şi iar se întoarseră, cu un amestec neliniştitor de curiozitate şi teamă.

— Eva, vino lîngă mine !

Se supuse. Îşi lipi pieptul de al lui, şi dintr-o dată i se păru prea mult — era înspăimîntată — dar nu se mai putea întoarce.

— Trebuie să ne cunoaştem.

Îi descheie primul nasture al bluzei. Ea se crispă. Îl privi, cîteva clipe, cu ochii mari, apoi îşi lăsă încet pleoapele. El îi descheie al doilea nasture şi pe ceilalţi, cu pauze de la unul la altul, îi trecu braţele, pe rînd, prin mîneci ; sînii se iviră neştiutori şi uimiţi, de parcă vedeau prima oară lumina zilei. Ei îi venea să plîngă — goliciunea îi stîrnea durere ca o rană. Simţi mîinile lui pe talie — tot trupul avea să-i fie o rană. Se strînse în sine.

Ultima pînză coborî încet, peste ultima goliciune. Atunci el se aplecă şi îşi lipi obrazul de pielea ei fără nici o apărare. Era ca după o bătălie în care nu fusese nimeni învins, nu învinsese nimeni, dar toate se liniştiseră, mai trebuiau doar să devină egale.

Ea stătea cu mîinile la ochi, ferindu-se astfel de ea însăşi şi de toată lumea. Nu simţi nici o mişcare, nu auzi nici un foşnet, dar înregistră o iradiaţie, şi îşi dădu seama că alături era corpul celălalt, fără lesturile zilei. Mult timp rămase aşa, respirînd încet, pîndind, în defensivă, deşi ultima armă era depusă, şi ar fi fost inutilă, fiindcă el nemaiavînd veşminte, se stabilise şi egalitatea — şi era deplină.

— Eva, deschide ochii !

Era firesc să ezite, era imposibilă împotrivirea. Îşi luă mîinile de la ochi şi, în singura clipă cît putu să-l privească, înregistră, cu o senzaţie de arsură pe retină, imaginea unei zeităţi pămîntene, un fost arhanghel, izgonit de ceruri, cu trupul modelat la flacără în lunga că-

dere. Era agresiv și blînd totodată, dur și molatic — și altceva nu mai avusese cînd să se imprime, sau se voalase. Nu putea să se apere prin fugă de această imagine, ci venind mai aproape. Își ascunse capul pe pieptul lui, cum ar fi căutat ocrotire. El îi trecu brațul peste umeri, și ea avu într-adevăr senzația că este ocrotită.

Încet, la adăpost și-n liniște, se regăsea și începea să judece. N-avea nevoie să vadă mai mult și să știe mai multe ; el era frumos, fără comparație, ar fi fost frumos totdeauna și oriunde, într-o lume plină de oameni sau pustie. Și înțelegea că frumusețea, ca primă însușire, are dreptul la orice, că nici o altă însușire nu-i dă omului atîtea drepturi, fiindcă nimic altceva al lui nu răspîndește atîta bucurie, atîta împăcare și lumină. Frumuseții nu trebuie și nu poate să i se împotrivească nimeni.

Știa tot, își cunoștea destinul ; vroia doar ca el să i-l confirme. Șopti :

— Ce aștepți de la mine ?

— Pe tine !

Rămaseră așa, pe jumătate înlănțuiți. Ea își simțea capul ridicîndu-se și coborînd, o dată cu pieptul lui. Se sili să-și potrivească respirația în același ritm și cînd izbuti, avu senzația că au pornit alături, la un drum lung, cu un început de contopire.

Nu-și dădea seama cît timp se scursese astfel și cît merseseră împreună, cînd băgă de seamă că umbrele de pe pereți erau mai dense și mai prelungi. Șopti :

— Trebuie să plec.

— Credeam că ai să uiți.

— N-am uitat. Să mă simt umilită ?

— Nu, Eva. Trăim între gratii.

— Nimeni nu poate să scape ?

— Numai nebunii ; ei sînt singurii suverani nedezmînţiţi.

Eva zîmbi, puţin posnaş, ca să revină mai uşor pe pămînt :

— Fiindcă n-am înnebunit de tot, vreau să mă îmbrac.

— Îţi aduc rochia.

Îl auzi în odaia de baie, trăgîndu-şi cizmele, încălţăminte grea care-l apără pe om de intemperii şi-i dă o autoritate brutală. Nu se aşteptase — era o ofensă. Dar cînd îl văzu venind îşi dădu seama că se înşelase, că nu era înarmat, n-avea nici scut, nici lance, nu putea să atace, nici să se apere. Ar fi fost nedrept ca în ea să existe încă reţineri. Întinse braţele... Ştia că de acum înainte va dori să-l simtă aproape, cum dorea hrana şi apa.

El îngenunche la marginea patului ; îi simţi obrazul pe piele, cald şi puţin aspru, şi se iubi ca niciodată, pentru că stătea el astfel. Îşi descoperea înfiorări necunoscute, ciudate, neconstante, cu senzaţii de frig şi de arşiţă. Presimţea că din ele se vor naşte altele.

Mai tîrziu, cînd era îmbrăcată, în picioare, în faţa lui, el îi luă obrazul în palme. Gestul i se părea acum ştiut, ca dintotdeauna. Toate gesturile lui aveau să-i fie la fel de cunoscute. El se aplecă încet, pînă ce-i simţi dogoarea obrazului. Părea încălzit de o flacără care avea să-l mistuie ; se temea că va ajunge prea tîrziu... Atunci străbătu repede ultima depărtare şi-şi lipi gura de a ei, cum ar fi vrut să absoarbă flacăra aceea, prea puternică pentru făptura mică. Şi Eva avu cu adevărat senzaţia binefăcătoare a unei descleştări, a trecerii în odihnă. Buzele ei se deschiseră, lăsîndu-şi absorbită dogoarea.

Ameţită, obosită, îşi lăsă obrazul pe pieptul lui. Şopti :

— N-am ştiut nimic, n-am bănuit !

În clipa asta, orice altă atingere dinainte ar fi chinuit-o, i-ar fi luat dreptul să fie fericită. Și era fericită că avusese instinctul să-l aștepte de pe cînd nici nu știa că el există.

La plecare, în ușă, se opri. Era tristă ; presimțea că n-o să poată reveni ; ar fi trebuit să rămînă acum.

— Nu vrei să mergi cu funicularul ?

Nu vroia, dar nu fiindcă i-ar fi fost frică ; ar fi mers oriunde, oricum. Se gîndea la ceea ce o aștepta jos, și fiindcă trebuia să ajungă acolo, dorea să întîrzie cît mai mult.

11

A doua zi, Eva se trezi sub apăsarea unei neliniști negre, care o chinuise toată noaptea, prin somn. Sosise înaintea Maiorului, dar el fusese la prînz acasă și-i descoperise lipsa. Slujnica spunea că o căutase peste tot, că întrebase la fabrică, pe portar, că era neliniștit și furios, că telefonase la postul de jandarmi.

Se dezbrăcase repede și se băgase în pat, tremurînd. Auzise trenul trecînd; după un timp, glasurile Gettei și doamnei Alion răzbiseră din sufragerie ; nu înțelegea ce spun. După aceea venise Maiorul și începuse să răcnească. Urcaseră cu toții scările ; ușa se izbise de perete. Ea se abținuse din toate puterile, să nu tremure.

— Uite, pocitania, ce-i în stare ! striga Getta.

Maiorul gîfîia.

— Las-o acum, că doarme ! bîiguise, neconvinsă, doamna Alion.

Plecaseră. Îl mai auzise pe Maior, amenințînd :

— Așteptați voi pînă mîine, să vedeți ce-i fac !

Se trezi cu amenințarea aceasta în gînd. Îi era frică de bătaie, dar, peste frică, o îngrozea gîndul că o vor închide din nou în casă.

La opt, îl simți pe Maior ieșind pe ușă. Se liniști puțin ; avea un răgaz, pînă la prînz. Pe la nouă, intră Getta ; ca toți din casă, nu bătea niciodată la ușa ei.

Getta o privi, cu ură și cu dispreț. Nu-și dădea seama ce schimbare pe chipul Evei o înfuria și mai mult.

— Pe unde ai umblat ieri ?

— Nicăieri.

— Cum nicăieri ? Leana spune că nu te-a văzut toată ziua.

— Aici am fost ; citeam. Nici n-a intrat în odaie.

— Dar unchiu, cum nu te-a găsit ?

— Eram la closet.

— Și n-ai auzit că te strigă ?

— Ba am auzit.

— De ce n-ai răspuns ?

— Fiindcă mi-era rușine. Na !

Sora mai mare rămase descumpănită. Pe urmă își puse mîinile în șolduri.

— Dar, mă rog, cît ai stat dumneata pe tron ?

Eva se ridică în coate, înfruntînd-o.

— Un ceas am stat ! Mă durea burta ! Acum știi ?

— Bine ! Lasă că o să aibă grijă unchiu de burta ta !

Mai tîrziu veni Leana.

— Domnișoară, eu zic să te ascunzi ! Că m-a pus domnu Maior să caut cravașca.

Ea o privi liniștită.

— Se spune cravașă, nu cravașcă.

După ce slujnica plecă, își pierdu stăpînirea de sine. Cravașa Maiorului o îngrozea, nu putea să suporte durerea fizică, dacă era o represiune, o pedeapsă fără lege și fără judecată. Apoi o străbătu un val de revoltă. La școală, multe fete erau înscrise în Societatea pentru Protecția Animalelor. O dată cu înscrierea, li se dădea cîte o cărticică plină de îndemnuri de blîndețe. Ea le înțelegea — și, cînd avusese prilejul, le urmase, fiindcă îi era milă de animale. Dacă Maiorul ar fi chinuit un cal, de la fabrică, sau ar fi bătut un cîine, ar fi putut să-l reclame. Pe ea putea s-o bată fără să-l oprească nimeni.

Se gîndi deodată că trebuie să se apere, cu pumnii și cu dinții, să nu suporte barbaria lui umilitoare. Dar cînd îl văzu intrînd, curajul îi pieri ; n-avea putere să-l înfrunte.

La prînz el urcă de-a dreptul în odaia ei. Era cu pălăria de pai într-o mînă, cu cravașa în alta. Nu părea înfuriat ; mai degrabă bine dispus.

— Ia scoală din pat, porumbițo !

Vorbea blînd ; dacă nu l-ar fi cunoscut, ar fi crezut că nu-i va face nimic rău. Rămăsese în cămașa de noapte din neprevedere sau din apatie — poate își pierduse instinctul de apărare.

— Scoală, n-auzi !

Maiorul ridică mîna și lovi cu cravașa, la nimereală, peste cuvertură.

Nu o atinse, dar știa ce urmează. El smuci cuvertura, lăsînd-o fără nici o pavăză, apoi cravașa vîjîi prin aer. Eva simți durerea nu pe coapsă, unde o lovise, ci în inimă. Sări în mijlocul odăii.

— Mamă ! Vino, că mă omoară !

Afară nu mişca nimic. Doamna Alion stătea probabil închisă în bucătărie ; o cunoştea, zadarnic îi cerea ajutorul.

Getta poate asculta, din josul scărilor.

— N-o striga pe mă-ta, că-ţi pun căluş în gură, putoare !

Cravaşa căzu iarăşi şi i se îndoi pe mijloc, curmînd-o de durere. Se prăbuşi pe duşumea, cu faţa în jos, aproape leşinată ; cămaşa i se ridicase, dezvelindu-i coapsele. Maiorul rămase cu ochii la pielea ei. Şovăi, încercînd să înghită un nod lipicios care nu vroia să alunece pe beregată, pe urmă ridică mîna, neconvins, dar lovi cu sete, cum şi-ar fi descărcat cleiul din gît. Eva se zvîrcoli pe duşumea ; nu mai avea putere să se ridice, nici să se ferească — poate nu mai simţea toată durerea, ci numai groaza.

Maiorul văzu răsărind pe coapsele ei urmele de cravaşă, ducîndu-se sub poalele cămăşii de noapte. Privea cu ochii zgîiţi, vineţi şi şpanchii, şi deodată se prăvăli peste trupul chinuit, înfigîndu-şi dinţii în carnea biciuită.

Ea nu deosebi muşcătura de loviturile cravaşei. Nu-şi dădea seama ce se întîmplase, dar era un răgaz — Maiorul nu mai lovea, îşi plimba gura udă pe pielea ei, suflînd greu şi horcăind.

După un timp, se auziră paşi pe scări. Atunci el se ridică rătăcit, luă cravaşa de jos şi vru să lovească din nou.

— Ajunge, c-ai bătut-o destul !

Era glasul doamnei Alion, dincolo de uşă, anemic şi umil.

Maiorul lăsă braţul în jos. Ochii i se mai plimbară o dată pe trupul chinuit.

— Ridică-te, nu sta aşa ! zise, înainte de a ieşi.

În glasul brutal, se amesteca, neașteptată și ciudată, o undă de blîndețe. Dar Eva n-o simți, cum nu simțise decît barbaria cravașei și groaza. Stătea pe dușumea, scîncind și mușcîndu-și pumnii. Îi era milă de trupul ei batjocorit ; se iubea cu durere și ar fi vrut să se răzbune cu glonț sau cu sabie, cu ură, să se recîștige pentru dragostea care era atît de aproape.

12

Ai casei rămaseră cu o îndoială : poate Eva nu mințise, poate fusese acasă și o pedepsiseră fără dreptate. Maiorul era cel mai turburat. Doamna Alion se arătă milostivă :

— Lăsați-o în plata Domnului ! Peste o lună pleacă la școală. O să fie destul de închisă acolo.

Numai Getta rămînea neînduplecată :

— Mamă, n-o cunoști ! E un drac împielițat ! Trebuie să te ții după ea cu nuiaua.

Maiorul nu-i mai era aliat :

— Nu puteți nici chiar așa, s-o închideți, că n-a făcut moarte de om.

Evei îi rămase îngăduit să se plimbe, între anumite ore, în jurul casei, pînă la șosea, iar pe șosea, într-o parte pînă la fabrică, în alta pînă la canton, adică pe bucata de loc care putea fi supravegheată de sus.

Ea se folosi de primul prilej ca să se strecoare pe rampă și să trimită cu funicularul un mesaj. Din ceea ce scrisese pînă acum, în zeci de bilete disperate și înflăcărate, nu îndrăzni să aleagă nimic. Scrise doar atît : „Nu

pot pleca de acasă ; sînt iarăşi pedepsită şi nu cred că mă vor ierta. Vacanța se termină ; încremenesc la gîndul că s-ar putea să nu te mai văd. Aş vrea să fug de acasă, sau să mă omor. Învață-mă ce să fac. Aştept mîine la zece răspunsul tău".

Din clipa cînd văzu vagonetul îndepărtîndu-se, cu batista ei fluturînd, în loc să se simtă uşurată, rămase sub apăsarea unei nelinişti din ce în ce mai mari. Nu dormi aproape toată noaptea, cu ochii la fereastră, să vadă ivirea zorilor. Urmări zgomotele casei, atît de cunoscute, din fiecare dimineață : plecarea Maiorului, măturatul scărilor, bătutul covoarelor... Pe la opt şi jumătate, coborî Getta. Eva mai întîrzie vreo jumătate de oră, apoi se pregăti să plece. Doamna Alion se ocupa de gustarea Maiorului.

— Ai să te duci cu mîncarea jos. Leana spală rufe.

Nu trebuia să se mai teamă că plecarea ei la fabrică va fi suspectată. Rămase în bucătărie, aşteptînd crăticioara. Maiorului îi trimiteau de data asta creier pané ; era una din slăbiciunile lui.

— Hai, mamă, că e tîrziu !

Se făcuse nouă şi jumătate ; niciodată nu văzuse Eva un creier prăjindu-se atît de greu. Se aplecă şi băgă lemne în sobă. Doamna Alion o împinse cu genunchiul la o parte :

— Stai, drace, că arzi tigaia !

Abia la zece fără un sfert coborî scările ; cînd ajunse în biroul Maiorului, ceasul de pe perete arăta zece fără zece.

— Mănîncă-l iute, unchiule, că se răceşte !

Dar unchiu-su mînca totdeauna pe îndelete, ca să-şi prelungească plăcerile gastrice. Duse tigaia la nas, absorbi mirosul, în timp ce mustăcioara îi fremăta zbîrlită şi

nesățioasă, privi, cu ochii încrucișați, fiecare bucată în parte.

— Asta-i tot creierul pe care l-am adus ?

— Nu știu, unchiule.

— Dar tu ce învîrtești prin casă ?

Ea nu răspunse. Maiorul se apucă să mănînce.

— Faci pe domnișoara ! zise, cu gura plină.

Fața i se strîmbă deodată ; pe chipul lui se vedea și disperare, și ciudă.

— Să-i spui maică-ti că a feștelit-o cu creierul ăsta. I-a pus la sare !... Potroacă !

Totuși nu renunță și mîncă înainte, fără grabă, pînă la ultima bucățică. Eva dădu să stringă de pe birou. Ceasul arăta zece și cinci. Simțea că se înăbușă.

— Stai !

Maiorul se răsuci spre dulăpior, scoase sticla, bău un pahar de vin, pe urmă ridică ochii, mai mulțumit.

— Cînd pleci tu la școală ?

— Nu s-a anunțat încă, unchiule. Cred că pe la întîi septembrie.

— Anul ăsta termini ?

— Nu ; la anul.

— Ei, cînd termini, te mărită unchiu Alfons. Și tu vrei tot ofițer ? Sau ăi fi vrînd să mergi la facultate ?

— Nu vreau nimic, unchiule. Mă așteaptă mama.

Era aproape zece și zece. Îi curgea sudoarea pe frunte.

— Mai stai, că și așa, treabă tot nu faci tu prin casă.

În clipa aceea, sună telefonul. Maiorul începu să vorbească despre niște facturi. Eva luă crăticioara de pe masă și dădu să se strecoare prin spatele lui, spre ușă. El o simți și o apucă de încheietura mîinii. Cu ochii la ceasornic, Eva simțea că înnebunește ; poate vagonetul venea

chiar acum, poate era la intrarea rampei, poate trecuse.

Maiorul puse receptorul pe furcă ; era plictisit — convorbirea îl obosise.

— Spune-i maică-ti că a feştelit-o cu creierul. Hai, du-te !

Ieşi în fugă, ocoli magaziile şi se repezi pe rampă. I se păru că toate se întîmplă în vis cînd văzu, chiar în clipa aceea, la primul vagonet care se apropia, batista nesperată. Se repezi şi o smulse fără nici o prevedere...

În capul scărilor, Getta îi ţinea calea cu un zîmbet lepros pe jumătate de faţă.

— Ce ai în sîn ? Arată !

— N-am nimic.

— Te-am văzut ! Arată ce-ai ascuns !

Dădu s-o ia la goană înapoi. Getta o apucă de coade.

— Scoate ce ai în sîn !

Cu o mînă o ţinea de păr, cu cealaltă încerca s-o caute. Dar Eva se împotrivea, apărîndu-se, o muşca de mînă, o lovea cu picioarele — ar fi omorît-o — nu putea să se lase învinsă. Slujnica se ivi în uşa sufrageriei.

— Du-te şi cheamă-l fuga pe domnul Maior ! îi porunci Getta.

La sosirea Maiorului, Eva încă se apăra, înverşunată.

— Ce-i aici ? Ce înseamnă neruşinarea asta ?

— Unchiule, întreab-o ce are în sîn ! A furat ceva de la un vagonet.

— N-am furat nimic ! Lăsaţi-mă în pace !

Tot mai muşca, tot mai dădea cu picioarele. Maiorul îi puse mîna în ceafă. Ea încercă să-l lovească ; o palmă grea, duşmănoasă, îi strîmbă obrazul şi o aruncă pînă în balustrada terasei. Getta îi băgă mîna în sîn, dădu de ba-

tistă, căută mai departe, dar nu mai găsi altceva ; era dezamăgită.

— Asta-i a mea ! zise Maiorul, furios. Uite unde-mi dispar batistele !

Nici n-ar fi dat importanță biletului, dacă n-ar fi fost Getta. Ea i-l smulse, îl despături, își aruncă ochii pe el și se schimbă la față.

— Unchiule !

— Ce-i ?

— Uite, neruşinata ! Scrisoare de dragoste ! Citește !

Maiorul își puse ochelarii și citi cîteva cuvinte ; pe fața lui apăru un aer de uimire și de furie. Se uită la sfîrșit.

— Cine iscălește aici ?... De unde ai scrisoarea ? Răspunde !

— Unchiule, am văzut-o cînd a luat-o de la funicular.

— Ce prostie mai e și asta ?

— Da, unchiule, am văzut-o cu ochii mei, a desprins batista de la un vagonet. Trebuie că are o înțelegere. De-aia pleacă de acasă.

După ce își mai băgă o dată ochii în iscălitură, Maiorul pocni din degete cu satisfacție :

— Secătura ! El ți-a trimis porcăria asta ! Vorbește, dezmățat-o !

Obrazul Gettei se făcu pămîntiu. Eva tăcea, în timp ce Maiorul își plimba ochii de la ea la scrisoare.

— Ei, lasă, că o să avem noi doi de-a face ! Du-te sus imediat !

Se ridică zdrobită și urcă scările, fără să știe unde merge. Nu mai înțelegea nimic despre sine și despre ceilalți ; nu știa dacă au s-o spînzure, s-o împuște sau s-o arunce într-o prăpastie.

Cineva încuie ușa în urma ei. Se trînti pe pat și rămase nemișcată. Capul începea să i se limpezească ; își dădea seama că nu avea nici o scăpare, decît moartea. Soarta ei se hotărîse, era zadarnic să n-o accepte.

După un timp, auzi pași pe scări ; ușa se deschise și se ivi Getta, înverșunată.

— Poftim jos, mironosițo ! Hai, mișcă-te ! Erai mai zglobie azi dimineață.

În sufragerie, în spatele mesei, ședea Maiorul ; în dreapta lui, doamna Alion ; Getta se așeză în stînga. Eva rămase în picioare, în fața lor, ca la judecată. Maiorul ținea în mînă scrisoarea ; își ridică ochelarii pe frunte și privi pe sub sprîncene.

— Cîți ani are dezmățata asta ?

— Întreab-o pe ea ! bolborosi doamna Alion.

Nu-și lua nici o răspundere ; vroia să arate că n-o privește nimic, nici măcar vîrsta Evei.

— Cîți ani ai ?

Eva nu vedea decît scrisoarea. Răspunse, pierdută :

— Șaptesprezece.

— Bravo ție ! Ai început-o devreme ! Zi, de asta te țineai tu, nu de școală !

Și, după ce își lăsă ochelarii pe nas, Maiorul începu să citească, amestecînd între frazele din scrisoare, comentariile sale indignate :

— „Micuța și dulcea mea Eva“ — dulce, c-a îndopat-o mă-sa cu zahărul meu ! — „ți-am simțit lipsa mai mult decît aș fi putut bănui.“ — Secătura ! — „Venirea ta aici mi se pare acum un vis, în care aproape nu aș crede...“

— Cînd ai fost acolo ? se răsti Getta.

— Răspunde ! adăugă Maiorul.

Eva bolborosi, cu ochii la scrisoare :

— Săptămîna trecută, atunci cînd ați fost plecate.

Chipul Gettei se schimonosi de ură :

— Zi, te durea burta, nerușinato ! ?

— Ce s-o doară burta ! rînji Maiorul. Că pe ea o mînca între picioare.

Doamna Alion nu-și stăpîni o tresărire :

— Alfons !

— Nici un Alfons ! Ascultă aici fason de fată mare : „Dacă n-ar fi atît de vie amintirea făpturii tale, așa cum te-am ținut în brațe...“ Bravoo !

Maică-sa o privi consternată ; zîmbetul Gettei se schimonosi mai tare, în timp ce unchiu-su relua lectura :

— „Așteaptă cu încredere, mica mea Eva“ — Sărăcuța ! — „și am să găsesc o cale de scăpare. Mîine după-masă am să vin la voi, caută să nu te țină ascunsă...“ — Drepți toată lumea, că vine Secătura ! Tăiați curcanul, băgați prăjituri la cuptor, fă-ți unghiile, Gettuțo, pregătește patefonul, că vine Făt-Frumos să te ceară !

Se întoarse spre soră-sa :

— Ai văzut, doamnă, pe cine vroiam să aducem în casă ?

— Nu l-am chemat eu.

— Ai văzut, Gettuțo, pentru cine m-ați băgat la cheltuială ? Ai vrut rochie nouă ! Ptiu, la dracu-ncolo ! Că lui îi trebuia rochie ! Lui îi trebuia pielea goală, să te țină în brațe, ca pe dezmățata ! Ascultă, să vezi ce spune : „Fiecare pernă poartă urma corpului tău gol !“ — Auzi, doamnă ? Corp gol ! Păi tu ai corp gol, mucoaso ?

Eva se clătina pe picioare. Unchi-su citea mai departe :

— „Mi-e dor de pielea ta caldă și prietenoasă..." — Cum adică ? — „De brațele tale atît de sfioase, să le simt speriate încercuindu-mi grumazul." — Scrie bine, Secătura ! Îți place, hai, puturoaso, cum spune ? ! — „Aș vrea să-ți mai resfir o dată părul în perne, să-i mai absorb parfumul..." Cu ce-ți dai în păr, fă ? — „Aș vrea să-ți mai țin genunchii cuminți în palme, să-mi las obrazul pe pîntecul tău mic..." — Ptiuu !

— Ajunge, Alfons !

— Ba n-ajunge ! Pe pîntecul tău, hai ? !

— Alfons, lasă, mai e și Getta aici !

— Nu ajunge de loc, doamnă ! Să audă și Getta, puțin îmi pasă. Că are și ea păr de... de... (caută în scrisoare) de răsfirat, are și ea genunchi, și... și... și pîntece. Și-or fi mai răsărite ca ale stricatei !

— Alfons !

— Lasă-mă ! Spune, stricato ! Ce-ai căutat acolo ? Acum ți-a pierit glasul ?

— O să te audă Leana și află toată fabrica ! zise doamna Alion.

Maiorul se mai potoli. Își aruncă încă o dată ochii pe scrisoare.

— Ce facem acum ?

Tăcură, toți. După cîteva clipe de gîndire, Maiorul bătu cu dosul palmei în scrisoare.

— Îl duc la Parchet cu asta ! Pușcăria îl mănîncă. Ademenire de minore ! Înțelegeți ? Ocna !

— Să nu iasă scandal !

— Nu-mi pasă ! Să afle toată lumea, pînă la rege ! (Ridică ochii spre Eva.) Tu du-te în camera ta ! Să nu te prind pe-afară, că-ți rup picioarele ! Pînă pleci la școală, acolo să înțepenești ! Auzit-ai, spurcăciune ? Răspunde !

Eva mișcă buzele uscate. Spuse : „Da !“ însă nu-și mai auzi glasul.

— Să-i dați mîncare sus ! Nu mai are ce căuta în sufragerie. Hai, mișcă !

Ea urcă scările, se întinse pe pat îmbrăcată și încercă să gîndească. Încetul cu încetul, bătăile inimii se răriră ; simți cum vîrfurile degetelor încep să îi se răcească ; mintea i se limpezise. Era împăcată, fiindcă nu mai avea nimic să spere.

Timpul trecea încet, calm — ea respira liniștită. Odată veni Leana și îi puse mîncarea pe masă. Luminatorul se întuneca treptat ; nu auzea nici un zgomot de afară ; își simțea urechile ca înfundate cu vată. Înlăuntrul lor însă se rostogoleau valuri peste valuri, într-un vuiet continuu, ca pe închipuitul țărm al mării.

Îi părea rău după marea pe care n-avea s-o vadă niciodată. „Ce-i la sfîrșitul munților ?“ întreba, cînd era mică. „Dealurile !“ „Și la sfîrșitul dealurilor ?“ „Cîmpia !“ „Și după cîmpie ?“ „Tot cîmpie, nouă cîmpii, una după alta !“ „Dar dincolo de ultima cîmpie ?“ „Marea !...“

Să iasă pe luminator, să se arunce pe povîrniș... Era destul de adîncă valea. S-o găsească zdrobită, rostogolită la zidul fabricii, sub cablurile funicularului. S-o ridice, s-o așeze într-un sicriu alb...

Inima îi zvîcni deodată : la el nu se gîndise ! Avea să vină după-masă, și-avea să pice în ghearele lor... Tre-

buia să-l scape pe el, înainte de toate. În zori, trebuia să fugă, să-i trimită o veste.

Tîrziu, noaptea, aprinse lumina și scrise : „Acum eu mor, din nedreptatea oamenilor, pentru dragoste. Dacă aș fi trăit, te-aș fi iubit toată viața. Pot să-ți spun, fiindcă n-ai să mă mai vezi niciodată. Nu mai veni la noi ; au prins scrisoarea ta. Rămîi în munți sau fugi cît de departe."

Pînă în zori plînse încet, cu capul pe marginea mesei. Atunci se ridică ; ușa era încuiată, cum își închipuise. Trase masa sub luminator, luă cele două cearceafuri de pe pat, le înnodă unul de altul și ieși pe acoperiș. Abia se lumina de ziuă ; era răcoare. Nu mișca nimic în toată casa. În curtea fabricii mai ardeau luminile, dar nu se vedea nici un om.

Legă cearceafurile de cîrligul luminatorului, capătul celălalt îl aruncă jos, se tîrî pe țigle și își dădu drumul pe terasă. Gestul era împlinit, acum nu se mai putea întoarce ; trebuia să-și caute moartea în alt loc. Se uită în jur, luîndu-și rămas bun de la toate. Nu-i era frică și se mira să găsească în sine atîta împăcare.

Tot nu se luminase bine cînd ajunse la pilonul al patrulea. Funicularul pornea abia la ora șapte. Un vagonet gol era oprit deasupra platformei. Se cățără pe traverse. În spate, creasta muntelui începea să se înroșească. Trecu batista printr-o za, se urcă pe cadrul vagonetului și rămase așa, înghețată, cu mîinile încleștate pe lanțuri.

Putea să fie ceasul șase ; mai avea de așteptat o oră pînă să pornească funicularul — și apoi zece minute PÎNĂ LA PRĂPASTIE.

13

Funicularul porni în clipa cînd răsărea soarele la creastă. Închise ochii, lăsîndu-se să plutească ; la piloni, unde roțile treceau pe suporturi neelastice, vagonetul o zdruncina, amintindu-i realitatea. Număra zdruncinăturile : prima, a doua... Avea de așteptat pilonul al șaptelea.

Așa cum se ducea spre moarte, îi veni în minte scrisoarea lui : „Aș vrea să-ți mai răsfir părul o dată... să-ți țin în mîini genunchii cuminți... să-mi culc capul..." Toate acestea n-aveau să mai fie. Pilonul al șaselea... Simțea, prin pleoape, lumina soarelui, caldă.

Pilonul al șaptelea... Strînse mîinile pe lanțuri. Nici acum nu-i era frică. Moartea i se părea mai ușoară decît cred oamenii ; un singur gest, golul, plutirea... Era mai greu să se răzgîndească. Trebui să se lupte cu sine ca să nu-și dea drumul ; mîinile refuzau să mai rămînă pe lanțuri. Dar se învinse și rămase ; își găsise curajul să mai trăiască, fiindcă știa ce ușoară e moartea. Trebuia să-și mai lase părul răsfirat o dată, acolo, în odaia aceea ca nici o alta, să-și arunce jos veșmintele, să-și împace corpul prin dragoste, într-o oră mărinimoasă.

Pilonul al optulea, al nouălea... Ajungea la creastă. Podișul ardea în pîcla roșiatică a dimineții ; dincolo de jnepi era cabana. Avea să-l mai vadă o dată !

Primul întîlnit fu Rex ; stătea pe patru labe, la soare. Se ridică, o privi, apoi întoarse capul spre casă și lătră scurt, alarmîndu-și stăpînul. Acesta se ivi în prag.

— Ce-i cu tine ?

Zîmbi firav :

— Am venit să te văd.

— Dar cum ai scăpat ? Și cum ai ajuns la ora asta ?

Era liniștită. Tremura puțin, dar s-ar fi zis că de frig.

— Am plecat devreme. Trebuia să iau trenul de cinci. Ce faci, Rex ?

— Trenul ? Pleci undeva ?

— Da. M-au trimis la o mătușă... O mătușă ; e bolnavă și n-are pe nimeni.

El îi apucă mîinile și o privi neîncrezător. Vroia să afle, vroia să știe, în loc să se bucure !

— Nu te-a condus nimeni la gară ?

— Nu. Nu-și prea bat capul cu mine.

— Dacă au să afle că ai venit aici ?

— N-au cum și n-am să stau mult. Nu se poate coborî pe alt drum, să ajung la altă gară ?

— Ba da.

— Am să iau trenul următor. Pot să intru puțin ? Vreau să mă spăl pe mîini.

— Intră. Cum ai ajuns așa repede ?

— Am venit cu funicularul.

— Nu te cred !

— Jur !

— Ești o fată extraordinară ! Dă-mi voie să te sărut !

Își lăsă toată deznădejdea în brațele lui. Ar fi vrut s-o sărute altfel, ca rîndul trecut ; nu mai avea mult timp. Acum, acasă descoperiseră lipsa ei ; poate Maiorul era la postul de jandarmi ; poate chiar porniseră s-o caute. Trebuia să se grăbească.

Intră în cabană ; obloanele nu erau decît întredeschise, nu vedea limpede înăuntru. Clipi, neliniștită de trecerea timpului, apoi zări căminul, blana de urs, divanul. Se mulțumea cu atît.

Cînd ieşi, el era tot în uşă ; nu înţelesese, nu simţise.

— Vrei să mă conduci ?

— Sigur. Te duc pînă la gară ; altfel nici n-ai nimeri.

Era foarte palidă şi îl urmărea cu o privire atît de deznădăjduită, încît el se nelinişti.

— Ce-i cu tine ?

Îi zîmbi :

— Nimic. Mi-e cam frig. Hai să mergem !

— Vreau să trec pe la gater, să las vorbă.

— Nu ! Nu mai spune nimănui ; încuie şi haide !

În pădurice se opri. El îi apucă mîinile ; era sfîşiată.

— Eva, ce ai ?

— Nimic. Mi-e milă de jnepi, că plec şi-i las singuri aici.

Cînd ieşiră pe podiş el o apucă de braţ, brusc :

— Tu ai fugit de acasă !

Îi veni în minte abia acum scrisoarea ei disperată. Eva se înroşi, dar, cum stătea cu obrazul în soare, nu putea să se vadă. Zîmbi. De cînd venise trebuia mereu să zîmbească.

— N-am fugit ! Ce-ţi trece prin minte ? !

— Dar de ce te-au trimis tocmai pe tine ?

— Pe cine să fi trimis ? Şi p-ormă au vrut să mă pedepsească. Ţi-am scris că sînt supăraţi pe mine.

— Şi unde ţi-e bagajul ?

Nu mai putea să mintă, nu mai putea să lupte atît ! Îi veni să se arunce de gîtul lui şi să-i mărturisească. Se stăpîni la timp.

— N-am bagaj. (Zîmbea.)

Îşi dădu seama că era peste putinţă s-o creadă. Se încurcase, n-avea obişnuinţa minciunii, nu prevăzuse totul. Dar mai era o ieşire şi-o găsi în ultima clipă, cînd se socotea prinsă :

— N-am vrut să-ți spun, ca să nu mă certi ; am avut geamantanul cu mine...

— Și unde l-ai lăsat ?

— Era greu ; nu l-am pus bine și-a căzut.

— Din funicular ?

— Da, în prăpastie.

— Eva ! Ce nesocotință !

Îndată simți că e rău și stupid ; o prinse în brațe, cu duioșie.

— Iartă-mă ! Sînt îngrozitor de nedrept !

Acum putea să dea drumul lacrimilor, și ele porniră din plin. Dar era fericită că plîngea în brațele lui. În față se deschidea podișul nesfîrșit. Deasupra era cerul limpede, și soarele strălucind ; deocamdată avea destul. Plînse amestecînd fericirea și disperarea în aceleași lacrimi, cu același gust.

— Nu mai plînge ! N-au să te pedepsească pentru geamantan ; am să te apăr eu.

Se liniștea. Ridică ochii și îi zîmbi, plînsă :

— Dă-l încolo de geamantan !

Luară o potecă ștearsă (nu umblau mulți oameni pe aici) care tăia podișul spre răsărit. Din cînd în cînd, Eva se uita înapoi. După un timp, pîlcul de jnepi nu se mai văzu. O vreme se mai deslușiră pilonii funicularului, înșirați pe orizont, pînă ce unul cîte unul se pierdură, ca o caravană mistuită de deșert și, cît se întindea privirea, nu rămaseră decît ei, doi oameni și-un infinit.

Eva mergea pe potecă, el alături, prin iarbă, ținînd-o de mînă. Ea spuse :

— Azi ne vedem ultima oară.

— Te duci direct la școală ?

Șovăi.

— Da.

— O să ne întîlnim la București.

— N-ai să mă găsești. Vreau să te rog ceva : poți să te urci cu mine în tren ?

— Dar unde te duci ? Nici nu mi-ai spus. Unde stă mătușa ta ?

Întîi vru să răspundă : la Panciu. Era un orășel pe care-l cunoștea din copilărie. Pe urmă se răzgîndi.

— La Constanța.

Constanța, dincolo de munți, de dealuri, dincolo de cele nouă cîmpii, la malul mării. N-avea să ajungă acolo ; se mulțumea să rămînă oriunde, cu el, o singură zi...

— Vreau să te urci cu mine în tren, să mergi o stație sau două, sau cît ai să vrei. Pe urmă te întorci. Mergi ?

— Sigur că da. Oriunde !

Îi strînse mîna. Știa că se va înțelege cu el ; știuse din clipa cînd îl văzuse sărind de pe vagonet.

Aproape de gară, el se opri.

— Eva, tu ai bani ?

Ea își duse mîna la frunte și zîmbi.

— Bani ?... I-am... i-am avut în geamantan.

El începu să rîdă ; o prinsese ? Nu !

— Nici eu n-am decît mărunțiș.

Rîse, împreună cu el.

— Ne trebuie mult ?

— Nu știu. Să văd ce găsesc.

Se căută prin buzunare, adunînd mărunțișul risipit, douăzeci de lei ici, douăzeci colo, cinci lei într-un loc, în altul zece — cu totul o sută douăzeci.

— Luăm bilete de clasa a treia pînă la București. Acolo fac eu rost de bani și te urc în tren.

— Mergi cu mine pînă la București ?

Nu sperase atît ; începea să fie prea mult, începea să fie primejdios — celălalt drum devenea mult mai greu Gemu în ea, în timp ce spunea, zîmbind :

— Îți mulțumesc.

Trenul venea abia peste o oră.

— Eva, tu ai mîncat de dimineață ?

Nu mîncase nimic, și nici ieri toată ziua, dar nu-i era foame ; simțea doar o slăbiciune.

— Vrei să bem lapte ? Hai întîi să luăm pîine.

Într-o cîrciumă din spatele gării cumpărară o pîine neagră, mare ; pe peron, o țărancă vindea lapte bătut ; se așezară pe o bancă lîngă ea, rupseră pîinea în două, fiecare prinse sub cot bucata lui, cît era de mare, și începură să mănînce. Înghițiturile îi aduceau Evei lacrimi în ochi ; ciudat, fiindcă nu-i venea să plîngă. Îi era recunoscătoare, ca un cerșetor miluit.

Prin fața lor trecu o fetiță cu flori, flori de munte, în buchete rigide, parcă de smalțuri multicolore.

— Cît vrei pe ele ? Pe toate !

— Douăzeci de lei.

Îi dădu patruzeci și puse buchetele în brațele Evei.

Nu-i dăduse nimeni flori pînă azi. Ce puțin costa fericirea cu el ! Opt lei o pîine dublă, șase lei trei pahare cu lapte, și cu două ale lui, zece, și cu pîinea, optsprezece și cu patruzeci florile, cincizeci și opt... Eva simți că se învîrtește pămîntul, cu gara și cu șinele pe care tocmai venea trenul.

— Mai ai numai șaizeci de lei !

El începu să rîdă :

— Ai dreptate ! Ce bine știi să socotești !

— Mă duc să dau florile înapoi.

— Nici să nu te gîndești ! Mergem fără bilet.

Se urcară pe platforma unui vagon de clasa a treia ; nu mai era nimeni lîngă ei. Trenul mergea repede, la vale ; stațiile treceau, una după alta. El fuma nepăsător.

— Poate, pînă ajungem, nici nu vine șeful de tren !

Veni, tocmai cînd uitaseră de el ; se așezaseră pe marginea platformei, cu picioarele pe scară, și priveau dealurile din ce în ce mai joase.

„Acum vine cîmpia, se gîndea Eva, și pe urmă altă cîmpie, și alta, nouă cîmpii...“

— Biletele dumneavoastră !

El întoarse capul și răspunse, senin :

— N-avem...

La prima stație, îi duse în biroul de mișcare, unde un impiegat, cu șapca roșie dată pe ceafă, îi privi plictisit.

— Ce Dumnezeu te urci fără bilet, domnule, că te văd om spălat ! ?

Îi ceru actele și se apucă să scrie procesul verbal

— Și domnișoara ?

— E sora mea.

— Răspunzi pentru ea.

— Răspund.

Era radios. După ce iscăli cele două procese verbale, ieșiră pe peron.

— Acum ce se întîmplă ? întrebă Eva.

— Mă cheamă la judecată și îmi pune sechestru pe avere, pentru cinci sute de lei. Haide, camarade, la drum.

În gară aștepta un tren cu pietriș. Se apropiară de un frînar, care mînca la umbra unei roți.

— Ne iei și pe noi ?

— Da ce, e trenul meu ?

El îi întinse o țigară.

— Sîntem lefteri ! Mă crezi ?

Eva privea mîncarea frînarului ; peşte sărat cu mămăligă, într-un ştergar cenuşiu.

— Şi unde mergeţi ?

— La Bucureşti. Dumneata ia-ne numai pînă la Tîrg.

— Duceţi-vă pe partea ailaltă, dar să nu vă urcaţi, pînă n-o da semnal.

Rupse o bucată de peşte şi o întinse Evei :

— Ia, domnişoară, să nu rîvneşti.

Trecură pe sub vagon.

— Dacă nu luai peştele, s-ar fi supărat !

Ea începu să rîdă.

— Se supăra, nu se supăra, l-am luat fiindcă mi-era foame.

Aşteptară mult timp. Soarele era aproape în creştet cînd fluieră locomotiva. Frînarul se urcă în ghereta lui şi le făcu semn să vină sus.

Aşa merseră pînă la o haltă mică, ultima oprire înainte de oraş.

— De-aici luaţi-o pe jos, că în gară vă vede cineva şi e belea.

Nu aveau mult de mers, însă se făcuse cald. Pe Eva o chinuiau foamea şi setea. El de data asta părea îngîndurat.

— Eva, trebuie să rămînem aici pînă mîine. Am să telefonez la Bucureşti, să-mi trimită bani telegrafic.

— Şi... pînă mîine ?...

— Nu putem sta decît la hotel. Am să spun că eşti sora mea. Serie chiar şi-n procesul verbal.

Intrară în oraş plini de praf şi istoviţi. La barieră, era o tarabă cu fructe. El alese merele cele mai frumoase, plăti douăzeci de lei şi îşi continuară drumul, mîncînd pe stradă, hămesiţi. Dintr-o prăvălioară cu măruntişuri cumpărară o fîşie de satin negru ; el şi-o prinse cu ace de

mîneca bluzei. Era ingenios : trebuia să poarte doliu, dacă se declara fratele ei.

— Nu e semn rău ? întrebă Eva.

— N-are cine să-mi moară.

Vorbele o loviră în partea cea mai neapărată a inimii.

La colţ aştepta o trăsură ; el se căută în buzunar, scoase ultimii bani şi-i puse în mîna birjarului.

— Ajunge, ca să ne duci la un hotel ?

— La care ?

— Unde crezi că pot sta doi oameni.

Trăsura porni pe strada bolovănoasă, traversă centrul oraşului şi ajunse într-o piaţă murdară. Opri în faţa unei clădiri cu etaj. Între ferestrele de sus se vedea o firmă neagră, pe care scria, cu litere albe : „Hotel" — şi nimic altceva. Hotel anonim, sărac şi puţin cam sinistru. Sub firmă, la parter, se deschidea un gang întunecos. Evei i se păru că intră într-o grotă ; aştepta să-i cadă picături de apă în cap. Era o nedreptate să poposească aici, într-o casă hîdă şi poate rău-văzută, cînd exista cabana sus, pe podiş, aşa aproape de cer.

O cameră la etaj, unde servea un băieţel şchiop, cu picior de lemn. Eva îi ceru apă de spălat ; îi aduse un ibric şi o găleată. Lîngă uşă era un lavoar cu lighean, alături un dulap cafeniu, în faţă patul cu tăblii de lemn ; pe latura dinspre piaţă, o altă uşă dădea pe un balcon cu balustrada de fier.

Soarele lumina încăperea din plin, făcînd-o să pară mai goală şi mai sărăcăcioasă. Se simţeau amîndoi stînjeniţi. Ea stătea în mijlocul odăii, înţepenită, neştiind cu ce gest să-şi înceapă viaţa în această odaie a oricui.

— Eva, cît te speli, mă duc să telefonez.

Ea îi apucă mîinile ; acesta fu, astfel, primul ei gest.

— Vreau să rămîi aici. Nu telefona, nu face nimic. Lasă totul pe mîine dimineață.

— Și ce mîncăm ?

— Mere, sau nimic. Te rog să nu întrebi, să nu spui un cuvînt ! Vreau să fiu cu tine, atît !

Cîteva clipe se priviră în ochi. Buzele ei ardeau. Întregul chip și întregul corp îi ardeau. El se gîndea că poate întîrziase inutil îmbrățișarea pe care ea o dorea. Poate purtarea lui, sus la cabană, fusese naivă ; niciodată nu poți să știi ce gîndește femeia pe care o dezmierzi... Întinse mîinile, o cuprinse de umeri, trăgînd-o spre el. Eva îl îndepărtă ușor.

— Așează-te pe pat și stai cu spatele la mine cît mă spăl. Mănîncă merele ; mie lasă-mi doar unul — sînt mai mică decît tine.

Se supuse ; auzi zgomotul ligheanului pus pe dușumea, pe urmă veșmintele căzînd, unul cîte unul, pe urmă apa curgînd.

Ea intră cu picioarele în lighean, se săpuni de sus pînă jos, apoi își turnă apa pe umeri cu ibricul, clătindu-se economic și îndelung. La lavoar nu era nici un prosop. Se duse în dreptul ușii deschise și rămase acolo, dreaptă, cu brațele puțin îndepărtate, așteptînd s-o usuce soarele care cobora spre apus, încă fierbinte, și-o îmbrăca în lumina lui arămie. Apa de pe trup, zbicindu-se, îi dădea, cu toată căldura din aer, o ciudată senzație de frig. Soarele nu mai avea mult pînă să atingă acoperișul clădirii din față ; tabla începuse să sclipească. În piață era un restaurant cu mese aflară. Un băiat stropea trotuarul, altul mătura în urma lui ; îi vedea fără culori, ca în vis. Dinăuntru ieșiră muzicanți, și ei fără culori, numai în alb și negru — și se urcară pe estradă. Nu era încă lume la mese ; chelnerii așezau tacîmuri și

pahare. Auzi instrumentele acordîndu-se, și muzica începu să cînte un foxtrot : „E verișoara, din Timișoara..."

Era o muzică veselă, gălăgioasă, care năvălea pe ușă și umplea întreaga odaie, dînd astfel, prin zgomot, impresia izolării, fiindcă pașii de pe coridor nu se mai auzeau. Acum parcă erau singuri, ei doi de o parte, și tot restul lumii de alta.

Soarele se topea pe tabla acoperișului ; piața se umbri și păru mai curată ; odaia, pînă atunci cenușie, căpătă culori, dominate de roșu, răsfrînt ca din flăcările unui cămin. Cearceaful de pe pat luă culoarea soarelui și se transformă deodată într-o somptuoasă cuvertură de purpură...

În aer plutea mirosul dulce-acrișor, de mere timpurii ; mirosul lor rămase neschimbat, în timp ce pereții se întunecau repede.

Cînd ultima sclipire a soarelui se stinse pe acoperiș, Eva se întoarse și se apropie încet de pat, căutînd drumul cu mîinile prin aer, ca orbii. Tremura.

— Mi-e frig ! șopti.

Se întinse pe pat, lîngă el, cu aceleași mișcări încete, ca de ritual.

14

Treptat și prelung încăperea începea să se deseneze, scoțîndu-și liniile din întuneric. Întîi se văzu dreptunghiul cenușiu al ușii de la balcon, cu marginile ondulate și instabile, ca o imagine de sub apă ; erau perdelele fluturate de aerul rece al nopții, care intra pulsînd în odaie. Pe urmă se

desluşi uşa dinspre coridor, albă, iar îndată apăru şi tavanul, vag albăstrui, sprijinit pe patru coloane negre — unghiurile pereţilor care se luminau cu întîrziere. Se văzură, în sfîrşit, dulapul, lavoarul, tăbliile patului ; decorul redevenea mizerabil.

Nu începuse mişcarea oraşului, cînd piciorul de lemn al băiatului de serviciu trecu bocănind pe coridor ; se auzi ciocănind la o uşă, în fund :

— E ora patru !

Călători care plecau cu trenul.

Stătea cu ochii întredeschişi ; noaptea ei se sfîrşea ; dacă s-ar fi putut s-o mai prelungească puţin ! Perdelele fluturau ; le privi mult timp, pînă ce se luminară pe deplin. Piciorul de lemn trecu pe coridor : boc, boc... Se auzi iar ciocănind, la altă uşă, unde pleca alt călător :

— E ora cinci !

Noaptea se sfîrşea, nu mai încăpeau amăgiri. Respiră adînc. Îşi simţi mîna, strînsă de la încheietură de mîna lui ; încercă să şi-o desprindă. El şopti, fără să se mişte, ca şi cînd s-ar fi temut să nu zdruncine liniştea care le fusese învelitoare, pe patul fără cuvertură :

— N-ai dormit ?

— Nu.

— Ce-ai făcut ?

— Te-am iubit.

Ar fi putut spune alte cuvinte : „Am stat alături de tine, speriată şi fericită, luînd căldura sîngelui tău, fiindcă era frig ; m-am gîndit că bunul cel mai mare pe care l-aş fi putut spera în viaţă, ar fi fost mic pe lîngă ceea ce ai fost tu. Mi-am numărat mişcările pieptului, la fiecare respiraţie, mi-am numărat bătăile inimii şi mi-am spus : trăiesc,

nu fiindcă împrejurările au făcut posibilă existența mea, ci pentru ca inima mea să poată bate lîngă tine."

Ar fi putut spune cuvinte și mai multe, tot atît de adevărate; spunea, simplu, convingător și definitiv: „Te-am iubit!"

Piciorul de lemn trecu pe coridor.

— E ora șase!

La fiecare oră pleacă un călător, se gîndea Eva. Au lăsat de cu seară vorbă, să fie treziți. Ea nu-și anunțase plecarea, fiindcă nu știa ora ei. Privise, încă din ajun, pe fereastră, jos; nu era destulă înălțime.

El își punea bluza.

— Crezi că mai e nevoie să păstrez cîrpa asta de doliu?

Zîmbi, sfîșiată.

Iarăși trecu pe coridor piciorul de lemn. Eva își strînse cordonul peste rochie și se așeză pe marginea patului.

— Vino lîngă mine. Vreau să-ți spun ceva.

Îl surprinse tonul ei grav, dar nu putea să-l ia în serios.

— Nu cumva să mărturisești că ai un trecut; sînt motive categorice să nu te cred!

Era atît de viu, de copilăros în același timp, într-un cer atît de înalt și de senin, încît nu se îndura să-l coboare pe pămînt. Ar fi vrut să-l amăgească încă un timp, dar nu mai avea cînd.

Închise ochii.

— Te-am mințit tot timpul! Am fugit de acasă. N-ai bănuit?

Pe chipul lui nu se schimbă nimic; părea nepăsător și străin. Doar o clipă avusese senzația unei izbituri, apoi a unei apăsări în trup. Se lepădă de ea în clipa următoare, simplu, senin, cum ar fi aruncat o greutate de pe umeri.

Nu murise nici unul din ei, nici unul nu era bolnav, rănit sau infirm. Unde era nenorocirea, la drept vorbind ?

— Ar fi trebuit să bănuiesc ! Spune-mi, ce s-a întîmplat ?

— Au pus mîna pe scrisoarea ta ; Maiorul e furios, o să-ți facă un rău, n-am înțeles cum, să te reclame, să te închidă... Am vrut să mă omor ; ei credeau că s-a întîmplat ceva între noi ; m-au judecat, m-au chinuit... Știam că ai să vii, n-am vrut să încapi pe mîna lor ; atunci ți-am scris un bilet, îl găsești sub saltea, acolo, l-am ascuns ieri cînd mă dezbrăcam.

Povesti tot ce se întîmplase apoi, cum plînsese toată noaptea, cum fugise în zori.

Șchiopul trecu pe coridor :

— E ora șapte !

— Asta-i tot ?

Ea deschise ochii, izbită de tonul lui rece. El urmă :

— Acum eu trebuie să fug, iar tu să te omori. Te-ai gîndit cum ? Să mă duc jos, să-ți caut o lamă de ras ? Ai putea să-ți tai vinele de la mînă. E foarte spectaculos.

Eva se ridică. El o apucă de încheieturi și o strînse, aproape brutal.

— Ascultă, fetițo ! Așa nu se poate !

După atîta încordare și disperare, își revenea greu — nu înțelegea, nu credea, nu-și mai dădea seama unde se află, nu mai știa nici cum o cheamă. Buza de jos începea să-i tremure.

— Să nu plîngi !

Era o poruncă, iar glasul era aspru. Îl privi obidită. Atunci el ridică mîna și o mîngîie pe obraz, cu o mișcare

stîngace, dar caldă. Nu părea să fie aceeași mînă puternică de adineaori și nu putea înțelege cum trecea de la un gest la altul.

— Nu, să nu plîngi !

Și tonul era altul. O privea, citea chipul ei, creaea tot ce-i spusese și i se rupea inima de milă pentru ceasurile ei cînd trebuise să se gîndească la moarte. Moartea — și-o fată de șaptesprezece ani, față în față, fără martori, o zi și o noapte ! Nu știa cu ce cuvinte ar fi putut s-o liniștească. Abia acum vedea ce sărac îi era vocabularul ; își rezolva viața prin gesturi, nu prin cuvinte.

Se ridică în picioare.

— Întîi, uită-te la mine și zîmbește ! Și acum ascultă : nu-mi pasă de nici un Maior din lume. Nu m-am gîndit ce te-a apropiat de mine ; ar fi trebuit să mă gîndesc, era datoria mea, știam mai multe... (Schimbă tonul, ca pentru sine.) Știam prea multe !... Am bănuit că vrei să-ți cauți libertatea, să-ți faci o vară frumoasă și mi-a plăcut să-ți țin tovărășie. Dar dacă tu dădeai altă însemnătate gesturilor tale, atunci înțeleg să le dau și eu aceeași însemnătate. De acum înainte te iau sub protecția mea. Nici Maiorul, nici altcineva n-are să se mai atingă de tine.

Piciorul de lemn se auzi pe coridor. Șchiopul ciocăni la ușa lor.

El se duse, răsuci cheia și întredeschise, mirat. Capul Maiorului se ivi în cadrul îngust, cu pălăria de pai dată pe ceafă, săltîndu-se să privească înăuntru, peste umărul lui. Ochii i se opriră la cearceaful mototolit.

Eva nu simți nici un fel de frică ; dar i se păru că, deodată, totul în jurul ei devine murdar.

15

În aceeași zi, după-amiază, aștepta pe platformă, la al patrulea pilon, să se urce în funicular. Nu-și luase de acasă nimic, decît pieptenele ; era la el în buzunar.

Umbra acoperise locul în jur. Nu fusese aici decît dimineața, sub soarele plin. Acum totul i se părea necunoscut, și totuși, aici stătuse trîntită în iarbă, se jucase cu lepurașul, respirase cu lăcomie și religiozitate aerul alpin, gîndind naiv că ar putea crește mai repede.

Crescuse oare de ajuns ? Se simțea mai mică și mai slabă decît atunci. Nu, crescuse prea puțin ! Și era tristă că n-avea destui ani să se bucure fără mustrare de cuget și fără frică. S-ar fi simțit mai bine acasă, așteptînd sfîrșitul vacanței. Îi era dor de dormitorul internatului, străin și rece, de fetele pe care nu putea să le iubească. Ar fi vrut să se mai poată întoarce...

El o smulsese, cu un braț prea puternic. Nu înțelegea nimic din cele întîmplate de dimineață : era de față, dar parcă nu-i auzise ce vorbiseră. Știa numai cum ajunsese Maiorul acolo : contabilul de la fabrică, aflat la oraș, o văzuse coborînd din trăsură. Nu-și dădea seama dacă Maiorul era furios ; nu reținea din înfățișarea lui decît ochii roșii, holbați la cearceaf, și nările păroase, adulmecînd. El plătise hotelul și biletele de tren. Pe drum, se simțise deodată fericită, fără să știe de ce. Înțelesese abia la venirea conductorului : era fericită fiindcă avea bilet !...

Se apropia un vagonet gol. Se pomeni sus fără să știe ce mișcare făcuse și cum izbutise. Plutea prin aer între piloni. El o ținea de umeri... Era mai puternic, știa mai

multe — știa prea multe, după cum spunea chiar el, cu amar. De aceea, acum rămînea între ei un mic perete rece ; făcea totul pe măsura lui, crezînd că-i și măsura ei, și a oricui.

O luase de acasă și nu știa cum, pentru cît timp. Nu știa ce-i spusese Maiorului, Gettei, doamnei Alion. Toți trei păreau niște păpuși de cîrpă ; îl ascultau și nu puteau să răspundă.

Plecase de acolo ca o străină, fără rămas bun, cu capul în jos, obosită și tristă, ca un animal dus la tîrg. El o oprise să-și ia vreunul din lucrurile ei. O urmase în cameră, sus, privise în dulapul sărac, o mîngîiase pe păr ; părea înduioșat.

— Tu ai fost Cenușăreasa lor. Lasă toate astea aici !

Îi îngăduise să-și ia doar pieptenul ; el nu avea unul destul de mare pentru părul ei.

Și acum, cu mîinile goale, plutea prin văzduh. La început, în umbră, îi fusese frig ; deasupra prăpastiei era soare, dar ea tremura, cu dinții strînși. Nu mai era înarmată, ca rîndul trecut, și nu-și mai putea înfrînge frica. El o ținea de umeri cu brațul acela puternic care o smulsese de jos, numai că puterea rămînea a lui, atît de indivizibilă, că ei nu-i transmitea nici o îmbărbătare.

Se simți ușurată cînd vagonetul trecu de creastă și ieși pe podiș. Deși venea apusul, pe munte lumina soarelui era încă vie și limpede. Pîcla care învăluia alteori crestele de la orizont dispăruse ; poate așa avea să dispară și pîcla din sufletul ei.

Mergeau spre cabană, cu umbrele întinse drept în față ; acopereau atîta pămînt, erau atît de lipite de răceala lui, încît îi făceau frig. El o ținea de mînă, și ea venea puțin în urma lui, șovăind.

— Tristă, nu-i aşa ?

Începea să-l regăsească. Îl auzise o zi întreagă vorbind cu Maiorul şi cu ceilalţi şi se temuse că niciodată nu-şi va recăpăta tonul pe care îl ştiuse ea. Dar acum îl recunoscuse ; aşa îi vorbise cînd stăteau în iarbă, aşa îşi amintea glasul lui din noaptea trecută, cînd bocănea piciorul de lemn pe coridor. Da, era tristă — cum s-ar fi ascuns ? !

În pădurea de jnepi, inima i se strînse mai mult ; acum înţelegea puţin de ce-i era milă de ei ; poate se asemuia cu copacii aceştia dezmoşteniţi, cărora nu le pria înălţimea. Poate, aici, şi ea avea să se tîrască pe pămînt, incapabilă să suporte greutatea cerului de care se apropia prea mult.

Cîinele stătea în uşa cabanei, la fel cum îl lăsase ieri. Ferestrele luceau, înroşite de soarele la apus, dar pereţii şi totul în jur era mohorît.

Rex veni în întîmpinarea lor, cu paşii lui măsuraţi şi demni.

— De ce nu zburdă ? E bătrîn ?

— E un cîine sceptic. A trecut pe la mai mulţi stăpîni şi trebuie să fi ajuns la credinţa că nici unul nu merită să aibă un cîine convins.

— Nu te-am auzit niciodată vorbind aşa.

— Mi se întîmplă, cînd stau mai mult între semenii mei.

Oare ce-i făcuseră semenii lui ? Era liber, sănătos şi puternic şi nu-i lipsea nimic, i se îndeplineau toate dorinţele, chiar acelea din vis !

Cînd intrară, nu se întîmplă nimic deosebit. Eva se gîndea că poate o va lua în braţe şi o va trece astfel peste prag, după un obicei străvechi. Intrară ţinîndu-se de mînă,

și ea socoti că-i mai firesc, dar mai gol. Instinctiv, femeile care se predau simt nevoia să fie duse pe sus, să piardă legătura cu pămîntul care le amintește măsura lor adevărată și le poate trezi.

Acum îi era cam frică de odaia aceasta, unde dorise atît de fierbinte să revină ! Poate fiindcă o dată cu insorarea se făcuse cam frig.

În timp ce el aprindea lămpile, ea se așeză pe marginea divanului, puțin înțepenită, așteptînd... Ce ?

Nu locuise niciodată într-o casă cu lămpi de petrol. Lumina lor i se părea galbenă și săracă ; ardea una atîrnată de tavan, alta așezată pe colțul căminului.

Afară se întunecase repede ; ai fi spus că noaptea pe munte e mai neagră decît jos. Pe ușa care rămăsese deschisă, simțea intrînd liniștea podișului, rece. El veni, cu spinarea puțin aplecată ; tavanul scund îl făcea să meargă încovoiat, parcă temîndu-se să nu dea cu capul de grinzi. În lumina nelimpede, umerii i se desenau nefiresc de largi ; aproape se sperie.

— Cam frig, nu-i așa ?

Ar fi vrut să mintă ; i se părea că recunoscînd adevărul îl jignește, ca și cînd frigul ar fi fost emanația lui. El se întoarse și se apucă să aprindă focul în cămin.

Rămasă în colțul ei, singură, Eva plînse puțin ; nu atît cît ar fi avut nevoie. Se înfrînă, ca să nu se arate cu ochii înroșiți. Curînd, flăcările începură să joace pe pereți. El rămăsese lîngă gura căminului, cu un genunchi jos, după obiceiul lui cunoscut. Ciudat, Eva nu simțea nevoia să vină lîngă ea. Dar părea mai liniștită de cînd ardea focul. Tăceau amîndoi.

Liniştea... Liniştea podişului ! O *auzea* intrînd, aşezîndu-se între ei.

Nu-şi luase nici măcar o cămaşă de noapte.

16

Numai serile erau triste, cît dura crepusculul, de la apusul soarelui, pînă se întuneca. Acum ştia şi le aştepta să treacă, aşa cum aştepţi să treacă tot ce doare şi nu poate să rămînă.

Cu restul se obişnuia. Ziua el începea tîrziu după a lui. În fiecare dimineaţă, înainte de a se trezi pe deplin, se ruga în gînd — era un reflex fără cucernicie — : „Dă Doamne să nu plouă !“

Nu ploua. Curgeau zilele frumoase dinaintea toamnei. Soarele nu ardea — era cald, cu prietenie. Se trezea cu lumina lui pe obraz şi-i zîmbea recunoscătoare.

Afară, în faţa uşii, găsea masa pusă : lapte cald cu pîine de casă — la fel în fiecare dimineaţă.

El vroia să se ducă la oraş, să-i caute ceva de îmbrăcăminte ; îl împiedica zi de zi, născocind pricini cu nemiluita ; umbla în short şi în bluze de ale lui, care îi veneau aşa de mari, încît o făceau şi mai mică.

De cele mai multe ori, cînd se trezea, îl găsea plecat ; îşi amintea, pe lîngă vise, că el se ridica încet, fără zgomot, se ducea la baie, se bărbierea, se spăla, cînta fals, iar la urmă, venea să-şi frece uşor obrazul curat de al ei. Mirosul pastei de dinţi îi răcorea nările, gata s-o trezească

din somn ; atunci, mîrîia, ca dulăii supărați, și el fugea, prefăcîndu-se speriat.

În cîteva zile învățase atît de bine să se alinte, de parcă se alintase toată copilăria.

În timp ce-și bea laptele, Rex o păzea, privind-o puțin ironic și indulgent. Îi plăcea pîinea de casă, avea mirosul podișului, deși venea de la cîmp.

Urma o vizită scurtă la bucătărie, unde mama lui Niculiță punea mîncarea la fiert. Îi spunea țărănește „lele Ioană", ca să nu-i spună mătușă ; să-i spună pe nume nu i se părea potrivit — prea era copil pe lîngă ea. Femeia o lăsa în bucătărie cît să-și arunce ochii prin cratițe, apoi o izgonea ; nu-i acorda nici un fel de încredere în ceea ce privea priceperea ei la gospodărie și, firește, făcea foarte bine.

De acolo pleca la vale împreună cu Rex ; cîinele o urma cu aerul lui demn, neluînd-o în serios, dar păzind-o, parcă socotind că nu trebuie lăsată de capul ei.

Dacă pe stăpînul locului nu-l găsea la gater, îl aștepta ; el se ducea uneori mai departe, în locuri necunoscute de ea. unde stătea de vorbă cu logofeții și cu pădurarii ; dintr-acolo se auzeau topoarele lovind în copaci; pădurea emitea zgomotele și le propaga pe întreg podișul, într-un freamăt zburător și înalt.

Îi plăcea să stea la gater, să privească fierăstrăul mișcîndu-se neîntrerupt, mușcînd din lemn și aruncînd șuvițe de rumeguș dedesubt.

Pe omul de la gater îl chema Dumitru Capverde. Eva era intrigată copilărește de numele lui, neîntîlnit niciodată, și pentru ea intraductibil. Aflase că nu-i tatăl adevărat al lui Niculiță, că lelea Ioana umblase înainte cam cu mulți, că și acum o mai lua razna din cînd în cînd.

Bărbatul o aştepta să se întoarcă din hoinărit, o apuca de coade şi o bătea pînă o lăsa pe jos. Femeia răbda fără să crîcnească, apoi, peste cîtva timp, o lua iar razna. Cui vroia, îi dădea uşor explicaţie :

— Apoi atît poate şi el, să mă bată ! Că n-aş pleca eu de acasă, dacă ar mai putea şi altceva !

Pentru Eva, bărbatul Ioanei devenea un personaj din ce în ce mai ciudat. Înţelegea într-un fel abstract vorbele nevestei, neizbutind să le găsească exact sensul material. Il privea pe furiş, curioasă să ştie de unde-i vin numele şi metehnele, dar nu descoperea semne.

Cu drumul la gater şi cu aşteptarea trecea aproape toată dimineaţa ; stăpînul locului apărea din vale, tropăind pe potecă, întotdeauna vioi şi voios. Nu-şi amintea să-l fi văzut vreodată posomorît ; pare-se vorbele lui nu erau exagerate — se simţea bine departe de oameni.

Eva se repezea la vale şi-i sărea în braţe, gata să-l dea peste cap.

— Aş vrea să am şi eu tot atîta demnitate cît măgarul ăsta de Rex ! scîncea, înciudată, cuibărindu-se la pieptul lui.

Rex nu se urnea niciodată să vină în întîmpinarea lui, mişca doar din coadă, de două ori, ca un salut, după care rămînea nepăsător, privindu-şi stăpînul cu o bunăvoinţă reţinută.

— N-are temperament, spunea el.

— Dar eu ?

Numai serile erau triste.

— Dar eu ? Haide, spune ! Eu ?

— Tu eşti un pui de panteră, cu patruzeci de grade temperatură.

— Ar mai trebui două ca să mor ?

— Nu știu la ce temperatură mor panterele.

— Eu mor după tine. Indiferent de temperatură.

În astfel de momente, Eva își uita cu totul neliniștile ; pentru ea nu mai exista nimic dincolo de marginea podișului, nici măcar vagonetele funicularului, care treceau necontenit, nu îi aminteau lumea din vale.

Pînă a doua zi dimineața, rămîneau împreună. La prînz mîncau afară, privegheați cu indiferență de Rex, care nu rîvnea la nimic.

— E un cîine leneș !

— Nu, e sceptic, ți-am mai spus, dar tu nu crezi.

— Ei bine, să fie sceptic cu oricine ; mie vreau să-mi arate încredere. Zău, sîntem prea puțini aici, ca să ne suspectăm între noi !

Poate că discuțiile acestea, reluate, porneau din nevoia de a mai vorbi și despre altceva ; Rex le ținea loc de lume.

O dată cu sfîrșitul mesei, soarele venea în fața cabanei ; se întindeau în șezlonguri, unul lîngă altul, și stăteau nemișcați, ca la sanatoriu, în căldura plăcută a după-amiezii. Mai tîrziu se plimbau pe podiș, pînă departe. Uneori se apropiau de creastă, ca să privească în vale ; se vedeau rîul, șoseaua, calea ferată, fabrica și acoperișurile roșii ale caselor. Acolo se întuneca mai curînd ; umbra muntelui era rece și grea ; i se părea că oamenii de jos o simt pe umeri.

Întorși acasă, Ioana le aducea cina, apoi pleca la bărbatul ei sau la alți bărbați. Îndată apunea și soarele — de la o zi la alta mai devreme, făcînd nopțile să se lungească.

Cît se aprindeau lămpile și se aținea focul în cămin, erau clipele ei de tristețe, cum i se fixaseră în suflet din prima seară. El o găsea amorțită pe marginea divanului, cu mîinile reci. O lua în brațe și o punea jos, pe blănuri, ca să

facă patul; atunci, în clipa cît plutea prin aer, Eva își revenea, și astfel începeau nopțile.

Începeau de fiecare dată cu puțină neliniște, cu puțin frig, pînă se încălzea așternutul alb.

17

Ziua cînd venise aici fusese o sîmbătă; ținea minte, fiindcă avea în cap un calendar amănunțit al dragostei lor. Dacă ar fi vrut să-i facă jurnalul, și-ar fi amintit ușor și sigur toate datele, oricît de îndepărtate: „L-am cunoscut joi, 14 august, 1930, cînd veniseră ofițerii... Era tot joi, 6 iulie, trei ani mai tîrziu, cînd l-am reîntîlnit pe drumul de la cimitir; vineri l-am văzut la pilon; sîmbătă, duminică, luni, a plouat; luni i-am scris; marți am primit răspunsul lui; miercuri ne-am întîlnit din nou — era fără iepuraș..."

Venise aici sîmbătă. Trecuse o săptămînă. Duminica următoare, după mai multe încercări abandonate, el hotărî:

— Mîine mă duc să-ți caut ceva de îmbrăcat; cu shortul nu mai merge; prea semeni a orfană!

Ar fi vrut să-l însoțească la oraș, dar se gîndi că rochia și ceea ce avea pe dedesubt erau prea ponosite ca să poată intra într-un magazin. Apoi se sfia să fie de față la cumpărături. Pînă acum, tot ce îmbrăcase era rezultatul unor ciorovăieli ticăloase între doamna Alion și Maior; o îmbrăcau din te miri ce, cu mare cazną și cu multe drăcuieli, dar oricît ar fi umilit-o, o îmbrăcau ai ei. I se pă-

rea partea cea mai grea a vieții de astăzi, să-i aducă îmbrăcăminte un om, pînă ieri — și poate de mîine — străin, care să scoată bani din buzunar, să facă socoteli, să știe cît costă fiecare lucru al ei. Accepta situația ca pe o boală, dar îi era peste puteri să facă mai mult decît atît, să intre în magazin, să aleagă, să vadă prețul scris pe etichete și apoi să asiste cum el umblă la bani.

El plecă foarte de dimineață, ca să ia trenul de cinci ; numai așa putea să fie înapoi pînă seara. Încă somnoroasă. Eva nu simți singurătatea imediat. Drept gîndind, el pleca și alteori, și lipsea pînă la prînz. Multe dimineți fusese singură, fără să se îngrijoreze prea mult. Dar atunci îl știa aproape, în orice clipă îl putea lua pe Rex, să plece în căutarea lui.

De data asta, cînd se trezi de-a binelea, dîndu-și seama ce se întîmplase, își simți inima sugrumată. Nu bănuise cît trebuia să o coste plecarea lui. Acum se căia că nu-l oprise ; n-avea nevoie de nimic, putea să umble în rochia ei neagră sau în short, și dacă așa nu era bine, putea să umble în pielea goală, numai să fie cu el. Se gîndi, cu fantezia trezită de panică, la nenumăratele feluri în care ar fi putut să se îmbrace, croindu-și singură rochii bizare, din ceea ce vedea în casă : perdele, cuverturi, fețe de masă ; pînă și din blănurile de pe podea.

Dînd urmare primului impuls, se repezi afară, străbătu pădurea de jnepi, pînă la funicular, iar de acolo alergă la creastă, cu speranța absurdă că l-ar mai putea vedea într-un vagonet, coborînd.

Era tîrziu, trecuse de opt, trenul plecase de mult. Rămase pe marginea podișului, dezamăgită, privind în vale drumul pe unde se dusese el. Acum valea era plină de soare.

Cum stătea astfel, neştiind încotro s-o apuce, văzu departe, pe potecă, un echipaj neobişnuit, care urca : un om ducînd de căpăstru un cal de munte, şi în spinarea calului un al doilea om. La început crezu că e un turist, deşi turiştii veneau prea rar aci. După un timp, imaginile se măriră, văzu că omul de pe cal avea pălărie de pai, şi abia atunci îl recunoscu pe Maior.

Fugi la cabană, încredinţată că venea s-o ia acasă.

— Lele Ioană, cheamă-l repede pe Dumitru. Să vină cu puşca !

Maiorul o găsi stînd curajoasă în uşa cabanei ; îi vedea de departe pălăria, prin pădurea de jnepi, apărînd deasupra copacilor şi dispărînd, după cum căluţul se poticnea în buturugi. Apoi echipajul ieşi la lumină, şi vizitatorul se văzu în întregime, legănîndu-se în şa, chinuit.

Dumitru Capverde stătea de pază, după colţ, cu cartuşe de mistreţ băgate pe ţevile puştii.

Rex se ridică, veni lîngă ea şi rămase ţeapăn pe toate patru picioarele, cu ochii la oamenii străini. Ajuns aproape, Maiorul descălecă greoi ; ascensiunea care nu-i priise de loc îl lăsase cu picioarele şi şalele frînte.

— Bună dimineaţa, frumoaso ! zise, pe cînd înainta crăcănat.

Eva se înroşi ; se aşteptase să-i spună „urîto“, ca de obicei. Vorba lui mieroasă îi alungă dintr-o dată teama de pînă atunci.

— Bună dimineaţa, unchiule !

Maiorul se apropie şi o sărută pe obraz ; Rex mîrîi.

— Ai rămas singură azi ?

Se miră cum de aflase aşa de curînd ; apoi se gîndi că era foarte cu putinţă să-l fi văzut cineva la gară şi

să-i fi spus. Oricum, se vădea că urmărise să vină în lipsa lui.

— Și unde-i ?

— La oraș.

Maiorul o privi, de sus pînă jos.

— Așa umbli tu, în pielea goală ?

Căuta un loc să se așeze. Eva se simțea amorțită ; nu putea să facă o mișcare, să-i aducă un scaun, sau să-l cheme în casă. Era poate un instinct care-i cerea să nu lase pe nimeni peste prag. Într-atît fusese numai cu el în această locuință, așa de mult îi vorbea numai despre ei doi, încît i se părea de nesuportat fie și gîndul că ar trebui să împartă imaginile dinăuntru cu un intrus.

Maiorul își uitase apucăturile ; sau mersul călare îl istovise, sau înălțimea îl copleșea. Rămase în picioare, ca un străin nechemat.

— Am venit să văd ce faci, zise. O duci bine aici ?

— Da.

— Ai tot ce-ți trebuie ?... Mîncarea e bună ?... Noaptea nu ți-e frig ?

După o tăcere, care trecu greu, întrebă :

— Cînd vă cununați ?

Ea ridică din umeri, stînjenită ; nu știa nimic.

— Nu ți-a mai spus nici un cuvînt ?

Nici nu fusese vorba vreodată.

— Păi tu crezi că așa merge ? Ce, te-am crescut ca să facă el cu tine ce-i place ? (Tot căuta cu ochii ceva, să se așeze.) Să știi că sîntem foarte îngrijorați. Și maică-ta, și Gettuța. Ție nu ți-e rușine ?

— De ce ?

— Aha ! De la el ai învățat să ne înfrunți !

Se mai uită o dată de jur-împrejur.

— Zi, aici stai ? !... Atunci, ce să-i spun maică-ti ?

— Nimic !

— Şi Gettuţei ?

— Nimic ! (Ar fi vrut să transforme cuvîntul în adjectiv şi să aibă pentru el superlative.)

Musafirul, vexat, se întoarse să încalece, fără s-o mai sărute. Rex mîrîi încă o dată, şi calul porni, făcîndu-l pe călăreţ să se legene comic în şa. Eva rămase *numai cu cîinele*.

Maiorul ajunse acasă tîrziu ; la vale, calul mergea rău, de cîteva ori se potienise, gata să-l azvîrle peste cap, la trecerile mai periculoase trebuise să descalece, şi nu ştia măcar dacă deplasarea meritase atîta osteneală. Era greu de înţeles ce anume urmărea. Poate ceva la care nu se gîndea de-a dreptul ; o plăcere ciudată. Poate făcuse drumul la cabană numai ca să vadă unde se petrec orele de dragoste. Era dezamăgit că nu putuse intra, să-şi arunce ochii la pat. Paturile în care ştia că au dormit oameni tineri îl tulburau.

După prînz, Eva ieşi la marginea podişului, se aşeză în iarbă, cu Rex alături, şi începu să numere vagonetele care urcau. Nu ştia cu ce tren are să vină, se putea pomeni cu el în oricare clipă. Număra vagonetele : „Va fi în al o sutălea..." Trecea mult timp pînă să se împlinească suta de vagonete. „Va fi în al cincizecilea ! În al douăzecilea..." Lua iar o cifră mare, care, la sfîrşit, iar o dezamăgea.

Soarele apuse, funicularul se opri, se făcu întuneric ; din faţă, de pe crestele celorlalţi munţi, de dincolo de vale, răsări luna, înspăimîntător de mare şi de aprinsă, parcă topită. Mai aşteptă o vreme, tremurînd de frig, în iarbă. Ar fi vrut să rămînă acolo pînă la miezul nopţii, pînă în zori, pînă l-ar fi văzut venind. Îi era frică să se mişte ;

aşa cum stătea ghemuită, se simţea la adăpost ; nimeni nu putea s-o vadă, s-o simtă.

Cîinele se plictisise ; căscă, se ridică în picioare, îşi întinse spinarea înţepenită, privi cîteva clipe în vale, unde se vedeau sclipind luminile de la fabrică, se întoarse şi porni liniştit spre cabană.

— Rex, stai aici !

Dar el nu se mai opri decît o clipă, după care porni încăpăţînat înainte. Fu nevoită să-l urmeze ; îi era prea frică să rămînă singură. Cînd se ridică, văzu podişul nins ; îşi duse mîinile la ochi, zăpăcită, pînă ce înţelese că era luna care îmbrăca pămîntul în lumina ei somnambulică.

Merse de-a dreptul la gater. Se auzea apa pîrîului curgînd pe scoc, se auzea foşnetul copacilor şi alte zvonuri reci ale nopţii. Mai jos, la căsuţă, se vedea lumină : Niculiţă stătea cuminte pe prispă.

— Tu nu te culci ?

— Nu, că încă nu m-a bătut mama.

Dumitru Capverde se ivi în uşă. Aflînd despre ce-i vorba îşi luă puşca.

Eva nu dormi nici o clipă ; îl auzea afară, sub peretele cabanei, pe Dumitru, sforăind în şubă. Din cînd în cînd, se ridica din pat şi alerga la fereastră. Noaptea era albă ; în lumina lunii pădurea de jnepi părea geruită. Pe terasă Rex veghea, cu urechile ciulite ; poate avea şi el o neliniişte. Cîteodată, cînd omul de alături sforăia mai tare, cîinele întorcea capul spre el, aruncîndu-i o privire scîrbită.

În zori, se îmbrăcă, îşi luă pe umeri o pătură şi ieşi în uşă. Rex adormise, cu botul pe labe, în locul unde stătuse toată noaptea. O simţi, deschise un ochi, apoi se culcă la loc. Dumitru tot mai sforăia, pe o coastă, cu puşca în braţe.

Nu-l trezi. Rex o lăsă să se îndepărteze, pînă ce se convinse că într-adevăr pleacă ; atunci se ridică plictisit și o luă pe urma ei.

Pe podiș căzuse brumă peste noapte ; Eva se înfioră — umezeala îi pătrundea prin sandale. Merse iarăși la locul de ascară, unde se ghemui în pătură, cu ochii devale. Soarele răsărea în față. Curînd porniră și vagonetele. „Are să fie la al o sutălea... La al cincizecilea..." Numără multe sute. Soarele se ridicase pe cer, ceața de jos se risipise, acum vedea clar fabrica și casele. Și văzu deodată că nu mai erau verzi decît brazii : ceilalți copaci și iarba păliseră.

Venea și toamna. Iar ea era singură și dezbrăcată, și număra cu ochii umezi vagonetele : „Are să fie la al o sutălea, la al cincizecilea..." Fiecare sută de vagonete însemna lungi jumătăți de oră.

Trecu amiaza ; Rex se ridică, mîrîi ursuz și plecă spre cabană. De astă dată, Eva nu-l mai urmă ; era hotărîtă să aștepte, neîntrerupt și pînă la urmă.

În unele clipe de oboseală, i se părea că așteaptă zadarnic, că nu va mai veni nimeni, niciodată, că va sta așa pînă îi vor putrezi oasele.

Acolo o găsi, la cîteva ore după-amiază, Ioana. O căutase peste tot cu mîncarea. Eva o văzu plină de vînătăi și jumulită.

— Te-a certat bărbatul ?

— Ba m-a bătut, nu m-a certat, mînca-l-ar ăla strîmbu !

Eva număra vagonetele : „Va fi acum, la al treizecilea." Femeia își povestea necazul ; nu auzea decît crîmpeie :

— ...unu Manole, e de dincolo, vine vara cu oile ; m-am avut și eu bine cu el, că bărbatu-miu !... Și dacă mi-a tri-

mis creştinu vorbă că pleacă — pleacă acum la ei, dincolo, să ierneze — nu m-a răbdat inima şi mi-am zis : tot nu-i Dumitru acasă noaptea asta...

„Are să fie la al douăzecilea...“

— ..mai jos dă casă e coşaru, nu te-ai uitat dumneata, n-ai luat seama ; am pus eu un braţ de frunze înăuntru, că vaca tot e stearpă, o ţinem vara sub şopron, să se înveţe cu frigu, boala, altfel, la iarnă...

„Are să fie acum, la al zecelea...“

— ...că vezi, nici să-l aduc în casă nu îndrăznesc ; îmi ştiu lungu nasului. Da cine-a gîndit că o să vină nătîngu o dată cu soarele ? Manole o luase pe potecă, la stînă, eu eram în coşar, îmi strîngeam betele ; frigu-frig şi tare pă jos, da ungureanu mă ţine în pielea goală, arde-l-ar şi pă el, că mereu am junghiuri ! De, domnişoară, nu mai sînt nici eu în toate puterile ! Şi cum îmi pusesem fota şi-mi strîngeam betele, numai ce aud glasu boşorogului : Stai, că trag ! Boşorog, boşorog, da are nişte bojoci ! Cînd strigă, te bagă-n pămînt ! Ala, ce să stea ? — Zdup, zdup, la vale, pă potecă : îi sună paşii ca pă tobă, că are o călcăturăăă !...

Îi veneau lacrimi în ochi ; o durea tot corpul de atîta nelinişte. Ce se întîmplase, ce-l oprise ?

— Ia dă mănîncă, domnişoară... Stai că trag, mă, găinarule ! Zdup, zdup, ăla la vale. Şi-odată l-aud că umblă la cocoşu puştii. Nu trage, mă omule ! strig din uşa coşarului. Da el — puşca la ochi şi... Ia, zău, dă mănîncă, domnişoară...

„Are să fie la al cincizecilea...“

— ...noroc că dă neisprăvit ce e, nu-i ia nici puşca foc... Stai, mă, n-auzi, că bag plumb în tine !... Aşaaa !...

Pune-ți mintea cu Manole ! Iute dă picior ungureanu, iute ca la toate, al ciorilor, că altfel nu mă zăpăcea el pă mine !... Și iar, scîrț, scîrț la cocoașe; hîț, hîț la trăgace; nu ia pușca foc și pace. Atunci lasă pușca jos creștinu, și pun-te cu pumnii pă Ioana ! Oliu, usca-i-s-ar mîna, cum i s-au uscat alte alea !... Ia uite colea și dincolea ce-a bușit în mine, buși-l-ar boala !... Ia dă mînîncă, domnișoară !

Veni pe înserat, cînd Eva încetase să mai numere vagonetele. Era singură ; Ioana plecase de mult, iar Rex nu se mai întorsese.

Se ridică în picioare, amețită. Niciodată în viață nu simțise o bucurie mai mare ca în clipa cînd îl văzu apropiindu-se de creastă — totdeauna superlativul acesta avea să se repete, și ei totdeauna avea să i se pară că îl invocă prima dată. O durea inima de atîta fericire ; ar fi vrut să se arunce înaintea lui, cu brațele desfăcute — o chinuia neputința de a-i zbura în întîmpinare. Porni pe sub vagonet, cu ochii pe sus, fără să vadă unde calcă, poticnindu-se, așteptînd să treacă de pilon, și el să coboare o dată pe pămînt. Și cînd fură față în față, din tot ce era în inima ei, din miile de cuvinte pe care i le pregătise, nu mai știu nici unul.

— Credeam că nu mai vii !

El lăsă pachetul jos și-i apucă umerii.

— Îmi pare bine că mi-ai ieșit înainte !

Ieșit înainte ? ! Dar dacă ar fi știut de cînd era aici ! Buza de jos începu să-i tremure.

— Te-am așteptat ca un cîine ! (Făcu un ultim efort să pară demnă, încercînd să glumească.) Nici Rex n-a mai avut răbdare. Te-am așteptat, vezi, mai mult decît un cîine !

Își lăsă capul pe pieptul lui, căutîndu-și locul pe îndelete. Cînd socoti că și-l sprijinise destul de temeinic, zise :

— Acum, te rog, ține-mă bine !

Începu deodată să plîngă, în hohote, aruncînd în lacrimile acestea de fericire tot chinul așteptării care o istovise.

18

Altădată, i-ar fi prilejuit multă bucurie desfăcutul pachetului. Își amintea cît o emoționau lucrurile sărăcuțe pe care i le cumpăra doamna Alion. Erau frumoase serile cînd venea cu trenul de la tîrguială. Și ce-i aducea ? O pereche de ciorapi, cîțiva metri de indian, de calitate mijlocie, pentru rufe, un fular, mănuși, cîteva batiste... Le întindea pe pat, le privea pe toate părțile, le încerca, se despărțea greu de ele, le împacheta, pachetul îl punea sub pernă, ca a doua zi să-l desfacă iarăși.

Acum stătea pe marginea divanului, cu pachetul în brațe, fără să-l desfacă. Tot nu înțelegea cum de rămînea el atît de liniștit, cînd o vedea cît se zbuciumase.

El își săpunea obrazul în baie, vorbind prin ușa întredeschisă. Se întunecase de mult, trecuse ora tristeții, dar Eva tot nu-și venea în fire.

— Și cum, nu ți-a fost teamă de loc ?

— De ce să-mi fie teamă ?

— Nu te-ai gîndit că putea să mi se întîmple ceva rău ?... Nu te-ai gîndit că te aștept ?

— Ba da ; dar ce era să fac, dacă n-am găsit nimic să-mi placă ? A trebuit să mă duc mai departe.

— Mai bine te întorceai cu mîinile goale !

— A, nu ! Eu, dacă porneso la o treabă, înțeleg s-o termin. Știam că am să mă întorc — restul nu contează.

— Dar eu nu știam. La mine nu te-ai gîndit ? Nu te-ai întrebat ce-i în capul meu ? Am fost foarte neliniștită... și foarte nefericită.

De mult avea lacrimi în glas — el nu le simți decît acum ; ieși nedumerit în ușa băii.

— Nu înțeleg ce-i cu tine !

— Eu înțeleg : am să tremur de cîte ori n-ai să fii lîngă mine.

— Să nu-ți fie frică ; am să mă întorc întotdeauna !

Își șterse lacrimile ; nu se putea să mai plîngă, plînsese destul de la întoarcerea lui. Începu să desfacă pachetul. Era necuviincios să nu se bucure... Mai tîrziu el o întrebă :

— A fost Maiorul pe aici ? De ce nu mi-ai spus ?

— Fiindcă m-a plictisit ; nu voiam să te plictisesc și eu pe tine.

— M-am întîlnit cu el jos... Bănuiesc că mi-a ținut calea... Eva... (Șovăia.) Tu, tu crezi că trebuie să ne căsătorim ?

Înlemni. Nu știa dacă trebuia sau nu ; știa că nu o întrebase nimeni, și nu înțelegea de ce o întreba el acum. El o luase de acasă, el vorbise cu Maiorul ; ea se supusese, unuia și altuia.

Chipul lui rămînea întunecat, cu fruntea numai cute aspre. Ce vorbe, ce descîntec i-ar fi redat fața cealaltă ?

— Într-un fel, Maiorul mi-a cerut socoteală. Crezi că era în dreptul lui ? (Parcă vorbea cu el însuși.) E adevărat că mi-a spus ceva atunci cînd... (Gîndul adevărat era :

„Cînd te-am luat de acasă“, dar ceva îl împiedica să-l spună.) Cînd cu plecarea noastră. Nu-mi aduc aminte cuvintele, știu că ne-am înțeles să... N-am nimic împotrivă, dar asta ne privește pe noi doi, nu pe Maior.

Aici așteptă cîteva clipe un răspuns, apoi urmă, cum ar fi combătut o obiecțiune a ei :

— Da, e adevărat că tu depinzi de ei, după lege ; ești minoră. Dacă ne obligă să ne supunem legii, sigur că Maiorul are dreptul să dicteze. Dar aș vrea să poți hotărî tu.

Eva respiră adînc, și după ce gîndi, și după ce izbuti să se domine, spuse :

— Atunci cînd te-am întîlnit pe drum, prima oară, am fost fericită să stau de vorbă cu tine. Eu am venit la pilon a doua zi. Nu tu m-ai chemat aici, atunci cînd ele erau plecate de acasă. Tot ce am suferit din partea lor, a fost numai din cauza mea.

Surprinse pe chipul lui un început de destindere.

— Cînd te-am luat cu mine, în tren, n-ai avut nici un amestec în intențiile mele. Dacă ne-am gîndi bine, aș putea spune că... aproape te-am răpit. Nu-mi ești dator nimic. Aș vrea să le pot arăta că nu le ești nici lor dator mai mult. Nu vreau să fiu pentru tine altceva decît ceea ce ai dorit atunci cînd ne-am cunoscut. Ține-mă aici cît vrei, și cînd nu mai vrei, spune-mi să mă duc.

El se ridică deodată în picioare, o apucă de mîini și o smuci în sus.

— Ei bine, nu ! Dacă-i așa, să facem dreptate în lume ! Am să te apăr, am să mă lupt pentru tine și cu oamenii și cu sfinții, cu Dumnezeu, și cu Scaraoțchi și cu toți aliații lor, din iad sau din biserici ! Am să dărîm munții, am să sec mările, am să cobor luna pe pămînt, am să opresc

soarele din mers — și dacă tot n-o fi de ajuns, atunci... atunci am să mă însor cu tine !

Dincolo de glumă rămînea vreo hotărîre ? Eva izbucni în rîs ; era un rîs puțin nervos și puțin trist. După cîteva clipe, el îi dădu drumul și se așeză pe marginea divanului, cu o cută între sprîncene.

— Ție nu ți-e teamă să te mariți ?

Eva uită să se înfrîneze. Răspunse repede :

— Nu.

— Adevărat ; nu riscăm nimic. În fond, nu mă sperie decît formalitățile. Uite, ceva la care nu m-am gîndit : trebuie să-mi adun actele. Actul meu de naștere nici nu știu unde e. Trebuie să scriu la Namur.

Se opri și un timp se gîndi, încruntat ; pe urmă chipul i se lumină, de parcă ar fi intrat în razele unui reflector.

— Eva, să nu mai vorbim acum. Lasă totul în grija mea. Tot ce fac eu, pînă la urmă iese cum trebuie ; doar asta interesează. Ai încredere în mine ?

Ea gîndi : „Am încredere, dar cu cîtă neliniște, cu cîtă teamă !"

Era ca în funicular, peste prăpastie ; știa că va ajunge sus și totuși nu putea să uite ce-i dedesubt.

19

Petele ruginii de pe versanți urcau spre creste. Fabrica și casele, despresurate de verdeață, se vedeau golașe și fără pavăză din nici o parte ; era ceva știrb în peisaj. Într-o zi, toamna ajunse sus și puse stăpînire dintr-o dată

pe întreg podişul, prefăcîndu-l într-un deşert cenuşiu; iarba uscată avea culoarea Saharei. Numai pădurea de jnepi rămînea verde, şi fiind atît deşert în jur semăna cu o oază.

Eva îşi pierdea o bună parte din vreme urmărind viaţa acestor arbori care continuau s-o intrige şi s-o întristeze; altceva nu mai era de urmărit pînă departe, în jurul cabanei. Nu se întîmpla nimic; iepuraşii se înmulţiseră, de nu le mai ştia numărul; Rex îşi ducea traiul lui calm şi plin de ticuri. Trebuise să încerce o nelegiuire cu el, doar l-o vedea ieşindu-şi din fire. Ştia un joc mîrşav, de maidan, de brute şi haimanale: legă o tinichea de coada cîinelui. După ce înnodă sfoara cît se putea mai bine, se trase un pas înapoi, cu mîna la gură, speriată de propria ei ticăloşie şi aşteptîndu-i urmările.

Rex îşi examină podoaba nemeritată, se învîrti de cîteva ori prin faţa cabanei făcînd-o să zdrăngăne, o privi pe Eva cu aerul lui cunoscut: „Ei, uite, ţi-am făcut cheful. Eşti mulţumită?“ Apoi, cu acelaşi aer de nepăsare, se dădu înapoi pînă ce tinicheaua îi veni în faţă şi cu colţii lui ascuţiţi desfăcu sfoara mai repede, desigur, decît ar fi izbutit Eva, care o înnodase. După această izbîndă se ridică, mirosi instrumentul de tortură şi, salutîndu-l cu unul din picioarele de dinapoi, îl stropi, uitîndu-se în acelaşi timp la mica tirană: „Iacă, fetiţo, ce fac eu cu tinicheaua!“

Avusese pentru Rex un pic de ciudă, pe lîngă o mare simpatie; de atunci înainte sentimentele ei se transformară în admiraţie.

Celelalte se întîmplau ca mai înainte. Dumitru Capverde îşi bătea din cînd în cînd nevasta.

— Iar ciufulită, lele Ioană !

— Lasă, domnişoară, nu-mi purta de grijă ! Cînd nu m-o mai bate, atunci să-ţi fie milă !

Sub şopronul gaterului se strîngeau scînduri albe, în stive, pînă ce o dată dispăreau fără urmă. Îi părea rău că nu apuca să-şi ia rămas bun de la fiecare ; ar fi vrut să ştie unde au fost duse, cui aparţin, ce s-a lucrat din ele.

Serile se făcea mai mult foc în cabană ; odaia îi era astfel mai dragă, şi nopţile lungi erau mai frumoase. Nimic din ce contura fiinţa ei ziua, nu lua cu ea în pat, la culcare. Avea alte vorbe şi alte gesturi pentru noapte.

Cît fusese vremea mai caldă, dormise dezbrăcată, fiindcă somnul era prelungirea dragostei, împletite într-o compoziţie polifonică şi multiformă, de nu mai ştia unde-i un sfîrşit, unde-i un început.

Cum în prima noapte rece îmbrăcase ce găsise pe întuneric, una din pijamalele lui de iarnă, rămăsese obişnuită cu veşmîntul acesta în care se cuibărea, nelăsînd afară nici un deget, nici o fărîmă de piele, decît vîrful nasului. Umbla astfel şi prin casă, călcînd pe pantalonii prea lungi, încurcîndu-şi mîinile în mînecile nesfîrşite, luptîndu-se cu prisosurile de cîrpă, ca un pui de urs aruncat într-o blană prea mare. Avea o înfăţişare şi comică, şi copilăroasă ; gesturile ei şi exclamaţiile, totdeauna noi, umpleau ceasurile deşteptării de neprevăzut şi prospeţime.

Acum el întîrzia mai mult acasă ; prezenţa ei îi era din ce în ce mai necesară. Cînd umbla după treburi, se trezea făcînd gesturi de îmbrăţişare. Uneori se pomenea şoptindu-i numele. Numele ei avea o muzicalitate prelungă, cuprindea o chemare continuă. Era bucuros că o

chema aşa şi nu altfel ; toate celelalte nume feminine i se păreau potrivite pentru oricine, dar în fiinţa ei n-ar fi găsit răsunet.

În alţi ani, o dată cu venirea toamnei pleca din munţi. Acum prelungea şederea aici, fiindcă tovărăşia ei îl făcea să aibă alte dorinţi, să simtă şi mai puţin nevoia cadrului citadin, care îi era mai degrabă nesuferit. Dar veni o zi, cînd muntele îi izgoni.

În a doua jumătate a lui octombrie începură ploile ; podişul deveni rece şi ostil. În cabană focul ardea din ce în ce mai mult, îndepărta frigul, nu şi umezeala, nici impresia dezolantă pe care o făceau ferestrele mici, mereu cenuşii. Lui, oasele nu i se mai dezgheţau, aşternutul părea adus din ceaţă, pînă şi nopţile îşi pierdeau din căldura de altădată. Un omoplat îl durea adesea, în adînc, o durere pornită din suflet şi răsfrîntă în trup.

Trebuiau să coboare ; Eva era speriată să nu întîlnească pe cineva de acasă. Spre liniştea ei, ocoliră fabrica pe departe. Dumitru, escortat de Rex, transportase bagajul pe doi cai cu samare. Din vagonetul funicularului se duseră de-a dreptul la gară, şi peste un sfert de oră erau în tren. Ea nu văzuse niciodată împrejurimile casei sub acest anotimp. Totul era atît de urît, încît nu regreta nimic din urmă. Lăsînd la o parte teama pe care i-o dădea necunoscutul, se bucura din tot sufletul că pleacă.

Peste cîteva săptămîni avea să se întoarcă. Necunoscutul n-o primise cu căldură ; era mult prea rece, mult prea dur pentru ea ; nu avusese arme să lupte cu el — n-avea arme să lupte cu nimeni.

20

În Gara de Nord ajunseră seara, pe ploaie. Eva înregistrase succesiv peronul cu dale gălbui, murdare de zloată; hamalii; vuietul; lumea așteptînd la ieșire; oamenii îmbrîncindu-se; automobilul; zidul mohorît al spitalului militar; cheiul Dîmboviței; o statuie urîtă; o învălmășeală de străzi cu nume de medici; un bloc mic, cu două etaje; o scară alunecoasă; o ușă de stejar negru. Apartamentul nu fusese aerisit de cine știe cîtă vreme, mirosea a praf, a vară și a naftalină. Din fericire era cald; caloriferul dogorea, iar în baie curgea apă fierbinte. Uneori apa fierbinte ține locul multor nevoi.

— Eva, mai întîi și mai întîi intră în baie.

— Du-te tu. Vreau să mă dezmeticesc puțin.

— Atunci mă lași să stau mai mult? Simt nevoia să-mi încălzesc oasele.

E greu cînd vii prima oară într-o casă, e greu și cînd te întorci după ce-ai lipsit mult timp; nu știi ce să faci mai întîi. O baie fierbinte încălzește încheieturile înghețate. Și puțin sufletul. Eva era tristă.

Deschise ferestrele și porni să se orienteze, luînd încăperile pe rînd; în vestibul mirosea a cauciuc, de la o manta de ploaie pe care el o uitase în cuier și se copsese toată vara; urma un hol mic, cu fotolii nichelate, cu o măsuță la mijloc, ca în odăile de așteptare la dentiști; apoi două camere cu glaswand între ele, sufragerie și odaie de dormit, legată una cu baia, alta cu bucătăria, o bucătărioară albă, curată, dar abia puțin mai mare decît un coteț pentru Rex.

Prima dezamăgire o avusese mai înainte, aflînd că Rex va sta jos la portar ; începea să se rupă alianța lor tripartită.

Nu mai văzuse niciodată un apartament de bloc ; socotea doar că e comod, altminteri nu găsea nimic care să-i placă ; totul era convențional și de calitate mijlocie. Se cunoștea că e locuința unui om care nu se oprește prea mult într-un loc și nu-și investește personalitatea în obiecte ; se simțea destul de neliniștită.

Încercă să facă puțină curățenie ; nu găsea mătura ; în bucătărie era un aspirator de praf, dar nu știa să-l manevreze. Se mulțumi să golească scrumierele răspîndite prin toată casa, cu mucuri învechite, poate de luni și de anotimpuri. Șterse praful, acolo unde era mai vizibil, și închise ferestrele.

Cînd el ieși din baie, o găsi stînd în mijlocul dormitorului, pe geamantan, cu picioarele strîmbe și cu pălăria dată pe ceafă, într-o atitudine de sinucigaș... (Mai tîrziu avea să-și scoată lucrurile și să le așeze în dulap, dar din seara aceea păstră multă vreme impresia că geamantanul e tot nedesfăcut.)

Cîteva clipe rămase și el confuz, în ușa băii ; un om în plus făcea mai greu de pornit viața în apartamentul acesta sclerozat. Apoi se dezmetici ; știa să ia hotărîri repezi, pe care avea darul de a nu le abandona.

— Eva, dispari ! Intră în baie și să nu ieși pînă nu te chem.

După plecarea ei, își roti ochii prin încăpere ; ca primă acțiune împinse geamantanele sub pat ; unul mai mare îl cără la bucătărie. Fără bagaje, casa devenea suportabilă. Deschise dulapurile, scoase cearceafuri, fețe de pernă, cuverturi, pijamale. Nu le mai rămînea altceva de făcut

decît să se bage în pat, și patul cu cearceafurile curate era un ținut al făgăduinței.

— Acum vino !

Din ușă, o prinse în brațe — o rupse iar de pămînt ! — o întinse pe cearceaful curat, o înveli pînă la umeri, îi răsfiră părul pe pernă. Se așeză alături și o privi mulțumit. Trecuse peste un obstacol — avea să treacă peste toate. Îi părea bine că o luase cu el.

— Eva, la început prezența ta aici m-a speriat. Stăteai așa, în mijlocul casei, pe geamantan... Eu sînt obișnuit să fiu singur. Dar m-am gîndit că putem face în așa fel, ca să nu ne încurcăm unul pe altul. Tu știi să gătești ? Vrei să fii gospodină ?

— Nu știu ; cred că nu mă pricep.

— Foarte bine ! Portarul o să caute o femeie, care să facă tot ce trebuie. Nu vreau să-ți iei nici o atribuție casnică. O să mîncăm în oraș.

— Nu e prea scump ? Nu știu ce bani ai, și eu, eu nu am nimic.

— Tu ai părul, și fruntea, și ochii, și nasul, și gura, și bărbia, și gîtul, și tot. Cunosc cîteva femei frumoase, care ar vrea să împrumute de la tine cîte ceva. Trebuie să te îmbraci frumos. Ce-ți place în București ? Unde ai vrea să mergi ?

— La Teatrul Național. (Văzu ochii lui îngroziți.) Am spus vreo prostie ?

— Dacă asta ți-e dorința, mergem mîine !

Visase o nebunie : dragostea — o avea din plin, o cunoștea. Dar nici în vis nu-și închipuise că dragostea putea să vină și cu alte desfătări. Fusese o singură dată la teatru, la un matineu pentru școlari ; o încîntase sala, luminile, cortina, dar mai ales decorurile, costumele,

actorii, acea întreagă ficțiune construită armonios, care o făcea să palpite, cu mai multă putere decît orice realitate. Era o realitate concentrată și demonstrată dinainte.

A doua zi dimineața, rămînînd singură, desfăcu geamantanele și se strădui să găsească în dulapuri locul fiecărui lucru, ceea ce nu era ușor. Era și mai greu să găsească locul ei în casă ; de cînd sosise, continua să-l caute.

Aproape de prînz, portarul îl aduse pe Rex pentru o jumătate de oră. Cîinele inspectă apartamentul, își băgă capul sub pat, strănută, rîcîi la ușa terasei, stropi puțin zidul afară, apoi se întoarse în vestibul unde se așeză pe patru labe, așteptînd cu indiferență să se termine timpul de vizită.

Seara merseră la teatru. Privind-o în timp ce ea se gătea emoționată, el se gîndi că se cam grăbise ; ceva în mișcările ei părea neconvenabil și nu era nici bine îmbrăcată. Totuși, nu-și retrase bunăvoința și bunele intenții ; în lipsa unei rochii elegante, a bijuteriilor și a fardului, avea frumusețea ei neuzată, surprinzătoare și încă nedefinită.

Stăteau într-o lojă în față, de unde se vedea tot atît de bine sala ca și scena. De aici, Eva descoperea altă perspectivă — ea fusese undeva mai sus — și schimbarea perspectivei la teatru părea un corolar al tuturor celorlalte perspective schimbate. Nu mai purta uniformă, nu mai era elevă, nu mai avea grija nici unui regulament, a nici unei profesoare. Stătea cu un bărbat alături, și nu trebuia să dea nimănui socoteală. Se simțea cam beată de libertate și de luminile strălucitoare.

Se juca „Vlaicu Vodă". Vedea pentru prima oară însuflețite personajele din cartea de istorie. Asculta cu

religiozitate fiecare vers, fascinată, cu sufletul la gură. Pe el piesa îl plictisea, mai ales că era în versuri. Dacă ar fi fost singur, s-ar fi dus la un teatru de revistă, să vadă cîteva fete frumoase și să se distreze, cu o rezervă odihnitoare, ascultînd cupletele mitocănești. Sau dacă ar fi avut o dispoziție mai puțin vulgară, s-ar fi dus la operă ; nu-i plăceau prea mult muzica, nici cîntăreții, ci acțiunea frumos colorată. În nici un caz nu s-ar fi dus la o piesă cu voievozi.

În pauzele dintre acte o luă de braț și merse cu ea în foaiere. Eva se strecură printre oameni străini, domni și doamne care nu-i dădeau atenție ; femeile își aruncau ochii la îmbrăcămintea ei cu oarecare curiozitate și nedumerire. Ea privea plafonul baroc, privea busturile de pe lîngă pereți ; ar fi vrut să strige, bătînd din palme : „Uite, ăsta e Caragiale ! Uite colo și pe Delavrancea !...“ Privea tablourile, draperiile, policandrele. Era prea zăpăcită de cîte vedea dintr-o dată, ca să ia seama și la oameni. Se simțea fericită de tot ce se întîmpla, și-i era recunoscătoare celui care o adusese aici. Îl vedea acum cu înfățișarea schimbată, mișcîndu-se între oameni de oraș, îmbrăcați îngrijit și măsurați în gesturi, vorbind altă limbă decît cea de pe munte. La început i se păruse stînjenit, și chiar ea se simțea stînjenită. Se obișnuise cu cizmele lui, cu gesturile largi, cu călcătura apăsată. Descoperea, cu un orgoliu timid, că el nu părea de loc mai prejos decît întreaga lume adunată aici, și încă lume aleasă, în mijlocul căreia se mișcă după voia lui, ca într-o pustietate.

În acest timp, el urmărea chipurile străinilor, încercînd să tălmăcească impresia făcută de ea ; nici unul nu-i arătase vreun interes vizibil. Dar își aminti că nici

el, cînd o cunoscuse, nu fusese atras numaidecît de înfățișarea ei ; nu avea nimic izbitor. Abia după ce o privise mai bine îi descifrase farmecul. Acum se simțea solidar cu ea, îi era foarte dragă, ar fi vrut să se găsească în altă parte, într-o lume născocită, singuri și invulnerabili.

Cîteva clipe trebui să se îndepărteze, ca să schimbe cîteva cuvinte cu un cunoscut. (Antipatic.) Văzută de la o oarecare distanță și în aceeași privire cu celelalte cîteva femei dimprejur, i se păru prea palidă ; poate din cauza luminii, potrivită pentru farduri. „Totuși, gîndi, puțină pudră și roșu de buze nu i-ar strica ; poate și puțin roșu pe obraji."

Pe urmă constată că avea brațele cam subțiri. Tot confruntînd-o cu femeile din jur, găsea o mulțime de alte amănunte, nebăgate în seamă pînă atunci, care sărăceau imaginea ei. În ultimul antract, nu mai îndrăzni să iasă din lojă ; rămase posomorît, fără să-i vorbească, mîngîindu-i mîna absent, obosit și descurajat.

Cîteva încercări, în zilele următoare, îl obosiră și descurajară mai mult. Prima duminică, dimineața, o luă la un concert de jazz. Se cînta o muzică hibridă, teme clasice prelucrate fără rafinament și fără pudoare, caricaturizări ostentative, cu sincope și cacofonii pline de brutalitate. O parte din ascultători se distrau, alții erau scandalizați. Ea nu înțelegea nimic, nu știa ce se întîmplă, de ce aplaudă unii, iar alții fluieră și huiduiesc. Nu-i plăcură nici oamenii, nici sala, nici orchestra ; erau singurele impresii pe care le mărturisi ; pe urmă nu mai fu în stare să scoată un cuvînt. În pauză ieșiră în hol ; o privi cum stătea, cam friguroasă, lîngă un zid, ținîndu-și mîinile în față, una în alta, stînjenită, cu umerii puțin aduși înainte, fără nimic comun cu oamenii din jur. La

teatru cel puțin se crezuse liberă și nu se temuse de nimeni. Acum descoperea un hotar între ea și lume și începea să se strîngă în propria ei carapace, temătoare, rezervată și puțin ostilă. Așa își pierdea repede tot elanul și toată prospețimea. Trecerea dintr-un cadru în altul fusese prea bruscă. Din ceea ce însemna Bucureștiul știuse numai internatul și o cofetărie mică de alături, unde o prăjitură costa patru lei. Cum să nu-și piardă cumpătul? Odată bău șampanie într-un restaurant care semăna cu un palat, cu fețe de masă albe de-ți întunecau privirea, cu tacîmuri argintate, cu pahare de cristal, atît de curat și subțire că vibra cînd îl duceai la gură. Chelnerii purtau fracuri cu plastroane scrobite și fiecare semăna cu un șambelan.

Ascultă o cîntăreață spaniolă, mică, neagră și urîtă, nici măcar tînără, fără să înțeleagă de ce lumea o aplauda cu atîta înfierbîntare.

La mesele vecine, oamenii vorbeau într-o limbă pe care parcă o auzea acum întîia oară, despre actori, despre parfumuri, cai de curse, blănuri, despre acțiuni, despre Abisinia. Toți i se păreau foarte deștepți și foarte învățați, iar ea se simțea disperată și umilă, fiindcă niciodată n-avea să poată folosi cuvintele lor. Tăcu toată seara, cu ochii pe fața de masă; dar chiar fața de masă o umilea, nu mai văzuse niciodată una atît de bogată și de străină.

Nu se regăsi nici acasă; nu mai știa ce să răspundă la întrebările cele mai banale, se simțea prostită, uitase că într-o vreme însufleța convorbiri îndelungate, de jumătăți de zi, de jumătăți de noapte.

De atunci înainte mai merseră prin cîteva magazine, la cîteva cinematografe. Într-o zi, el veni acasă cu un plic în mînă.

— E de la mama, zise, aruncîndu-l pe pat, asa ca să se poată vedea mărcile din străinătate.

Inima Evei se strînse.

— Ce spune ?

— Nimic. E suferindă.

După cîteva clipe, ea se ridică și-l privi, liniștită.

— Trebuie să te duci acolo ?

Spera să audă o dezmințire. El veni în fața ei, cu o căutătură surprinsă.

— Eva !

Era ca un reproș. Ea zîmbi ; inima și-o simțea mereu strînsă. Ar fi vrut să-i spună : „Am fost o experiență nereușită !“ Dar nu se putea să-i dea ea însăși arme, ca s-o răpună. Mai spera.

— Eva, sînt foarte neliniștit.

Mai spera ; ce ?

— Trebuie să te duci, nu-i așa ?

— Cred că da. Nu mă are decît pe mine.

Părea că suferă. Eva gîndea : Ce simplu ar fi fost ca el să-i spună : „Dar, bineînțeles, te iau cu mine.“ Simplu ? Poate că nu. Nu vroia să fie nedreaptă. De cînd venise aici se simțea ca o greutate de plumb de picioarele lui.

— Am să mă întorc, Eva.

— Cînd trebuie să pleci ?

Păru iarăși că suferă ; își frămînta degetele pe cuvertură ; îl mai văzuse așa și altă dată.

— Cît de curînd ai crede tu.

— Depinde de mine ?

— Da ; vezi, m-am gîndit că o să-ți fie greu. Trebuie să vedem ce faci tu. Cred... cred că... ar fi bine să te întorci acasă.

„Nu trebuie să fiu nedreaptă ; nu i-am cerut și nu mi-a promis niciodată nimic."

— E o soluție.

Îl uimea și-l neliniștea puțin ușurința cu care ea accepta toate. Dacă se gîndea lucid și onest, întoarcerea ei acasă era o imposibilitate.

— Cum crezi că o să fie ? Ce-o să spună Maiorul ?

Nu răspunse decît mai tîrziu :

— Ce te privește pe tine, din moment ce n-ai să fii acolo ?

Se stăpînea atît de bine, că el nu-și dădea seama de deznădejdea și amărăciunea ei. O privi nedumerit. Nu ! Deși ea accepta, nu putea s-o lase în părăsire.

— Eva, cu voia sau fără voia noastră sîntem complici. Trebuie să ne ajutăm unul pe altul și să nu ne trădăm. Uite ce-o să facem : te întorci acasă, cu mine. O să le spunem că ne căsătorim și că eu trebuie să mă duc după acte. Înțelegi ? Pînă să mă întorc cu actele au să uite.

Ea se gîndea : „Dar eu ?"

— Ești prea tînără să te măriți. Au să-și dea și ei seama. Ce zici ? E bine așa ?

— Dacă vrei tu, e bine !

Și Eva se întrebă : „Îl iubesc ?"

El era mulțumit și puțin febril.

— Apucă-te și scrie chiar acum; uite stiloul. Spune-le că venim, să nu fie mirați cînd ne-or vedea. Spune-le că totul e bine și ești fericită.

Eva își răspunse : „Da. Îl iubesc !" Nu i se părea de loc ciudat.

21

După o săptămînă, se întorceau la fabrică. El adusese un geamantan întreg cu daruri, care creară de la început o atmosferă călduroasă. Maiorul îi primi cu o explozie de bucurie. Tăiase porcul, cămara era îmbelşugată, puse să se taie şi curcanul.

Sosiră după prînz; seara se aşeză o masă sărbătorească; în mijloc, pe fructieră, erau mandarine; parfumul lor acid purifica aerul îmbîcsit de celelalte mirosuri, grase.

Maiorul se îmbătă, cu bunăcuviinţă. Chiar şi Getta se ameţi puţin, fiind într-o dispoziţie excepţională. El îi adusese o poşetă scumpă, foarte modernă, în formă de casetă, din metal aurit; numai o parte a feţelor era acoperită cu piele de şopîrlă. Îi mai adusese, ca din partea Evei, ciorapi de mătase şi cîteva dedesubturi foarte fine — un mic trusou. Dar cauza principală a bunei dispoziţii era alta. Citise un anunţ în Universul, la Căsătorii: „Ofiţer superior, caut domnişoară..." Urmau cîteva condiţii cărora avea certitudinea că le corespunde, de parcă anunţul fusese conceput anume pentru ea.

Ca urmare, îi scrisese în ajun ofertantului, arătîndu-şi calităţile, şi acum aştepta un răspuns care nu putea să fie decît fericit.

— Bea şi dumneata, doamnă, un pahar! o îmbia Maiorul pe doamna Alion. Că doar e de nunta fetei! Nu-i aşa? Ia spune tu, frumuşico, nu te superi dacă maică-ta nu bea la nunta ta?

Nimeni nu băgase de seamă că la această masă festivă Eva nu mîncase decît o mandarină.

După masă, Maiorul îi duse pînă sus.

— Cam îngust patul, cam îngust, he, he, he! Dar nu-i nimica, lasă că vă înghesuiți voi!

Venise cu paharul în mînă; cu mîna cealaltă încerca patul. Eva se simțea strangulată.

Maiorul plecă. Din ușă mai întoarse capul o dată.

— Noapte bună! He, he, he!

Urarea avea un ton aproape trivial. Îl auziră coborînd scările, greoi, cu rîsul lui ca un behăit.

Pe masă era oglinda veche; sub sticlă trebuia să mai fie ascuns și acum primul lui bilet. Pe suportul de lemn scrisese odată: „Cea mai nefericită zi din viața mea". Se gîndi cu îngăduință la superlativul perimat. Învățase să nu mai exagereze. Dacă ar fi fost să scrie acum ceva, ar fi scris: „22 decembrie 1934, o altă zi nefericită din viața mea"

22

În a doua seară, după cină, în timp ce el își fuma țigara la gura sobei, Eva avu simțămîntul că se întîmplă ceva ciudat.

— Tu nu simți nimic? întrebă, în șoaptă.

— Nu. Ce este?

— Nu știu; mi-e frică. Mi s-a părut că umblă cineva pe acoperiș.

— Poate bate vîntul.

Dar ea cunoștea altfel încăperea aceasta; știa toate zgomotele ei, de unde pornesc și ce înseamnă fiecare.

— E cineva sus! Te rog vino lîngă mine! Simt că e cineva!

Rămăsese lîngă pat, cu pumnii strînşi la piept, tremurînd, cu privirea în tavan. Şi deodată, în cadrul luminatorului apărură doi ochi holbaţi, uitîndu-se la ea.

El o auzi ţipînd, înainte de a-i fi văzut chipul descompus de spaimă, şi se repezi s-o prindă în braţe. O simţi că tremură, în timp ce mîinile încercau să arate înspre luminator.

— Un om, acolo ! Un cap de om.

Atunci auzi şi el limpede zgomotul unor paşi pe ţigla acoperişului. Dintr-o mişcare, trase masa sub luminator, împinse geamul în sus şi sări pe acoperiş. Văzu o umbră care se îndepărta, un om mergînd în patru labe ca să nu alunece.

— Stai !

Omul şovăi ; apoi, fie de teamă, fie dintr-o mişcare greşită, se prăvăli pe ţiglă, făcînd acoperişul să duduie. La streaşină, încercă să se agaţe de ceva ; corpul se văzu zbătîndu-se, pe urmă căzu, făcînd să pîrîie jgheabul de scurgere.

Coborî în fugă ; îşi dădea seama că nu putuse să cadă decît pe terasă, în partea dinspre bucătărie. În uşa coridorului se lovi de servitoarea care venea speriată. —

— Săriţi, că a căzut dom Maior !

Căzuse pe o canapea veche, aruncată pe terasă, şi nu păţise nimic grav ; numai mîinile îi erau puţin julite.

Se urcase pe acoperiş, fiindcă văzuse ieşind scîntei pe horn ; vroise să vadă dacă nu e vreo primejdie.

El ar fi vrut să-l întrebe : „De ce n-ai răspuns cînd am strigat ?“

Era însă inutil să-l suspecteze ; poate nu auzise din cauza vîntului.

Eva nu credea în explicația aceasta ; nu putea să găsească alta, dar avea în minte chipul schimonosit, așa cum îl văzuse o clipă în lumina proiectată de jos, cu fruntea roșie de ger, cu ochii bulbucați ca ai unei arătări. Tremura, lîngă soba din sufragerie ; n-ar mai fi vrut să se întoarcă în camera ei, îi era însă rușine să mărturisească teama pe care i-o dădea fereastra aceea neapărată. El o apucă de după umeri, cu brațul puternic căruia nu i se putea împotrivi, și așa o duse pe scări. În sobă mai ardea focul, dînd o căldură ozonată ; mirosea a brad și a mere.

A doua zi era ajunul Crăciunului, și seara el hotărîse să plece. Ar fi putut rămîne măcar încă o zi, spre a-i da, la această sărbătoare a familiilor fericite, cel puțin iluzia că are o familie și că este fericită.

Dar pleca — și începea astfel ultima noapte. Stătea lîngă sobă ; el veni alături, îi trecu mîinile pe sub subsuori și o înălță, rupînd-o de pămînt cu mișcarea aceea de la începtul începuturilor. Trunchiul ei se frînse puțin pe spate, de la mijloc.

Mai tîrziu, cînd stăteau întinși unul lîngă altul pe patul îngust, ea spuse :

— Aș fi vrut să nu fie nimic aici. O să am de suportat încă o amintire.

Restul gîndului îl păstră pentru sine : „Da, nu mai am nici o insulă unde să mă izolez de amintirea ta. Și patul are să-mi aducă aminte de tine. Dorm în el de la șase ani. Mi se pare că mi-ai strivit toată copilăria."

El fuma, urmărind mișcările țigării în întuneric. O întrebă :

— Vrei să dormi ?

Era ultima noapte.

— Nu. Vreau să mă gîndesc.

— Nu te gîndi. Lasă totul la voia întîmplării.

— Trebuie să uit ?

— Cum crezi.

— Ai să te întorci ?

El se ridică și vru să aprindă lumina. Eva îl opri :

— Mi-e frică să nu ne spioneze cineva, de sus.

— Dar ai văzut bine că nu era nimic.

— Ba da !... Ce crezi tu despre Maior, despre întîmplarea asta ? Ce căuta pe acoperiș ? Mi-a intrat în cap o bănuială ; acum înțeleg altfel unele din gesturile lui... Cred că... vroia să... se uite la noi.

— E o aberație ; scoateți-o din cap ! Aprind ?

— Întîi învelește-mă !

— Nu. Stai așa !

Își puse un halat pe umeri, aprinse lumina și se așeză pe marginea patului. O privi, ca și cum n-ar mai fi văzut-o de mult. După zilele searbede de la București, aici, așa cum stătea goală sub lumina crudă a becului din tavan, regăsea, la o temperatură rece, cu luciditate, tot ceea ce îl fermecase altădată în făptura ei. Îi răsfiră părul pe pernă. Ce bine, ce definitiv cunoștea Eva gestul lui ! El murmură, parcă mirat, parcă necăjit :

— Știi că ești foarte frumoasă ! ?

Inima ei începu să bată altfel. Poate n-are să plece ? ! Poate are să se întoarcă ? !

— Da, acum te-ai împlinit. Ai șoldurile mai rotunde și umerii mai stilizați.

— Am crescut !

Era o vorbă de demult.

— Adevărat ! Dar te-am crescut eu !

„Și ce folos ? !“ gîndea amar Eva.

El îi cuprinse mijlocul în mîini, cu un gest reţinut, atent, de expert.

— Şi talia ţi s-a subţiat ! Înseamnă că ai rasă. Mulţi bărbaţi au să alerge după tine !

— Norocul meu !

— Norocul lor ! (O examina mai departe, netulburat şi mulţumit.) Să ştii că abia acum îmi dau seama cu adevărat : eşti o creatură uimitoare ! Caut şi nu-ţi găsesc nici un defect. Şi corpul tău emană nu ştiu ce fluid, ce căldură mistică. Îţi vine să i te închini, smerit... Dar evanghelistul tău am fost eu ! Bărbaţii care au să vină după mine trebuie să citească noul meu testament !

Ea îl asculta, rătăcită. Nu avea puterea să întindă mîna, să-şi tragă cuvertura deasupra. Închise ochii. El o mai privi un timp, confuz.

— Am să te regret din toată inima ! zise apoi.

Se gîndea că ar fi putut rămîne. Niciodată nu plecase de lîngă un bun al vieţii atît de adevărat şi de întreg ; era absurd să-l lase în drum, de vreme ce nu era acum mai prejos decît fusese la început. Cîtva timp şovăi, între porniri contrarii ; îi veni în gînd viaţa de la Bucureşti, casa aceea care nu era făcută pentru doi... Dar degeaba căuta o cauză exterioară ; cauza era în el şi începea s-o întrevadă. Rămase cu ochii în gol.

23

A doua zi dimineaţa ea se sculă cu mult înaintea lui, trecu la baie pe nesimţite, se îmbrăcă, se întoarse şi rămase nemişcată lîngă uşă, pînă se trezi şi el. Dormise

bine ; nu mai ţinea minte gîndurile de la culcare, nelimpezi şi contradictorii ; era mulţumit în căldura aşternutului, îi părea rău că ea plecase de alături şi se îmbrăcase. Ar fi vrut să mai întindă o dată braţele, în ultima dimineaţă. Dar trebuia să-şi facă bagajul, pe îndelete. Uita întotdeauna cîte ceva, şi acum nu i se îngăduia să uite nimic. Era o regulă de război !

Eva îl privea împietrită ; trecuse ultima noapte, venise ultima dimineaţă ; tot ce i se întîmpla de acum înainte cu el, pentru ea însemna ultima oară. Simţi că i se frînge ceva în inimă. Fusese mult mai uşor gîndul morţii, odată, decît era gîndul despărţirii, acum. Spuse sugrumată :

— Rămii !

Abia putuse vorbi, în şoaptă. Ultima energie şi-o păstră ca să nu se prăbuşească.

El îi zîmbi ; nu auzise.

— Ce-ai spus ?

Nu îndrăzni să repete. Tăcu, şi astfel toate rămaseră aşa, toate, chiar şi chemarea ei — pentru ultima oară.

24

Seara, cînd se întorcea de la gară, cu Maiorul, începu să fulguiască.

— Da mai ducă-se dracului atîta zăpadă ! zise el, supărat. Ce faci, pe unde o ici ?

Nu văzuse aleea, la dreapta, spre casă. Se ducea înainte, fără gînduri, fără să întrevadă locul opririi. Maiorul o apucă de braţ.

— Ai prins ceva carne pe tine ! He, he, he ! Vă prieşte măritişul la toate ! Vă îngrăşaţi voi şi slăbeşte bărbatul !

În liniştea care acoperea valea, se auzea, departe, trenul ducîndu-se, cu zgomotul lui de fierărie dezagregată. Se ducea dincolo de munţi, de dealuri, unde începea şesul.

Eva privi vagonetele funicularului, înţepenite de mai multe zile în văzduhul albit de zăpadă. Părea că niciodată n-au să mai pornească.

Acasă se pusese masa ; mai erau încă mandarine în fructieră — el adusese o ladă.

— Tu nu stai să mănînci ? o întrebă doamna Alion, văzînd-o că se îndreaptă spre scări.

— Las-o, frate ! zise, cu înţelegere, Maiorul. Ei i-a plecat bărbatul şi vrei să-i ardă de mîncare ? He ! he, he ! Ce ţi-e şi cu femeile astea !

Eva ajunse sus, încuie uşa, privi încăperea ca beată, căută în dulap o batistă, mai privi încă o dată împrejur, ca şi cînd ar fi vrut să vadă dacă n-a rămas ceva nefăcut, apoi se aşeză pe pat, încet, cu mişcările controlate. Cîteva clipe păru că se gîndeşte ; se mai ridică o dată, să stingă lumina. După aceea se întinse pe spate, îşi trase perna pe faţă, o strînse tare cu braţele şi începu să plîngă, sfîşiată.

25

La cîteva zile după Anul nou, poştaşul aduse două scrisori : una pentru Getta, alta pentru Eva.

Ofiţerul superior scria : „Încîntat de a vă face cunoştinţa, deoarece corespundeţi condiţiilor mele, vă rog

ca mai înainte să-mi trimiteţi fotografia dumneavoastră, dacă e cu putinţă două, una bust şi alta în totalitate. Vă rog să fiţi încredinţată de discreţia mea absolută. Aştept cu nerăbdare. Adresa rămîne aceeaşi."

Iscălitura nu se înţelegea.

— Ia dă la mine, Gettuţo, zise Maiorul. Că eu îi cunosc pe toţi ofiţerii superiori.

Dar nu izbuti nici el să descifreze.

— Locotenent-colonel, în orice caz, scrie. Uite colea: Lt. şi col. Fără îndoială! Dar cum naiba îl cheamă? Ia să mă mai uit. Lasă că-l scot eu la lumină!

Eva luă scrisoarea cu neîncredere; avea pe plic antetul unei bănci din Bucureşti. Ea nu fusese niciodată la vreo bancă. Deschise plicul, citi şi se înroşi pînă în albul ochilor. Era un semn neaşteptat de la omul care plecase: din ordinul lui, banca o anunţa că-i ţine la dispoziţie o sumă de bani. Nu înţelegea: cînd îi depusese, de ce nu-i spusese?

— Ia să văd eu, frumuşico!

Sprîncenele Maiorului se ridicară, în semn de admiraţie.

— Frumos din partea lui! Asta zic şi eu bărbat! Ei, ce mai vrei? Cont la bancă, măi, măi, măi! Ca milionarii!... (Citi încă o dată scrisoarea.) De ce n-o fi spunînd şi cîţi bani sînt? Să fie vreo păcăleală? Nu cred! Nu, uite colea, ştampila şi iscălitura. Bravo ţie, frumuşico!

— Nene Alfons, îl întrerupse Getta, acum ce să fac?

— Să-i trimiţi fotografia. Auzi vorbă! Dacă ai intrat în horă, trebuie să joci! Poate că e norocul tău.

A doua zi, Getta se urcă în tren şi se duse la oraş să se fotografieze. N-avea nici o fotografie destul de bună.

— Vezi cum stai ! o mai sfătui o dată Maiorul, înaintea plecării. Ia și tu o poziție mai frumoasă. Dar lasă, că asta știe fotograful ; numai să nu fii țeapănă.

Fotografiile nu puteau fi gata decît peste opt zile ; Getta se întoarse, foarte necăjită. Maiorul pufni :

— Modă de provincie ! Umblă și ei să facă pe grozavii ! La București ți le dă gata în douăzeci și patru de ore.

— Nu, nene Alfons, că trebuie să iasă bine ; așa, le puteam face la minut. Dar ce, aia e fotografie s-o trimiți unui ofițer superior ?

Pînă una alta, se apucă să scrie pretendentului, la căsuța poștală : „Stimate domnule Lt. col., cred că nu v-am greșit gradul, eu n-am putut să descifrez iscălitura, dar unchiul meu, care e ofițer superior pensionar, se poate să vă cunoască. Vă mulțumesc că v-ați oprit în alegerea dumneavoastră la mine. Cu părere de rău vă anunț că neavînd nici o fotografie mai nouă, am fost nevoită să-mi fac unele acum, și nu sînt gata decît peste opt zile, cînd vi le voi trimite cu prima poștă. V-am anunțat pentru a nu vă pierde răbdarea, sau ca să nu credeți că nu-mi convine. Între timp, dacă vă face plăcere puteți să-mi mai scrieți."

Înainte de a pune scrisoarea în plic, i-o citi Maiorului.

— Nu era nevoie să scrii „pensionar." Să nu creadă că oi fi vreun hodorog. Dar acum, lasă ! Eva, tot se duce Getta la gară cu scrisoarea, nu vrei să scrii și tu la bancă, să vezi cîți bani sînt ?

— O să scriu altădată.

— Vezi că poate într-o zi o să ai și tu nevoie... E greu să rămîi fără nici un ban. Sînt și așa destule greutăți.

Ea avusese peste douăzeci de mii de lei, pe care îi încredințase doamnei Alion ; era cheltuiala casei pe jumătate de an. Nu avea nevoie să ceară nimic la bancă. Dacă ar fi

fost să scrie cuiva, i-ar fi scris lui, acolo unde nu-i ştia adresa.

Stătea mai toată ziua în camera ei, încercînd să nu se gîndească la nimic. Uneori cobora în sufragerie şi privea pe fereastră munţii înzăpeziţi. Linia funicularului se vedea mai limpede acum, pe fondul alb. Dar vagonetele nu mergeau de mult timp ; i se părea că orice legătură cu podişul era ruptă — nimic nu putea să coboare, nimic să urce.

Îi era dor de podiş, ar fi vrut să intre măcar o clipă în cabană, să vadă căminul, divanul şi blănurile de urs. De ce oare o amăgea viaţa, dîndu-i uneori atît de multe, ca alteori să nu-i dea nimic ? Un cont la bancă...

Odată porni pe sub cablurile funicularului, dar cu greu izbuti să treacă de plantaţie şi să ajungă la pilon. Locul era pustiu ; pe zăpadă nu se vedea nici o urmă de paşi ; muntele se ridica în faţă, masiv, ursuz, de neatins.

Cînd se întoarse acasă tocmai sosiseră fotografiile Gettei, în plic recomandat.

— Exact opt zile, unchiule ! Ai văzut ?

— Frumuşico, ia vino s-o vezi pe soră-ta. Tu, cît ai stat la Bucureşti, de ce nu te-ai fotografiat ? Acolo sînt fotografi foarte buni.

— Lasă, că şi pe ale mele le-a reuşit ! zise Getta.

Se fotografiase o dată în picioare, pe un fond de parc, cu un havuz în fund, şi o dată bust, cum îi ceruse pretendentul.

— Puteai să faci şi una de profil ! îşi dădu părerea Maiorul. Tu ai profil frumos !

Getta nu era hotărîtă din care fotografii să trimită, negre sau sepia ? Maiorul se pronunţase pentru primele. Ei i se păreau mai de efect celelalte.

— Eva, tu ce spui ?

— Trimite-i din fiecare.

— Nu-i o idee rea !

Peste cîteva zile sosi răspunsul, cu o iscălitură mai clară : Lt. col. Georgescu. Colonelul era încîntat de fizicul ei, din amîndouă fotografiile, fapt pentru care îi propunea să vină la București : „Mie îmi este peste putință să mă deplasez, deoarece am multe obligații la regiment. Aici veți putea locui la mătușa mea, care a văzut fotografiile și vă admiră, în așteptarea momentului cînd vă va cunoaște. Dacă îmi telegrafiați ziua și trenul, vă voi aștepta la gară. Deși cred că v-aș recunoaște după fotografie, e bine să țineți ziarul Universul în mînă, ca să nu fie vreo îndoială. Aștept cu nerăbdare telegrama dumneavoastră."

Scrisoarea îi puse pe toți în încurcătură ; nu se așteptaseră. Maiorul, îndeosebi, o găsea nelalocul ei.

— La urma urmei știe că ai un unchi ofițer superior. Ar fi putut să facă o deplasare ; pentru un locotenent-colonel nu-i cine știe ce să lipsească două zile de la regiment ; doar cunosc și eu atîta lucru !

— Poate că e greu, nene Alfons ; dumneata nu știi ce o fi acolo cu soldații.

— Eu să nu știu ? ! Ard gazul statului de pomană ! Nu fac nimic iarna ; joacă table la Cazinou ! Scrie-i să vină el la noi !

Getta se sperie :

— Și dacă se supără ?

— Pagubă-n ciuperci ! Mai sînt și alții !

— Dar gîndește-te, nene Alfons, un ofițer superior...

Doamna Alion îndrăzni să spună o vorbă :

— Poate e norocul ei și-i dă cu piciorul !

— Da ? Și dacă n-o place ? Cum rămîne cu drumul ? Și cu cheltuiala ? Îți dă el banii înapoi ?

După discuţii lungi conveniră că, oricare ar fi fost cheltuiala, încercarea trebuia făcută. Urmară alte discuţii, în privinţa îmbrăcămintei. Eva îi puse la dispoziţie toate lucrurile ei, începînd cu pantofii şi terminînd cu pălăria. Alcătuirea trusoului de voiaj prilejui multe certuri şi scîncete. Dar, în sfîrşit, o văzură plecînd la gară. Maiorul îi recomandă pentru ultima dată :

— Vezi cum te porţi ! Şi întreabă-l dacă nu ştie de mine.

În aceeaşi zi, Eva primi o scrisoare cu mărci belgiene. Erau în sufragerie cînd i-o aduse Maiorul.

— Ia uite ce mi-a dat factorul pentru frumuşica noastră ! Sărută-l pe unchiu, să se bucure şi el cu tine.

Luă scrisoarea cu mîinile amorţite şi se duse în cameră. Înainte de a deschide plicul respiră adînc. Nu-şi amintea să-i fi fost vreodată atîta teamă de ceva, cît îi era de hîrtia aceasta venită dintr-o lume necunoscută, dintr-un loc intangibil. El scria : „Şi aici, atît de departe, îţi mai şoptesc numele, Eva ! Nu ştiu dacă te mai gîndeşti la mine ; m-ar durea să mă uiţi şi înţeleg că altfel nu se poate. Nu-ţi doresc altceva decît să ai mai mult noroc de acum înainte. Aş fi fericit să te mai găsesc o dată în drumul meu, ca în vara trecută, pe care mi-ai făcut-o atît de frumoasă, dar ca să sper atît din partea soartei e prea mult. Ca să-ţi cer ţie ar fi nedrept şi poate crud. Dacă vreodată nu ai ce face şi îţi aduci aminte de mine, scrie-mi două rînduri ; mă vor bucura mai mult decît ai putea crede."

Mai jos era un adaos : „Mama realmente nu se simte bine ; sînt destul de plictisit."

Rămase cu scrisoarea în mînă. Ultimele rînduri spuneau despre el poate mai mult decît ştiuse ea vreodată :

mama nu se simte bine ; sînt plictisit. Tot ce nu era pe placul lui îl plictisea. Nu avea alt sentiment disponibil pentru durerile celorlalţi.

I se părea ciudat că nu pomenea nici acum despre banii de la bancă, nu-i dădea nici o explicaţie. Poate ar fi găsit ea una, dacă nu i-ar fi fost frică s-o caute.

Recunoscu paşii Maiorului, pe scară.

— E voie ?

Intră înainte ca Eva să-i fi răspuns. Îşi relua vechile gesturi autoritare. Nu era prea mult timp de altminteri de cînd venea aici cu cravaşa în mînă. Se aşeză pe marginea patului; avea un zîmbet cam strîmb pe faţa lui negricioasă.

— Ei, ce-ţi scrie bărbatul ? Mi se pare că prea întîrzie !

Eva dosi repede scrisoarea ; nu s-ar fi mirat să i-o ia cu sila.

— Ei, lasă, lasă, nu mă amestec în secretele voastre ! Ştiu că la scrisori se pricepe !

Alunecă deodată spre ea, mutîndu-şi zîmbetul de adineauri de pe un obraz, pe celălalt.

— Ia spune, nu ţi-e de loc dor de el ?

Eva îl privi, fără gînduri. Întrebările lui erau şuierate :

— De ce te-a lăsat atîta timp singură ? Nu se gîndeşte că eşti tînără, că ai şi tu... (Întoarse capul spre uşă, ascultă afară, apoi veni mai aproape.) Ce faceţi voi cînd sînteţi singuri ? Spune-i lui unchiu Alfons ! Hai, spune-i, frumuşico !

Se feri de el, trăgîndu-se spre capul patului.

— Ce, ţi-e ruşine de mine ? Păi nu te-am ţinut eu în braţe, cînd erai mică ? Uite, aşa te-am ţinut...

Dintr-o mişcare, Eva sări în mijlocul camerei. Pe chipul lui se ivise căutătura schimonosită, pe care o văzuse atunci, noaptea, în dreptunghiul luminatorului.

El se ridică, îşi luă repede altă înfăţişare şi schimbă tonul :

— Ce te sperii aşa, zevzeaco ? Nu poţi să-ţi mai ţii toanele ? Apoi, ia vezi, că ştii cu cine ai de-a face ! Măritată, nemăritată, nu mi-e frică să pun mîna pe cravaşă ! Ce, dacă te-a lăsat bărbatul nepotolită, faci pe nervoasa cu mine ?

După plecarea lui, Eva se simţi biciuită. Scrisoarea căzuse pe jos. Îl auzea pe Maior, strigînd la parter, poate la soră-sa, poate la slujnică, poate la masa din sufragerie.

Toate zilele ei începeau cu amar şi se terminau cu durere. Nu putea să-şi înşele sufletul, printr-o nepăsare impusă, după cum nu putea să înşele calendarul, trecînd peste mai multe zile deodată. Ridică scrisoarea, o strînse în pumni, se trînti pe pat, cu pumnii şi cu scrisoarea la gură şi începu să plîngă nemîngîiată.

26

Peste cîteva zile, casa fu zguduită de o ştire îngrozitoare.

— Ce-o fi cu ea de nu scrie ? întreba doamna Alion la masă.

Maiorul o liniştea :

— Ai răbdare, că uite-acu trebuie să vină scrisoarea. Ia socoteşte : joi a ajuns, vineri s-au văzut, sîmbătă să zicem că a avut răgaz... Dar nu putea să ne scrie sîmbătă. Ce să ne spună ? Aşteaptă şi ea un rezultat, acolo, ca lumea. Poate duminică, poate luni, să fi trimis scrisoarea. Pune două zile cu poşta, uite azi, mîine, trebuie să pice.

Pînă joi nu veni nimic. Vineri înaintea prînzului, şeful postului de jandarmi îl căută pe Maior la fabrică. În mînă ţinea, cam dosit, o hîrtie.

— Ia spune; iar ai venit după scînduri? Voi nu mai terminaţi cu gardul ăla?

— Dom Maior, am venit cu altă supărare; primii acuş, o telegramă... Domnişoara Gettuţa e la Bucureşti?

Maiorul se ridică de pe scaun. Nu-şi pierdea cumpătul cu una, cu două, dar de cîteva zile simţea o neliniişte.

— Ce telegramă? Ce s-a întîmplat? Deschide gura, nu te uita aşa la mine!

— Staţi, dom Maior, nu vă speriaţi, că poate...

În telegramă spunea: „Cercetaţi dacă numita Georgeta Alion locuieşte în localitate. Anunţaţi familia să se adreseze Prefecturii de Poliţie Bucureşti."

— Poate o fi vreun accident, zise şeful postului. Nu trebuie s-o luaţi aşa... După cîte înţeleg nu e caz de moarte.

— D-apoi că n-o fi de nuntă!

Acum, cînd aflase ceva, Maiorul era mai mult curios decît speriat. Puse mîna pe telefon.

— Allo, domnişoară, cere Bucureştiul, urgent! Prefectura de Poliţie.

La telefon nu află mai nimic în plus. Nu ştiau despre ce-i vorba, îi mutară legătura de la un serviciu la altul, pînă ce dădu peste un funcţionar care vorbea răstit:

— Ce vrei dumneata?

— S-a primit o telegramă la postul de jandarmi; mă interesez de nepoată-mea, Getta Alion.

— A! Dumneata eşti tatăl ei?

— Nu ; am spus că mi-e nepoată.

— Bine, domnule, vino s-o iei.

— I s-a întîmplat ceva grav ?

Telefonul se închise. Încercă să cheme din nou, fără să izbutească. Atunci se hotărî să plece cu trenul de douăsprezece ; nici nu mai avea timp să treacă pe sus. Îl trimise pe portar s-o anunțe pe doamna Alion.

— Să-i spui că am plecat la București ; dar să nu se sperie, că nu e nimic grav.

Înaintea portarului sosise factorul cu ziarele. Doamna Alion își pusese ochelarii și căuta morții în Universul.

— Sărut mîna, coniță, m-a trimis domnu Maior...

Tocmai își desprinsese ochii de o fotografie care îi atrăsese luarea aminte. „Ce seamănă cu Getta !“ se gîndise, fără să-i dea prea multă atenție.

Semăna cu fotografia din buletin. Deasupra era un titlu mare, pe mai multe coloane : „Bestiala faptă a unui satir.“ Și un subtitlu cu litere mai mici : „El atrage în mreje o tînără din provincie și, după ce o necinstește, o lasă în nesimțire pe o alee din pădurea Băneasa...“

— Sărut mîna, coniță, m-a trimis domnu Maior, să vă spun că dînsu a plecat la București.

Doamna Alion înlemni, cu ochii la fotografie. Jurnalul îi juca în față. Înțelesese, dintr-o dată. Începu să răcnească :

— Eva ! Eva ! Unde ești, ticăloaso !

— A spus să nu vă speriați, urmă portarul, că nu e nimic grav.

Eva se ivi în capul scărilor, în clipa cînd doamna Alion se prăbușea lîngă masă.

— Dumneata ce stai acolo ? strigă la portar. Vino şi ajută-mă.

Dar portarul înţepenise în uşă :

— Domnu Maior a spus să nu vă speriaţi...

27

A doua zi veni o telegramă : „Nu vă alarmaţi Getta sănătoasă sosim mîine seară faceţi foc."

Eva nu înţelegea aceste două cuvinte : „Getta sănătoasă." I se păreau monstruoase.

Sosiră cu ultimul tren de seară. Getta intră învăluită într-un şal negru. Maiorul o ţinea de braţ, protector, dar ea nu părea să aibă nevoie de vreun sprijin. O dată intrată în casă, se smulse din mîna lui şi fugi pe scări, ascunsă în şal.

— S-o lăsaţi în pace ! spuse Maiorul. Nu vă duceţi nimeni la ea.

Mai tîrziu, în timpul cinei, la care Eva şi maică-sa luau parte numai ca să nu-l lase singur, el ridică deodată capul, cu un aer supărat :

— Ia ascultă, ce-i cu ăia de la bancă ? Fac pe nebunii cu mine ?

Eva nu înţelegea.

— Ce te uiţi aşa la mine ? urmă Maiorul. Am fost să mă interesez cîţi bani ai. N-au vrut să-mi spună nimic, măgarii ! Dar ce, nu sînt unchiul tău ?

— Ai avut timp şi pentru bancă ?

— Am avut, în interesul tău ! Nu face pe sensibila şi pe îndoliata, că n-a murit nimeni.

28

Getta rămase în odaia ei multe zile. Nu părea prea nefericită ; stătea pe divan, cu un vraf de cărţi alături, şi citea aproape fără întrerupere. Din cînd în cînd lua dintr-o pungă de pe noptieră cîte o bomboană, pe care o lăsa să se topească în gură. Bomboanele i le cumpărase Maiorul, în Gara de Nord, la plecare.

De cînd venise nu o văzuse nimeni în afară de el. De unchiu-su, care o adusese acasă, era prea tîrziu să se mai ferească. Numai el intra în camera ei, el îi aducea de mîncare la prînz şi seara. Dar Maiorul venea şi între mese.

— Mai lasă cititul ! îi spunea. Ai să-ţi strici ochii şi e păcat de ei !

Se aşeza pe pat şi îi vorbea cu blîndeţe, mîngîindu-i mîna.

— Nu-ţi face inimă rea, drăguţo ! Lasă, că toate se uită ! Nici o minune nu ţine mai mult de trei zile. Să vezi tu ce ofiţer are să-ţi găsească unchiul Alfons ! Dar ştii, unul adevărat !

Getta se făcea roşie de ruşine şi de furie. Ar fi vrut să întrebe dacă s-a aflat ceva, dacă au dat de vreo urmă. Ziarele nu mai pomeneau nimic. Se întîmplau altele — şi erau neliniştiţi în lume.

Într-o după-amiază, Maiorul veni ca de obicei și se așeză lîngă ea, pe marginea divanului. În mînă ținea două păhăruțe cu lichior.

— Ia, Gettuțo, și bea cu unchiul Alfons un Cointreau. Bea, că-i dulce și o să-ți placă!

— Dar ce-i azi, unchiule?

— Nimic, drăguță. Mi-a venit și mie așa, să ciocnesc un păhărel cu tine, să-ți îndulcești inima.

— Mama ce face?

— Ți s-a făcut dor de ea?

Scutură capul, speriată. Unchiu-său îi mîngîie mîna:

— Las-o pe mă-ta, nu te gîndi la ea! Nu te zorește nimeni s-o vezi. Mai tîrziu, cînd ai să vrei tu.

Fereastra începuse să se întunece. Maiorul luă păhărelul gol din mîna ei, îl puse pe noptieră, își aprinse țigara și se înveli într-un nor de fum. După cîteva clipe, se aplecă spre ea, o dată cu fumul.

— Te-ai mai liniștit acum? Ți-e mai bine? Te mai gîndești...

Getta se scutură. El îi apucă mîna.

— Ia spune tu lui unchiu Alfons! Hai, spune tot cum a fost!

Ea se smuci, își ascunse capul în perna pe care începu s-o lovească nervoasă cu pumnii.

— Ei, că nu ți-o fi mai greu să spui, decît să faci! mormăi Maiorul, între blîndețe și iritare.

Se ridică și plecă, trîntind ușa.

Însă continuă să vină în zilele următoare. Uneori îi vorbea blînd, alteori înțepat.

— Hai, Gettuțo, spune, zău!

Abia izbutea să scoată de la ea cîte un cuvînt.

— Spune! N-auzi?

Scîncea, cu capul în pernă :

— De ce mă întrebi, nene Alfons ? Lasă-mă, te rog, nu mă chinui !

— Spre binele tău te întreb ! Tu nu înțelegi ? Să-mi spui cum a fost, asta vreau. Vorbește !

— Nu știu ce să-ți spun.

— Spune, cum era cînd ai intrat. Ce-ai văzut mai întîi ?

— Am văzut o cameră mare și pe urmă alta, mai mică. În camera mare era frig ; dincolo era mai cald.

— El ce făcea ?

— Nu știu. Am întrebat unde-i mătușa lui. A spus : „Vine numaidecît.“ Pe urmă a încuiat ușa. Eu m-am speriat. Am spus : „Nu vine mătușa dumitale ?“ A spus : „Dar ce ai cu ea ?“ Atunci l-am întrebat : „Nu ai scris dumneata ?“ M-am gîndit : e îmbrăcat civil, dar unde-i ordonanța ?

— Două ordonanțe trebuia să aibă, dacă era colonel. Hai spune ! Și el ce-a făcut ?

— Nu știu. Lasă-mă, nene Alfons ! Lasă-mă, zău, nu mă mai întreba.

Încetul cu încetul, cîte puțin în fiecare zi, Maiorul izbutea să reconstituiască întîmplarea. Venea cu sticla de lichior.

— Ia, Gettuțo, că-i dulce ! Spune ! Tu erai cu paltonu pe tine ?

— Da, cu paltonul și pălăria. A spus : „Scoate-le, că pe urmă răcești.“ Pălăria mi-a scos-o el. Cînd a fost la palton, am fugit spre ușă, dar el m-a prins. „Dacă nu-mi dai drumul, țip !“ „Țipă cît vrei, că n-are cine să te audă.“ Atunci am țipat. Întîi am țipat mai încet, ca să văd dacă nu-mi dă drumul. Mi-era frică să nu mă fac de rîs ; poate

vroia numai să glumească. Dacă am văzut că mă ține, am țipat iar. „Degeaba țipi, nu vrei să mă crezi?“ Și rîdea și mă împingea în odaia cealaltă, unde era patul.

— Ce fel de pat?

— Nu știu, nene Alfons, nu mă întreba așa, toate, și dumneata!

— Patru zile te-a ținut acolo și știi cum era patul? Asta să i-o spui altuia!

— Zău, nene Alfons! Lasă-mă, că nu mai pot!

De la un loc înainte nu mai putea scoate nimic de la ea. Atunci pleca, trîntind ușa, ca să revină mai tîrziu, sau a doua zi, îmbunat, zîmbind, cu sticluța de lichior în mînă. O dată, Getta bău două păhărele și se ameți.

— Hai, acu spune!

Ea începu să plîngă, înciudată și scîrbită.

— Și te-a împins spre pat; așa-i?

— Da.

— De ce plîngi? Era rău? Cum a fost pe urmă?

— M-am zbătut, dar el era mai tare; mi-a prins mîinile de aici, și mi le-a strîns pînă am căzut jos.

— Și tu ce făceai?

— Țipam. Pe urmă n-am mai putut să țip că mă înăbușeam. M-am luptat pînă am crezut că leșin. Nu știu cum îmi ținea mîinile, că nu mai puteam să le mișc. A început să mă dezbrace pe dedesubt. L-am lovit cu genunchiul în cap. Atunci s-a ridicat și mi-a dat un pumn în tîmplă de m-a amețit. M-a înjurat și...

— Hai Gettuțo, spune!

— Nu pot, nene Alfons!

— Ți-a scos paltonul?

— Nu, mi-a băgat mîna pe sub rochie și a dat să smucească de... Unchiule, nu mă mai întreba!

— Spune, drăguță, spune lui unchiu Alfons ! Hai să-ți mai dau un păhărel. Ți-a scos chiloții, așa-i ? Nu-ți fie rușine de mine ! Așa-i ?

— Nu mi i-a scos. I-a rupt.

Obrazul Maiorului se învineți :

— Ticălosu ! Ți i-a rupt de tot ?

— Nu știu, că nu i-am mai găsit ; a tras de mă tăia în talie. Am auzit că pîrîie și am simțit mîinile lui. Atunci...

— Spune, atunci ce-a fost ?

— M-am smucit și am vrut să-l lovesc cu piciorul, dar el m-a prins nu știu cum și m-a strîns pînă am zis că mor. N-am mai avut putere ; mă strivea de tot și pe urmă nu mai știu.

Maiorul răsufla greu, de parcă el s-ar fi luptat pînă atunci.

— Nu mai știi nimic, nimic ? (Părea dezamăgit.) Ia gîndește-te, drăguțo !

Getta începu să tremure de se zgîlțîia patul — și n-o mai iscodi. În zilele următoare află cum s-a trezit dezbrăcată, cum tremura de frig ; el a venit într-un halat, cu țigara în gură, zîmbind. Și așa a trecut nu știa cît timp, că nu era nici ceas, nici afară nu se vedea dacă e noapte sau zi, nici o lumină nu se zărea de undeva, ferestrele păreau zidite, zgomote nu se auzeau, era ca în pustiu.

— Și tu stăteai mereu goală ?

— Nu, mi-a dat un halat.

— Dar ce mîncai ?

— Mi-aducea el dintr-o odaie ; la început n-am vrut, pe urmă am simțit că mă sfîrșesc ; am mîncat niște prăjituri, îmi stăteau în gît. A spus : „Nu te speria, că nu-ți

fac nimic rău.“ „De ce nu-mi dai drumul? Vreau să plec!“ „Ai să pleci cînd am să-ți spun eu!“

— Și stătea cu tine mereu?

— Da. Se ducea alături, să aducă lemne, dar lăsa ușa deschisă, să mă simtă ce fac. „Să nu miști, că te leg!“ îmi striga, cînd simțea că vreau să mă dau jos.

— Dar în pat lîngă tine venea?

— Venea.

— Și tu?

— I-am spus. „Dacă sînt cuminte, mă lași să plec?“ El a rîs. „Păi trebuie să fii cuminte, că altfel e de rău!“

— Dar tu ce făceai cînd, atunci cînd...

În zilele acelea Maiorul umbla ca beat; la fabrică nu-i mai ardea de nimic; stăteau pe birou maldăre de hîrtii pe care nu le iscălea. Cînd venea la prînz, se așeza la masă și mestoca apăsat, fără să scoată un cuvînt.

Odată, doar, vorbi cu Eva:

— Știi ce scofală a făcut Secătura dumitale?

Îl privi, cu ochii mari.

— Ce te uiți așa la mine? Mai bine te uitai la el, ca să vezi ce gînduri îi trec prin cap! Află că a vîndut pădurea, cu tot ce mai avea. Cînd dracu nu știu, nu pot să înțeleg, n-a suflat un cuvînt nimănui, s-a ascuns de toți.

Nici Eva nu știuse, se ascunsese și de ea... Așadar, cabana, iepurașii, gaterul, pădurea nu mai erau. Și atunci nu mai puteau fi nici jnepii, nici podișul, nici blănurile de urs....

Maiorul urmă, iritat:

— Asta o să rămînă golan și-o să tragi și tu mîța de coadă cu el! Ia ascultă, mai vine sau nu mai vine? Că trecură două luni de cînd a plecat! Ce, îi trebuie un an pentru un act?

Eva se duse în cameră şi scoase din geamantan un vraf de scrisori netrimise. Era în ele tot ce simţise de la plecarea lui. Acum îi părea bine că avusese curajul să nu pună nici una la poştă. Le răsfoi cu mîinile amorţite, se ridică şi le aruncă în sobă, pe toate deodată, cu un gest care nu era al ei. Cînd văzu că le cuprinde vîlvătaia, se sperie, de parcă ea însăşi s-ar fi aruncat în foc. Era însă prea tîrziu să salveze vreo scrisoare ; soba încinsă, plină de jăratic, le mistui în cîteva clipe. Rămase aplecată în faţa focului, cu simţămîntul că după ce pierduse tot ce fusese pe munte, îşi prefăcuse în scrum şi ultimul bun.

29

Zilele treceau. Getta tot mai stătea închisă în odaia ei.

Luîndu-şi inima în dinţi, doamna Alion îl îndemna din cînd în cînd pe Maior :

— Da mai spune-i şi tu să coboare, că n-o mănîncă nimeni ! Ce viaţă e asta ? O să se sălbăticească.

Maiorul nu scotea o vorbă, de parcă nu i s-ar fi adresat lui.

Veniseră zile de moină ; iarna era pe sfîrşite ; funicularul pornise iar ; în clipele de linişte, Eva auzea vagonetele trecînd — aduceau buşteni şi dureri.

Într-o dimineaţă, pe neaşteptate, Getta năvăli în camera ei. De cînd n-o mai văzuse, slăbise şi se schimbase atît de mult, că la început nici n-o recunoscu, deşi ştia limpede că e ea.

În uşă, Getta şovăi, cu ochii rătăciţi, apoi se aruncă de gîtul Evei, hohotind :

— Nu mai pot, nu mai pot !

Cu o mînă o ţinea de după gît, cu alta îi mîngîia obrazul, fruntea, părul, apăsat, cu disperare, într-o pornire inexplicabilă.

— Draga mea surioară, nu mai pot !... Surioara mea... Mă omor !...

Eva o apucă în braţe, mişcată pînă în străfundul sufletului nu de disperarea ei, pe care n-o înţelegea, ci de afecţiunea neaşteptată. Fusese totdeauna dornică de dragostea cuiva din casă, suferise, ca de foame şi de sete că nimeni nu-i spunea o vorbă caldă, sau măcar omenească.

— Ce s-a întîmplat ? Ce ai ?

Getta continua să se zbuciume, lipită de ea, mîngîind-o în spasmuri. Cu greu izbuti s-o aşeze în pat, s-o înveleasca. Se lăsă în genunchi, alături, cu capul lîngă al ei, ţinînd-o îmbrăţişată.

— Eva, nu ştiu ce să mai fac. M-arunc înaintea trenului. Nu mai pot ! Învaţă-mă !

— Nu, Getta, nu aşa ! Stai cuminte şi spune-mi, ce ai ?

— Unchiu... cu mine...

Eva păli.

— Da. Unchiu, cu mine... A venit noaptea, eram adormită.

— Tu ştii ce spui ? N-ai înnebunit ?... Mă duc s-o chem pe mama.

— Nu te duce ! Nu-i spune ! Nu spune nimănui ! Stai cu mine.

— Cînd a fost ? (Ar fi pus dinamită, ar fi tras cu mitraliera.)

— Mai demult ; săptămîna trecută.

— E o grozăvie ! De ce n-ai strigat ?

— Mi-a pus revolverul în față... Am știut că trage.

O privea sugrumată.

— Vine în fiecare noapte ; voi nu știți nimic. Mă împușcă dacă află c-am spus.

Eva strînse pumnii ; ar fi vrut să aibă o grenadă în mînă.

— Îl dau pe mîna jandarmilor !

Getta se ridică, îngrozită :

— Să nu spui nimănui ! Te rog să nu spui ! Ne împușcă pe toți ! Mi-e frică...

O lăsă să se liniștească. Mai întîi trebuia s-o scape de teroarea nopților următoare. Ființa ei se revolta la gîndul că o oroarea putea să continue, acum după ce îi era cunoscută.

— Getta, trebuie să ai încredere în mine ! Ai să spui că ești bolnavă, că ai temperatură. Azi la prînz, cînd o veni, o să-i spunem că ți s-a făcut rău. O să chemăm doctorul. N-o să bănuiască nimic. O să se sperie. La noapte, mama o să doarmă cu tine ; a mai dormit și altă dată, cînd erai bolnavă. Pe urmă o să mai vedem. Nu-i el cel mai mare pe lume.

Getta începu să tremure, obrazul i se aprinse, respirația se prefăcu într-un șuier. Dogorea de departe ; cînd îi puse mîna pe frunte, Eva simți arsură de flacără. Dar nici o febră, oricît de ridicată, nu putea s-o sperie ; boala venise la timp — era o salvare.

La prînz coborî în sufragerie și-l aștepta pe Maior. Fusese doctorul — nu-și dăduse părerea, Getta aiura, fără să recunoască pe nimeni : „Surioară... Să puneți zăvorul... Uite revolverul... Zăvorul la ușă...“

Cînd Maiorul intră în sufragerie, Eva îi ieși înainte, îndîrjită și dușmănoasă :

— Getta e bolnavă !

El se așeză la masă netulburat și desfăcu ziarul.

— Ce are ?

— Nu se știe. Ceva grav.

— Lasă că-i trece ! Nu-i gata masa ?

Spre seară, Getta avea patruzeci și unu de grade. Doctorul puse s-o învelească în cearceafuri ude, rămase pînă tîrziu, a doua zi veni din nou ; veni multe zile la rînd. Febra scăzuse, dar îi era teamă să nu se ivească o complicație.

După vreo săptămînă, o luă pe doamna Alion deoparte.

— Coniță, nu mai există nici un pericol ; are nevoie doar de îngrijire. Însă acum e altceva... Îmi pare rău pentru dumneavoastră. (Cunoștea, ca mai toată lumea din împrejurimi, întîmplarea nenorocită.) Desigur că n-ați știut... E și o sarcină pe deasupra.

La prînz, cînd află de la soră-sa, Maiorul se făcu vînăt, dar continuă să mănînce, cu ochii în farfurie. Spre sfîrșitul mesei spuse, mai degrabă nemulțumit, decît cu compătimire :

— Că n-o bătuse Dumnezeu destul !

Peste cîteva săptămîni, cînd ea se însănătoșea pe deplin, trebuiau s-o ducă la oraș, la un doctor, s-o scape.

— Alți bani acum ! N-ajunge cît am cheltuit cînd am adus-o !

Văzînd-o pe Eva, care lipsise intenționat de la masă și abia acum cobora scările, Maiorul îi ieși înainte, pornit pe ceartă :

— Tu nu vrei să miști nimic cu banca ta ? Nu vrei să-i dai nici un ajutor soră-ti ?

— Ba da.

— Atunci apucă-te și scrie, să-ți trimită niște bani !

— Bani am la mama.

Erau față în față, fulgerîndu-se din ochi. Eva simțea nevoia să facă un gest violent, de ură, să-l scuipe în obraz sau să-l pălmuiască. Se stăpîni, renunță la masă și porni înapoi, pe scări, scîrbită și revoltată.

— Uite la ea, mucoasa !

Maiorul rămăsese cu ochii zgîiți la picioarele ei, pe care, de jos, le vedea pînă deasupra ciorapilor negri de mătase. Îi venea să se repeadă, ca un bivol, cu capul sub fustele fluturate. să muște pielea albă.

30

În prima zi din martie, doamna Alion plecă la oraș, însoțind-o pe Getta. Eva merse cu ele pînă la gară ; era mult noroi pe jos ; dincolo de șosea, se auzeau puhoaiele zbătîndu-se în maluri ; rîul venise mare.

La despărțire, Getta vru să spună ceva. Îi tremura bărbia. Stătea pe scara vagonului, cu buza de jos prinsă între dinți, cu privirea consternată. Ar fi vrut să sară din tren, să se întoarcă, sau măcar să-i strige : „Cheia ; încuie de două ori !...“

Eva rătăci pînă tîrziu pe malul rîului. De pe munți curgeau apele. Nu știa ce-i rămînea de făcut de aici înainte ; dar era foarte tînără ; avea timp destul să aștepte și să gîndească. Nu-și privea viitorul, departe. După topirea zăpezii trebuia să urce odată acolo, să vadă podișul, jnepii, cabana, iepurașii. Pe urmă putea să-și facă planuri pentru altă etapă.

La prînz mîncă în sufrageria întunecoasă cu Maiorul, față în față. Nu-l privea, dar simțea că o cercetează. Era liniștită și gata să-l înfrunte.

— Ce-ți mai scrie bărbatul ?

— Nimic.

— Ei, asta-i ! Pe cine duci tu cu vorba ? Te ascunzi de mine, frumușico ?

Oricum i-ar fi vorbit, blînd sau aspru, nu-i mai era frică de el. Trecuse vremea cravașei. Se ridică, fără să-i răspundă.

— Nu mulțumești pentru masă ?

— Nu, pentru că mîncarea mi-e plătită. Mai mult decît face !

Seara se închise în cameră, înainte de cină, îndată ce se întunecase. Leana veni s-o cheme :

— Domnu Maior zice să poftiți la masă.

— Nu mi-e foame.

Pîndi toată noaptea, cu lumina stinsă, încordată sub plapomă, trăgînd cu urechea afară. Într-un timp i se păru că scîrțîie scara ; se ridică într-un cot și stătu așa, să asculte, pînă îi înțepeni brațul. Dar nu era nimeni. Atunci se lăsă în perne, mai liniștită ; ațipi spre ziuă.

Cînd deschise ochii, dreptunghiul luminatorului era opac și cenușiu. I se părea că se află într-o celulă de închisoare.

Ziua se simți obosită ; îi ardeau tîmplele, poate de nesomn sau poate avea febră. Spre prînz, starea aceasta trecuse, așa că putu să coboare la masă ; pe urmă iar se simți sleită. Timpul pînă seara se scurse repede ; ziua de martie era scurtă. Se întinse pe pat, cu gîndul la Getta. Cîtă umilire, cîtă suferință cu nimic răsplătită !

O sugruma gîndul că un om străin, altul decît cel ales de ea, cel dorit, ar putea să o cuprindă în brațe, să o dezgolească, să-i atingă pielea. Știa ce înseamnă dragostea și primise cu brațele deschise, cu inima aprinsă, și bucuria ei, și suferința. Avea și mîngîieri, și lacrimi pentru omul iubit. Putea să-i suporte nepăsarea, răutatea, cruzimea; inima îi bătea înainte. Îl știa și îl dorea, în toată ființa, oricînd, oriunde. Nimic nu i se părea mai potrivit cu rostul ei în lume, decît să-i dea lui tot, fără să păstreze nimic pentru sine. Nu se ferea de obrazul nebărbierit, nu scîncea sub gesturile brutale, se lăsa chinuită, cu mijlocul frînt, cu șalele zdrobite, îmbătată de freamătul lui care îi prefăcea făptura în mii de fărîme, împrăștiindu-le în spațiu, ca pe stele.

Dar cu ce drept, cu a cui monstruoasă împuternicire ar fi stăpînit-o altul, folosind nici măcar vicleșugul sau amăgirea, ci forța goală, în cea mai josnică dintre neînfrînările omului? Dezgustul și revolta o înăbușeau, la gîndul că omul neîngăduit putea să treacă peste hotarele ei ascunse de lume, s-o frămînte și să-și lase furia acolo, spurcîndu-i cele mai intangibile mădulare.

Trecuse nu știa cîtă vreme, cînd tresări la un zgomot pornit de la ușă. Era un mic rîcîit metalic, fără rezonanță. Se ridică în coate și așteptă, încordată; își dădu seama că umbla cineva la broască. După cîteva clipe, ceva căzu pe dușumea, înăuntru; zgomotul se amplifică în ureche pînă la pocnet. Pe urmă se întinse în întuneric o tăcere chinuitoare, și din ea se desprinse, din ce în ce mai limpede, respirația unui om, dincolo.

Rămase nemișcată; se pîndeau unul pe altul. După un timp, se iscă iarăși micul zgomot metalic. (Împinsese jos cheia din broască și acum potrivea alta.)

Eva ştia tot ce avea să urmeze. Îi părea rău că nu lăsase o scrisoare : „Iubitul meu de pe munte, pe unde vei fi, mi-a fost întotdeauna dor de tine, chiar cînd am plîns, chiar cînd te-am urît. Am pierdut tot o dată cu plecarea ta, dar m-am păstrat pe mine“...

Coborî din pat, străduindu-se să nu-şi trădeze mişcările, coordonîndu-le cu ale cheii care se învîrtea milimetric. Uşa se deschise fără zgomot. Văzu o umbră neagră, intrînd ; o dungă albă, verticală, arăta vag cămaşa de noapte, prin deschizătura paltonului. Partea albă dispăru ; intrusul se întorsese cu spatele, închidea uşa la loc, punea cheia în broască pe dinăuntru. Din partea stîngă, sus, creseu o altă umbră, mai mică, mişcîndu-se pe perete, în căutarea întrerupătorului.

Eva apăsă bruse butonul lămpii de pe noptieră. Umbrele se topiră ; rămase Maiorul pe perete, cu capul întors spre ea, clipind, speriat şi orbit de lumină.

— Te aşteptam ! spuse Eva.

Maiorul încercă să zîmbească. Paltonul îi alunecă de pe umeri ; se chinui să-l tragă înapoi, cu mîna stîngă ; dreapta o ţinea ascunsă sub pulpană.

Îl văzu, de sus pînă jos, dintr-o singură privire ; avea părul răvăşit, formînd două smocuri hîde deasupra tîmplelor, ca nişte coarne ; obrazul îi era puhav, cu fălcile lăbărţate. De sub poalele cămăşii de noapte, picioarele ieşeau groase, pline de noduri şi vine umflate, cu labele goale băgate jalnic în pantofi de stradă. Se apropie, cu mîna întinsă

— Pe mine n-ai să mă atingi ! şuieră Eva.

— Da de ce ?

— N-ai să mă atingi ! Auzi, scîrbă bătrînă ?!

Insulta îl făcu să-şi revină.

— Așa vorbești tu cu mine ?

Paltonul îi alunecă de pe umeri, descoperindu-i mîna dreaptă, de sub pulpană. Gesturile intermediare căzură de la sine. Ridică revolverul.

— Dacă scoți o vorbă, te împușc !

Îi propti arma în piept. Eva rămase neclintită.

— Împușcă-mă !

Șovăi, surprins ; nu înțelegea, nu se așteptase — se simțea aproape jignit ; împinse țeava revolverului în carne, dar neconvins.

Erau față în față, foarte aproape unul de altul, privindu-se fix în ochi. Eva aștepta să tragă, vedea moartea venind cu chipul buhăit al Maiorului ; i se părea simplă, ca și altădată cînd o acceptase.

Apăsarea din piept slăbi. Maiorul începu să rînjească.

— Apăi să nu crezi tu că-i după tine !

O înhăță cu mîna stîngă și dădu s-o răstoarne în pat.

Nici ea nu se așteptase — gestul era neprevăzut, crezuse că va fi doar revolverul ; rămase paralizată și buimăcită. Îl simțea prin cămașa de noapte, într-o atitudine care o umplea de furie, de scîrbă și groază. Își adună puterile și, cu amîndouă mîinile, se propti în bărbia lui, îi frînse capul pe spate, pornită să-l răstoarne sau să-l sugrume. Brațul care o încercuia începu să slăbească ; Maiorul se clătina horcăind, descumpănit de împotrivirea ei îndîrjită și neașteptată. Cu puteri înmulțite din ură și silă Eva îl îmbrînci, făcîndu-l să se ducă de-a-ndăratelea, împleticit, pînă în dulapul de lîngă perete.

— Faci pe nebuna cu mine ? Stai tu atunci !

Aruncă revolverul pe masă și se năpusti asupra ei, cu amîndouă brațele ridicate. Ea încercă să fugă, printre el și

perete ; Maiorul îi tăie drumul, o cuprinse şi o strivi cu sălbăticie, pînă ce îi pîrîiră oasele.

— Împuşcă-mă !

Ar fi vrut să strige, să dărîme zidurile într-un urlet, dar se înăbuşea, nu mai avea putere pentru nici o împotrivire. Braţele i se zbăteau în lături, luptîndu-se zadarnic să caute ceva de care să se apuce. Căzură împreună peste pat, de-a curmezişul. Îi simţi mîna, pe picioare, ridicîndu-se cu poalele cămăşii. Grohăia ca porcii şi se lupta să-i vîre genunchii între coapse.

În clipa cînd simţea că se sfîrşeşte, un fulger roşu îi străbătu creierul. Se lăsă moale.

— Stinge lumina, mi-e ruşine ! îi şopti la ureche.

El se ridică greoi şi se răsuci bucuros spre lampa de pe noptieră.

Dintr-o săritură, Eva era în mijlocul odăii. Întinse mîna, apucă revolverul, îl ridică şi trase. Nu se sperie ; se miră cînd auzi detunătura.

Maiorul se prăbuşi pe spate, alăturea cu patul. Îşi ţinea încă, într-o mînă, poalele cămăşii ridicate.

Eva privi revolverul ; fumega. Privi corpul căzut ; se zbătea lîngă pat. Îndreptă ţeava spre el şi, rar, cadenţat, parcă numărîndu-şi mişcările degetului de pe trăgaci, descărcă toate cartuşele.

PARTEA A DOUA

31

Înspre apus, camera de culcare a Evei avea o fereastră mare, cît peretele, acoperită cu perdele de tulle alb, care irizau peisajul. Jos se vedea grădina casei, cu rabaturi de flori și peluze udate proaspăt. O alee îngustă, mărginită de trandafiri roșii, ducea la poartă; în stînga, după un gard viu de lemn cîinesc, o alee mai largă, pentru cai și pentru automobile, ducea în fundul curții, la garaj și la grajduri. Mai departe se vedeau cîteva vile răzlețe, cu obloane verzi și acoperișuri de țiglă. În față, dincolo de zidul împrejmuitor, se legănau de vînt copacii înalți din Jungerwald. La orizont se ridicau munții, într-o lumină violacee, ca totdeauna la ora aceasta de după-amiază.

Eva se îmbrăca pentru călărie, cînd auzi caii venind de la grajd ; mergeau amîndoi în același pas, cu un ritm grațios, pe care pavajul lovit de potcoave îl transforma în sunete muzicale. Cunoștea bine acum melodia lor și se mira că odată putuse să-i fie indiferentă. Ora de călărie devenise cea mai plăcută parte a zilei ; ar fi prelungit-o fără termen, dacă nu s-ar fi împotrivit domnul von Seele, adversarul exceselor. Îi era însă recunoscătoare pentru felul cumpătat în care îi organizase viața. Datorită lui, nu avea să se plîngă de nici una din celelalte ore.

Alergă la fereastră şi privi jos. Rîndaşul ţinea caii de frîu, aliniaţi cu peronul casei, ca pentru paradă. Cele mai mici lucruri se făceau aici cu ceremonial, ceea ce o fermeca şi o măgulea, atîta timp cît ei îi era îngăduit să treacă peste orice ceremonie.

Pentru călărie, domnul von Seele o echipase cu un costum negru, de amazoană, cu pălărie de fetru apretat, cu o rochie-tunică, elegantă şi severă, cu un jabou alb. Nu-l îmbrăcase decît o dată. Trebuise să i se accepte, împotriva etichetei, pantalonii bufanţi, strînşi pe talie peste bluză şi cizmele soldăţeşti, cu carîmbi groşi ; aşa se simţea în apele ei. Mai lua cu ea un pulovăr, agăţat de centură, ca să aibă ce îmbrăca spre seară.

Se aplecă pe fereastră şi privi caii ; pe al ei îl chema Savant, pe celălalt, Austria. Îi iubea ca pe nişte oameni, şi ei, după toate semnele, nu rămîneau indiferenţi.

Domnul von Seele tocmai venea de la grajd, unde rămăsese probabil să se joace puţin cu mînzul fătat abia de o săptămînă. Văzînd-o la fereastră, o salută, înclinîndu-se, apoi îi zîmbi. Ea începu să se pieptene, cu mişcări iuţi, fără să-şi ia privirea de jos. El examina chingile, cum făcea întotdeauna înainte de plecare.

Pe domnul von Seele îl văzuse prima oară în vorbitorul penitenciarului. Avea acolo o soră, închisă, şi venea s-o viziteze. Eva nu întrebase niciodată de ce fusese arestată ; ştia numai că i se dăduse drumul curînd, şi după aceea plecase în străinătate.

În mulţimea de oameni neliniştiţi, copleşiţi de necazuri, care veneau nebărbieriţi, mototoliţi, cu cravatele strîmbe, fusese mirată de înfăţişarea lui, totdeauna îngrijită, măsurată şi demnă. Nu avea decît treizeci şi opt de ani, dar părea mult mai matur, datorită atitudinii lui austere. De

departe îi păruse foarte scund ; alături, văzuse că era puțin mai înalt decît ea. Nu avea o statură care să domine, ceva însă în ființa lui inspira încredere, impunînd totdeodată supunere și respect. Pe chipul imobil, nu se citeau gînduri și sentimente. S-ar fi putut spune că nu gîndește și nu simte nimic, dacă n-ar fi fost privirea. Purta ochelari în ramă subțire de aur ; lentilele puneau un hotar între el și lume dar, în spatele lor, ochii, clipind des, dezvăluiau toată căldura lăuntrică pe care Eva o cunoscuse mai tîrziu.

La penitenciar stătea împietrit, cu privirea fixă, vorbea foarte încet, străin de tot ce se întîmpla împrejur. Nu dădea mîna cu sora lui nici la sosire, nici la plecare ; se înclina ceremonios, ca în fața unei necunoscute. Eva se întreba ce înseamnă purtarea aceasta, atît de rece, din moment ce se interesa de ea, fiindcă venea în toate zilele îngăduite. Un om care îl însoțea aducea cu regularitate un geamantan de piele, probabil cu lucruri de mîncare și lingerie, îl preda totdeauna cu aceleași gesturi, și lua înapoi altul, asemănător.

După trei luni de prevenție, la începutul lui iunie, Eva fusese eliberată, o dată cu sfîrșitul procesului. Urmaseră zile goale, poate mai grele decît la închisoare ; nu știa ce întrebuințare să le dea. O achitaseră, fără să spere, și astfel avea o viață de prisos.

Rămăsese în București, într-o cameră mobilată, pe Bulevard, lîngă Cișmigiu; nu îndrăznea să se întoarcă la Panciu, unde se refugiaseră doamna Alion și Getta. O speria gîndul să dea ochii cu oamenii care o cunoșteau și probabil ardeau de nerăbdare s-o vadă, s-o disece, s-o pună la macerat.

Ridicase banii de la bancă, o sumă exorbitantă, cinci sute de mii de lei. La început i se păruse că reprezintă o mărinimie ostentativă și se simțise umilită ; nu înțelegea ca dragostea ei, fixată prin atîta suferință, să-i fie cotată în vreun fel, nici măcar în felul acesta împărătesc. Dar pe urmă, suma nebănuită, de care atîta timp nici nu se interesase, îi prilejui o revelație tîrzie și zguduitoare : fusese depusă o dată cu vînzarea domeniului din munți și nu încăpea îndoială că reprezenta întreaga lui valoare. Nu mai era umilită, ci sfîșiată. Acum îl înțelegea altfel ; era un om de pe alt pămînt, nebun, năprasnic, nefericit. Nu-i dăduse bani, ci cabana și pădurea, cabana lui, a ei, a lor, în singura formă în care putea ajunge pînă la ea. Iar tăcerea în care învăluise acest gest mitologic dovedea o cruzime infernală și-o dezinteresare lunară, o atrocitate sublimă și supraumană.

Fusese nevoită să coboare din spații și să folosească banii ; cu toată vîlva sentimentală și pasională stîrnită de proces, cercetările și dezbaterile se duceau pe pămînt ; cererile avocaților deveniseră excesive, cînd se aflase despre contul din bancă. Nu refuzase nimic, semnase, recunoscuse, adăugase, și nici măcar din dorința de a fi apărată, ci ca să egaleze, atît cît era în stare, gestul omului de altădată. La sfîrșit rămăsese cu vreo două sute de mii de lei. Îi împărțise pe din două cu doamna Alion, și cu restul începuse să trăiască, așteptînd să se întîmple ceva care să-i justifice existența.

Nu-și putea închipui că domnul von Seele o văzuse ; el nu privea la nimeni. Apăruse într-o zi în apartamentul de lîngă Cișmigiu. Și fiindcă ea avea o viață de prisos...

Îl urmări cum potrivea scările șeii ei, de pe Savant. Nu sperase că va mai putea fi fericită vreodată lîngă un băr-

bat. Nu știa cît îl iubea, dar se simțea bine în apropierea lui, cunoștea din plin simțămîntul că este ocrotită. Alături de el n-avea să-i fie frică niciodată. Putea să fulgere și să tune afară, furtuna să smulgă copacii din Jungerwald; simțea că acoperișul lui va rămîne neclintit.

Se măritase după cîteva luni de la proces; în septembrie se împlineau doi ani de la căsătoria lor. Era în ultima zi a lui mai, 1936. Iar anii Evei aveau să fie în curînd douăzeci.

Acum o aștepta să coboare, senin, calm, cumpătat și răbdător. Nu înțelegea prin ce cîștigase solicitudinea lui neobosită. După atîta timp de cînd se cunoșteau, se purta ca la început; timpul lui pentru ea stătea în loc. Avu o pornire de recunoștință. Se aplecă pe fereastră.

— Oswald, te rog, vino pînă sus!

El ciocăni la ușă; nu intra niciodată în camera ei fără să se anunțe. Îi ieși înainte și îi apucă mîinile.

— Vroiam să-ți spun ceva; iartă-mă dacă fac în felul meu, dar, dar nu pot să păstrez un secret. Mi se pare că te iubesc foarte mult!

Pe chipul lui trecu o lumină aproape insesizabilă; avea o sensibilitate pe care i-o cunoscuse greu. Își aruncă brațele după gîtul lui.

— Am greșit: nu mi se pare, ci sînt sigură! Sînt foarte, foarte sigură! Mă crezi?

El îi mîngîie părul. De cînd o cunoscuse, își schimbase culoarea în mod ciudat; acum era aproape castaniu; în lumina soarelui părea roșcat.

— Eva, tu nu cumva îți vopsești părul?

— Aha! Ți-e frică de declarația mea! De ce n-ai curaj să mă privești în ochi, cînd îți spun că te iubesc? Gata! Hai jos! Ce spuneai de părul meu?

Deveni melancolică. Odată, de mult, cineva făcuse proroci; se împlineau.

Coborîră în curte; simţind-o, Savant îşi scutură capul în frîu.

— Oswald, crezi că îmi poartă vreo simpatie, sau îl plictisesc? Ce sentimente o avea pentru mine scumpul meu Savant?

— Sper că simpatie.

— Dar nu eşti sigur! Am să-l întreb pe medicul veterinar... Haide, Oswald, de ce nu te miri, de ce nu mă iei în serios? Ajută-mă să fiu puţin copil. Am nevoie!

Eva puse piciorul în scară şi încălecă fără nici un ajutor. Domnul von Seele o aşteptă să ia frîul, îi examină poziţia în şa, încălecă la rîndul lui şi porniră spre poartă, la pas.

Aleea de călărie trecea prin faţa casei, înainte de a se adînci în pădure. Plimbarea lor obişnuită ţinea pînă la pavilionul de pe malul lacului, vreo trei kilometri. Făceau o parte a drumului la trap, o parte la galop. La pavilion, de obicei descălecau, beau lapte bătut sau bere cu covrigi săraţi, ascultînd muzică după plăci de patefon, amplificate într-un difuzor care se auzea pînă departe. Uneori lăsau caii acolo, coborau la debarcader şi mergeau o jumătate de oră cu barca, pe lac. Evei nu-i plăcea lacul: era înconjurat de pădure, îi închidea orizontul. Voia ca o apă să ducă undeva, cum duce o şosea, sau drum de fier; lacul nu ducea nicăieri. Dar plimbarea cu barca o ispitea; închidea ochii, simţea legănarea uşoară şi visa că, atunci cînd va privi împrejur, se va găsi în altă parte, în mijlocul unui fluviu, mergînd spre mare, sau spre ocean.

Pe urmă își continuau drumul călare, la trap, pe aleea mărginită de arini. Undeva se deschidea un luminiș lung, o pajiște parcă fără sfîrșit. Întinderea ei o fascina — ar fi vrut să scape odată în galop și s-o străbată pînă la capăt, să vadă ce începe dincolo. Dar domnul von Seele nu-i îngăduia nici galopurile lungi, nici să iasă de pe alee. Era prea bun cu ea, altfel s-ar fi simțit prizonieră. Și de cîte ori trecea prin dreptul luminișului, avea un tremur în inimă, poate o clipă de răzvrătire.

Îndată ce intrară în pădure, caii porniră singuri la trap. Domnul von Seele mergea în stînga Evei și puțin mai în urmă, ca să-i poată supraveghea poziția în șa. Ea nu stătea totdeauna corect, uneori își îndepărta coatele de corp, lăsîndu-și-le fluturate de vînt, dar chiar așa, ținuta ei rămînea grațioasă. Ar fi vrut să călărească altfel, ca haiducii, aplecată pe oblînc, cu părul liber pe spate. Dacă nu izbutise să-i impună îmbrăcămintea clasică, domnul von Seele se mulțumea s-o vadă cu părul strîns. Vechea ei pieptănătură îi dădea un aer neîngrijit. El spera că odată vor călări împreună, după maniere desăvîrșite. Deocamdată, Eva era prea tînără ; o lăsa să-și termine copilăria.

— Oswald, întrebă Eva, te simți destul de demn fără pălărie ?

Foarte multă vreme el mersese la călărie cu pălărie tare și cu fular alb la gît. Nu vroia să-l jignească nici în gînd, dar cu chipul lui cam șters și cu ochelarii aceia era puțin ridicol. Îl convinsese să renunțe.

— Vrei să mergem puțin la pas ?

Trase frîul cu dreapta, iar cu stînga se apucă de șeaua lui, silind caii să se apropie unul de altul.

— Nu m-ai sărutat niciodată în pădure. Vreau să văd cum e.

— Eva, poate să ne vadă cineva !

— Sărutul nu-i interzis. Și sîntem căsătoriți, și, mai ales, n-are cine să ne vadă. (Îl trase spre ea.) Știi de ce te-am sărutat ? Fiindcă ești fără pălărie. Zău că te înțeleg : trebuie să te coste mult, dar n-a fost o ambiție, ci vroiam să te plac. Mă crezi ? Atunci sărută-mă și tu ! Și să știi că într-adevăr te plac. Jur !

— Acum fii cuminte. E cineva în față.

— Cine o fi acest om nedorit ?

Tresări, cu pleoapele bătîndu-se repede, neliniștite. În fața lor, la cîteva sute de metri, mergea călare un om, la pas, în aceeași direcție cu ei ; avea o bluză albă, cu mîneci scurte. Inima Evei își schimba mersul de cîte ori vedea o bluză albă.

Dădu pinteni calului, și cînd începu galopul simți că plutește în aer o primejdie, că o așteaptă o nenorocire. Nu-și putea lua ochii de la bluza albă, o fixa halucinată. Da, era o primejdie în față ; se apropia de ea în galop.

Cînd mai avea puțin să-l ajungă, omul întoarse capul. Eva simți că se prăbușește din șa. Strînse frîul cu disperare ; Savant se opri, cambrat, sforăind sălbatic. Ea veni peste grumazul lui, gata să cadă. Omul îi zîmbea...

Îi zîmbea !

Îl privi înspăimîntată ; nu putea scoate un cuvînt. Domnul von Seele se opri alături.

— Eva, să nu mai faci niciodată așa ! Nu se trece în galop pe lîngă un călăreț. Ce-i cu Savant ?

Bîigui ceva neînțeles nici de ea.

Domnul von Seele bătu calul pe greabăn. Eva se îndreptă în șa, își duse mîna la frunte, respiră adînc. Omul celălalt îi cunoștea gesturile. O privi în ochi, îi zîmbi, îi salută pe amîndoi, cu mîna, și porni la trap. Ea rămase pierdută, cu ochii pe bluza care se îndepărta. Caii își reluară mersul, neîndemnați.

— Dacă poți, aranjează-ți părul, Eva !

Părul îi scăpase din agrafe, îl simți coborînd pe gît, fluturat de vînt. Și deodată, îi plesni ceva în inimă, sîngele îi inundă ochii, lumea deveni roșie și nelimpede. Își înfipse pintenii în coastele calului. Nu se putea altfel, chiar dacă ar fi venit sfîrșitul omenirii. Domnul von Seele strigă din urmă : nu-l auzi, galopa cu ochii pe bluza albă, pînă ce o ajunse...

Trecură pe lîngă pavilion, unde se auzea muzică în difuzor. Cîteva perechi de tineri dansau între mese. Caii se aliaseră și evadau pe sub arini, cu frîurile libere, înfierbîntați unul de goana celuilalt. Eva își simți părul despletindu-i-se în vînt. Își scutură capul, ca să arunce ultimele agrafe. Niciodată nu galopase atît. Era beată, nebună și îngrozită ; n-avea putere nici să judece, nici să tragă frîul. Nu înțelegea cum de rămînea în șa, nu-și căuta echilibrul. Poate ar fi fost bine să alunece și să vină cu capul într-un copac.

Făcu doar un gest, dorit, poate și judecat, judecat de mult, nu de azi : cînd luminișul se ivi în dreapta, își smuci calul cu toate puterile și îi rupse traiectoria. Surprins de mișcarea bruscă, Savant se împletici, alunecă de-a latul, gata să cadă ; o jerbă de pămînt se risipi în aer, ridicat de copite, ca de o explozie. Pajiștea se deschidea în față,

nesfîrşită şi obsedantă. Calul celălalt venea din urmă, o ajunse, galopau iar alături, spre altă lume...

Un canal de irigaţie taluzat le tăia drumul; caii şovăiră.

În momentul acela, se gîndi să tragă frîul; mai putea încă să oprească şi să se întoarcă. Nu judecă mult; nu ştia dacă face bine sau rău, dar era sigură că dacă nu mergea mai departe, ar fi regretat toată viaţa. Niciodată n-ar mai fi putut să străbată pajiştea.

Înfipse pintenii şi sări obstacolul; bluza albă era alături. Caii galopau cu soarele în ochi, înnebuniţi de viteză şi de lumina însîngerată. Eva simţea în suflet o eliberare dureroasă. Niciodată ea, şi nimeni din neamul ei, pînă la orice spiţă, nu mai fusese pe această pajişte. Nu ştia unde duce, urca lin şi se sfîrşea pe cer, ca o decolare. Dincolo putea să fie o prăpastie, sau un ocean, sau capătul lumii. Nu mai avea cînd să oprească, orizontul se apropia tangînd, trecu pe sub picioarele cailor şi dezveli o altă zare. Pînă la ea era numai lunca, şi prin mijlocul ei curgea o apă, care venea din stînga, unde se desluşeau munţii învăluiţi în pîcle roşiatice. Nu, sigur că nu mai putea opri, nu se mai putea întoarce — nici braţele ei n-ar fi tras frîul, nici calul n-ar fi ascultat-o; nimic nu era sfîrşit din ceea ce începuse, în afară de pajişte.

Cînd soarele atingea creasta muntelui, caii, amîndoi deodată, se opriră, poticniţi, gata să cadă. Erau albi de spumă şi scoteau aburi. Depărtare după depărtare lunca rămăsese în urmă, şi alte depărtări se înşirau în faţă, printre munţi, de-a lungul rîului. Nu mai puteau caii...

El sări din şa şi întinse braţele. Ea se înclină pe o parte, şi căzu în braţele lui, împuşcată.

— Te-ai întors...

— Nu trebuia ?

— Nu ştiu ; nu... S-ar putea să mor.

— Dar ai muri în braţele mele !

Glumea ; ca întotdeauna lua uşor vorbele ei cele mai grave, nu credea în ele, nu credea în nimic. Începu să plîngă cu disperare, în braţele lui, sinucisă şi înviată — şi iar gata să moară.

— Eva, de ce plîngi ?

O strînse deodată, înfierbîntat, strivindu-o, lipindu-şi obrazul de faţa ei plină de lacrimi ; o simţi că arde, că e gata să devină cenuşă. Nu credea că o va regăsi dintr-o singură îmbrăţişare, aceeaşi ca în trecut, sau mai vie decît atunci. Îi mîngîie părul, orbeşte. În lumina soarelui care apunea, îi simţi culoarea prin pleoape, roşie, roşul potolit al jăraticului stins.

— Nu mai plînge ! Cum poţi să plîngi la asfinţit ?

Plînsul Evei creştea, din îmbrăţişarea şi din vorbele lui. Vorbe fără sens — la asfinţit, la miezul nopţii, în zori. Dar erau ale lui, şi era el, cum îl ştiuse, mai puternic decît sensul vorbelor şi lucrurilor.

El îşi aruncă ochii înapoi, pe lunca umbrită.

— Crezi că o să ne caute ?

Îi dădu drumul din braţe.

— Stai puţin ; vreau să împiedic caii.

Eva se lăsă într-un genunchi, alunecă pe o parte şi se întinse în iarbă, cu faţa în mîini. Amurgea. Îl auzi vorbind cu caii ; cum îşi închipuise că ar fi putut să uite vreodată glasul lui ? !

Nu ştia ce-o să se mai întîmple. Avea să moară aici, în lunca rîului necunoscut — trăise lîngă el şi-acum îl

vedea întîi. Trăise, fără să ştie nimic, iar astăzi galopase prea mult, ajunsese prea departe, nu mai avea întoarcere ; aştepta alt sfîrşit.

Îl auzi apropiindu-se ; cum îşi închipuise că ar fi putut uita vreodată paşii lui ? !

El se aşeză în iarbă, alături, rezemat într-un braţ, pe deasupra ei. Îi îndepărtă mîinile de pe faţă şi o privi ; îi căuta vechile trăsături ; le regăsea. Nu mai avea umbre sub pomeţi ; era mai frumoasă ?

— Ştiai că am să mă întorc ?

— Nu. Ar fi trebuit să ştiu... Cînd ai venit ?

— De vreo două săptămîni. De atunci te caut. E barbar ce ţi s-a întîmplat !

Nu mai curgeau lacrimi ; plîngea numai în suflet, amar şi neştiut.

— Ai stat la închisoare ! E de neadmis !... S-au purtat rău cu tine ?

— Nu. S-au purtat frumos. Cum ai ajuns aici ?

— Am fost la fabrică ; nu ştiam nimic. De acolo m-am dus la Panciu. Am dat peste maică-ta ; n-a vrut să-mi spună. Getta a fost mai milostivă... Te-ai măritat !

I se părea că e o glumă ; nu putea, nu vroia să creadă. Aştepta să se sfîrşească.

Îi cuprinse umerii, strîns. Ea se simţi zguduită.

— Eva, crezi că se poate uita ceva ?

Era gîndul ei, de mai înainte.

Pe marginea luncii trecea un tren cu ferestrele luminate. În urma lui se făcu întuneric repede. Caii se jucau, încercînd să se muşte.

Stătea cu capul în iarbă ; îl simți aproape de ea, îi veni în nări mirosul de tutun, identitatea lui se năștea din nou, mai puternică.

— Mi-e dor de tine, Eva. (Îi cuprinse mijlocul.) Ești tu?

Simți că lacrimile vor izbucni din nou și o vor înăbuși. Își aruncă brațele după gîtul lui.

Noaptea căzuse pe tot cîmpul pustiu.

Rămase goală, în iarbă. Era rece, și atît de aproape scoarța planetei ! Se răcise în ere, ș-abia după aceea începuse prima dragoste, a celor dintîi oameni...

32

Luna răsărise de mult, peste rîu. El o ținea în brațe, s-o încălzească — și tot îi era frig. Nu se gîndise la nimic ce avea să urmeze. Crezuse că va muri, și se regăsea trăind sub un cer neschimbat ; doar stelele se rotiseră puțin. Departe, în urmă, era orașul... Auzi glasul lui :

— Te întorci acolo ?

Scutură capul, cutremurată.

— Bine. Mergi cu mine !

Nimic nu se schimbase în firea lui. Numai ea nu mai era ca atunci.

— Cred că nu e bine să mergem în oraș, spuse el. Mai degrabă într-un sat. Mîine dimineață o să plecăm.

Se duse să despiedice caii ; Eva venea după el, ca umbra lui. El îi ajută să se urce în șa, apoi căută cu ochii încotro să meargă. La capătul luncii, unde linia munților

se rîdica greoaie și posomorîtă spre cerul plin de stele, se vedeau lumini. Porniră la pas ; luna era în spate.

Eva mergea cu ochii închiși, amețită de legănarea calului, încercînd să nu se gîndească la nimic. Nu se auzeau decît copitele, sunînd surd, în străvechiul pămînt. Din cînd în cînd arunca o privire înainte ; printre pleoape vedea luminile sclipind slab și tot mai departe. Numai umbra muntelui se schimba, urcîndu-se pe cer, mîncînd cîte o stea la fiecare pas. În dreapta, dincolo de rîu, pe o șosea, se vedea cîte un automobil ale cărui faruri sfîșiau întunericul, violent și cu spaimă.

Se făcuse aproape miezul nopții cînd ajunseră la lumini ; era un sat, sau un cătun. Îl auzi vorbind cu un om, o caraulă întîlnită pe uliță, întrebînd unde ar putea fi găzduiți. La ora aceea era greu, spunea omul. Lumea se culcase de mult.

Ea se văzu într-o curte ; descălecă și se așeză pe un butuc, pînă ce fură băgați caii în grajd. Pe urmă se urcară pe o scară rezemată de zid, în podul de fîn. Luna pătrundea prin peretele de șipci încrucișate și proiecta romburi aurii pe paiele umbrite. Un om le aduse o cergă.

— N-ai dormit niciodată în paie ?

În camera ei de culcare se strecura acum luna, vibrînd prin perdeaua de tulle...

Îl cuprinse în brațe și îl strînse tare. Ar fi vrut să-l zgîlțîie puțin, poate așa și-ar fi regăsit mai ușor datele ei din trecut.

— Sîntem cam străini, zise. E frig, nu ? Fă ceva, dă-mi puțin din sîngele tău, să mă încălzesc. Ajută-mi să fiu fericită că sînt aici.

I se părea excesivă, ca de atîtea ori. Ce putea face la o oră cînd cel mai bine este să dormi ? O așeză cu capul pe pieptul lui, apoi o înveli. Era concesiv.

Ea și spunea : „Nu trebuie să dorm ! Nu trebuie să rămîn cu mine singură. Trebuie să mă țin așa, înlănțuită de el, pînă la sfîrșitul ultimului sfîrșit !“

— Eva, vrei să-mi spui ?

— Da. Ce nu știi ?

— Nimic de la plecarea mea.

Se gîndea : „Nimic de la plecarea lui ! Și acum vine, și dacă vine, îl urmez, fără să știu pînă unde mă va duce și pentru cît timp !“

— Mai ții minte cînd ai plecat ?

— Pe la Crăciun, mi se pare.

— Da. În seara de Ajun. M-am întors acasă și am plîns. Știi cît am plîns ?

De ce îi venea să rîdă acum ? Parcă era beată. Se întreba : „Oare n-am înnebunit ?“

— Eva, altceva vreau să-mi spui. Omul cu care te-am întîlnit, este, într-adevăr... Ești măritată cu el ?

Se ridicase într-un cot. Luna îi lumina obrazul ; părea chinuit.

— Tot nu pot să cred. De ce ?

— Nu înțelegi ? Eram singură, eram săracă...

— Ți-am lăsat bani.

Nu amintea cîți, nu pomenea cum și de ce ! Mărinimia lui groaznică !

— Îți mulțumesc. Mi-au fost de folos. După ce m-am măritat, i-am pus la loc. Nu vroiam să iau leafă de la doi stăpîni.

— Ești cinică !

— Nu. Sînt dreaptă.

— S-au schimbat multe în tine ! Acum văd.

Îl simțea neliniștit. Nu-l văzuse niciodată așa ; era totdeauna sigur pe orice, pe gesturi, pe vorbe, pe întrebări, tot așa cum știa sigur ce răspuns va primi. Și el întrebă :

— Îl iubești ?

Încă azi după-amiază crezuse că da ; acum i se părea o aberație, dar îi fu rușine să se lepede atît de ușor de o credință a ei. Răspunse :

— Îl stimez. (Vorba i se păru ridicolă.) Nu vreau să te mint ; am pentru el o simpatie caldă. S-a purtat bine. Înțelegi ? Îl stimez !

El aplecă fruntea ; înțelegea. Era exact sentimentul pe care nu avea să i-l poarte niciodată lui. Lui îi dădea inima și sîngele, și nimic din creier. Dar îi dădea ce are dragostea mai bun. Își lipi obrazul de-al ei.

— Eva, sînt vinovat că n-am știut să te păstrez ! Crezi că se mai poate face ceva ? Crezi că ai putea să uiți ?

Uita orice cînd era lîngă el. Adormi pe nesimțite și fără voia ei, ca sub cloroform. Cînd deschise ochii, după anestezie, se făcuse întuneric ; luna trecuse peste munți. El nu era alături. Se ridică, neliniștită, și-l auzi plimbîndu-se prin curte, cu pași mari, apăsați. Ar fi vrut să-l cheme, singură îi era frig, dar nu îndrăzni. Își luă cerga în spinare și se așeză în ușa podului, cu picioarele pe scară. Tîrziu, cînd începea să se lumineze, el ridică deodată ochii și o zări sus.

„Cît timp i-a trebuit ca să mă simtă !“ se gîndi Eva. Își concentrase tot timpul voința înspre el : „Uită-te la

mine! Te rog, uită-te acum! Ridică ochii! Nu mă lăsa singură!"

Veni spre ea, zîmbitor. Cînd se liniştise?

— Eşti plină de paie. Mergem?

Nu-l întrebă: „Unde?" Coborî scările. El se duse şi ciocăni în geam, la casa din faţă. Omul de aseară ieşi, scoase caii, îi înşeuă...

Satul nu se trezise; doar cîte un cîine, adăpostit pe sub coşare, mîrîia, nedîndu-şi osteneala să latre.

În lunca merseră un timp la trap, să se încălzească. După aceea, el strînse frîul.

— N-avem nici un motiv să ne grăbim. Să nu ajungem prea devreme.

Eva se întrebă de ce atunci trebuiseră să plece cu noaptea în cap? Adică, ştia de ce: fiindcă, dacă stătea pe loc, el ar fi vrut să meargă, şi dacă mergea, ar fi vrut să stea. Cum îşi închipuise că ar fi putut uita vreodată ceva despre el?!

Întoarse capul şi îl privi. Era nebărbierit, tras la faţă, şi obosit. Desigur că îmbătrînise puţin, dar ea nu vedea. Răsărea soarele. El întrebă, fără să întoarcă privirea, părînd că urmăreşte ceva pe cîmpul acoperit de rouă:

— E foarte bogat?

— Cred că da. Are nişte fabrici de postav, mai multe, prin alte oraşe. Are şi cai de curse, la Bucureşti. Iubeşte caii foarte mult. Calul tău de unde l-ai luat?

— L-am închiriat de la un grajd. Trebuia să-l fi dus înapoi aseară.

— Eşti de mult aici? Unde stai?

— De două zile. Aşteptam să te întîlnesc; m-am informat. Stau la un hotel, nici n-am observat cum

îi spune, nu cunosc orașul; e pe strada principală, are o cafenea mare jos, ceva care aduce aminte de Viena. Îl știi?

— Da. Îți place orașul?

— N-am apucat să-l văd.

— Mie acum îmi place. La început m-a speriat; nu eram obișnuită cu arhitectura de-aici. Acoperișurile sînt atît de înclinate! Este un turn cenușiu, cu un ceasornic care bate orele; cînd îl aud mi se pare că văd dansînd umbre pe ziduri. Ai văzut că aici toate zidurile sînt cenușii? Oraș vechi... Este și o piață, sub turn, după-amiaza e plină de porumbei. Pe urmă sînt niște scări, care duc în orașul de jos, pe niște străzi înguste. Casele sînt mici, cu ferestre ca de jucărie, toate oblonite. Dacă te apleci afară, poți să dai mîna cu vecinul de peste drum. Nu trec niciodată trăsuri, n-au loc. Am văzut fete blonde, cu coade pe spate; toate poartă ciorapi pînă sub genunchi — mi-aduc aminte de nu știu ce carte a fraților Grimm. Ei au scris povești, nu-i așa? Ciudat... Atunci poate că e ca într-o poveste.

Nu simțea nevoia să vorbească; îi era teamă de tăcere.

Pe fondul pădurii, aproape de oraș, se iviră doi călăreți. El strînse frîul.

— Tu vezi? Cred că ne caută pe noi.

Eva se făcu palidă, dar împinse calul cu călciiele și porni prima. Mergeau într-un pas liniștit, măsurat, spre călăreții care se apropiau.

La jumătatea drumului se întîlniră și se opriră față în față. Caii strănutau, smucindu-se în zăbale. Eva descă-

lecă, îl trase pe Savant după ea și încredință frîul rîndașului, al doilea călăreț, rămas cîțiva pași în urmă. Înainte de a se întoarce, își bătu calul cu palma pe greabăn ; fu singura ei slăbiciune. După aceea veni în fața primului călăreț. Era plină de paie, cu părul prăfuit și revărsat pe umeri.

— Oswald, trebuie să plec. Înțelegi ?

33

Domnul von Seele stătea neclintit în șa, cu obrazul fără sînge, cu pumnii strînși pe frîu. Nu făcu nici o mișcare ; doar pleoapele îi clipeau des, sub ochelarii care luceau într-o rază a soarelui. Răspunse rece, calm :

— Da, te înțeleg. Nu vrei să-l ici pe Savant ?

Eva se întoarse lîngă calul celălalt, în umbra lui. Stăteau față în față și se priveau.

— Unde să-ți trimit lucrurile tale ?

Ea își aminti ziua cînd plecase de acasă și urcase la cabană fără nimic.

— Îți mulțumesc. Nu-mi trebuiesc.

Pe chipul domnului von Seele trecu o înfiorare. Ar fi vrut să se încline și să-i spună : „Eva, te admir !“ Se uită la omul de alături. Desigur, nu o merita. Spuse :

— Eva, te plîng !

Salută și porni înapoi, la trap. Eva văzu scările de la șaua lui Savant jucînd în aer ; uitase să le ridice.

În depărtare, soldați făceau instrucție. El descălecase și mergea pe jos, lîngă ea, ducînd calul de căpăstru.

— Are să fie război !

Ea se sperie :

— Cînd ?

— Nu știu ; într-o zi.

Răsuflă ușurată. Pe dealurile din dreapta, unde putea fi și pajiștea, un grup de tineri făceau exerciții de zbor cu planorul ; se lansau de pe creastă și aterizau în lunca. Un tanc vechi și prăpădit se chinuia să iasă dintr-o viroagă și aluneca mereu înapoi cu gemete neputincioase. După zgomot, semăna cu un porc mistreț ; după mișcări, cu o broască țestoasă. Turnurile orașului se vedeau în față.

— Cum îl cheamă pe calul tău ?

— Nici n-am întrebat ; cal de împrumut ! Crezi că are nume ?

Eva ar fi vrut să spună : „Eu sînt iubita ta de împrumut și mă cheamă Eva. Am totuși un nume !“

— Ce face Rex ?

— Nu l-am mai găsit. S-a pierdut !

Se gîndi : „Rex s-a pierdut, dar eu nu ! Pe mine m-a găsit !“

Intrară în oraș aproape de prînz.

— Dacă ești obosită, urcă-te în tramvai și așteaptă-mă în centru. E o cofetărie în fața hotelului. Are cafea cu lapte, cu frișcă și cornuri cu unt.

Era obosită și-i era foame ; de ieri de la prînz nu mîncase nimic. Așa începuse dragostea lor, în vagabondaj, cu oboseală și foame. Putea să continue ! Nu se duse.

Străbătură orașul, pe jos, prin mijlocul străzii, cu calul la mijloc, ținîndu-l fiecare de cîte un frîu. După ce îl predară la grajd, el spuse :

— Mai întîi hai să mîncăm. Unde putem merge ? Cred că te cunoaşte toată lumea aici.

— Nu-mi pasă !

34

Intrară, plini de paie, cu cizmele prăfuite, în restaurantul vienez. Erau bolţi gotice, pictate, coloane de marmură şi mult spaţiu între mese. Apoi multă olandă, mult cristal şi argint.

— E un oraş civilizat, spuse el. Mi-ar place să stau aici. La Bucureşti e ţigănie, chiar şi unde-i foarte scump. Tîrg de parveniţi !

Nu părea stînjenit de îmbrăcămintea lui între oamenii care îi priveau miraţi, poate jigniţi. Urmîndu-l, Eva prinsese curaj. Altădată i-ar fi plesnit obrazul de ruşine să facă numai doi paşi pe stradă în costum de călărie. Acum era sigură că putea să-l urmeze şi în iad şi în rai, şi să nu-i pese nici de îngeri, nici de draci. Nu trebuia să întrebe, nu trebuia să gîndească ; el ştia pe unde să meargă. Ea putea să închidă ochii, să viseze, să aştepte îmbrăţişările lui... Se făcu palidă ; îi era dor de ele, de zbucium, de durere. Corpul ei avea nevoie să fie chinuit, nemilos, îndelung, oricît.

Mîncă în neştire, nerăbdătoare să se termine masa, ca să înceapă altceva. Ştia acum de ce-l urmase, de ce dăduse drumul calului în galop, de ce se aruncase pe pajiştea interzisă şi obsedantă : continua un drum început de mult. Era dreptul lui să o ia, iar ea avea nevoie să-l urmeze,

fiindcă lîngă el, după fiecare clipă trebuie să vină altceva, mereu altceva, totdeauna altceva, în zori, la prînz, seara, la miezul nopții — altceva.

— Eva, acum uite ce facem...

Era altceva. Ea nu știa ce avea să urmeze. Putea să-i spună : „Urcă-te pe masă și strigă-le acestor domni care ne privesc indignați : «Boilor !»“ Putea să-i spună : „Cîntă imnul Regal !“ Sau : „Eva, la magazinul de alături e de vînzare luna ; luna cea adevărată de pe cer. Costă douăzeci de milioane, dar merită ; e de aur curat. Vrei să ți-o cumpăr ?“ Nu s-ar fi urcat pe masă, n-ar fi cîntat imnul Regal ; l-ar fi privit cu gura deschisă, ca proștii, gata să creadă că îi va cumpăra luna într-adevăr. „Acum uite ce facem !“ spunea el. Și dincolo de aceste cuvinte, puteau să fie Oceanul Atlantic sau Podișul Gobi. Putea să spună : „Acum mai luăm cîte un șnițel vienez. Păcat că aici nu știu să facă bine cartofii prăjiți !“ Era tot altceva.

— Eva, peste drum, puțin mai sus, am văzut un magazin...

Ea făcu ochii mari. Magazinul cu luna ? Pufni în rîs.

— De ce rîzi ?

— Fiindcă sînt proastă și fiindcă înnebunesc după fiecare cuvînt al tău ! Boala pe care o dai tu nu se vindecă niciodată. Și febra ta ține tot timpul. Vrei să mai știi și altceva ? M-ai aruncat în drum și te-ai întors după doi ani, și sînt înnebunită după tine. Și dacă ai să mă arunci iar și ai să te întorci după o sută de ani, tot am să te urmez. Mor după tine și te urăsc și de-abia aștept să-mi faci ceva rău. (Parcă era beată. Își duse mîna la frunte, rîzînd.) O, nu ! Să nu te iei după mine ! Nu vreau să sufăr din nou ! Lasă-mă să mă întremez !

El se aplecă peste masă.

— Te ascult și nu înțeleg. Tu ții la mine într-adevăr ?

Era prea mult ! Eva izbucni în rîs, și rîse pînă ce toate capetele se întoarseră spre ei. Apoi deodată împietri.

— Tu nu știi nimic ? Ești surd, ești orb, ești nebun ?

— Știu că am nevoie de tine. Nu știu de ce te-am lăsat singură, știu de ce m-am întors. Știu că n-am fost drept ; n-am fost drept cu mine — e greu să înțelegi ; poate ai suferit, dar nu în felul meu, și nu atît de mult. Și totuși, ai dreptul să te răzbuni.

— Nu. Am dreptul să te iubesc. Dacă ai ști cum !...

Își mușcă buzele. S-ar fi aruncat peste masă în brațele lui, fără să-i pese de nimeni, în orice clipă, numai s-o fi chemat el.

— Eva, e aici un magazin, îți spuneam, — nu închide la prînz — ai să te duci să-ți cumperi...

Parcă uitase unde se oprise și pornea din alt loc. Ea îl privea, înclinînd capul cînd pe o parte, cînd pe alta, ca un copil prost, fermecat de povești. Își spunea, glumind cu ea însăși, incapabilă să fie serioasă : „Ia să vedem, ce să-mi cumpăr : soarele sau luna ?...“

— Ai să-ți iei tot ce-ți trebuie ca să plecăm. Eu mă duc la Wagon-Lit și rețin paturi pentru diseară.

Nu-l întrebă : „Dar încotro plecăm ?“

Se despărțiră în fața magazinului.

— Vin să te iau de-aici. Alege tot ce-ți place, dar absolut orice. Să nu-ți lipsească nimic.

Rămasă singură, Eva se simți dezorientată. Nu știa ce-i trebuie. Îi trebuia el, zău, nimic altceva ! Dar se cuvenea să-l asculte, nu putea să meargă în pantaloni și cizme. În mai puțin de o oră termină : rămase cu bluza, își puse o fustă înflorată, în picioare sandale albe, cu toc înalt și

barete, iar mijlocul şi-l strînse într-un cordon roşu. Îşi mai cumpără un fular şi un pardesiu, un pieptene şi o periuţă de dinţi, o cămaşă şi o batistă, şi o valiză nu prea mare în care îşi îngrămădi cizmele, pantalonii şi cumpărăturile.

El o găsi în uşă, cu valiza într-o mînă, cu pardesiul pe alta.

— Sînt gata de călătorie. Îţi place cum m-am îmbrăcat ?

— Da. (N-o vedea.) Să lăsăm lucrurile la hotel şi să mergem să ne plimbăm. Vreau să-mi arăţi şi mie străzile pe care le-ai descoperit. Trenul pleacă diseară la opt.

Ceasul din turn bătea de trei ori.

— Auzi ? Aş vrea să fim diseară la şase aici. E ora cea mai frumoasă ; jumătate de piaţă e în umbră, jumătatea cealaltă în soare ; dar e un soare blînd, îţi vine să te întinzi pe lespezi, ca pisicile. Ce de lucruri frumoase ai putea face, dacă te-ar lăsa oamenii în pace !

Ajungînd pe străzile înguste din oraşul de jos, el rămase mirat.

— N-aş fi bănuit ! Parcă-i ceva din Cartierul Latin. Sau nu, mai degrabă seamănă cu cartierul acela ciudat, din Alger, Casba : multe străzi, înguste, în trepte, cu case cenuşii, oblonite ; după fiecare colţ aştepţi să fie altceva, şi nu-i decît altă stradă, la fel ca toate : trepte şi bolovani, dar toate rămîn necunoscute, chiar după ce le-ai străbătut pînă la capăt — şi nu o singură dată.

Eva se întreba : „Cum poate rămîne aici, cum se poate mulţumi cu mine, cînd în capul lui sînt atîtea decoruri şi atîta figuraţie ?“

Se atîrnă de braţul lui şi ocoliră oraşul, pe la gară, o luară pe şoseaua de la Sud, reveniră sus pe la bastioanele cetăţii vechi. El se opri şi privi crenelele cu piatra roasă.

— Eva, ce veche e lumea !

— Dar noi sîntem tineri. Cîţi ani ai tu acum ?

— Treizeci şi doi.

— Eu am împlinit douăzeci. Ştiai ?

O privi, mirat.

— Douăzeci de ani ? Te cred tot de şaptesprezece ! Ai vrea să-i mai ai o dată ? Ce vîrstă ţi-ar place mai mult ?

— Vîrsta cînd sînt cu tine ! Aş vrea să am o sută de ani, două, trei, cît au pietrele de-aici, numai să mă ţin de braţul tău !

Cînd ajunseră din nou în piaţă, ceasul din turn bătea a şaptea oară. Începea să se întunece.

— Am pierdut ora mea ! zise Eva, necăjită.

Se gîndea că de aici înainte n-o să mai vadă umbra de la ora şase, dar îi părea rău mai cu seamă că el n-o văzuse niciodată. Îl trase de mînă, fuga, şi-i arătă cu sandaua pe asfalt :

— Uite, vezi, se mai cunoaşte urma.

El zîmbi :

— Umbra nu poate să lase semn, fiindcă nu stă mai mult într-un loc, şi în fiecare zi la ora şase e în altă parte. Dar lasă, mai bine să fie aşa cum crezi

Eva îi strînse braţul :

— Da, să nu-mi spui, e de preferat să rămîn proastă ! Poate că dacă aş şti cîte ştii tu n-aş mai ţine la tine tot atît şi ar fi groaznic !

Abia după ce trenul porni întrebă :

— Unde mergem ?

— Unde ai vrea ?

Eva privi pe geam. Orașul rămînea repede în urmă. De ce pleca ?

În partea cealaltă se vedeau munții, dincolo de munți erau dealurile, apoi cîmpia. O cîmpie, și alta, nouă cîmpii...

În fața ferestrei strălucea o stea mare, luminînd în jur cerul amurgit. Se rugă, ca într-un basm : „Steaua mea, fă să ajungem acolo unde vreau ! Să-i placă dorința mea. Să nu mă ducă pe munți. Vreau să mergem la marginea cîmpiilor !..."

Se întoarse :

— Ne apropiem de munți. Știi ce-i dincolo de ei ? Dealurile ! Și după dealuri vin cîmpiile. Nu ți-a spus nimeni cîte cîmpii sînt. Sînt nouă, și la capătul ultimei dintre ele e marea !

— Atunci mergem la mare ! Vreau să văd și eu cele nouă cîmpii. Dar acum hai să mîncăm !

În vagonul restaurant ședeau la o masă de două locuri. Zgomotul trenului acoperea vocile celorlalți călători ; se auzeau doar pe ei. Îi despărțea o sticluță cu vin de Tokay.

— Vrei să bei, Eva ?

— Sigur. Am nevoie !

— Bea !... Ce gust are ?

— Nu știu ; nu pot să spun ; nu-i nici dulce, nici acru, nici amar. N-am un adjectiv pentru el.

Bău întreg paharul. Chelnerul aduse supa, în cești.

— Crezi că merge după vin ?

— Hotărît că nu !

— Atunci de ce mi-ai dat să beau ?

— Ca să renunți la supă ; nu-i de noi !

Eva împinse ceașca la o parte.

— Ai dreptate. Îmi mai torni un pahar ?

După ce îl bău, se gîndi cîteva clipe.

— Știi ce gust are ? Are gust de pustă. De pusta pe care aleargă armăsari sălbatici.

— Tu ai văzut vreodată pusta ? De unde știi ?

— Din vin. O văd, și simt tropotul cailor, și aud marșul lui Rákoczy... Și mai aud un dans de Brahms, și o rapsodie de Liszt.

Se opri, cu inima strînsă. La această oră de seară, asculta muzică. Era un aparat mare, care suna ca o orchestră, și într-un dulap cu mii de despărțituri pentru discuri ea găsea tot ce-i trecea și ce nu-i trecea prin minte, de la cîntecele negrilor, la șansonetele din Montmartre, de la psalmii lui Palestrina, la nocturnele lui Debussy. Domnul von Seele o învățase să le aleagă, să le asculte și să le simtă. El iubea cu pasiune muzica și-i transmisese ceva din patima lui. Acum era în stare și ea să desprindă, măcar puțin, muzica din sunetele naturii, ca s-o înțeleagă mai bine pe cealaltă. Asculta freamătul copacilor, vîntul, tunetele, mugetul vitelor, ciripitul păsărilor, ploaia la geam, glasul copiilor, bătaia clopotelor. Ceasul din turn o chema în piață tot pentru muzică, pentru ecoul lui răsfrînt de zidurile vechi ; nu auzea un singur sunet, ca trecătorii care își scoteau ceasornicele din buzunar să vadă dacă merg bine ; auzea o notă gravă, și deasupra toate sunetele înrudite, fiecare cu altă vibrație, făcînd aerul să se onduleze... Și roțile trenului aveau muzica lor ; pînă acum n-o auzise. Și amestecul de glasuri din vagon, și clinchetul paharelor, și fluierul locomotivei... Era o simfonie care o înspăimînta. El îi umplu paharul cu Tokay.

La sfîrșitul mesei era cam amețită ; nu-și dădu seama cu adevărat, decît în momentul cînd se ridică. Trebui să se lase sprijinită.

În lipsa lor, paturile fuseseră făcute de culcare ; trenul trecea podul peste Olt. În geam se vedea luna — tot cea de ascară !

Se lipi de pieptul lui.

— Tu ești muzica mea ! Nu vreau să mai știu de nici o altă muzică, în afară de tine !... Spune-mi că n-ai să mai pleci niciodată !

El spuse :

— Acum sînt cu tine !

Era ! — și-ar fi vrut să facă pentru el o mie de gesturi de dragoste deodată, să-l copleșească, să-l topească în brațele ei ca pe un metal, și apoi să fie calcinată de fierbințeala lui.

Se lăsă pe pernă, cu părul despletit, sfîșiată între cele două ritmuri, al dragostei și al roților de tren. Își spunea : „Dragostea noastră merge cu trenul, din gară în gară, și dacă trenul nu se va opri, dragostea noastră va înconjura pămîntul pe un alt ecuator, al nostru !“

35

Înspre zori, el o trezi.

— Am sosit ? S-au terminat cîmpiile ?

— Nu, abia prima ; sîntem la București.

— Credeam că n-ai să mă trezești decît la sfîrșit.

Trebuiau să schimbe trenul. Ea se îmbrăcă repede și își strînse lucrurile. Privi patul de deasupra, neatins. Se gîndi cîți oameni săraci merg noaptea cu trenul, înghesuiți, moțăind pe banchete tari de lemn. Aici fusese un

pat de prisos; era o nedreptate, dar îndreptînd-o s-ar fi creat alta !

— Păcat că ne despărţim de trenul nostru ! Crezi că vreodată o să-l mai întîlnim ? Trebuie să-mi iau rămas bun de la el.

Privea pereţii compartimentului, patul, pernele, aşternutul, cuverturile. În seara următoare aveau să fie alţi oameni aici. I se părea profanator. „Nu-i bine să pleci cu dragostea la drum ! îşi spunea. O bate vîntul şi o calcă lumea în picioare."

Trenul următor nu mai avea vagon de dormit. Eva fu dezamăgită de gîndul că va trebui să stea la un loc cu alţi oameni. Dar nu mai veni nimeni în compartimentul lor ; lumea nu pleca încă la mare. Se aşeză la fereastră, să nu piardă nici una din cele nouă cîmpii. Abia răsărise soarele. Gările rămîneau în urmă, una cîte una, fără oprire. Vroia să ştie cîte sînt toate ; le numără pe harta de pe coridor. Erau treizeci şi una ; le împărţi la cele nouă cîmpii. Atribui fiecăreia cîte trei gări, iar ultimei şapte, fiind cîmpia cea mai mare.

Trenul mergea de două ore, şi pe cîmp nu se schimba nimic. Nu cunoştea Bărăganul decît din descrieri ; îl recunoştea, dar ca într-un vis cenuşiu, fără adîncime şi fără culoare, ca dintr-un film mut cu imagini ţepene. Îşi spunea : „Nici o carte nu poate să-ţi arate tot ; e mai bine să vezi. Şi cartea e tot o înşelătorie, ca muzica. Îţi arată copacii, dar nu pădurea..."

Cînd văzu Dunărea, hotărî spontan şi cu toată seriozitatea că e mama cîmpiilor. Privea uimită în jos, apa cenuşie, cum curgea domoală, ca o dîră de mîl migrator. Nu părea că-i o apă, ci însăşi pămîntul, mutîndu-se încetul cu încetul la vale. Mama cîmpiilor ? Îşi aduse aminte că

are douăzeci de ani, și că toate mirările și le pregătise, în gînd, pentru altă vîrstă, care trecuse. Oare venea aici prea tîrziu ?

Fu reținută tot restul drumului. Totuși, cînd văzu marea, se mai miră o dată. La început crezu că e cerul, învinețit de o ploaie îndepărtată și străvezie. Dar exista alt cer, deasupra, cunoscut prea bine, strălucind în lumina soarelui. Atunci trebui să înțeleagă că întinderea aceea vînăt-verzuie, cum se vedea din tren, era o apă fără limite, nemăsurată pe toate dimensiunile — și pămîntul plutea pe ea, infim și provizoriu ; imaginația ei suferi o mică frîngere, ca o pirîitură, pe care aproape o simți, fizic, în inimă.

Stătea în fereastra vagonului, cu gura căscată, ca țăranii veniți întîia oară la tîrg. Dacă Dunărea era mama cîmpiilor, marea nu putea fi decît mama pămîntului !

În gară se mai dezmetici. Clădirile închideau vederea spre apa fantastică, așa că putea să-și regăsească mințile, într-un decor consacrat. Se urcară într-o trăsură, care avea clopot ca tramvaiele, și porniră după cumpărături : costume de baie, halate și lucruri de plajă. Pe urmă el mai luă două coșuri gigantice și intră cu ele într-o băcănie mare din piață. Eva rămase în trăsură, încălzită de soare. Cîțiva copii se jucau pe trotuar ; unii aveau fesuri roșii. „Pesemne sînt turci." Ar fi vrut să-i întrebe, dar nu-și amintea decît un cuvînt în turcește : halva. El reveni cu coșurile pline ; pe o cutie mare, rotundă, scria : Halva. Era un bun motiv să rîdă copilărește ; dar nu dădu explicații. Mai descoperi sticle, cutii de conserve, apoi pungi și pachete. Miroseau a băcănie, a ciocolată, a cafea — a condimente, a continente.

Lăsară trăsura să-i aştepte aşa, încărcată, şi intrară într-un restaurant. Ea nu întreba nimic, şi-abia cînd sfîrşeau masa el spuse :

— Acum mergem în port.

Aproape că-i era frică ; se strînse în fundul trăsurii, şi aşteptă speriată. Dar întîlnirea cu apa necunoscută nu fu atît de grea pe cît se temuse. Cînd ajunseră în bulevard, o văzu deodată alături, la douăzeci de paşi, cuminte, ca un animal mare care pufăie paşnic, făcîndu-şi în tihnă somnul de după prînz. Se gîndea : „Pare blîndă. Desigur că dacă n-o înfrunţi te lasă în pace."

În schimb o sperie, după ce o zăpăcise, gălăgia şi forfota portului. Totul îi intra în ochi deodată, sub presiune, printr-o singură privire : cheiurile, vapoarele, macaralele, silozurile, salahorii, puzderia de lume de toate felurile. Coborî nişte trepte de piatră, pînă la apă, şi se văzu urcată împreună cu coşurile, într-o şalupă murdară de păcură.

— Eva, crezi că ai rău de mare ?

Nu ştia ; deocamdată avea rău de port. Motorul începu să pocnească şi să se zgîlţîie, podeaua să vibreze, trimiţîndu-i furnicături în picioare. Cheiul rămînea repede în urmă ; vapoarele pe lîngă care treceau, văzute de jos, păreau gigantice ; le simţea înălţimea şi greutatea în spinare. Noroc că încetul cu încetul povara aceasta se micşora, pînă ce se pomeni pe deplin eliberată, în afara portului. Şalupa începu să se legene ; simţi că păleşte. Era răul de mare ? Trebuia să-l învingă — singurul rău de care îi era ruşine. Strînse dinţii, strînse pumnii, îşi strînse voinţa şi inima. Răul nu dădu înapoi, nici nu crescu, şi ea văzu că un rău care stă pe loc e mai uşor de suportat decît unul care oscilează. Sîngele îi reveni în obraji ; se

dezmeticea. Își aruncă privirea în afara bărcii, socotind să înfrunte marea cu îndrăzneală. Văzu în urmă farul, digul, cazinoul și orașul, sus pe mal, cu turnuri și minarete. Cîteva vapoare erau ancorate în afara portului ; păreau supărate.

— De ce stau așa ?

— Poate sînt în carantină.

— Și dacă plouă, ce fac ?

— Cum, ce fac ?

— Nu le udă ? Pe ele nu le bagă la adăpost ?

Își aduse încă o dată aminte că are douăzeci de ani !... Șalupa mergea spre Sud, nu departe de mal.

— Pe-aici e drumul spre Constantinopol ?

El începu să rîdă :

— Nu, ceva mai pe la stînga !

Eva se ridică, să vadă drumul, ca și cînd ar fi trebuit să fie însemnat pe fața mării, cu o linie, cum îl vedea pe hartă. Și dacă avea douăzeci de ani nu-i era îngăduit niciodată să mai fie puțin proastă ?

Lăsară în urmă, una după alta, localitățile răzlețe de pe coastă. Plajele erau pustii ; pe ici, pe colo, se vedeau oameni la cîte o vilă, văruind zidurile sau reparînd acoperișurile.

— Turnul de colo e un far ?

— Da. Farul de la Tuzla.

— E adevărat că noaptea luminează ?

— Așteaptă pînă diseară !

Mergeau de vreo două ore, cînd ajunseră în dreptul unui golf mic. Faleza cobora pînă ce se pierdea pe plajă, eliberînd orizontul pe cîteva sute de metri ; pe urmă începea să crească tot mai înaltă, ducîndu-se posomorîtă către Sud, unde se vedeau sclipind în soare acoperișurile

caselor din Mangalia. Şalupa îşi încetini mersul şi se apropie de mal, hărţuită puţin de valurile sparte, albe şi cam nărăvaşe. Eva se pomeni pe plajă, în mijlocul bagajelor. Soarele cobora spre apus, deasupra uscatului. Cele două capete ale falezelor, umbrite, o cam speriau; i se părea că se vor închide, tăindu-i drumul de întoarcere în lume.

Nu vedea ce e mai departe, pe uscat, fiindcă în faţă se ridica un şir de dune. Auzea glasuri de oameni şi lovituri de tîrnăcoape. Şalupa se îndepărtase.

— Eva, tu stai aici; mă duc să caut pe cineva să ne care calabalicul.

— Calabalîc e un cuvînt turcesc!

— De unde ştii?

— Am învăţat la şcoală, dar uitasem. De fapt, ar fi trebuit să-mi aduc aminte cînd am văzut fesurile, în oraş. Îmi dai voie să mănînc puţină halva?

Îşi scoase sandalele şi o luă la fugă, pe plajă; picioarele goale păreau mirate şi fricoase de această primă întîlnire cu nisipul marin. Ar fi vrut să intre puţin în apă, măcar pînă la glezne, dar nu îndrăzni atît timp cît era singură; în blîndeţea ei, marea, necunoscută, putea să-i întindă o cursă — şi prea era fără margini! Se întoarse şi se aşeză pe geamantan, cu halvaua în braţe.

El reveni urmat de o apariţie ciudată, un om tînăr, cu faţa de copil, purtînd însă o barbă pînă la jumătatea pieptului. Era îmbrăcat într-un veşmînt popesc, o rasă plină de petice; în cap avea un fost comănac, poate negru odată, decolorat rău de soare şi de praf.

— Eva, el e fratele Achim!

Noul venit zîmbi, cu doi ochi albaştri, plini de seninătate, se aplecă, legă geamantanele cu o frînghie, le cum-

păni pe umeri, unul în față, altul în spate, luă în fiecare mînă cîte un coș, împovărîndu-se ca o cămilă și porni, de parcă ar fi dus în spinare perne umplute cu aer.

Eva nu înțelegea nimic. Dincolo de dune niște soldați, în cămăși, lucrau cu tîrnăcoapele la o cale ferată, îndesau pietriș sub traverse. O locomotivă fluiera lung, în apropiere, ascunsă după talazuri înalte.

Peste calea ferată se desena un lac, legat de mare printr-un canal împotmolit cu nisip. De jur-împrejurul lacului creștea o perdea deasă de stuf. În lumina soarelui, spre apus, apa părea roșie. Merseră pe o potecă, printre tufe și arbuști, pînă ce dădură de un mic luminiș, unde era o căsuță curată, albă, văruită proaspăt. Un om, îmbrăcat la fel cu fratele Achim și tot așa de bărbos, ștergea varul de pe ferestre. Un al treilea tocmai se apropia de pe apă, cu o lotcă.

Mai departe, pe deasupra tufelor, se vedea o mică turlă de biserică, din scînduri înnegrite. Dacă n-ar fi avut crucea, în vîrful acoperișului de stuf, ar fi semănat cu un porumbar.

— Ce-i aici ? întrebă, în sfîrșit, Eva.

Îi era peste putință să mai aștepte. I se părea că ajunsese în altă lume ; uitase drumul. Trenul, portul, șalupa i se păreau amintiri confuze, de vis.

— E un schit de călugări. N-ai văzut ?

Văzuse călugări în viața ei, fusese odată la o mînăstire, dar aceștia de aici păreau mai degrabă haiduci.

— Uite-l și pe părintele Gherasim ! zise fratele Achim, arătîndu-l pe cel din barcă. Părinte, avem oaspeți.

Noul venit sări pe mal, ținîndu-și cu mîinile poalele rasei. Era mai scund decît fratele și părea foarte gras ; barba îi era blondă, în fuioare mătăsoase. Se îndreptă

spre ei, cu un zîmbet necălugăresc, arătîndu-și gura pînă la măsele.

— Ia te uită ! Mai venişi pe la noi ! Credeam că ai fi pierit pe undeva ! Domnul... (O privi pe Eva cu acelaşi zîmbet laic.) Cu dumneaei nu dau mîna, că miros a peşte. Păcate călugăreşti, coniță, ne trudim şi noi să punem ceva mai de dulce în gura asta ticăloasă. Dar nu prindem mare lucru, că n-avem scule bune. Domnul cu dumneatale... Ia, poftiți să vă arăt casa !

— Cu ţînţarii cum staţi, părinte Gherasime ?

— Nici pomeneală. S-au dus pe pustie, că i-a afurisit părintele stareţ. Uite, o să vedeţi, nici urmă. Noi dormim cu ferestrele deschise.

Eva urcă pe prispă, necontenind să se mire. O uşiță îngustă de două şchioape răspundea într-o tindă cu miros de var proaspăt ; duşumelele abia fuseseră spălate. În fundul tindei, fratele Achim, aşezat într-un genunchi, descărca proviziile din coşuri şi le orînduia într-un dulăpior. Mai tîrziu, Eva află că în viața lui fusese un timp vînzător la băcănie.

— Aici o să vă punem o masă, spuse părintele Gherasim. Mîncaţi ori în tindă, ori pe prispă, cu voia lui Dumnezeu, după plăcerea dumneavoastră.

Odaia nu era cu mult mai mare decît tinda ; trei oameni abia aveau loc să se mişte ; dacă pleca unul, pentru cei rămaşi începea să fie mai bine. Două ferestre mici răspundeau în partea prispei, alte două deasupra lacului ; apa se auzea clipocind sub zid. La ferestre atîrnau perdele albe, de pînză ţărănească. O masă acoperită cu aceeaşi pînză, un cuier în perete, un spălător primitiv şi un pat mare, cu tăblii de scînduri, erau singurele mobile.

Mai tîrziu, părintele Gherasim aduse o lampă de agăţat în perete şi aşternut curat.

— Un păhăruţ de coniac bei, părinte Gherasim ?

— Aş bea eu, dar mă miroase părintele stareţ ; lasă, mîine dimineaţă.

De pe prispă, se întoarse :

— Diavolul e mai tare ! Acu, dacă mi-e scris să fac păcatul, barem să scap de grija lui. M-oi ruga lui Dumnezeu să mă ierte. Hai să mă spure şi cu aceea, cum îi zisesi dumneatale.

— Şi cu stareţul cum faci, părinte ?

— Păi am să spun c-am pus drojdie la măsele. Mă ştie el că nu stau bine cu dantura.

— Mai torn un păhăruţ ?

— Piei, drace ! Ajunge că am păcătuit o dată !

Din uşă însă, se întoarse iarăşi...

Eva privea odaia, privea pe fereastră lacul, cu stuful de pe ţărmul celălalt, care închidea vederea spre cîmpie. În ceasul înserării, lumea părea cam tristă. Ştia însă că va veni noaptea, şi atunci toate se vor topi într-o undă dulce. Se apucă să-şi aranjeze în cuier puţinele lucruri.

36

În seara aceea văzu luna răsărind de pe mare. Soldaţii care lucrau la calea ferată plecaseră, şi împrejurimile erau pustii. Toaca de la schit se auzea pînă pe plajă, cu sunetul ei de doagă plesnită. Pe urmă se auzi şi clopotul ; dacă n-ar fi ştiut de unde vine sunetul, ar fi

crezut că este o talangă ; era un clopot mic, al cărui apel nu putea să ajungă pînă la cer. Tocmai intrase în apă, cam speriată de valuri, care în întuneric se vedeau mai înalte şi păreau viclene. Clopotul o chema înapoi. Îi părea rău că nu ştie să înoate ; el se dusese în larg, pe dîra lunii. Nu-l mai vedea, îl ghicea din cînd în cînd, în locul unde se învolbura oglinda argintie.

Apa, care i se zbicea pe corp, sub halat, pe lîngă frig îi dădea o senzaţie de prospeţime.

— Mîine mă înveţi şi pe mine să înot ? îl întrebă, cînd se întoarse.

El alerga pe plajă, să se încălzească ; părul îi căzuse în ochi ; avea o figură de copil şi îl simţea străin.

— Mă înveţi să înot ? Vreau să merg şi cu departe.

— Renunţă ; nu se învaţă aşa, la repezeală. Trebuia să începi mai de mult.

— Măcar să încerc.

El îşi îmbrăcă halatul, dîrdîind.

— Nu am aptitudini pedagogice. Bărbaţii care le învaţă pe femei să înoate vor să pună mîna pe ele.

Se aplecă spre ea şi o cuprinse cu amîndouă mîinile de mijloc pe sub halat.

— Nu-i mai bine aşa ?

Eva nu se gîndea în urmă ; nu vroia să confrunte ora aceasta cu aceeaşi oră în casa pe care o părăsise. Dacă se afla aici, alegerea fusese făcută.

Se mai simţi tristă numai în clipa cînd el aprindea lampa. Privea pe fereastră lacul care îşi lua culoarea de noapte. La apus se mai vedea încă o pată violetă, ultima pîlpîire a crepusculului. În odaie se făcu lumină, şi decorul de afară se întunecă. La fel se întîmpla dincolo, la

cabană ; era totdeauna tristă cînd se despărţea noaptea de ziuă.

Acum el îi zîmbea de după lampă, cu chibritul stins în mînă.

Ea se gîndi : „E foarte frumos, în lumină ; nu poate fi al doilea om ca el în lume !“

Nu-i mai trebuia altceva. Erau patru pereţi, o lampă mică, un pat mare — şi nici un om în apropiere.

Se ridică, merse spre el şi, înălţîndu-se, îi puse mîinile pe umeri.

— Bună seara ! Îmi place mult casa noastră nouă.

37

În cîteva zile, Eva uită tot ce lăsase în urmă. „Odată o să uit şi cum mă cheamă. Dacă el m-o striga într-o dimineaţă cu alt nume, am să cred că e numele meu dintotdeauna.“

Echipa de soldaţi care lucra la terasamentul căii ferate se îndepărtase ; în prima săptămînă se mai auzeau tîrnăcoapele, după cotitură, apoi nu se mai auzi nici un fel de zgomot. Satul cel mai apropiat era la trei kilometri. De acolo, fratele Achim le aducea lapte în fiecare dimineaţă. Lui tot îi mai plăcea să bea lapte cald, cu pîine de casă. Spunea :

— Dar sper că nu semăn a papă-lapte !

— O, nici pe departe !

Zilele treceau toate cam în acelaşi fel ; doar cerul, mai colorat sau mai palid, marea, uneori liniştită, alteori tur-

bure, şi vizitele părintelui Gherasim le făceau să se deosebească întrucîtva unele de altele.

Soarele, care constituia pentru el o obsesie, devenise pentru ea o preocupare constantă. Cum deschidea ochii, se repezea la fereastră, dădea perdeaua la o parte şi privea cerul. Dacă era senin revenea în pat, îşi băga mîinile în părul lui şi îl ciufulea cu tandreţe, ca să-l trezească. Părea leneş, cel puţin în ceasul deşteptării ; adesea se ruga, mîrîind, să-l mai cruţe. Îşi însuşise obiceiurile ei, de la cabană, şi mîrîia atît de bine, de parcă el născocise mîrîitul ; Eva nu mai avea timp să se alinte.

Mai rău era în zilele noroase ; atunci căuta să nu-l stea în cale toată dimineaţa ; cerul cenuşiu îl făcea insuportabil.

După laptele cu pîine, porneau pe plajă, cu halatele pe pielea goală ; de la plecarea soldaţilor, nu mai purtau costume de baie. Eva evita şi acum să se mişte goală, în faţa lui, în plină lumină a soarelui ; întinsă pe nisip însă, nu mai avea nici o sfială. Iar cînd trebuia să se ridice găsise un număr de mişcări personalizate, gesturi care îi aparţineau şi îi apărau pudoarea.

Un par înfipt în nisip şi un cadran făcut din pietre de pe plajă, cu o gradaţie aproximativă, le indicau scurgerea timpului, cu precizie suficientă în viaţa lor fără altă rigoare decît a soarelui.

Pe la orele zece, în vîrful dunelor se ivea comănacul fratelui Achim. Era un semnal ; ucenicul monahilor le depunea acolo merindele, într-un coş, şi se retrăgea în grabă, păzindu-se cu ardoarea neofitului să-i scape ochii pe goliciunea femeiască. Merindele de la ora aceea însemnau vreun peşte fript, din truda părintelui Gherasim,

sau vreun pui la frigare, pe care îl mîncau cu mîinile, așezați pe nisip.

— Nimic nu-i mai grotesc, spunea el, decît să ții în mînă *obiecte*, atîta timp cît ești în pielea goală !

Un ceasornic brățară, sau un inel ? Batistă, pieptene, oglindă ? Monstruozități !

— Am văzut pe unii cu primus ; să fi avut putere, l-aș fi expulzat grabnic. Pe alții cu patefoane ; i-aș fi condamnat la moarte !

În coșul fratelui Achim, în locul oricărei băuturi, se găseau fructe. De la venirea lor timpurie aici, se schimbaseră pe rînd căpșunile și ultimele cireșe, apoi vișinele, caisele și piersicile ; după ele apărură pepenii, mai buni decît toate celelalte. În apropiere erau bostănării, de unde se aprovizionau cu carul. Eva nu mîncase niciodată asemenea cantități de pepeni, și nici măcar nu văzuse. Erau atîtea soiuri, că nu putea să le descurce. El, în schimb, îi știa pe forme, pe culori, pe gust, pe arome, pe înțelesuri secrete. Discuțiile lui cu fratele Achim, căci amîndoi păreau de aceeași competință, o lăsau cu gura căscată de admirație. Era de necrezut că toate aceste uimitor de rafinate producte nu veneau decît din sucurile pămîntului nisipos, pe care ea îl călca în picioare, neevlavioasă și inconștientă. Acum înțelegea de ce inima ei trăgea la cîmpie, și nu la munte ; fiindcă în cîmpie se găseau toate roadele lumii, pentru toți locuitorii pămîntului, în vreme ce muntele nu putea să creeze decît copaci pociți și chinuiți, întinși ca niște ologi pe țărîna stîrpicioasă.

În primele zile, pentru masa de prînz se întorceau acasă, unde același ucenic călugăr le aducea mîncarea pregătită de el însuși, sub îndrumările părintelui Ghera-

sim, cîtuşi de puţin înstrăinat de gusturile lumeşti, în ispita cărora cădea cu multă plăcere.

După o săptămînă, rămîneau pe plajă pînă spre seară, amăgindu-şi foamea cu pîine neagră şi fructe. Cina, în schimb, devenea masa principală a zilei ; cînd soseau, toate erau orînduite cu dichis, pe prispă, la răcoarea odihnitoare a lacului. Părintele Gherasim se furişa prin stuf cu o frigăruie fumegîndă în mîini — o ciosvîrtă de berbec lobrogean, vreo orătanie sau vreo scrumbie de dimensiuni neobişnuite, purtînd-o cu smerenie, ca pe o cădelniţă. Nu putea să-şi întindă masa cu aceste neîngăduinţe tocmai în nasul stareţului şi venea la ei, ca pe un teren neutru, unde căpăta ocrotire.

— Dacă v-o întreba ceva părinţelul stareţ să spuneţi că pentru dumneavoastră era friptura.

Mînca, nelipsit de poftă, însă cu ochii în patru, să se ferească de iscoade. Uneori se auzeau paşi prin stuf ; părintele Gherasim ascundea hartanul sub pulpanele rasei şi se aşeza smerit pe prispă ; cunoştea fără greş călcătura superiorului.

Eva se aşteptase să vadă un patriarh, un sihastru cu chipul iluminat de puterile cerului. Stareţul se înfăţişa ca un ţăran cu barbă, mai puţin haiduc decît ceilalţi, datorită unui beteşug al picioarelor, care îl făcea să meargă cam înţepenit ; nu era nici bătrîn, nici nu i se vedea harul pe faţă. Avea mîini bătătorite de sapă, şi întocmai aceeaşi privire piezişă, vicleană şi bănuitoare, a omului de la sat venit între orăşeni. Învăţătură sfîntă nu părea să cunoască prea multă ; meritele lui indiscutabile rezidau în priceperea şi vrednicia cu care se îngrijea de holdele Episcopiei.

După cină, stăteau încă un timp de vorbă cu părintele Gherasim, care își fuma pe furiș țigara, ascunsă în podul palmei. Mai tîrziu se duceau iarăși pe malul mării, pe plajă, și priveau tăcuți valurile cum se rostogoleau pe nisip, sau urmăreau un vapor care trecea în larg cu toate luminile aprinse. Alteori urcau faleza și mergeau mult, pe marginea ei prăpăstioasă, înspre farul de la Tuzla. În depărtare, spre nord, se vedea alt far, cel de la Constanța ; spre sud se vedea cel de la Mangalia, iar mai departe cel de la Capul Caliacra. Fiecare se aprindea la alte intervale, umplînd înserarea de semne misterioase ; părea că își tot spun ceva unul altuia, într-o limbă care trebuia să rămînă neînțeleasă oamenilor.

Pe cîmp se secerau grînele, se strîngeau în stoguri cu miros de grîu crud și paie uscate.

În unele locuri dădeau peste muncitori, adunați în jurul focului. La lumina flăcărilor, chipurile lor semănau cu ale păstorilor din Biblie. Pe Eva o minuna fiecare figură nouă, fiecare întîmplare, oricît de mică. O minunau secerătorii și cîinii lor cuminți, așezați în jur, cu botul pe labe, așteptînd să li se azvîrle ceva de mîncare. O minuna grîul, în snopi înșirați pe cîmp pînă la capătul vederii ; știuse că din grîu se face pîinea, cea de pe masă și cea din rugăciune, dar nu se gîndise niciodată, cu un înțeles limpede, la drumul parcurs de el înainte de a ajunge la moară și la brutărie. Pentru toate acestea nu trebuia decît să umble și să privească ; natura îi stătea la îndemînă, fără nici o cheltuială.

Rămîneau pe cîmp pînă răsărea luna, în al doilea ciclu al ei de la venirea lor pe malul mării. Vremea se încălzise, și nopțile căpătau un miros dulce, de pîine proaspăt coaptă. Era jumătatea lui iulie ; acum treceau trenuri mai

multe, aglomerate, cu lume ciorchine, dar aici nefiind gară, nu se oprea nimeni.

Pentru Eva, marea nu însemnase o dezamăgire, nici o încîntare; în timpul cînd el se ducea departe, în larg, ea ședea în nisip, cu fruntea încruntată, încercînd să pătrundă misterele apei. Nu izbutea să înțeleagă nimic; marea și ea vorbeau limbi deosebite. Doar fîșîitul monoton și neîntrerupt al valurilor rostogolite pe plajă părea să fie o voce simfonică; din nefericire nu auzea și vocile celelalte, ca să desprindă o lămurire, prin descifrarea armoniei. Această incapacitate îi lăsa o lipsă în suflet, nu gravă, dar permanentă.

Viața aici s-ar fi asemănat cu aceea de la cabană, numai că înălțimea pînă la cer era mai mare; poate crescuse și înălțimea ei sufletească. Oricum, își definise rostul pe lume; era același ca prima dată, însă acum îl vedea simplificat și cu claritate deplină: a fi cu el de dimineață pînă seara, și nopțile în întregime. Uneori mai avea clipe de îndoială, se întreba dacă acesta poate fi cu adevărat un rost în viață. Îndoielile ei aveau o natură nebănuită, se temea de timp, nu de sensul lucrurilor. A rămîne umbra unei forme definitive putea fi o menire, umbra unei case sau a unui copac, de pildă. Nu însă a unei forme nestatornice, a unui om căruia îi stă în fire să înșele soarele în orice clipă și să fugă fără umbră.

Dar aceste îndoieli și neliniști durau cît timp el înota în larg; dacă îl vedea ieșind din valuri, niciodată dominat de ele, i se făcea frică de gîndurile ei nesocotite. Corpul lui, strălucind de apă, era și puternic, și suplu, avea și blîndețe, și duritate, nimic nu-i lipsea ca ea să se simtă zdrobită și subjugată.

Toate întîmplările de peste zi, sub dogoarea soarelui, nu erau decît pregătirea nopții care avea să vină. Tot ce simțurile acumulau în acest răstimp, semăna cu o prelungă și neîntreruptă mîngîiere. De fiecare dată Eva aștepta noaptea cu puțină teamă, ca pe o întrebare, neștind dacă va putea să răspundă. Dragostea începea prin a fi o necunoscută; gesturile și cuvintele veneau prin surprindere, nu-i lăsau liniște, nici odihnă, se puteau sfîrși într-o înălțare la cer sau în crimă.

Luna, care scălda într-o lumină de veghe cămăruța, perdelele groase, mișcate de vînt, apa lacului, clipocind jos, stuful fremătînd, toaca și talanga schitului sunînd la slujbele de noapte, țîrîitul greierului din perete, toate se înfășurau pe brațele ei prefăcute în cruce, pe grumazul acordat cu creierul și cu trupul, intermediar între minte și simțuri, se scurgeau prin șuvițele părului răsfirat pe perne, o acopereau de la frunte pînă la glezne, se așezau între pielea ei și a lui, ca un catalizator, rămînînd în afara formulei, dar mijlocind ca ea să se întregească, și ființa lor să se dizolve una în alta.

38

Din acel timp care se scurgea fără calendar și fără ceasornic, mai tîrziu îi era greu să-și amintească fapte și zile; rămînea rotunjit într-un bloc de impresii inseparabile. Fusese un timp de dragoste, fără altă semnificație. Figurile oamenilor întîlniți atunci îi apăreau toate la fel; nici una nu avea identitate. Știa că au existat

părintele Gherasim, și starețul, și fratele Achim, și alți frați și alți călugări, dar aceștia erau străinii și totul era străin dincolo de ei doi.

Își amintea că într-o seară merseseră la slujbă, în bisericuța schitului. Ardeau numai două lumînări, la cele două strane, din dreapta și din stînga altarului, luminînd două măști de panopticum, două capete de ceară, chinuite de evlavie, care citeau cu glas de om din cărțile de rugăciuni, pronunțînd cuvinte cunoscute, dar în fraze de neînțeles. Restul bisericii plutea în semiîntuneric. Niște umbre stăteau îngenuncheate în lungul pereților, pîlpîind, gata să-și dea duhul o dată cu lumînările. După un timp, o altă arătare ieșise din altar și alunecase pe isonul cîntăreților din strane, cu o cădelniță în mînă, afumînd pe deasupra umbrelor de la pereți. Și cum se apleca ritmic după cădelniță, Evei i se păru deodată că întreaga biserică de scînduri se leagănă, ca o corabie.

Se gîndi că, poate, bietele umbre erau de mult în așteptarea țărmului... Cînd ieși afară, văzîndu-se pe pămîntul nemișcat, cu cerul limpede, se miră că oamenii dinăuntru continuau să asculte rugăciunile, în loc să grăbească debarcarea.

Altădată, probabil spre sfîrșitul șederii acolo, fiindcă era în timpul sărbătorilor turcești dinaintea toamnei, fuseseră într-un sat, la slujba musulmană. Despre amîndouă își amintea laolaltă, prin ceea ce era asemănător între ele. Știa de un drum îngust, plin de praf, printre bostănării, pe care plecaseră în amurg. El o ținea de mînă și își legănau brațele din mers, ca școlarii. Cînd ajunseră în sat, ulițele erau pustii, nu ardea nicăieri nici o lumină, nu se vedea nimic mișcînd prin curți. Deasupra acestei așezări tăcute, pe cerul înstelat, se ridica, mai înalt decît

casele și decît copacii, minaretul moscheii. La răstimpuri, muezinul rostea strigăte plîngătoare, cu tăceri între ele, ca și cum, după fiecare strigăt ar fi așteptat să-i vină un răspuns de pe cîmpul gol.

Moscheia era în fundul unei grădini, împrejmuită cu un zid înalt de piatră; întunericul făcea să plutească asupra ei unde enigmatice, care pe Eva o înfiorau fizic, ca o briză rece. Totul se petrecea în liniște și tăcere. Un om, aflat la ușă, le dăduse papuci mari de papură. Peretele din față era luminat de aceleași lumînări, ca la schit, poate cu același simbol. Un rînd de oameni stăteau aliniați cu spatele la intrare, cu capetele aplecate, cu spinarea puțin adusă și cu mîinile atîrnînd pe lîngă trup, ca niște spînzurați. Era toată suflarea bărbătească a satului, șapte-opt la număr, prea puțini ca să alcătuiască o lume și să justifice strigările muezinului. Femeile nu luau parte la slujbă — nevrednice, impure sau inutile ? În schimb, se afla la loc de cinste, în mijlocul rîndului, produsul pîntecului lor repudiat cu prefăcătorie, un copil de vîrsta cînd nu-i posibilă prihana. După aceea Eva aflase că îl alegeau dintre cei fără nici o vină, anume ca să facă legătura cu Dumnezeu, și nu înțelegea de ce acest intermediar trebuia să fie un neștiutor. Ipocrizia începea în cer, sau pe pămînt ?

Un timp îndelungat oamenii stătuseră astfel, nemișcați, într-o tăcere care lăsa să se audă pîlpîitul luminărilor. Dacă s-ar fi sfîrșit așa, Eva ar fi fost cîștigată de solemnitatea neobișnuită, care o tulbura în misticismul ei de femeie răpusă, făcînd-o să simtă prezența reală a unui duh izbăvitor. Dar, deodată, copilul își duse mîinile la urechi, într-un gest grotesc, imitînd bălăbănirea urechilor de măgar, și începu să spună repede cuvinte neînțelese.

Ceilalţi îl imitară, întorcînd capul cînd într-o parte, cînd în alta, şi strigînd în amîndouă părţile invocări sacadate.

Şi iarăşi i se păru Evei că pereţii locaşului se mişcă, luaţi de valuri, ducînd pe credincioşi spre un ţărm căutat vreme îndelungată. Îşi închipui că muezinul din vîrful minaretului era omul de veghe pe catarg, care le spunea că pămîntul nu se vede.

În nopţile ei de dragoste, se gîndea la cele două slujbe şi i se părea că gesturile ei sînt mai apropiate de natură şi de Dumnezeu, decît ale credincioşilor. Dar era şi ea în căutarea unui ţărm, pe care nu ştia dacă are să-l găsească.

39

Aşa se scurse iulie şi o bună parte din august. Nu îndrăznea să-l întrebe unde se vor duce de aici, ce va veni o dată cu toamna. Într-o zi noroasă, merseră la Constanţa; el trebuia să ridice bani — nu spuse nimic altceva. Drumul pînă la gară, vreo trei kilometri, îl făcură pe jos, apoi se urcară într-un tren plin cu vilegiaturişti care se întorceau acasă. Eva se simţea sălbatică.

El îşi termină treburile repede, dar rămaseră în oraş pînă seara. După-amiază se plimbară pe dig şi ajunseră la far. Marea era cam agitată; valurile sparte în blocurile de beton se prefăceau într-o pulbere măruntă, pe care vîntul le-o aducea în obraji. Evei i se părea o ostilitate şi avea presimţiri proaste. În capul digului se aşezară pe pietre, în mugetele geamandurii. Un vapor alb pleca din

port ; îl văzură de aproape, încărcat de pasageri care încă mai făceau semne cu batistele. Spre Sud părea să fie furtună, şi vaporul alb se ducea într-acolo. Eva se simţi înfricoşată ; îi era peste putinţă să iubească marea ; n-ar fi vrut să fie între călători, chiar dacă ar fi mers spre un Eldorado confirmat.

Alături, pe aceeaşi piatră, se aşezase un băiat — nu-şi dădea seama dacă era un copil sau un adolescent. Văzînd-o că îl priveşte, băiatul îi zîmbi, roşu de emoţie, şi spuse, lămurindu-şi prezenţa acolo :

— L-am condus pe tatăl meu ; e comandantul vaporului !

— Şi unde pleacă ?

— La Haiffa, de-acolo la Alexandria.

— Nu-ţi pare rău că te lasă singur ?

— Nu mă lasă singur, mă lasă cu mama.

Deodată îşi aţinti privirea spre vapor şi începu să facă semne cu mîna.

— Uite-l, el e !

Eva nu vedea nimic, dar zîmbi. Micul ei vecin îşi reluă vorba :

— Tata e cel mai tînăr comandant de vapor. Aţi fost vreodată cu vaporul ?...

Nu putea să-l urmărească ; se uită la omul de lîngă ea. El stătea cu bărbia în pumni, întunecat, cu fruntea încruntată, urmărind vaporul cu o privire stranie, goală şi fixă. Se simţi neliniştită. Băiatul vorbea mai departe :

— Aţi văzut „Revolta de pe Bounthy" ? Data viitoare tata pleacă la Marsilia şi mi-a promis că-mi aduce o bicicletă Alcyon. Am una, mi-a cumpărat-o cînd am intrat în liceu, dar nu-mi mai place ; vreau o bicicletă de curse. La anul o să-mi ia motocicletă.

Din după-amiaza aceea, Eva rămase tulburată ; nimic nu-i reda liniştea dinainte. Drumul spre casă îl făcură în tăcere ; nu se mai plimbară în amurg pe faleză. Seara, la masă, el dădu mîncarea la o parte, destupă însă o sticlă de whisky şi bău vreo două pahare din băutura aceea pe care totdeauna o dispreţuise. Pe urmă fumă mult timp, aşezat ţărăneşte pe prispă. Cînd veni în casă, se trînti în pat cu faţa în sus.

— Sînt obosit, Eva !

A doua zi, afară era senin, şi tot aşa cum se limpezise cerul, se limpezise şi chipul lui posomorît din ajun. O săptămînă trecu liniştită, ca toate de mai înainte, cu sculatul devreme, cu mersul pe plajă, în voie bună, cu plimbările din amurg şi cu nopţile de dragoste. Era spre sfîrşitul lui august ; trenurile treceau pline de oameni care se întorceau acasă. Pe măsură ce soarele pierdea din putere, el se arăta mai avid de căldura lui. Un nor cît de mic îl indispunea, dar, din fericire, rar trecea cîte unul pe cer, întrebător şi neconvins ; vremea se păstra strălucitoare. Renunţase la unele obiceiuri, gimnastica, înotul prelungit pînă departe în larg, ca să stea cît de mult la soare. Uneori părea că nici nu mai respiră, aplatizat pe nisip, în stare hipnotică.

Eva aştepta un deznodămînt, simţea că se apropie.

Într-o dimineaţă, pe cînd stăteau pe nisip unul lîngă altul, o chemă, cu un glas ciudat în care se simţea nehotărîre, sfială şi suferinţă.

Se întinse spre el ; îi văzu ochii aţintiţi într-ai ei, cu o privire necunoscută, şi aşteptă să-i vorbească. O privi mult timp, adînc, chinuit — şi nu scoase un cuvînt.

În altă zi, o chemă iarăşi, cu acelaşi glas, dar nu-i spuse nimic. Ochii lui se mişcau nehotărîţi, cum ar fi

căutat un punct unde să se oprească ; o priveau pe ea, priveau soarele, orizontul. Întreaga lui ființă părea că se clatină. Într-un tîrziu închise ochii, și abia după aceea șopti :

— Eva, știi... Aș vrea... Dacă aș muri într-o zi, aș vrea să știi că ai fost cea mai frumoasă întîmplare din viața mea. (Se ridică într-o mînă și o privi.) Tu te cunoști, Eva ? Ce știi tu despre tine ?

Ea zîmbi cu amărăciune. Din nefericire trecuseră zilele cînd s-ar fi aruncat cu brațele de gîtul lui, ca să-i spună : „Nu știu altceva decît că sînt făcută pentru tine. Să mă iubești, să mă chinuiești, și să aștept fericită toate nebuniile tale.“ El spuse :

— Ești tot ce-am avut mai bun în viață ; primul și singurul bun, care mi-a adus numai bucurie, fără zbucium, fără griji !

„Fără zbucium și fără griji, se gîndea Eva, fiindcă zbuciumul și grijile le-am luat asupra mea !“

Cu toată amărăciunea și neliniștea, era mulțumită în tristețea ei, să audă decretul lui de recunoaștere.

— Eva, știu că odată am să rămîn singur. Are să vină o zi cînd n-ai să mai fii pentru mine.

— Totdeauna, oricînd, orice s-ar întîmpla, am să fiu pentru tine.

— Nu ; într-o zi ai să găsești un om mai bun.

— Tu ești bun. Nu vreau altceva.

— Spui vorbe frumoase, Eva ! Tu le crezi, și mie îmi place să le cred. Dacă nu le-aș crede, aș suferi. Dar, cu toate că te cred, știu că are să fie altfel ; mă amăgesc. Poate toată viața n-am făcut decît să mă amăgesc. Și tu ai să fii cea mai grea amăgire a mea.

Ea se ridică și-l privi îndurerată.

— Dar de ce, de ce tot ce spui, cînd sînt lîngă tine, cînd ştii că niciodată n-am să fiu altfel decît ai să vrei tu ? Spune-mi, cum vrei să fiu acum ?

— Stai, Eva, întinde-te la soare ; îmi ţii umbră.

40

În ultimele zile ale lunii începu să plouă ; venea sfîrşitul. Marea era vînătă şi rece, lacul părea tulbure, umezeala lui ceţoasă pătrundea în odăiţă, topind cele din urmă iluzii.

„Va fi azi, va fi mîine !“ îşi spunea Eva.

Într-o dimineaţă fu surprinsă cînd văzu că el se sculase înaintea ei. Privea pe fereastră, încruntat, frecîndu-şi mîinile reci. Îşi aminti de ploile care acum cîţiva ani o împiedicau să-l vadă ; avea să urască toată viaţa ploaia şi cerul noros. Nu mai era nici o nădejde să se înseninezе.

„Va fi azi !“

El se întoarse, cu chipul posomorît.

— Eva, mi-e dor de soare !

Se priviră stînjeniţi ; el îşi freca mîinile, de frig. Eva nu mai putea să îndure tăcerea — şi cuvintele ar fi fost inutile. Se ridică şi începu să adune lucrurile.

— Eu mă duc să anunţ la schit, spuse el, ca şi cînd totul era lămurit.

— Bine ; la cît avem tren ?

— Vrei într-adevăr să plecăm ?

Îi zîmbi, jalnic. Nu era revoltată ; poate obosise de nelinişte. Sînt oameni care ajung să se omoare singuri. Cine le poate pătrunde gîndurile ? Spuse :

— Da, cred că trebuie să plecăm.

El suflă adînc.

— Atunci strînge repede; în zece minute mă întorc.

Rămasă singură, Eva se gîndi: „Nu mi-a dat mai puţin decît a promis. Mi-a promis să mă ducă la capătul celor nouă cîmpii; nu ne-am înţeles pe cît timp. Şi m-a dus! Dacă ar fi fost numai o zi, şi tot trebuia să fiu mulţumită. Au fost trei luni!"

Nu îndrăznea să-l întrebe ce va urma; ştia, simţea că va fi ceva rău, de aceea vroia să afle cît mai tîrziu. Mai aveau drumul pînă la gară, mersul cu trenul... Viaţa nu se sfîrşise.

Fratele Achim luă geamantanele şi porniră pe calea ferată. Traversele ude erau alunecoase. Eva mergea cu gulerul pardesiului ridicat; avea picioarele goale în sandale. Nu-şi luase nici măcar o pereche de ciorapi; nu se gîndise la viitor. Ploua şi era îmbrăcată ca o servitoare de casă mică. Părul îi atîrna ud pe umeri.

Se urcară într-un tren aproape gol; ultimii oameni plecaseră în grabă o dată cu venirea ploilor. Cineva vorbea:

— Ne-am speriat degeaba; are să se facă frumos.

Eva spunea în gînd: „Hai să coborîm, hai înapoi în odăiţa noastră! Nu mi-e frică de ploaie. Am să-l cer părintelui Gherasim o sobiţă, am să aduc lemne, am să fac focul; tu să nu faci nimic. Să stai în pat şi să fii cît ai să vrei de posomorît; n-are să-mi fie frică; mă mulţumesc cu oricare chip al tău. Haide înapoi şi lasă-mă să stau la picioarele tale! Nu am să te supăr cu nimic, n-am să mă mişc, n-am să respir, nici n-ai să mă simţi. Dacă are să-ţi fie foame, am să-ţi aduc lapte cald şi pîine proaspătă. Am să mă duc pe lac cu părintele Gherasim şi am să

prind chefali ; dacă nu ţi-or mai place chefalii, am să mă duc pe plajă, pînă departe, la pescari, şi am să-i rog să răscolească marea ca să dea de scrumbii. Ştiu cum vrei scrumbiile : fripte pe grătar şi stinse cu sos de untdelemn şi lămîie ; mai avem un bidon de untdelemn grecesc ; hai cel puţin pînă terminăm bidonul ! Am să mă duc departe pe cîmp, pînă am să găsesc o bostănărie unde să mai fie pepeni. În septembrie, pepenii nu mai sînt buni, dar îţi jur că am să caut unii care să-ţi placă ! Şi dacă are să-ţi treacă foamea, am să-ţi pun o ţigară bună în ţigaretul de chihlimbar, am să-ţi aduc tăciunele în palmă, să aprinzi. Şi în fumul albastru al ţigării tale, am să descopăr visele mele cele mai frumoase. Hai înapoi ! Dacă n-o să-ţi placă ţigara, am să-ţi aduc o narghilea, să fumezi de dimineaţă pînă seara, în vîrful patului, ca sultanii. Şi dacă după ce fumezi are să-ţi fie somn, am să-ţi cînt încet un cîntec pe care nu l-ai auzit niciodată, nu-l ştiu încă, dar îl simt în inima mea ; un cîntec despre o fată proastă care nu crede în altă fericire decît să-ţi fie sclavă. Şi dacă după ce ai să te trezeşti are să-ţi fie frig, am să-ţi iau mîinile într-ale mele şi am să le încălzesc cu răsuflarea mea. Şi dacă are să-ţi fie dor de mine, am să-mi lepăd veşmintele şi am să mă lipesc de tine, atît de cuminte sau de nebună cît ai să vrei tu. Nu am să mă împotrivesc niciodată, nici unuia din gesturile tale — şi dacă la urmă nu-ţi va mai fi de ajuns dragostea, ci vei vrea moartea mea, am să stau fericită în mîinile tale, să mă sugrumi — numai vino înapoi, te rog !“

La staţiile celelalte se mai urcau unii călători răzleţi, uzi de ploaie şi dezorientaţi. Era un tren mic, cu vagoane urîte, de clasa a treia, murdare, mirosind a cîine ud.

Cam la jumătatea drumului, ploaia conteni; pe cer goneau nori sfîşiaţi. „Uite soarele! Hai înapoi, o zi, o oră."

Stăteau afară pe platformă; curentul le aducea în obraz stropi de apă de pe acoperişul vagonului. Trenul cobora spre mare; în faţa locomotivei, la cîteva sute de metri, se vedea plaja, tăindu-le drumul. În alte împrejurări, ar fi întrebat: „Ce se întîmplă? Mi se pare că intrăm în mare."

Şi el ar fi răspuns, rîzînd de ea, cum făcuse rîndul trecut: „Sigur, nu ştiai?! Trenul e amfibiu, merge şi pe uscat, şi pe apă. Locomotiva are o elice mare, am uitat să ţi-o arăt. N-au mai făcut cale ferată pînă la gară; trebuia să ocolească."

Iar ea ar fi fost fericită să-l creadă, ştiind că minte şi sperînd că printr-o minune trenul va merge pe apă... Acum el privea marea, posomorît, în timp ce locomotiva cotea pe neaşteptate la stînga, luîndu-şi drumul pe lîngă ţărm şi spulberînd ultima iluzie.

41

Înainte de a intra în gară, îl auzi în sfîrşit spunînd ceva. Ezita, dar se simţea că în sinea lui toate hotărîrile erau luate.

— Eva, acum ajungem. Tu ce vrei să faci?

Nu-l privi. Îl cunoştea, ştia că ar fi fost zadarnică orice revoltă şi nici nu se socotea în drept să fie revoltată. Răspunse, dar nu se auzi nici ea.

— De ce nu vorbeşti mai tare?

Părea iritat. Era inutil să-i spună de ce nu putea vorbi mai tare. Răspunse încă o dată, cu glasul ridicat, aproape strigînd :

— Nu ştiu.

— Crezi că ai putea să te întorci acolo ?

Nu se revoltă nici acum ; o întrebase, şi era dreptul lui să întrebe. Ea trebuia să răspundă. Răspunse :

— Nu mă întorc.

— Eu trebuie să plec. Mi-am oprit loc pe un vapor, pentru Marsilia. Aş vrea să te las undeva unde să te simţi bine.

Deci nu ploaia îl alungase ! Îşi luase bilet din vreme, probabil rîndul trecut, cînd fusese după bani. Ştiuse de mult ce are să fie, şi vorbea abia acum. Îl cunoştea ! Era zadarnic să se revolte.

— Pleci direct de aici ? Nu ai să-ţi iei nimic de la Bucureşti ?

— Nu ; am venit fără bagaj.

Îl privi stupefiată.

— Şi pentru ce ai venit ?

— Numai ca să te văd. Nu crezi ?

Credea !

Trenul se opri la peron, în locul unde se oprise prima oară ; se auzea sirena unui vapor.

— Vaporul meu pleacă mîine ; vrei să te duci acum mai departe sau rămîi cu mine ?

Dacă nu ploua de dimineaţă, ar fi fost în stare să rămînă acolo, cu ea, pînă mîine, s-o anunţe în ultima clipă. De ce nu avea puterea să răspundă : „Plec !“ Spuse :

— Rămîn.

El îi strînse mîna.

— Îţi mulţumesc! Mi-ar fi fost foarte greu fără tine. (Părea înveselit.) Mai avem o zi şi jumătate de stat împreună. Ai să mă conduci la vapor, pleacă la cinci după-amiază. În seara asta vreau să petrecem.

La hotel ceru două camere, ea nu ştia de ce — poate direcţia era exigentă, poate oraşul era puritan. Ferestrele lui dădeau în piaţa primăriei, ale ei spre mare. Nu mai vroia să vadă marea; coborî storurile.

Deşi cerul se limpezise pe deplin, Eva ar fi vrut să-şi cumpere o pereche de ciorapi; nu mai putea merge în picioarele goale, dar acum, în preziua despărţirii, nu îndrăznea să-i ceară bani. Fugise de acasă cu buzunarele goale şi cu mintea la fel de goală. Nu avea nici măcar un act de identitate.

La prînz mîncară jos, la o masă aşezată pe trotuarul lat din faţa statuii lui Ovidiu. Eva se gîndea că, pe lîngă gloria de a fi adăpostit un poet ilustru, oraşul trebuia să nu uite că fusese socotit loc de surghiun. Oare oamenii care treceau prin piaţă încercau să pătrundă cu mintea dincolo de modesta înfăptuire plastică, să se întrebe ce gînduri va fi nutrit pe ţărmurile acestea posomorîte omul venit de pe un pămînt atît de cald? Ea izbutea să înţeleagă ceva, fiindcă simţise în ultimele zile şi umezeala, şi frigul, fiindcă era ea însăşi o exilată.

După prînz, el ţinu să meargă la cinematograf; îl însoţi, cum şi-ar fi însoţit propriul dric. În timp ce pe ecran de desfăşurau drame care n-o interesau, îşi spunea: „Mîine, pe vremea asta...“

Se făcuse ora cinci cînd ieşiră. De aici înainte, fiecare clipă care se scurgea era ultima; mai numărase şi altădată, la fel, momentele dinaintea despărţirii; tot ce se

întîmpla, fiecare pas, fiecare gest, fiecare vorbă, n-avea cînd să se mai repete.

O tîrî pe străzi, prin cofetării, prin magazine, o opri în fața tarabelor înșirate pe trotuare, îi umplu brațele cu lucruri felurite, fără folos — și nu băgă de seamă că-i în sandale, cu picioarele goale, să-i cumpere o pereche de ciorapi. Nici seara, cînd o duse la un cabaret și băură șampanie, nu observă cît era de nepotrivită îmbrăcămintea ei cu anotimpul și cu localul.

Dar mai aveau o noapte, o noapte întreagă — și o dimineață, și jumătate din după-amiază ! Amăgită de băutură, Eva îi apucă mîinile, peste masă.

— Sînt fericită !

Plafonul i se părea sus, departe, plin de stele, de unde îi cădeau în ochi puzderie de meteoriți prefăcuți în pulbere aurie ; îi simțea pătrunzîndu-i prin pupile, cu o plăcere dureroasă, și sfîrîind în clipa cînd se stingeau pe retină. „Dacă mai ține așa, am să orbesc !“ De ce să-i fie frică ? — mîinile lui erau între ale ei, aveau să-i arate drumul.

— Sînt fericită, auzi ?

— Eva, nu mă face să regret că plec ! Ce-i cu ochii tăi ? Parcă ard ! O să fie o zi cînd ai să te uiți așa în ochii altui bărbat ?

Era sigură că nu. Și se gîndea : „Poate are să-și schimbe hotărîrea, acum, în ultima clipă, și are să rămînă !...“ Și ochii lui ardeau, și mîinile îi erau calde. Trebuia să rămînă ! Ea nu-i spusese nimic. Nu mai era mult timp, dar simțea că o să fie de ajuns. De ce nu știuse oare că are dreptul să-l oprească ?

— Vrei să mai bem ? Beau pentru norocul tău. Să ai de două ori mai mult noroc decît vrei tu ! Ajunge ?

— Prisoseşte.

— Prisosul să-l dai săracilor. Mă înscriu prima pe lista lor. Aş vrea să fiu toată viaţa săracul tău, să mă miluieşti duminica, după liturghie.

— Eva, te-ai îmbătat!

— Da, dar nu acum. Demult. Nu băgaseşi de seamă? Acum eram gata să mă trezesc şi mi-am spus că ar fi păcat. Nu vreau să mă trezesc! Ce-ar fi să mergem de aici? Ştiu un loc unde ţi-aş putea spune mai multe. Vrei?

El se învoi. În stradă, o apucă de braţ.

— Încotro?

— Acasă. Ţi-am promis că te duc undeva unde pot să-ţi spun mai multe. Ai să vezi că n-am vrut să te amăgesc.

Pe coridorul hotelului se despărţi de el, nelogic:

— Aşteaptă-mă un sfert de ceas.

Un sfert de ceas de reculegere, cum ar fi stat în genunchi şi s-ar fi rugat. Îşi pregătea ultimul joc. Auzea marea jos.

42

Cînd intră, el fuma aplecat pe fereastră. La ora aceea, în port macaralele încă mai huruiau.

Se întoarse şi veni spre ea, cu ţigara în mînă; fumul îi intrase într-un ochi, făcîndu-l să lăcrimeze; nu cumva plînsese? Nu! — era mai mult decît o imposibilitate, lipsea însăşi noţiunea, lipsea chiar şi cuvîntul, pînă la

rădăcina lui cea mai îndepărtată, cum lipsește focul din gheață și frigul din flacără. Și totuși, pe fața lui apărea o durere pe care în primele clipe nu avusese forța s-o lepede. Eva ar fi văzut-o, dacă ar fi putut să creadă.

— Haide, ce vroiai să-mi spui ?

Părea străin și venit de departe. Ea zîmbi, enigmatic.

— Întîi închide fereastra ; mi-e frig. Acum aruncă țigara ; e ceva solemn.

Stătea în mijlocul camerei, cu picioarele goale, pe covor.

— Eva, cum umbli așa, ca țiganii ?

— E foarte curat pe jos. Și n-am papuci frumoși. E un nenoroc : n-am avut niciodată o pereche de papuci frumoși.

— Am să-ți trimit eu unii, de la Paris.

Ea se sili să zîmbească.

— Îți mulțumesc, dar n-am să-i port ; am să-i țin într-o vitrină de cristal. Nu pot lăsa să se uzeze un lucru primit de la tine.

— De cînd ai învățat să spui nimicuri atît de frumoase ?

— Te înșeli, nu-i un nimic ; e ceva foarte important. Eu n-am voie să vorbesc serios ?

— Oricum, îți șade mai bine altfel. Haide !

— Voiam să-ți spun ceva grav, dar n-ai decît să crezi că-i o glumă. Știi ce se întîmplă cu mine ? Te iubesc !

O privi nedumerit, o nedumerire sinceră, dar provenind dintr-un joc fals ; devenea victima unui scepticism născocit și mereu în creștere, deși nu-l alimenta nimic.

— Nu te uita așa la mine ! urmă Eva. Da, te iubesc și înțeleg că te miri, deși ți-am mai spus o dată, ce-i drept

cu alte cuvinte. Probabil că ai uitat. Dar nu te întrebi de ce am fugit după tine ?

— Cînd ai fugit după mine ?

Părea şi mai nedumerit.

— Atunci, în Jungerwald.

— Dar atunci a fost o întîmplare, Eva ; o cavalcadă !

Era cinic, inconştient, sau beat ? Nu, era el, în permanentă stare de devenire — trebuia să şi-l reamintească.

— Şi ceea ce a urmat ?

— Ştiu eu ? O vacanţă. N-ai vrut să mergem la mare, să ne petrecem vara împreună ?

Era fără folos să-i spună : „O vacanţă ?! Nu ştii că pentru vacanţa ta mi-am lăsat un bărbat şi o casă unde mă simţeam bine, fiindcă acolo mi se oblojiseră răni grele ? Pentru vacanţa ta sînt astăzi, toamna, într-un oraş străin, în sandale, fără ciorapi, cu o fustă, o bluză, un pulovăr şi un pardesiu ? Din vacanţă te întorci odihnit şi împrospătat la casa ta. Oare ştii că n-am unde să mă întorc ?...“ Ridică ochii spre el.

— Îţi place părul meu ? Îl am de la tine. Dacă n-ai fi fost tu l-aş fi purtat şi azi în coade. Ţie îţi datorez tot ce este întregit în mine. (Îşi desăcu pardesiul la gît.) Odată ai spus că mi-ar sta bine un şirag subţire de perle ; mai tîrziu am avut perlele, dar fiindcă nu erau de la tine, nu le-am pus niciodată ; niciodată n-am să le pot pune. (Îşi descheie mai mult pardesiul.) Priveşte umerii mei ; erau mai plăpînzi cînd m-ai cunoscut ; am crescut. Chiar în lipsa ta, am crescut pentru tine.

Pardesiul alunecă în jos, pe braţe, pînă la coate.

— Eva, tu n-ai nimic pe dedesubt ? Să nu răceşti !

— Nu ; n-am să răcesc ! N-ai știut niciodată ce groază însemna pentru mine gîndul că aș putea să fiu bolnavă într-o zi cînd trebuia să ne întîlnim. Și boala m-a ocolit, fiindcă se știa învinsă, fiindcă nu m-ar fi putut împiedica să vin.

El asculta și o privea, cumpănind între vorbele ei și pielea arsă de soare ; chiar sub lumina directă a becului rămînea mată și inalterabilă. Aici scepticismul lui cădea la pămînt ciuruit de gloanțe. Părea uimit încă o dată.

— Am să sufăr de dorul tău. Ești o mică minune !

Întinse mîinile, să-i cuprindă umerii. Ea se feri cu un gest care ar fi vrut să spună : „Stai, nu te grăbi ! Ai să mă găsești în orice clipă, nu trebuie să te temi ! Nu face provizii de „mine“, îți sînt rezervată, altcineva nu va veni să mă ia.“ Apoi îi vorbi astfel :

— Vezi sînii mei ? Acasă, la școală, nu li se pronunța niciodată numele. În fața mamei și a Gettei mă feream. Aș fi murit de rușine dacă vreo fată la internat m-ar fi văzut goală. Și ai venit tu, într-o zi, mi-ai descheiat rochia la gît, mi-ai aruncat lucrurile de pe dedesubt și mi-ai pus mîinile pe sîni. Din ziua aceea, sîngele meu nu mai știe alt nume, decît numele tău. Cînd mă gîndesc la tine, sau cînd te văd, sînii mi se aprind și îngheață. Îngheață deasupra, iar înăuntru ard ca flacăra.

Își trase coatele din mîneci, lăsă pardesiul să cadă, își scoase picioarele unul după altul dintre falduri și rămase goală, sub lumina violentă a becului fără abajur.

— Tu ai făcut să nu-mi fie rușine de goliciunea mea, și așa m-ai redat mie însămi. M-ai făcut să mă cunosc, centimetru cu centimetru, de la frunte pînă la călcîie. E oare o părticică din mine pe care n-au trezit-o mîinile

tale ? Ai pus mîna pe mijlocul meu şi atunci am văzut că mijlocul mi s-a făcut mai subţire. Mi-ai cuprins şoldudurile în braţe, şi şoldurile au crescut, ca o plămadă; ai stat cu capul pe pîntecele meu, şi din clipa aceea am avut nevoie de greutatea ta, cum au nevoie corăbiile de lest, ca să nu se răstoare.

Stătea cu genunchii lipiţi, cu pumnii strînşi, uitîndu-se drept în ochii lui, cu o privire fierbinte, privirea în care continuau să ardă stelele înainte de a se stinge pe retină.

— Peste tot port urmele mîinilor tale ; te cunosc pe dinafară şi te cunosc pe înlăuntrul meu. Braţele mele nu pot să se mai arcuiască altfel, decît după tine. Coapsele mele te cunosc mai bine decît le cunosc eu pe ele, deşi îmi aparţin de la naştere. Am crescut ca pe un tipar, am luat forma ta. Te-ai gîndit ce se întîmplă acum cu toate ?

— Ai un bărbat !

— Nu.

— Ai avut. Toate au fost în mîinile lui, şi n-a murit nimeni.

— De unde ştii ?

— Lasă, Eva, viaţa e altfel ! Odată ai s-o cunoşti la fel ca mine.

— Şi ce-am să cîştig ?

— Nepăsarea, seninătatea...

Ea rîse, cu amărăciune.

— Seninătatea ta ! De-ai şti ce încruntat e chipul tău în unele zile ! Ţi-ai numărat vreodată cutele de pe frunte? Eu le-am învăţat pe dinafară cum învăţam rîurile şi munţii la geografie. De ce nu vrei să stai la adăpostul meu ? Aşa cum sînt de firavă, de multe ori ţi-aş fi pavăză ! De ce nu

mă lași să-ți mîngîi fruntea ? Ți-aș face-o cu adevărat senină.

O cuprinse în brațe ; parcă nu auzise.

— Eva, o să-ți simt lipsa !

— Atunci de ce pleci ?

Îl simți că se duce departe, de unde poate venise adineauri.

— Nu știu ; mi-e teamă să nu mă transform în copac. (Nu glumea, nici nu părea nebun.) Mi-e teamă de limitările spațiului. Trebuie să plec repede, și mereu, să mă apăr !

Nu-l înțelegea și nici nu credea că trebuie să-l înțeleagă. Își pregătise ultima carte și ultima miză :

— Ia-mă cu tine !

Nu-i răspunse ; din depărtările întunecate unde se chinuise ajungea iar la lumină, în mijlocul camerei. O privea și-o adulmeca, mirat de ceea ce găsea iarăși nou în pielea curată, aurită de soare, care tremura sub degetele lui, arzîndu-l, cum ar fi fost încărcată de electricitate.

Tăcerea o făcu să spere ; în inimă începeau să i se lipească la loc firele rupte și nu îndrăznea să spună nimic, înainte de a simți că sudura e trainică. Trebuia să umble încet cu speranța ei, să n-o destrame.

Se lăsă în brațele lui, amuțită. Dar în gînd vorbea cu el și-i spunea psalmii : „Uite brațele mele ; nu te-am mințit, se potrivesc întocmai pe tine. Uite sînii mei, ard înăuntru și sînt de gheață deasupra, și nu știu ce mă amețește mai mult : frigul sau căldura. Iată-mi coapsele, ele știu măsura șoldurilor tale. Și înlăuntrurile mele te cunosc și te așteaptă — nu te-am mințit — vino și vezi că totul s-a format pe tine. Rămîi în brațele mele,

ştiu să te ţin, n-ai să oboseşti niciodată de legănarea cu mine. Simte acum că nu sînt făcută pentru altceva, şi nu mă lăsa fără sens în viaţă, nu pleca din mine !...“

43

Cînd se trezi, afară era lumină. Auzea în baie hîrşîitul lamei de ras ; pe urmă auzi apa la chiuvetă, mai tîrziu duşul, şi la urmă el începu să cînte ; cînta vesel şi fals, marşul militar de Schubert, ca în fiecare dimineaţă.

Eva era încă ameţită, îşi simţea corpul frînt, ca după boală, cu durerea voluptoasă a convalescenţei. Mai spera în miza ei, în viaţa pe care i-o dăduse. Cînd el apăru în uşa băii, îi citi intenţia pe faţă. „Pleacă !“ Pierduse — miza şi viaţa. Cartea ei fusese nenorocoasă.

— Eva, ştii cît e ceasul ? Unsprezece !

Dădu cuvertura la o parte şi îşi frecă obrazul de pielea ei împietrită ; nu simţea că o străbat curenţi de gheaţă ; deasupra era tot fierbinte.

— Miroşi a dragoste !

Ar mai fi întins o dată mîinile : „Rămîi, sînt toată dragoste !“ El însă îşi reveni.

— Hai, sus ! Trebuie să te îmbraci. Pînă atunci eu îmi fac geamantanul.

Şi astfel se sfîrşi. Cînd se întoarse din camera ei, după o jumătate de oră, îl găsi gata de plecare.

Înainte de a coborî, o întrebă, cam încurcat :

— Tu ce faci acum ?

— Aştept să pleci.

— Şi după aceea ?

— Am să văd.

— Vrei să-ţi iau eu bilet de tren ?

Ar fi vrut ; dar pînă unde ? Ridică din umeri :

— Nu-i nevoie !

El se linişti.

— Bine. Hai să mîncăm !

Pe la trei, reveniră să-şi ia bagajele.

— Am aranjat cu nota, îi spuse în ascensor. Ai camera pînă mîine ; m-am gîndit că poate n-ai să pleci în seara asta.

O trăsură îi duse în port ; cheiul, în dreptul vaporului, era înţesat de oameni. Eva gîndi : „Aş putea să mă strecor sus, să mă ascund undeva. Ce-ar face, dacă s-ar pomeni cu mine, după plecare ?“ Din partea ei ar fi fost o aventură mult mai mică, decît ceea ce fusese pînă acum. Dar era obosită ; ar fi vrut să-şi lase capul pe o pernă, să doarmă mult timp, mai multe săptămîni, mai multe luni.

— Vrei să mergi sus să-mi vezi cabina ?

Comisarul de bord care controla actele o preveni că în jumătate de oră, vizitatorii trebuie să coboare.

„Iată o preciziune, gîndea Eva. Mai avem o jumătate de oră !“ Pînă atunci nu-şi dăduse seama cît era pînă la despărţire.

Coborî scări înguste, merse pe un coridor luminat de becuri mici. Era o cabină modestă, de clasa a doua, spre pupa vaporului. Dedesubt, se auzea zgomot de maşini. O fereastră rotundă se deschidea la două palme de apa murdară. Mirosea a vopsea, a terebentină, într-o căldură nesănătoasă. Patul era mic, ca o ladă ; într-un colţ se vedea o chiuvetă de dimensiuni ridicole ; alături un dulap, iar

sub fereastră o măsuță pliantă. Totul înghesuit, înăbușitor, meschin.

I se făcu milă de el, răsfrîngerea milei pe care ar fi trebuit s-o aibă pentru ea. Crezuse că drumul lui era o desfătare. Cabina semăna cu o celulă de pedeapsă.

„Dar atunci de ce pleacă, de ce pleacă, Sfinte Doamne?" Ar fi vrut să-l privească în ochi, să-i citească în adîncul lor gîndurile, chiar dacă n-ar fi fost posibil să le și înțeleagă. El era întors cu spatele, chinuindu-se să găsească un loc unde să pună geamantanul. Cînd îl găsi și se întoarse, răsuflînd ușurat, Eva înțelese că de aici înainte cabina devenea a lui, irevocabil, că nu mai era nici o putință de întoarcere.

— Eva, dar tu nu ai bani de drum !

Nu avea bani de drum, nu avea nimic, nici măcar ciorapi în picioare.

— Cum de am uitat ? ! Nici nu știu dacă mai am ceva la mine... (Găsi cîteva hîrtii mototolite și i le înghesui în pumn.) Uite, cu asta poți să ajungi la București. Du-te la bancă și scoate banii ! Eva, sînt ai tăi, nu-ți face scrupule inutile !

Pe coridor se auzi glasul stewardului, cîntînd pe nas : „Vizitatorii sînt rugați să coboare ; peste un sfert de oră se ridică schela !"

În aceeași clipă, pătrunse pe fereastră fluierul vaporului ; pereții zbîrnîiră ; Eva le simți vibrația prin călcîie. „Vizitatorii sînt rugați să coboare !..." se auzea glasul, îndepărtîndu-se pe coridor.

Ridică ochii, speriată.

— Pleci ?

El o apucă de umeri.

— Pleci, într-adevăr ?

— Pari neliniştită. Ce-i cu tine ?

Simţea abia acum ce disperată are să fie. „Vizitatorii sînt rugaţi să coboare..."

Fluierul se auzi a doua oară. Pe fereastră intră o rază de soare, galbenă, cu miros de terebentină.

— Te rog, rămîi. Nu mă lăsa singură !

— Eva, ce ţi-a venit ?

Se întoarse, deschise uşa şi o luă la fugă pe coridor.

— Nu pe acolo !

Veni după ea şi o apucă de braţe. Tremura, vlăguită. Nu ştia dacă va avea putere să ajungă pe chei. Bîlguia :

— Fie-ţi milă de mine ! Te rog, fie-ţi milă ! Nu ţi-am spus niciodată ; am crezut că trebuie să fiu altfel. Dar acum nu mai pot... Rămîi cu mine. N-am unde să mă duc. Mă arunc în mare.

— Eva, nu te înţeleg. Linişteşte-te ; trebuie să cobori ! Pleacă vaporul.

— Nu cobor ! Nu-mi pasă ! Nu plec singură. Vino cu mine !

El şuieră, strîngîndu-i braţul, cu brutalitate :

— Stăpîneşte-te ! Este lume străină !

Cîţiva oameni trecură pe lîngă ei, în grabă, aruncîndu-le priviri curioase. Obrazul Evei era ud de lacrimi. El se gîndea : „Pe vapor e învăţată lumea cu lacrimile !". O împinse de umeri.

— Hai, Eva, fii cuminte !

Aerul de afară o făcu să-şi revină. Înţelegea că toate încercările fuseseră zadarnice, era pierdută de mult ultima carte.

— Cuminte, Eva, cuminte !

Mai mult decît aceste vorbe debitate mecanic nu putea să-i spună. Îl privi printre pleoape şi, o clipă, prin ochii ei

trecu un fulger de ură. Scrîşni, cu dinţii strînşi, abia deschizînd buzele :

— Bestie !

Era cuvîntul lui, îl folosea ades, referindu-se la un adversar abstract, poate inexistent, dar îl pronunţa cu atîtă sete şi ură, şi cu o sinceritate atît de adîncă, încît o convingea, deşi nu-l putea înţelege.

N-o auzise ; se aplecă spre ea, prevenitor, cu blîndeţe :

— Ai spus ceva ?

Se desprinse de mîna lui şi o luă la fugă pe punte, cu capul vîjîind, împleticindu-se printre oameni. Se pomeni singură, în praful de pe chei. Vaporul fluiera a treia oară ; se ridica schela. Îi veni să-şi dea cu pumnii în cap, să urle ca fluierul vaporului. Dar nu avea putere. Înţepenise lîngă o bintă de fontă, privind cu ochii pierduţi manevrele de plecare. Pe rînd, parîmele căzură în apă, elicele începură să se zbată. Se simţea o luptă între două forţe, dar nici una n-o putea învinge pe cealaltă ; vaporul se îndepărta atît de încet, încît mişcarea lui părea incertă. Eva se agăţă halucinată de această neputinţă, cu speranţa absurdă că s-ar putea întîmpla ceva care să împiedice plecarea. Un remorcher se opintea în cabluri, trăgînd povara afară ; nu-l vedea, dar simţea acolo o ostilitate. Vaporul se întorcea încet, cu pupa spre mal, slobozind pe coşuri valuri grele de fum negru, îndoliind portul şi cerul. Deodată elicele se răzvrătiră, învinseră rotirea lor neconvinsă şi se proptiră în masa de apă, strivind-o, proiectînd-o în cheiul de piatră. Evei i se păru că întreg cheiul, cu bintele de fontă, cu oamenii care fluturau batistele se prăvălea înapoi, asupra uscatului ; începea un cataclism pe care nici măcar nu-l sperase.

Cînd îşi reveni, cheiul nu se mai mişca, iar vaporul era departe.

Soarele cobora pe acoperişurile silozurilor. Porni încet, după ceilalţi oameni, tîrşindu-şi sandalele prin praf, ocoli bazinul şi se îndreptă spre dig, locul unde odată urmărise, cu cel plecat, plecarea altora. Ar fi trebuit să presimtă din ziua aceea tot ce va urma. Dar era zadarnic să se învinuiască astăzi. Chiar dacă ar fi ştiut, tot n-ar fi făcut altfel ; nici nu s-ar fi întors din drum, nici n-ar fi izbutit să schimbe drumul lui.

Acum marea era liniştită ; valuri mici se spărgeau în blocurile digului. Cîţiva pescari prindeau scrumbii cu undiţa. Vedea vaporul îndepărtîndu-se ; vîntul îl împingea din urmă, împingînd şi fumul. Din cînd în cînd, ridica mîna şi făcea semne.

Lumea ieşită la plimbare se întorcea spre oraş o dată cu amurgul. Eva văzu o bicicletă rezemată de zidul farului ; mai încolo era un băieţaş cu capul gol, cu o haină de vînt verzuie. Îl recunoscu abia după cîteva clipe. Nici el n-o recunoscu la întîia privire. O salută îngrijorat :

— Vă este rău, doamnă ?

Eva se sili să surîdă. I se părea de necrezut că mai există şi alte glasuri în lume decît al celui care plecase. Ar fi fugit de oricine, dar de băieţaşul acesta nu-i era silă, nu purta nici unul din păcatele oamenilor.

— Te ţin minte ; am stat de vorbă odată, dar nu mi-ai spus cum te cheamă.

— Luchi, doamnă !

Poate Lucian — Luchi era diminutivul de acasă, fragil şi nemasculin ; se potrivea cu el, cu privirea lui sfioasă, cu obrazul de fată.

Fusese un vapor alb atunci ; acum vaporul era negru și ajunsese departe. Eva mai făcu o dată un semn cu mîna, mecanic. Nici nu-și dădea seama că îi curgeau lacrimi.

— Luați batista mea, doamnă !

N-avea nici măcar o batistă ! Batista băiatului era albă, iar ea se simțea murdară și pîngărită.

— Îți mulțumesc, Luchi. Acum trebuie să plec. Poți să-mi spui unde e biroul de voiaj ?

— Vă conduc. Nu sînteți din oraș ?

— Nu.

Dacă ar fi întrebat-o : „De unde ?", n-ar fi știut ce să-i răspundă.

Mergea lîngă ea, cu bicicleta de ghidon ; în urmă, farul începuse să clipească ; nu se mai vedea nimic în larg — asupra mării căzuse noaptea.

În ușa biroului de voiaj îi restitui batista, apoi îi întinse mîna. El o privea, consternat.

— Sînteți foarte tristă. Domnul acela...

Răspunse scurt, aproape brutal :

— Era pe vapor. Bună seara, Luchi !

După ce își luă bilet, se întoarse la hotel și întrebă dacă mai era liberă camera cealaltă. Era. Își luă geamantanul și se mută. Jos, mesele de pe trotuar rămîneau goale ; prin piață treceau puțini oameni. I se părea că toată lumea a plecat, lăsînd-o pe ea să păzească un oraș părăsit, rămas fără utilitate.

Încuie ușa și coborî storurile la ferestre ; în baie, pe etajera de cristal, rămăsese lama lui de ras, de azi-dimineață. O luă și o privi mult, pe amîndouă fețele ; părea nouă. Arunca lamele după ce le folosea o singură dată ; avea în geamantan cu sutele, stocul pe un an, sau chiar mai mult. Nu lua niciodată nimic cu amănuntul ; batistele,

ciorapii cîte două duzini, cămășile cîte douăsprezece. La croitor, își comanda mai multe rînduri de haine deodată. „E mai practic, spunea. De ce să mă duc la probe de atîtea ori ? Pierd timpul o singură dată și am haine pe tot anul." Dar pentru ce oare își făcea atîtea, dacă nu le purta ? Toată vara umbla în short și în bluză. Îi plăcea să adune multe lucruri, și pe urmă le lăsa în părăsire. Așa făcuse și cu ea. Ar fi putut s-o pună într-un dulap, s-o uite, ca s-o găsească mai tîrziu, mîncată de molii și plină de praf.

De ce aruncase lama ? Dacă ar fi apăsat-o mai tare la încheietura mîinii, ar fi țîșnit sîngele.

O luă și o puse în geamantan ; era o amintire. Apoi stinse lumina și se întinse pe pat ; pernele mai aveau încă mirosul lui. Și cearșafurile miroseau încă a dragoste. Își plimbă însetată obrazul pe ele, căutînd o urmă a nopții nerepetabile.

44

Cînd să pună piciorul pe scara vagonului, îl văzu pe Luchi. Era în fața ei, cu haine de oraș, cu cravată ; părea mai răsărit decît ieri. În mînă avea un buchet mic de trandafiri albi ; îi stătea bine cu ei, îi stătea bine totul. Se bucură că-l întîlnea, atît de luminos, cînd dimineața el era atît de întunecată. Se bucură că-i adusese trandafiri.

— Îți mulțumesc ! Ți-ai cheltuit banii tăi de prăjituri pentru mine ! Dar îți mulțumesc ; nici nu știi ce bucurie mi-ai făcut !

— Dacă-mi dați adresa, am să vă scriu.

Dumnezeule, ce adresă ? Şi ce nume ?

— Ai o hîrtie ?

Scrise adresa doamnei Alion — pentru Eva. Era singurul ei nume legitim...

Trenul traversa înapoi a noua cîmpie ; marea se vedea peste clădirile oraşului lăsat în urmă, vînătă, încărcată de duşmănie.

Eva stătea la geam ; număra gările şi aştepta celelalte cîmpii.

După două ceasuri de drum simţi că se sfîrşeşte şi, cu toată sila pe care i-o făcea mîncarea, înţelese că îi era foame ; trebuia măcar să bea un ceai ; de ieri de la prînz nu mai mîncase nimic.

În vagonul-restaurant erau numai bărbaţi, înveliţi în nori de fum, oameni de afaceri, discutînd zgomotos. În fund, Eva zări o masă de două locuri, neocupată. Se aşeză repede, adunîndu-şi picioarele goale sub pardesiu, ceru un ceai şi nu mai ridică ochii de pe faţa de masă. Auzea glasurile vecinilor şi simţea fumul. I se aduse ceaiul, al cărui abur aromat îndepărtă pentru un timp mirosul de tutun. De ce oare acum ţigările îi făceau rău ? Cît stătuse în odăiţa de la schit ar fi putut să se înece în fum, dar nu se plînsese în nici o zi.

În faţa ei apăru o haină bărbătească. Nu ridică privirea ; rămase cu ochii în ceaşcă, mestecînd mecanic zahărul de pe fund. Era cu gulerul pardesiului ridicat, chircită în stofă, strînsă pe scaun lîngă perete, să ocupe cît mai puţin loc, să fie văzută cît mai puţin.

— Eva, îmi dai voie să stau la masa ta ?

Înlemni ; ar fi vrut să se ridice şi să fugă, cu capul ascuns sub braţ, dar era prea tîrziu.

— Stai, Oswald ! (Nu-şi auzi glasul.) Ţi-ai terminat vacanţa ?

El se aşeză. Ce-şi puteau spune ?

— Eşti singură ?

Nu era întrebarea cea mai bună ; ea nu răspunse, dar îi înfruntă privirea.

— Bea-ţi ceaiul, Eva, să nu se răcească. Îmi dai voie să iau şi eu ceva ?

— Bineînţeles, Oswald. Nu-i masa mea. Te-ai bronzat.

Trenul trecea printr-o gară ; oare a cîta cîmpie era ?

Domnul von Seele îşi plimba privirea pe chipul ei răvăşit. Ea simţi şi se strînse mai mult în colţul ei. Era îngrozită de ceea ce avea să urmeze, la coborîre, cu sandalele de vară, fără ciorapi...

— Nu te-am văzut niciodată pieptănată aşa.

Ba da, o văzuse în dimineaţa cînd se întîlniseră călare. Era inutil să-i amintească ; poate vroise să uite. El urmă :

— E o pieptănătură interesantă...

Ar mai fi trebuit să-i răspundă : „Găseşti ?“ — şi atunci convorbirea ar fi decurs întocmai ca într-un salon. De ce oare nu avea curajul unui gest hotărît ? Să-i spună : „Uite, Oswald, aici, în inimă, sînt toate rănile pe care le bănuieşti, dar le port cu trufie !...“ Stătea ghemuită lîngă perete, cu capul ascuns în guler.

— Eva, aş vrea să fac ceva pentru tine.

Ea clătină capul cu îndărătnicie. Domnul von Seele îi apucă mîinile.

— Credeam că sîntem prieteni !

— Atunci am să-ţi spun. Ştii ce-aş avea nevoie acum ? E foarte puţin : să ascult ceva dintr-o simfonie de Beethoven, a şaptea cred ; e ceva puternic şi trist, tu ştii ce

vreau să spun ; are un eroism îngrozitor de amar, și totuși atît de senin !

— „Uitarea, surîzînd durerii !“ Vino să asculți !

Îl privi în ochi ; de ce s-ar fi rușinat ? — era ca un medic în fața căruia poți să te arăți goală. Simți că-și recîștigă stăpînirea de sine.

— Îți mulțumesc, dar știi bine că nu aș putea veni.

Într-adevăr, nu se putea. Îi era milă de ea și-o admira în același timp. Pornise singură în lume, să adune mărturii pentru o epopee care nu merita să fie scrisă — își dăduse și ea seama, probabil, dar își urma drumul, ca să nu-și lepede credința. Din coapsa ei n-avea să se nască niciodată un Petru, chiar dacă Isusul căruia se supunea o lăsa în părăsire.

— Ce s-a întîmplat, Eva ?

— Nimic. A vrut să plece ; nu eram în drept să-l împiedic. Tu îl cunoști, ți-am povestit. Vezi, Oswald, trebuie să-l înțeleg. El crede că mi-a dat foarte mult ; poate că așa și e. Să nu te simți umilit ; tu îmi dădeai tot ce-mi trebuia, pentru întreg viitorul meu, și dacă te gîndești îți mai rămînea și ție destul ; dădeai din prisosul inimii tale. El mi-a dat tot ce a avut, dintr-o dată, și cînd inima i s-a golit, a plecat. E un risipitor.

— Îl idealizezi ! E ușor să risipești ceea ce nu ai ! Ce vrei să faci acum ?

— De dimineață nu știam. Între timp, m-am gîndit. Nu e greu, fiindcă nu am de ales. E vorba ce fac deocamdată, nu ? Rămîn în București, orașul e mare, mă pierd mai repede. Am să merg acolo unde am stat odată, cînd eram tot atît de răvășită ca azi ; trăiam, fiindcă nu mă silea nimic din afară să mor. Acolo, a venit un oarecare

Oswald, și m-a luat să mă împace cu viața ; și, zău, m-am împăcat așa de bine, că nu mi-a trebuit mult să uit cît rău îmi făcuse, cît fusese de nedreaptă. Poate va mai veni și acum un Oswald... Nu, nu se mai poate ! Știi ce aștept ? Ziua de mîine ; jur ! Nimic altceva. Mîine am să-mi cumpăr o pereche de ciorapi ; nu, am să-mi cumpăr șase perechi. Cînd ai venit aici, mi-era rușine să vezi că sînt în picioarele goale.

Chipul domnului von Seele era foarte rece. „Poate l-am jignit, gîndi Eva. Vorbesc prea mult ; parcă sînt beată. Mă crede cinică. Și ce-aș mai plînge acum, Doamne ! A făcut riduri la ochi, a mai îmbătrînit, sau poate din cauza soarelui ?“

— Ți-a plăcut marea, Oswald ?

El nu răspunse ; o privea, cu buzele strînse. Eva urmă :

— La anul am să caut o plajă mondenă ; vreau să-mi fac o pijama nostimă — mi-a venit în minte un model. Să ți-l spun ? E neobișnuit : pantaloni albaștri, strînși sub genunchi, ca de golf, dar fără falduri — o bluză albă, încheiată cu șiret în față, cu volane pe umeri, ca niște epoleți... (Costumul i se părea ridicol, dar trebuia să născocească mai departe.) Un cordon lat, roșu..

— Eva, taci !

Ea îl privi, trezită. Pe chipul lui, o clipă mai înainte rece, trecu o undă de milă.

Se apropiau de București ; călătorii începeau să se agite. Domnul von Seele vorbi, consternat și penibil :

— Eu am intentat acțiune de divorț ; n-are de ce să te surprindă ; era natural. Dar dacă tu crezi că ți-ar fi de vreun folos să amîn, sînt gata să te ascult.

— Nu mi-ar fi de nici un folos !

— Gîndește-te ! N-aș vrea să fii ca un cîine aruncat în drum. Știu că la ai tăi nu poți să te întorci. Dacă ai nevoie de azilul meu...

— Oswald, ai spus cuvîntul potrivit. Prefer să nu revenim asupra lui ; nu-mi trebuie nici un azil. Te rog să-mi trimiți actele ; nu am nici o hîrtie la mine. Cred că mai știi adresa unde stăteam atunci.

— Nu vrei să-ți mai trimit și altceva ? Poate greșești ; viața nu merită atîta romantism. Odată s-ar putea să-ți fie frig și să regreți hainele călduroase care stau degeaba. E un cavalerism din alte vremi.

— Dar tu ții la el !

Trenul se opri ; o apăsa ceva rece în inimă, ca în diminețile de toamnă cînd venea la școală.

— Dacă nu răzbești, cheamă-mă, Eva ! Contează că am să vin, oricînd o să ai nevoie de mine.

— Îți mulțumesc. Ar fi mai bine pentru amîndoi să izbutesc singură.

Își luă valiza și, cu gulerul pardesiului ridicat, se pierdu în mulțimea de pe peron. Se simțea în sfîrșit ușurată. Cît timp mergea, gîndurile nu o chinuiau prea mult ; le lăsa să cadă pe trotuar, ca pe niște gunoaie. „Trebuie să mă agit încontinuu ! gîndi. Să nu-mi îngădui nici o clipă de repaus."

Făcu drumul pe jos, după linia tramvaiului ; nu cunoștea bine străzile și îi era silă să întrebe. În ascensor, înghesuită în spațiul îngust, simți care era în realitate starea ei sufletească ; nu se înșelase — trebuia să umble, să-și dea de lucru... Sună la ușă. Se gîndea : „Numai de nu mi-ar vorbi, de nu m-ar întreba !"

N-o întrebă nimeni nimic — și camera era liberă. Recunoștea totul, așa cum îl lăsase. Pereții aveau vechea

zugrăveală, gălbuie; numai plafonul fusese văruit. Un divan-studio, cu lemnul negru și tapițeria de catifea castanie — se mai rosese puțin — un fotoliu la fel ca divanul, un dulap negru, o măsuță la mijloc, și în colț caloriferul, cu zidul deasupra afumat. De ce afumă caloriferele?...

Își aducea aminte de cealaltă venire a ei aici. De ce trebuise să se repete? Ce însemna această întoarcere? Se așeză în fotoliu; n-avea de ce, dar putea fi un început.

45

Peste cîteva zile primi actele, un buletin de identitate, pe numele Eva von Seele, și un extract de naștere, care îi reda numele vechi. În plic, erau cîteva rînduri: „Eva, nu ezita dacă ai nevoie de mine. Atît cît e demn, rămîn al tău; lucrurile tale te așteaptă, în orice caz, indiferent ce s-ar întîmpla. Aș fi liniștit să mi le ceri..."

Trebuia să-și pună puțină ordine în viață. Avea de gînd să trăiască, nu știa de ce, poate existau în ea forțe ignorate. Întîi se ocupă de îmbrăcăminte; la venirea în București își cumpărase șase perechi de ciorapi de mătase naturală, cei mai ieftini. După ce ridică banii de la bancă, își mai cumpără șase perechi, cei mai scumpi. În ziua următoare își cumpără încă șase. Pe urmă își cumpără o pereche de pantofi solizi, ca niște bocanci și, astfel echipată, cu gulerul pardesiului ridicat, începu să colinde străzile, fără nici un scop. Peste cîteva zile își mai cumpără o pereche de ochelari de soare, cu sticlele negre, cei mai mari pe care îi găsise; nu-i mai lua de la ochi pînă

seara. Aşa putea să privească oamenii fără ca ei s-o vadă ; pătrundea puţin în intimitatea lor, iar intimitatea ei rămînea neviolată. La prînz, mînca într-o cantină studenţească, descoperită întîmplător, pe lîngă Teatrul Naţional, undeva la un etaj. Se mînca des conopidă gătită cu sos lung, şi de-atunci mîncarea aceasta rămase asociată în mintea ei cu ideea de penitenţă.

Masa de seară însemna o cafea cu lapte cu un corn, la una din micile lăptării „Ehrmann." Un corn cu unt, lapte cu frişcă ; erau o desfătare. Apoi lua o pastilă de somnalin, cu ajutorul căreia dormea pînă în zori.

După o săptămînă, începură ploile ; atunci îşi cumpără o haină impermeabilă, îşi legă părul cu un fular, şi continuă hoinăreala. Nu era o soluţie pentru toată viaţa, dar deocamdată mergea înainte.

Doamnei Alion îi trimisese doar o carte poştală, anunţînd-o că divorţează. Îi răspunse Getta : „Mama nu poate să-ţi scrie, că şi-a spart ochelarii şi aici nu găseşte alţii. Ar fi bine dacă i-ai căuta tu unii, la Bucureşti e mai uşor, a avut de un punct, ar fi bine să iei mai tari, de un punct şi jumătate, sau de două, întreabă şi tu la ceasornicar, cum crede el. Noi o ducem destul de bine ; mama a fost necăjită din cauza ta ; ea nu poate să înţeleagă, dar eu da. Unde nu este dragoste, nu este nici fericire. Sînt acum în vorbă cu cineva, foarte serios, care a venit şi la noi, dar încă nu s-a pronunţat, e comandant la legiunea de jandarmi, în uniformă îi stă bine, însă mi-e tare nu ştiu cum cînd mă gîndesc la hainele civile, că vrea să-şi dea demisia şi să se apuce de afaceri. Are un frate cu capital şi cu relaţii, care i-a băgat în cap fel de fel de cifre ; îţi spun drept că mă înfierbîntă şi pe mine cu milioanele de care vorbeşte, dar asta nu e tot şi stau la îndoială. Am

primit un plic pentru tine, să nu te superi că l-am deschis, dar n-am ştiut ce este. Eva, eu cred că tu nu duci viaţa care-ţi trebuie. Mama nu spune nimic, cum e ea, eu însă sînt îngrijorată. Era mai bine altădată, acum ce să faci, ce-a fost nu se mai întoarce. De ce te-ai despărţit de bărbatul tău ? Scrie-mi şi nu uita de ochelari."

Deschisese scrisoarea pe stradă, sub un balcon, ca să nu o ude ploaia ; tocmai pleca de acasă cînd o văzuse jos, în cutie. Pe hîrtia alăturată citi : „Stimată doamnă Eva..."

Era o bucurie neclară şi neaşteptată ; uitase de Luchi ! Se întoarse repede acasă ; vroia să citească scrisoarea la adăpost şi să aducă în odaia ei puţină căldură.

„Stimată doamnă Eva, mă bizui pe îngăduinţa dumneavoastră şi vă scriu mai curînd decît v-aţi aşteptat. M-am gîndit adesea la dumneavoastră întrebîndu-mă ce aş putea face să nu fiţi tristă. Numai oamenii buni sînt trişti, de aceea cred că viaţa este nedreaptă. Gîndul că veţi citi aceste rînduri îmi dă o senzaţie de nedescris. Dacă dumneavoastră aţi vrea să-mi scrieţi, să-mi răspundeţi ce faceţi, aş fi foarte fericit. Spuneţi-mi cum vă petreceţi zilele. Eu am început şcoala, dar nu mi se pare greu. Aici a fost zilele trecute o furtună foarte mare, care a smuls copacii din rădăcini şi tabla de pe acoperişuri ; cîteva vapoare s-au rupt de la chei. Mă duc uneori după-amiaza pînă la far şi atunci îmi aduc aminte de dumneavoastră..."

Simţi un fior prelung, nu cald, nu rece ; nu-l mai făcea atît de rău amintirea acelui timp ; trecuse abia o lună de atunci, dar se obişnuise să creadă că fusese un vis, jumătate frumos, jumătate urît, partea frumoasă compensînd-o pe cealaltă. Nu trebuia să stea locului, trebuia să trăiască metodic, după acest sistem, să nu se gîndească, să nu aştepte nimic, decît scurgerea timpului. Avea să vină

iarna, apoi primăvara. Trebuia să trăiască în crîmpeie de cîte o zi, de cîte o oră, sau chiar mai mici. Trebuia să-şi cumpere un ceas brăţară, mare, bărbătesc, ca să aibă mai multă autoritate. Un ceas bun nu se opreşte niciodată, nici sărbătoarea, nici noaptea, nici cînd suferi, nici cînd eşti fericit. Trebuia să se ia după el, să-l urmeze cu încredere.

Auzi paşi în vestibul ; doamna Liontescu vorbea cu cineva la intrare. Reluă lectura scrisorii, zîmbind puţin silnic : „Acum am o bicicletă nouă, dar păcat că vremea nu mai e bună de plimbare. Tata stă acasă, vaporul a intrat în reparaţie ; abia după Crăciun va fi gata. Vă închipuiţi ce fericită e mama ! Seara, cînd îmi spun rugăciunea, mă gîndesc la dumneavoastră..."

— Doamnă Eva !

Tresări ; glasul de la uşă se ridica parcă din scrisoare.

— Te caută cineva.

Se ridică, surprinsă. Nu înţelegea nimic, n-avea cine s-o caute. Cineva se ştergea pe picioare, în vestibul ; uşa se deschise larg. Eva îşi duse mîna la frunte.

46

Stătea în uşă, cu mîna pe clanţă, aplecat înainte, gata să se repeadă spre ea, cu un zîmbet întreg, nevinovat şi sincer. Ea nu putea să scoată un cuvînt ; se lăsase pe marginea fotoliului şi îl privea îngrozită. În a doua clipă simţi că plînge, plîngea fără zgomot, fără mimică, lacrimile îi curgeau pe obraz şi parcă nu erau ale ei — nici lacrimile, nici obrazul. El făcu un pas înainte, cu vechiul zîmbet,

fără să se mire de nimic, de surpriza și de plînsul ei, fără să se mire mai cu seamă de propria lui întoarcere.

— Ce-i cu tine, nu mă mai recunoști ?

Eva se ridică greu și se trase înapoi ; nu înțelegea, nu putea să se bucure — se simțea încolțită. Se opri cu spinarea în perete ; căuta parcă un adăpost, sau un sprijin.

— Tu, tu ai... venit ? Mă cauți pe... mine ?

El închise ușa, se apropie încet de ea, îi despleti părul cu o singură mișcare, apoi o cuprinse brusc în brațe, lipind-o de haina lui udă de ploaie.

— Te caut, Eva ! Mi-a fost dor de tine îndată ce nu te-am mai văzut pe chei. Am vrut să mă dau jos la Constantinopole, să iau primul vapor înapoi, dar, dar, nu știu, m-am dus mai departe — și mi-a fost mereu dor !

Plîngea, în brațele lui, amestecîndu-și lacrimile cu apa de pe manta. Nu mai știa cum e fericirea, n-o putea înțelege, îi era frică ; se înarmase pentru o suferință lungă, și acum se simțea nedumerită, și parcă vinovată, cu simțămîntul unei îndatoriri neterminate.

Ridică mîinile și îi cuprinse obrajii, le căută liniile, să-l recunoască, încă înspăimîntată, tot crezînd că visează.

— Ești tu, într-adevăr ? Cum m-ai găsit ?

— Întîi te-am căutat... (Se crispă, nu putea spune ; era subînțeles.) Eva, ce bine ai făcut că nu te-ai întors acolo !

— Dar cum aș fi putut să mă întorc ? Tu nu înțelegi, nu simți nimic ?

— Simt că nu pot fără tine. Haide, strînge-ți bagajele!

Ea se așeză în fotoliu.

— Ce faci ?

— Mă dezmeticesc.

— Arată-mi unde îți sînt lucrurile. Ți le strîng eu.

Nu aşteptă răspunsul ; merse la dulap şi se apucă să arunce totul în geamantan, claie peste grămadă.

— Aveai intenţia să deschizi un magazin de ciorapi ?

Eva rîse.

— Mă răzbunam şi eu cum puteam pe viaţă.

— Dar ce ţi-a făcut ţie viaţa ?

— Mie ? Nimic !

Sări în picioare şi se aruncă de gîtul lui.

— Lasă-mă să te iubesc puţin. Te rog, lasă-mă acum, poate mă calcă tramvaiul.

El se desprinse, închise geamantanul şi o apucă de mînă.

— Haidem !

În uşă, Eva se opri şi se uită înapoi.

— Bine că mi-am adus aminte să te întreb : de ce se afumă peretele deasupra caloriferului ?

— Acum te-ai găsit să mă întrebi ? Ne-apucă noaptea pe drum !

Se făcu palidă ; o clipă inima îi stătu în loc. Nu mai sperase în noaptea care venea. Începu deodată să plîngă, prăbuşită pe pieptul lui.

În oglinda din ascensor îşi văzu obrazul aprins. Se simţi slabă şi dezarmată. „Sînt sclava îmbrăţişării lui ! N-aş putea niciodată să mă stăpînesc... Dar de ce m-aş stăpîni ?“

Jos, în ploaie, îşi găsi un echilibru mai stabil ; strada era domeniul ei.

— Vino cu mine, te rog !

Îl trase într-un debit de tutun, ceru plicuri, hîrtie de scris.

— Cumpără-ţi ţigări şi aşteaptă-mă numai puţin !

Se duse la pupitrul de lîngă ușă și începu să scrie, repede : „Bunul meu Oswald, ești primul om căruia simt nevoia să-i împărtășesc bucuria mea. *A venit !* E bun și foarte, foarte îndrăgostit. Simt că de acum înainte totul va merge altfel. Știu că ești alături de mine, de aceea sînt sigură că ai să împărtășești bucuria mea !...“ Era oare sigură ? Nu, de loc ! Îl asocia la exaltarea ei din egoismul inconștient al oamenilor fericiți. Poate în același timp îi plătea, cu o răutate disimulată, compătimirea pe care i-o arătase în tren. Se simțea biruitoare, și oamenilor altădată învinși biruința le alterează uneori ce au avut bun. Scrise mai departe, și acum își simțea răutatea, dar i se părea legitimă și nevinovată : „Te rog, urgentează formalitățile divorțului ; e mai bine pentru amîndoi, cum ai spus și tu. Și nu fi invidios pe fericirea mea, bunul meu Oswald.“

Reciti, șterse un cuvînt la început — nu vroia să exagereze ; rămase „e bun și foarte îndrăgostit.“ Un singur „foarte“ era mai decent. Șterse alt cuvînt, la sfîrșit — în loc de „bunul meu Oswald“, scrise : „scumpul meu Oswald.“

Îi trimise și lui Luchi cîteva cuvinte, convenționale și anodine, numai fiindcă își propusese dinainte să-l răspundă la scrisoarea aceea care acum un ceas fusese o bucurie.

— Spune-i să meargă cu șaizeci pe oră. Adică nu, să meargă la pas ! Ar fi nedrept să ni se întîmple un accident tocmai acum !

Erau într-un taximetru, în drum spre Cotroceni. Cînd intră pe bulevardul larg al Facultății de medicină, se aprindeau luminile ; pavajul spălat de ploaie oglindea ramurile desfrunzite ale castanilor. Nu se vedea nimeni ; Eva

era puţin înfricoşată ; lumea i se părea pustie şi nu ştia cît vor supravieţui ei doi.

Se repezi înaintea lui, pe scări ; trebuia să ajungă repede la un adăpost, să pună stăpînire pe el şi să nu-l mai părăsească. Rămase la uşă — n-avea cheie. Se trezea în ea ceva necunoscut, o trepidaţie pe care nu şi-o putea stăpîni. Părea scăpată din frîie, îi venea să dea cu picioarele şi să necheze. Pînă ce deodată înţelese şi înlemni : era prima dată cînd se găsea egala lui ! Revelaţia îi stîrni spaimă ; nu se simţea în stare, era prea mică.

El deschise, trecu înainte şi aprinse luminile, în toate încăperile, pe rînd, lăsînd uşile vraişte.

Ea rămase cîteva clipe în prag, cu amintirile. Totul era vorbitor : pereţii, parchetul, covoarele, uşile, clanţele — fiecare avea cîte ceva de spus, şi vorbeau în acelaşi timp, într-o cascadă de glasuri care făceau să-i vîjîie urechile. Apoi se năpusti înăuntru, febrilă, rătăcită şi multiplicată prin simţămîntul straniu că înregistrează simultan tot ce lăsase aici, dispersat în toată casa. Nu-şi dădea seama ce face — începu un dans, al întoarcerii ; se întinse cu braţele pe pereţi, îşi lipi obrazul de uşi, mîngîie tablourile, se trînti pe jos, cu pardesiul pe ea şi se rostogoli pe covoare, dintr-o cameră pînă în cealaltă, deschise dulapurile şi intră în ele, printre haine, deschise robinetele la baie, ciocăni butelia de aragaz la bucătărie, zăngăni vasele, înşirate pe stative, se întoarse dincolo şi iar luă totul la rînd, pînă ce aproape îşi pierdu răsuflarea şi rămase întinsă pe covor, plină de praf, năduşită, cu obrajii arzînd şi cu părul răvăşit.

O privea dintr-un colţ, îngăduitor. Cînd o văzu liniştită, răsuflă adînc.

— Acum să începem metodic. Eu intru în baie, să mă bărbieresc. După ce te liniștești, desfă-ți geamantanul. Pe urmă du-te la bucătărie și alege ce-ți place să mănînci ; vezi că sînt mai multe pachete. Eu, unul, nu vreau decît compot de ananas.

— Vai de mine ! Ai compot de ananas ?

— Da ; și deasupra vreau să punem vișine din vișinată ; ai mîncat vreodată asemenea combinație ?

— Nu. Îmi vine amețeală.

— Stăpînește-te ! Peste vișine, se mai pune frișcă.

— Asta-i prea mult.

— Nu, fiindcă nici n-am luat frișcă ; mi-am adus aminte pe urmă.

— Atunci de ce mă amăgești ?

— Am spus : „peste vișine *se mai pune*" ; n-am spus „vom pune."

„De acum înainte trebuie să fiu mai atentă la vorbele lui, gîndi Eva. Poate necazurile mele s-au tras din neînțelegeri de stil."

Îl auzi dincolo, umblînd la instrumentele de ras. Se repezi la geamantan.

— Stai !

El apăru în ușa băii.

— Ce s-a întîmplat ?

Eva răscolea în geamantan.

— Nu mă ține așa, cu săpunul pe obraz !

Se ridică, satisfăcută ; dintr-o hîrtiuță, dezveli lama de ras pe care o luase de la hotel.

— Bărbierește-te cu asta ! E încă bună.

— Nu-i o lamă de-a mea ? Unde ai găsit-o ?

— Ce importanță are ? Undeva unde ai uitat-o. Nu vreau să-ți spun, fiindcă e un loc cu amintiri triste. Dar lama nu are nici o vină ; nu sînt supărată pe ea.

— Și de ce mi-o dai acum ?

— O, nu mai întreba atît, că nu-ți fac farmece ! Nu te teme ! Vreau să te învăț econom !

Mai tîrziu, cînd se regăsi lîngă el, așa cum îl așteptase și cum se așteptase, îi șopti amețită :

— Ce obraz dulce ai ! A fost bună lama mea ?

— Eva, ești ciudată !

— Nu, dar vreau să-ți spun că nu trebuie să faci economie la orice. De mine să nu faci economie. Risipește-mă ; sînt făcută ca să mă risipești tu.

47

Nu multe zile după aceea, într-o dimineață, el o întrebă :

— Tu mai ai ceva bani la bancă ?

— Bineînțeles. Am luat foarte puțini.

Părea stînjenit :

— Te-ai supăra dacă... Trec printr-o încurcătură, o să se rezolve, dar pînă atunci...

— De ce vorbești așa ? Niciodată n-am socotit că sînt banii mei. M-am atins de ei numai cînd n-am avut încotro. Ți-i păstram. Vrei să ți-i ridic ?

— Nu pe toți. Deocamdată o să trebuiască să cheltuim din ei.

Nu se interesase niciodată de veniturile lui. Nu ştia dacă mai avusese altceva în afară de pădure şi gater. Îl apucă de braţ :

— Îmi pare rău că eşti strîmtorat, dar mă bucur să-ţi fiu de folos. O să facem economie. Cît am fost singură, m-am învăţat să trăiesc cu foarte puţin. Am să te învăţ şi pe tine. De acum înainte mă apuc să gătesc. Să vezi ce mîncare bună am să-ţi fac !

Îşi cumpără un şorţ de bucătărie, o carte de bucate, descoperi furnizorii cartierului şi se apucă de gospodărie. Nu se pricepea la nimic, dar încetul cu încetul începea să se descurce. În bucătărie îşi ţinea părul strîns sub boneta de baie, apoi stătea o jumătate de oră afară, pe terasă, oricum ar fi fost vremea, răsfirîndu-şi-l în vînt, ca să-l aerisească. Adăugînd alte cîteva precauţiuni, mănuşi de cauciuc printre ele, izbuti să se protejeze, să-şi păstreze nealterate atributele feminine care îi justificau existenţa.

Acel timp fu pentru ea o întîlnire cu viaţa, în linişte şi bucurie constantă. Dimineaţa nu se scula prea devreme, nu se îndura să iasă din aşternutul cald, unde şi lui îi plăcea să trîndăvească. Punea de cu seară ceainicul electric pe noptieră, cu totul pregătit ; trebuia doar să întindă mîna la priză, şi rămînea la căldură, pînă auzea apa fierbînd. Atunci se ridica repede, îşi punea o rochie de stradă, fiindcă lui nu-i plăceau capoatele, nici celelalte sisteme vestimentare de apartament, prăjea în cîteva minute pîinea, şi nu-i mai rămînea decît să-l zgîlţîie, ca să-l silească să mănînce, pe jumătate adormit. Pe urmă, în timp ce el se ducea la baie, ea îşi îmbrăca pardesiul, se îmbrobodea, cobora scările şi îşi vizita în galop furnizorii.

Cîteodată, cînd se întorcea, îl mai găsea acasă ; atunci el nici nu se mai grăbea să plece și de multe ori își lăsa treburile baltă, la fel cum lăsa și Eva treburile ei casnice. În perioada aceea, el punea la cale o afacere cu niște oameni necunoscuți, o întreprindere forestieră prin nordul Moldovei. La prînz îi raporta Evei rezultatele discuțiilor și se înflăcăra :

— Ai să vezi ! O să tăiem iarăși păduri, o să facem funiculare și gatere, fabrici de mobile. O să mergem iarăși în munți !

După-amiezile stăteau împreună ; ei îi plăcea ora amurgului, cînd ferestrele deveneau pe rînd, roșii, violete, apoi cenușii. În casă era cald, el era mare, liniștit și bun. Rar, cînd o lăsa singură, se ducea la cîte un cinematograf ; totdeauna făcea drumul pe jos, reluînd, în altă stare sufletească, vechea ei legătură cu asfaltul.

Pe la sfîrșitul lui noiembrie primi o scrisoare de la doamna Alion : „Îți mulțumesc pentru ochelari ; sînt cam tari, dar cum ochii mei slăbesc repede, curînd au să-mi fie buni. Vezi, Eva, dacă te-ai despărțit de bărbatul tău, cel puțin ai grijă să n-ajungi rău, că destul necaz avem acum cu Getta. Trebuie să-ți spun că acela de care ți-a pomenit ea, căpitanul de jandarmi, vrea s-o ia, am aranjat tot, de zestre se poate obține scutire, ca fiică de ofițer activ, însă altceva e prost, că i-a cerut la comandament o sumă de acte de ale ei, și fotografii și a trebuit Dovadă de bună purtare, că așa e regula la ofițeri. Am scos Dovada, și au iscălit-o doi vecini, am legalizat-o la circumscripție și am dat toate actele pe care ni le-a cerut, dar nu știu cine o fi făcut un denunț și a trimis ceva din ziarul de atunci, că de la comandament a respins cererea lui, și ne-a lăsat încurcați. Lui nu-i pasă de gura lumii, e

un suflet bun şi o iubeşte pe Gettuţa, dar fără aprobare nu se poate. Aşa că, tot avea în gînd mai de mult, şi-a înaintat demisia, că fratele lui îl ajută să-şi deschidă depozit de vinuri, en gros, la Focşani, că se cîştigă foarte mult. Gettuţa însă plînge şi spune că aşa nu vrea să-l ia. Vezi şi tu în ce încurcătură sîntem : cum vrea ea nu poate el şi cum poate el nu vrea ea. Aşteptăm să vedem ce-o da bunul Dumnezeu. Poate ar fi bine să-i scrii tu o scrisoare Gettuţei, să-i spui că tu n-ai luat ofiţer şi n-a fost rău, că dacă l-ai lăsat nu l-ai lăsat fiindcă era civil. Tu ce faci cu noul tău bărbat ? Vă cununaţi ori nu ? Sau poate nu s-a terminat divorţul ? Ascultă-mă şi pe mine, nu m-am amestecat niciodată în viaţa ta, şi am făcut rău, poate să fac bine acum, de aceea îţi spun să iei seama pe unde calci, că uite cu Gettuţa cîte necazuri avem. Ai primit aici două scrisori, nu ştiu de ce ţi-ai dat adresa la noi. Gettuţa le-a deschis, altminteri nu le citeam, şi n-am înţeles mare lucru, dar atît îţi spun, nu umbla cu scrisori de astea cînd ai un bărbat şi mai ales dacă vrei să-l ţii. Cine îţi tot scrie ţie de la Constanţa ? Spune-i să nu-ţi mai trimită la noi, că nu vreau să-ţi fac rău cu mîna mea. Gettuţa te sărută, n-a putut să-ţi scrie că are ochii umflaţi de cît a plîns ieri, cînd a aflat de la comandament. Dar bun e Dumnezeu şi-om mai vedea."

Erau două scrisori, cu aceleaşi rînduri stîngace, timide şi cuviincioase : „Stimată doamnă Eva..." Nici nu le citi, cu toate că stăruinţa băiatului pe care abia îl mai ţinea minte o emoţiona măcar puţin. Îi răspunse distrată, şi mînţind : „N-am fost acasă, de aceea nu ţi-am scris pînă acum. Amîndouă scrisorile tale m-au bucurat. Mai scrie-mi cînd vrei, dar nu prea des."

De atunci nu mai primi nimic de la Luchi şi nu-şi mai aminti de el.

În afară de portar şi de puţinii furnizori cu care avea de a face în mod obişnuit, nu întîlnea pe nimeni ; ei nu se duceau nicăieri, sau prea rar, şi atunci nu dădeau peste oameni cunoscuţi ; parcă muriseră sau emigraseră toţi. Cum se apropia iarna, Eva trebui să-şi facă o haină mai călduroasă, dar se luptă cîteva zile cu prudenţa ei pînă să se hotărască ; i se părea o cheltuială abuzivă. Ştia că dincolo o aşteptau dulapuri întregi cu lucruri de îmbrăcăminte ; numai un cuvînt să fi spus şi domnul von Seele i le-ar fi trimis. Însă acel cuvînt ea nu l-ar fi spus niciodată, chiar dacă ar fi rămas în zdrenţe.

Banii de la bancă se iroseau ; lui îi trebuiau sume din ce în ce mai mari, şi ea era din ce în ce mai îngrijorată. La prima ninsoare el veni cu o hotărîre nebunească :

— Eva, după-masă îţi cumpăr echipament de schi. Vreau să mergem la Sinaia şi să stăm pînă după Anul nou.

Ea se îngrozi.

— Dar n-avem bani !

— Nu-ţi fie teamă ! Ştiu eu ce fac.

Vacanţa la Sinaia fu urîtă, începînd cu drumul într-un tren foarte aglomerat. El vroise să telefoneze să reţină camere la Palace. (Alt Palace !... se gîndea Eva. La Constanţa fusese tot Palace, şi dacă ar fi mers în altă parte ar fi fost încă un Palace — lumea are nevoie de amăgiri ; una din ele este vorba somptuoasă !) Se împotrivi, temîndu-se de preţurile unui hotel de lux. Trebuiră să caute o cameră în oraş şi nu găsiră decît una foarte modestă, într-o casă care se numea vilă, dar avea sobe de fier şi spălător cu ibric. El părea mai răbdător, ea însă tremura

tot timpul de frig ; soba se încălzea repede și tot atît de repede se răcea ; cum se nimerise un timp geros, în multe nopți dormi cu aproape întregul echipament de schi. Apoi, camera avea o ușă spre o altă încăpere, de unde se auzea pînă și respirația vecinilor. Erau nevoiți să vorbească în șoaptă și să-și supravegheze gesturile, ceea ce transforma vacanța într-o pedeapsă.

Pe deasupra, Eva avu nenorocul să-și răsucească o gleznă în chiar prima zi. Erau într-un decor urît și sărac, o pîrtie înghesuită între brazi, plină de amatori stîngaci. Își dădu seama de la început că nu avea nici o îndemînare sau poate nu era creată ambianța care să-i dea puțin elan. Nu izbutea să pornească, picioarele i-o luau înainte, corpul îi rămînea în urmă și cădea pe spate în poziții caraghioase ; se simțea umilită și se descuraja mai mult. Nici el nu era un schior bun, însă alunecarea pe zăpadă îl îmbăta, astfel că ei nu-i mai purta nici o grijă, ci o lăsa aproape în părăsire ; doar din cînd în cînd venea pe lîngă ea, aprins la față, gîfîind, fericit, ca s-o întrebe, cu ochii în altă parte :

— Merge, Eva, merge ? Dă-i drumul înainte, curaj !

Seara, acasă, văzu că i se umflase glezna și începea s-o doară. De atunci nu mai puse schiurile în picioare, dar ca să-i fie pe plac îl însoți în fiecare zi, șchiopătînd grațios și apoi tremurînd de frig pe marginea pîrtiei, în frumosul ei echipament devenit inutil și ridicol. Se simțea nevolnică, se asemuia cu atîtea alte femei care nu puseseră niciodată schiurile în picioare, dar se arătau în parc și la cazinou în costume prestigioase. Odată urcară pînă la o cabană mică, la 1 400 de metri, unde se construia un hotel mare, sau un sanatoriu ; din acel loc, valea se vedea pînă departe, amîntindu-i peisajul de dincolo, de atîta

vreme părăsit. La înapoiere, el își dădu drumul cu schiurile, lăsînd-o să vină singură un drum lung.

După o săptămînă se simțea murdară și copleșită de nervi ; el însă era în largul lui și vroia să mai rămînă. Dimineața se scula voios, aprindea focul, se bărbierea lîngă sobă, cînta marșul militar, apoi își aducea schiurile la căldură și se apuca să le ungă pe tălpi cu diferite feluri de ceară, după indicațiile unei cărțulii. Îndeletnicirea aceasta îl pasiona și o etala orgolios, căci mulți sportivi vechi o ignorau.

Într-o seară, ținu să meargă la cazinou, cu toate împotrivirile ei. Dar pentru Eva escapada nedorită fu un noroc ; el se apucă să joace, ba încă la două rulete deodată ; plasă fise cu nemiluita pe o masă și pe alta, alergînd de colo pînă colo, ca un ogar, cu limba scoasă de un cot, și într-o jumătate de oră pierdu toți banii. Astfel, a doua zi trebuiră să se urce în tren, cu bilete de clasa a treia și cu cîte un covrig în buzunar. Era în ajunul Anului nou ; cînd sosiră, banca se închisese ; petrecură revelionul cu conserve, la care se adăugă halva și o sticlă de șampanie, luate pe datorie de la băcan. Dar după aceea, noaptea rămase a lor, fără vecini și cu un calorifer cald în locul sobei de fier. Mai mult Eva nu-și dorea pentru Anul nou, nici pentru toți anii viitori.

48

Noaptea începuse bine, nu la fel începu anul. Abia trecuseră cîteva zile din ianuarie, cînd, el trebui să plece în Moldova, cu acei oameni necunoscuți, care-i erau aso-

ciaţi sau Dumnezeu ştie ce, să vadă nişte locuri, nişte păduri. Lipsi o săptămînă, pe care Eva o petrecu speriată, fiindcă nu ştia niciodată ce înseamnă plecările lui. Dar el se întoarse, şi ea plînse prosteşte, de gîtul lui, în vestibul. Pe urmă văzu că era nebărbierit şi cu hainele mototolite ; călătorise prost, prin nişte locuri fără tren, umblase cu sania şi chiar pe jos, dormise îmbrăcat, prin case de oameni săraci. Era însă bucuros ; treburile mergeau bine, în curînd avea să dispună de bani. Cîntă mai vesel ca oricînd marşul militar în timp ce se ştergea pe obraz, şi parcă de data asta nu mai cînta fals de loc.

Puţin timp după aceea, într-o zi la prînz, veni acasă cu un taximetru, încărcat de cumpărături. O jumătate de oră îi trebui portarului să care pachetele sus. Era un întreg bazar : un aspirator nou de praf, o maşină de călcat, un aparat electric pentru prăjit pîinea şi alte cîteva aparate electrice. Urmau parfumuri, ape de colonia, piepteni, paste de dinţi, săpunuri, perii, o trusă de îngrijit unghiile. În alt pachet, stofe de pardesiuri, de haine, de rochii, de taioare ; în altul, albituri... Şi desfăcutul cumpărăturilor nu se mai termina. Se cunoştea că luase magazinele la rînd, cu o poftă nebunească de a colecţiona obiecte de orice fel, folositoare sau nu. Eva privea depozitul, uluită de nebunia lui, iar el rîdea, bucuros ; deşi obosit de atîta alergătură, avea aerul să spună : „Ei bine, vezi ce sînt eu în stare ?“

— Trebuie să fac ceva, să te pun sub interdicţie !

— Nu-mi strica buna dispoziţie ! Cînd cumpăr ceva, procedez în felul meu şi vreau ca toată lumea să se bucure.

— Bine, dar cîţi bani sînt aici ?

— Nu ştiu ; nici nu interesează. Dacă eşti îngrijorată, te anunţ că înainte de a cumpăra un ac — sînt şi ace, nu

ştiu pe unde, ai să le găseşti — îmi plătesc datoriile pînă la un leu. Fondul tău la bancă e pus la loc!

— Spune-mi, ai moştenit? Ai cîştigat la loterie?

Sub curiozitate îşi ascundea neliniştea; prin bani independenţa lui devenea alarmantă. El rîse măgulit; poate oamenii care cîştigă în afaceri au, mai mult decît bucuria izbînzii, mîndria de a fi admiraţi.

— În afară de loterie şi moştenire, nu mai ştii nici o cale să ai bani?

— Nu ştiu: nu-i vina mea dacă sînt incultă. Tu nu m-ai lăsat să termin şcoala.

— Nu te-ai gîndit, de pildă, la iscusinţă?

Ea îl luă în braţe, rîzînd:

— Ştiu o singură iscusinţă a ta: bărbieritul. De fapt mai ştiu una, dar mi-e ruşine să spun.

Păru supărat.

— Dar ce crezi tu despre mine? Că sînt un trîndav?

— Numai asta nu! Trîndav?! Tu stai mereu sub presiune, ca locomotivele în gară; ai nevoie doar de un semn ca să porneşti, şi de-abia aştepţi semnul. Ba cred c-ai fi în stare să pleci fără nici un semn. (Se întristă deodată.) Ai grijă să nu te ciocneşti!

49

Peste o săptămînă, el plecă, întocmai ca o locomotivă care stătea de mult sub presiune. Plecă întîi la Budapesta, să caute maşini pentru fabrica proiectată. De acolo scrise că trebuie să se ducă mai departe, la Viena, fiindcă nu

găsise condiţiuni convenabile. Se duse însă şi mai departe, din oraş în oraş, pînă la Dresda, de unde Eva primi o ultimă scrisoare : „Am rupt legăturile cu oamenii aceia, care credeau că am să merg cuminte la păscut, pe izlazul lor şi am să stau împiedicat. Şi ei vroiau să mă transforme în copac. Îi urăsc ! De aici plec la Namur, să fac rost de bani, sper că mama are să-mi dea, ca să le restitui partea investită de ei şi să mă eliberez, libertatea relativă la care poate năzui un om de pe pămînt, atîta vreme cît n-are cum ajunge pe un alt astru. Dacă vei fi tristă şi te vei socoti nefericită, ţine seama că pînă azi nu s-au născocit instrumente de măsurat nefericirea. Oamenii pot să se iubească, dar n-au cum să se înţeleagă. Nu fuge nimeni de bine, dacă nu-i un rău în el, adică o năzuinţă spre alt bine. Ai fost binele meu — nu fug de tine. Fiindcă n-ai să mă înţelegi, accept să mă ierţi ; e compromisul creştin datorită căruia ne tîrîm zilele.“

Deşi în termenii ei de parabolă scrisoarea era foarte clară, Eva nu putea, sau nu vroia să creadă că el n-avea de gînd să se întoarcă ; ar fi fost cea mai crudă şi mai inexplicabilă dintre plecările lui, dacă nu o socotea un semn de demenţă. Mai degrabă putea fi o neînţelegere. Ar fi vrut să stea de vorbă cu unul din oamenii aceia, dar nu-i cunoştea, nu ştia nici unde stau, nici cum îi cheamă. Trimise o telegramă urgentă la Dresda, post-restant, cu speranţa că el poate mai aşteaptă şi altă corespondenţă şi se va duce să întrebe la poştă : „Te rog răspunde cînd te întorci, n-am înţeles scrisoarea, sînt foarte îngrijorată.“ În acelaşi timp îi scrise la Namur, pe adresa cunoscută ; nu primi nici un răspuns. Un timp mai aşteptă, neliniştită, dezorientată, pînă ce acceptă să înţeleagă, şi atunci mintea i se lumină pe deplin. Orizontul ei se închise şi deveni

cenuşiu. Pe acest fundal dezolant trecea din cînd în cînd cîte un fulger scurt, explozii de revoltă şi mînie. Îl ura, fiindcă îi zdrobise viaţa şi nu-i lăsase nici măcar capacitatea de a crede în viitor.

Era la jumătatea lui februarie ; o primăvară timpurie făcuse să apară pe străzi ţigăncile cu ghiocei ; mugurii copacilor plesneau nedumeriţi ; cînd trecea pe lîngă Cişmigiu, simţea mirosul pămîntului dezgheţat prematur şi neliniştit.

În casă nu putea sta ; fiecare obiect îi amintea de el. Începu să colinde străzile, dar acum nici strada nu-i mai absorbea gîndurile — era opacă, ternă şi rece şi refuza vechea alianţă. El îi sfărîmase pînă şi acest mecanism de consolare, care nici măcar nu fusese dăruit de el. Sfărîmase nu numai inima ei, ci tot ce o înconjura. La răsărit, la apus, la miazăzi, la miazănoapte, unde întorcea capul să respire, dădea peste imaginea lui. Îi umpluse viaţa cu amintiri zgomotoase, şi acum trăia sub teroarea lor.

Într-o zi se gîndi la Luchi şi vru să-i scrie, dar condeiul i se părea un obiect necunoscut, nu ştia cum să-l ţină în mînă şi ce întrebuinţare să-i dea. Vru să scrie acasă ; hîrtia albă o orbea ca un deşert de zăpadă. Izbuti să reconstituie o parte a alfabetului uitat, ca să-i scrie cîteva cuvinte domnului von Seele : „Oswald, trebuie să te văd !“ Dar nu era sigură că folosise aceste cuvinte clare, şi nu un cod al ei, indescifrabil. Era miercuri ; sîmbătă el ar fi primit scrisoarea, şi dacă izbutea s-o înţeleagă, duminică ar fi fost aici. Trei zile ! Pînă atunci, putea să i se termine aerul. Încercă să întrebuinţeze vechiul sistem de aşteptare, cu ceasornicul în mînă : „Arătătoarele se mişcă implacabil ! Orice s-ar întîmpla, timpul trece, şi eu merg o

dată cu el. O învîrtitură a secundarului, un minut. Șaizeci de minute, o oră. Au mai rămas șaptezeci și trei. Ceasornicul nu poate să se oprească și duce timpul cu el !"

După cîteva ceasuri, simți că o doare inima și se înăbușă. Nici sistemul acesta nu mai era bun ; nimic din trecut nu mai era bun ! El distrusese tot zidul ei de apărare !

Seara, cu o valiză mică, se urcă în tren, și a doua zi dimineață ajunse. Sub cerul noros de februarie, orașul i se păru îndoliat. Făcu drumul pe jos, pe lîngă ziduri, ferindu-se de priviri, ca un răufăcător. Ceasul din turn bătea de opt ori cînd ajunse în piață. Căută din ochi locul unde era umbra la șase după prînz, dar își aminti că el îi spulberase și această iluzie copilărească. Doar în bătăile ceasornicului mai găsea ceva din muzica orelor, care o fermecase cîndva. Poate nu era totul mort !

Luă un comisionar de sub zidul catedralei, intră într-o cofetărie și scrise cu mîinile înghețate : „Nu te mira și nu te speria. Am sosit acum și vreau să te văd..."

Servea o fată blondă, cu coadele pe spate. Și-o amintea ; nu mai crescuse de loc, sau poate venise alta în locul ei. Toate aici, la șaisprezece ani, erau la fel, blonde, cu coade pe spate. Îi aduse cafeaua cu lapte. Bău ținînd ceașca în palme, ca să se încălzească. Așa își beau ceaiul, în cafenele afumate, oamenii săraci sau năpăstuiți ; îi văzuse odată, nu știa pe ce stradă îngustă și înghesuită, cînd colinda prin București. Și ea se simțea acum foarte năpăstuită.

Comisionarul avea de făcut un drum lung cu tramvaiul, tramvaiele mergeau încet, așteptîndu-se unele pe altele la macazuri. Trecuse aproape o oră cînd văzu automobilul oprind brusc în față, derapînd pînă în trotuar pe

asfaltul înghețat. Domnul von Seele coborî, intră în cofetărie și o căută cu ochii miopi în penumbră. Avea o pălărie cenușie, cu borurile mici, lăsate în jos, care îl făceau mai scund. Nu, mai ales privit de departe nu părea impunător. În loc de palton purta o scurtă de postav, în culoarea pălăriei, îmblănită cu jder. Se cunoștea că luase hainele pe care le avusese la îndemînă. Nu se așeză. Clipea des, de după ochelori. Eva văzu că avea părul decolorat.

— Haide să mergem de aici. Ești foarte palidă ; ai slăbit. Te simți rău ?

— Nu știu cum mă simt, Oswald.

Îi părea bine că venise cu automobilul de sport, pe care îl conducea singur. Șoferul ar fi stînjenit-o. Se înghesui lîngă volan.

— Sînt foarte nenorocită, dar n-am venit să-ți cer nimic. Ar fi fost mai simplu să apelez la tine cînd ne-am întîlnit în tren. Atunci mai aveam curajul să trăiesc. Acum sînt obosită... Am ales între a muri și a veni aici, sau poate am făcut doar un ocol. Aș vrea să-ți spun tot, și cînd mă gîndesc ce să-ți spun, văd că totul e doar puțin : nu mai pot ! Aș vrea să stau într-un sanatoriu, să mă îngrijească un medic bun, poate există scăpare ; eu nu știu, nu am putere. Aș vrea să dorm, Oswald, să dorm mult timp, să visez, să nu trebuiască să respir, să nu-mi bată inima. Dacă ar fi cu putință, aș vrea o odihnă deplină și fără sfîrșit. Poate ar fi moartea.

Domnul von Seele îi strînse brațul.

— Nu vorbi copilării !

— Nu sînt copilării, Oswald ! Nu mai pot nici să plîng. Închid ochii, nu mă mai gîndesc la nimic, fă ceva pentru mine, ajută-mă să dorm.

Își lăsă capul pe spătar. Nu-și dădea seama dacă automobilul pornise sau se legăna numai ea. I se părea că visează fără să știe ce. Simțea o greutate pe tîmple, nu bună, nu rea. Biigui :

— Nu vreau acasă, Oswald ; nu se poate ! Du-mă ori unde.

Auzea zgomotul străzilor, dar nu-l identifica. O clipă se crezu pe malul mării, auzi rostogolirea unui val care venea peste ea, întredeschise ochii, fără spaimă, și văzu un tramvai trecînd pe alături.

— Mi-e frig !

— Am să te încălzesc. Am să fac un foc mare și am să te culc într-un pat alb.

— Un pat de sanatoriu... Și să fie o călugăriță, să-mi țină mîna pe frunte. Îmi ard tîmplele.

— Am să-ți țin mîna mea.

— E bună mîna ta, Oswald... Oswald, tare aș vrea să dorm... Ce nume ai tu ! Cînd îl spun de multe ori, parcă aud o pădure foșnind. (Întredeschise ochii, văzu copaci împrejur.) Am trecut de casă, da ?

— Am trecut.

— Era bine în casa ta... Mi-e dor de Savant !

El zîmbi trist și compătimitor, pentru amîndoi.

— Și lui îi e dor de tine.

Eva clătină din cap.

— Mă minți ! Dar ce bune sînt minciunile tale ! Sînt minciuni bune și minciuni rele ; cele bune înseamnă liniștea și fericirea. Liniștea și fericirea sînt minciuni ! Unde mă duci ?

— Într-o casă liniștită și caldă, între brazi, unde n-are să te supere nimeni și ai să dormi cît ai să vrei. La poartă

am să scriu : „Nu intrați, nu sunați, umblați încet — aici doarme Eva."

— Are să fie bine, Oswald. Unde e casa ?

— Spre Păltiniș.

Nu fusese niciodată acolo, dar casa o cunoștea din fotografii. O pregătise pentru ea, și ea o părăsise înainte de-a fi văzut-o. Cîte nu părăsise !

La capătul unor serpentine, automobilul coti scurt și se opri. Deschise ochii, toropită. Nu văzu decît brazi și zăpadă. Încercă să coboare, dar nu izbuti : corpul n-o mai asculta, parcă era anesteziată. Domnul von Seele trecu în partea ei, se aplecă și o ridică în brațe. Simți că dogorește.

O femeie în vîrstă, încălțată cu cizme, venea înotînd prin zăpadă ; ninsese mult peste noapte, și peisajul era proaspăt. Eva nu știa cum ajunsese într-o cameră mare, la etaj, cu ferestre largi și cu perdele de tulle alb, reproducînd aproape în totul camera ei de dincolo. Femeia aștepta în ușă.

— Marta, sună acasă și caută-l pe șofer, îi șopti domnul von Seele. Spune-i să scoată repede mașina și să-l aducă pe doctor. Dar să plece imediat, să nu piardă nici un minut. Dacă doctorul nu-i acasă, să-l caute la spital. Întreabă-l dacă a înțeles.

Abia peste o oră auzi automobilul jos. Doctorul casei era bătrîn, urca scările greu. Nu putea să rămînă cu el. Coborî în hol și rămase în fața căminului, pînă se deschise ușa sus. Atunci se îndreptă spre scări.

— Congestie pulmonară.

Era în ziua de 28 februarie 1937. Aşa începu boala şi ţinu mult, semănînd ca un somn, cum şi-l dorise Eva. Avea o cameră liniştită, ca de sanatoriu, o călugăriţă la căpătii, înveşmîntată în negru, cu tulpan alb, scrobit, cu mătănii în mîini. Nu se auzea nimic, şi ea visa, alunecînd pe serpentinele dintre viaţă şi moarte, împăcată cu amîndouă, fiindcă se odihnea, şi-i era indiferent că odihna venea prin moarte, sau prin viaţă.

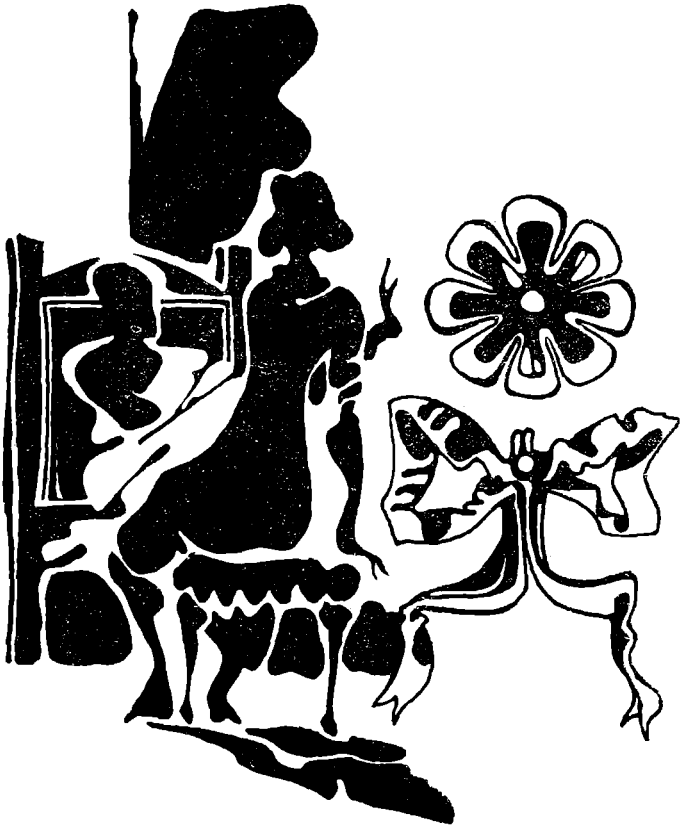

50

Prin perdeaua de tulle alb se vedeau, peste vîrfurile brazilor, departe, acoperişurile oraşului luminate de soare. Era soare puternic, de iunie ; îl simţea pe braţe, arzător, în timp ce aerul rămînea rece, neîmblînzit — şi impregnat de ozon.

Eva dădu perdeaua la o parte, luă binoclul de pe pervaz şi reperă casa de dincolo. Apărea, de parcă ar fi ţinut-o în palmă, cu zidurile albe şi acoperişul roşu foarte înalt, cu aproape toate detaliile ; vedea cînd se deschidea o uşă, cînd umbla un om prin curte, cînd grădinarul stropea florile, dimineaţa şi seara, distingea la grajduri mişcările rîndaşilor, pînă şi păsările se ghiceau uneori, dacă atmosfera era clară, ciugulind grăunţe după gardul de sîrmă împletită.

Era una din dimineţile cînd trebuia să vină domnul von Seele ; el o vizita de cîteva ori în cursul săptămînii şi în toate duminicile. Cum ştia orele lui, îi plăcea să-i urmărească plecarea ; se deschidea uşa garajului, automobilul ieşea şi trăgea la intrarea principală, şoferul cobora, îşi mai găsea de lucru cu o cîrpă, ştergea praful de pe aripi, sau de pe capotă, pînă ce apărea stăpînul. Eva se bucura copilăreşte că putea să-l vadă fără ca el să bănu-

iască ; acest privilegiu secret o făcea să se simtă mai puternică şi mai apărată.

În clipa cînd prinse casa în binoclu, automobilul de sport era la intrare ; şoferul ştergea parbrizul. Domnul von Seele coborî scările, trăgîndu-şi mănuşile pe mîini. Avea pălăria cu borurile lăsate ; deşi venise vara, nu mai umbla niciodată cu capul gol. Automobilul porni, ieşi pe poartă şi se pierdu sub copacii din Jungerwald ; peste pădure pluteau norişori albi.

Eva alergă la bucătărie. Marta şi Gheza erau singurii oameni de serviciu ai casei. Spuneau că ar fi unguri, de pe la Tîrgu-Mureş, dar aproape nu mai ştiau nici ei ce sînt, fiindcă fuseseră mulţi ani la stăpîn dincolo de munţi, unde pare că îşi uitaseră şi limba. Eva stătea adesea de vorbă cu ei ; vroia să afle traducerea cîte unui cuvînt.

— Gheza, cum se spune la lacăt, pe ungureşte ?

El îşi încreţea fruntea, se gîndea chinuit, se uita la nevastă-sa, apoi răspundea greoi şi cam supărat :

— Locot.

Chiar dacă s-ar fi spus aşa, Eva nu putea să creadă.

— Locot ?

— Locot, da.

— Dar la pîine ?

— La pîine ? Pîine !

— Şi la slănină ?

Mînca alături de ei, dintr-o pîine neagră, mare cît un ceaun, şi dintr-o halcă de slănină albă, tăvălită prin boia de ardei. Petrecea multe ore în tovărăşia lor ; uneori se uita prin cîte o oală sau mesteca în alta, aducîndu-şi aminte, fără păreri de rău, că într-un timp fusese gospodină. Şi iar îl întreba pe bărbat :

— Gheza, cum se spune la casă pe ungureşte ?

El iar îşi încreţea fruntea şi i-r părea supărat :

— Coso.

— Şi la ardei ?

— Ordei.

— Asta-i esperanto, nu-i maghiară. Spune-mi, ai băut vreodată vin de Tokay ? În pustă ai fost ?

Odată îi luase sus pe amîndoi şi le pusese la picup „Rapsodia Ungară" de Liszt. Ascultaseră neîncrezători şi stingheriţi, pînă cînd începuse ceardaşul. Atunci se uitaseră unul la altul, surprinşi şi puţin înfricoşaţi, apoi îşi pironiseră ochii pe difuzor. La sfîrşit, Gheza se ridicase, îşi luase nevasta de mînă şi ieşise cu ea, fără un cuvînt.

Niciodată nu-şi arătaseră dorinţa să mai asculte muzica aceea, sau alta, dar o priveau pe Eva mai temători şi totdeodată mai călduros. Marta, care era puţin mai guralivă decît bărbatul, îşi exprimă într-o zi punctul de vedere cu privire la prea multele ore cît Eva asculta muzică :

— Asta nu face bine la omul sănătos. Face boală de cap şi de nervi. Cînd am fost la Bucureşti, coconaş ne-o trimis la teatru unde cîntă, nu vorbeşte

— Şi cum ţi s-a părut ?

— Cîntă prea mult, cîntă mereu.

Interogată despre numele operei, Marta nu putu răspunde, în schimb îi făcu rezumatul :

— Am văzut asta cu femeia stricată care moare de oftică.

— Mă mir că nu ţi-a plăcut !

— No, mi-o plăcut ! Dar cîntă prea mult, toţi cîntă, patru ceasuri, cîntă mereu că pînă n-o murit curva n-o fost voie să plecăm !

Eva își petrecea între ei o convalescență prelungită, calmă și binefăcătoare. O neliniștea numai gîndul că într-o zi trebuia să plece de aici.

— Marta, fii gata că vine!

Deschise ușa cuptorului, să vadă dacă sînt coapte cornulețele cu nuci; după o singură privire, decretă cu competență:

— Peste cinci minute să le scoți.

Luă untul din răcitor, îl puse în presă și obținu un calup înflorat, pe care îl așeză cu grijă, să nu-i strice forma, pe platoul lui de faianță. Obișnuia să pregătească singură micul dejun în zilele cînd venea domnul von Seele. Se îngrijea să fie franc-cafeaua proaspătă, alegea zahărul, numai bucăți neciuntite, examina ceștile, linguriițele, farfurioarele, nu scăpa din vedere nici un amănunt.

— Eu sînt gata, Marta! Mă duc sus.

Alergă iar la fereastră; cam în douăzeci de minute automobilul trebuia să apară la marginea pădurii. Îl aștepta, trăgînd cu coada ochiului la ceasornicul de pe noptieră. Întîrzierile sau avansurile trădau starea de spirit a conducătorului. În zilele lui de bună dispoziție, apărea cu trei-patru minute mai devreme. Acum însă întîrzia. „Oswald e supărat..."

Îi ieși în întîmpinare pe terasa din fața intrării. Domnul von Seele coborî din automobil, cu pălăria sub braț și cu obișnuitele flori în mînă, chiparoase de data aceasta, probabil de seră, sau importate din sud, fiindcă nu era timpul lor. În buzunarele hainei avea, împăturite, ziarele de dimineață.

Eva îi întinse mîinile; el i le sărută pe amîndouă. Era singura lor intimitate.

— Ai o scrisoare, spuse, în timp ce ea îl ducea spre masa așezată pe terasă.

Recunoscu scrisul doamnei Alion ; nu se grăbi să citească. Întîi puse florile într-o vază și le făcu loc pe masă. Parfumul lor era cam tare, dar în aerul ozonat se dilua, pînă la o nuanță delicată.

— Îți mulțumesc, Oswald ! Sînt foarte frumoase.

În timp ce el amesteca zahărul în ceașcă, îi privea mîinile și își amintea ce bune fuseseră cu ea. Îi răcoriseră adesea fruntea înfierbîntată, iar cînd deschisese prima oară ochii, după boală, le găsise mîngîindu-i obrazul.

Părea gînditor.

Eva deschise plicul mare, galben, ca de la tribunal. Întîi văzu o fotografie și o recunoscu pe Getta, în rochie de mireasă ; părea înțepenită sub coronița de lăcrămioare de care atîrna voalul. Alături era ginerele, în uniformă militară, ceva mai scund decît ea și cam gras. Eșarfa strînsă pe mijloc nu izbutea să-i marcheze talia. Avea capul voluminos, rotund, fără nici o expresie. Stăteau cu tîmplele lipite, într-o atitudine tandră, și cum el, fiind mai mărunt, își întindea gîtul s-o ajungă, semăna cu un vițel bătrîn care imploră vaca să-l lase la uger.

Doamna Alion îi scria : „Cu ajutorul lui Dumnezeu, am văzut-o și pe asta. Află că sora ta s-a cununat joia trecută, și duminică am avut nunta. Nunta s-a făcut la Focșani, nu aici, că așa a vrut ginerele, în casele lui frate-su. Îmi pare bine de ea, și-mi pare și de tine bine că te-ai întors la bărbatul tău. N-am vrut să-ți spun niciodată, ca să nu-ți fac inimă rea, dar vagabondul acela nu era de tine. Bine că te-ai despărțit de el și ți-ai lecuit inima. Acum vezi cum te porți, fiindcă ulciorul nu merge de multe ori la apă. Ți-am mai trimis o scrisoare la

Bucureşti, şi n-am ştiut de ce nu-mi răspunzi, pînă acum cînd a dat Dumnezeu să mă informezi şi pe mine. Dar slavă Domnului că te-ai strîns de pe drumuri ! Cu Gettuţa n-a fost aşa uşor, pînă s-a hotărît, că el nu mai e în armată de la 1 aprilie, cînd i s-a aprobat demisia. A trebuit multă stăruinţă, şi din partea mea, şi dintr-a lui, pînă am convins-o. Aşa că el e acum căpitan în rezervă, dar la nuntă şi-a pus uniforma, deşi nu avea voie, numai ca să-i facă plăcere Gettuţei şi să se fotografieze. Au plecat alaltăieri în voiaj de nuntă, la Bucureşti, şi pe urmă au să se ducă pe cîteva zile la Cluj, că el tot are acolo treburi, pentru frate-su, care a făcut nunta cu banii lui şi le-a cumpărat o mulţime de lucruri..."

După ce termină scrisoarea, se întoarse iar la fotografie ; o recunoscuse pe Getta la întîia privire, iar acum i se părea o străină. Fotografia era retuşată prost, se vedeau urmele creionului, obrazul părea nespălat. Nu putea să-şi explice cum ajunsese Getta aici, şi se întreba ce era mai de plîns : că se măritase cu acest om, sau că nimerise la un asemenea fotograf ?

Băgă de seamă că musafirul său o privea ; se smulse din atmosfera adusă de plicul galben şi îi zîmbi. Oricît de mult suferise, trebuia să mulţumească lui Dumnezeu că o ferise de un destin care ar fi putut să semene cu al Gettei. Şi lui Oswald trebuia să-i mulţumească, şi chiar altui om...

— Aş prefera să intrăm, spuse domnul von Seele.

În unele zile stăteau la soare, în şezlonguri, pe peluza din faţa casei, alteori intrau în hol ; de cînd Eva se însănătoşise, el nu mai urcase niciodată în camera ei.

— Nu ştiu ce am, se explică în continuare, nu-mi place soarele azi.

Se așezară în fotolii, unul în fața altuia, cu măsuța de șah la mijloc, cuviincioși și rezervați ca doi oaspeți. Și într-adevăr, fiecare era, și se simțea, oaspetele celuilalt.

— Eva, vreau să vorbim. Tu rămii la punctul tău de vedere, în privința divorțului ?

Ea înclină capul ; se opri cu ochii la figurile de pe tabla de șah. Domnul von Seele nu așteaptă alt răspuns.

— Atunci, săptămîna viitoare e transcrierea. Mai ai încă timp să revii.

— Nu, Oswald. Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut. Nu mai pot să fiu nevasta ta. Prefer să-ți fiu orice altceva, într-o zi...

După tresărirea lui își dădu seama că îl jignise ; poate fusese vulgară, își exprimase în cuvinte nealese, rănind buna lui cuviință, o hotărîre care reprezenta totuși bună cuviința ei.

— Te rog, iartă-mă ! Nu pot niciodată să redau corect ceea ce gîndesc.

De cînd o adusese aici, bolnavă și pierdută, domnul von Seele nu încetase de a o vedea ca pe un copil nefericit ; avea încă în brațe senzația corpului ei firav, dematerializat, cum îl purtase de la automobil pînă sus, vedea încă genunchii aceia mici, slăbiți, de fetiță, și-i era peste putință să refacă imaginea femeii pe care o îmbrățișase altădată. Orice gest, orice cuvînt care putea să sugereze ceva vecin, i se părea strident și necuviincios.

Scoase ziarele din buzunar.

— Mi-e teamă că drumul nostru la Viena e compromis.

Îndată ce Eva intrase în convalescență, el îi vorbise despre cîteva călătorii care se gîndea că îi vor face bine. Ea își spunea: „Călătoria de consolare!“ Nu simțea nevoia. Îi era bine aici, așa, cu brazii, cu Marta, cu Gheza, cu plă-

cile de patefon şi cu domnul von Seele din cînd în cînd. Îşi amintea întîmplările vechi fără nici o durere, numai cu revoltă ; singura ei suferinţă era că nu putea să ierte. De călătoriile proiectate aproape uitase. Întrebă numai din politeţe :

— Şi de ce, Oswald ?

El îi întinse ziarele. Eva îşi aruncă ochii pe ele, însă nu citi nici măcar un titlu.

— Nu-mi pare rău de loc. O să...

Vroise să spună : „O să mergem la anul" — şi nu era dreptul ei să hotărască dacă anul viitor avea să mai fie aici.

— Eva, tu nu vrei să cobori de loc în oraş ? Nu ţi-ar place să dai o raită prin magazine ? Sau poate să mergi la un cinematograf. Se joacă „Visul unei nopţi de vară."

— Nu ; mi se pare că l-am văzut mai demult, la Bucureşti. Nu vreau să cobor ; mai lasă-mă aici ; mi-e frică de oraş. E atîta zgomot ! Şi sînt aşa de mulţi oameni !

— Dar ai să te plictiseşti !

— Dacă am discuri, mi-ajunge.

— Ţi-am adus „Simfonia a noua."

Eva se ridică şi alergă să ia discurile din automobil. Erau aşezate cu grijă, într-o trusă specială, cu separatoarele îmbrăcate în piele de antilopă. Se gîndi, dacă mai era nevoie, că posesorul unor astfel de obiecte nu poate avea un suflet de rînd.

— Am să pun numai de la jumătate, Oswald. Îmi place ultima parte.

Domnul von Seele fuma gînditor, cu ochii la titlurile mari din ziare. Avea un frate la Viena, şi prieteni. De sus se auzea acel adagio cantabile, premergător vocilor ome-

nești. Îi amintea adolescența și începutul tinereții, concertele de iarnă, partiturile ținute pe genunchi, urmărite cu ardoare, învățate pe de rost. Îi era atît de cunoscută complexa melodie în si bemol, perforată în chip neprevăzut de alte tonalități, dînd un amestec de melancolie, de tristețe, de deznădejde și-apoi de reculegere religioasă, ca să se termine în altă deznădejde, cu un țipăt de fier rupt, deși așa de reținut, un scrîșnet de neadmis, coborît din absurd și din imposibil, semănînd cu sfîrșitul atîtor deznădejdi omenești ! Apoi, un timp, muzica se topi, lăsînd loc să se nască nelinești lăuntrice, răsfrîngerea temerilor de viitor, pînă ce, pe neașteptate, ființa lui se destinse, împăcată cu tot ce putea fi. Ridică ochii, surprins. Eva stătea sus, cu capul rezemat de tocul ușii, cu mîinile atîrnînd pe lîngă corp. În spatele ei, violoncelele și contrabasurile anunțau în surdină „Oda bucuriei", pledoaria aceea, atît de simplă, de modestă și de convingătoare.

Se priviră în ochi, și parcă muzica întindea, de la unul la altul, fire de înțelegere care sunau la unison. Parcă se cunoșteau de cînd lumea, parcă știau, unul despre altul, tot ce simțeau, ce gîndeau, ce sperau.

La sfîrșit, Eva rămase rezemată de tocul ușii. Abia peste cîteva clipe își reveni, la apelul picup-ului. Se duse să-l oprească, apoi coborî scările.

— Sînt fericită, spuse, și mă doare ceva în inimă de atîta fericire. E soare afară, e cald, sînt sănătoasă și tu ești bun. Îți mulțumesc pentru discuri !

Iar în gîndul pe care învățase să și-l rețină, continuă astfel : „Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut, ca să pot simți această Odă a bucuriei !"

51

O singură dată coborî Eva în oraș, pentru o formalitate la Tribunal; iscăli un formular, și divorțul era terminat. Pe drum, la întoarcere, domnul von Seele spuse:

— Eva, între noi nu se schimbă nimic.

— Pot să mă mai bucur de ospitalitatea ta? Îți mulțumesc. N-o fi tot ce-i mai demn, dar mi-e frică să plec, și dacă nu mă alungi, rămîn. Nu știu care este dezlegarea; probabil că există una, pregătită undeva; o aștept. Îmi dai voie s-o aștept fără să fac nimic?

— Nu mai pune întrebări inutile! Dacă aș fi cu zece ani mai bătrîn, te-aș înfia.

Ea începu să rîdă.

— Mi-ar place să am un tată atît de drăguț! Oswald, ce prostii spui! Știi că adineauri mi-a venit să te sărut?

Chipul domnului von Seele rămase neschimbat. Eva știa că s-ar fi cuvenit să-și înfrîneze gîndurile, dar era prea mult soare, prea mult cer albastru, copacii din Jungerwald prea verzi. Venise vremea cînd se coc grînele. Spuse:

— Dezlegarea ar fi dragostea. Ce-ar fi să convenim că ne-am cunoscut azi? Hai, zău, încearcă să mă cucerești! Sînt o femeie foarte tînără, se pare că nu arăt rău, tu ești un bărbat plăcut. Am fi o pereche potrivită. De ce nu rîzi puțin? Dacă ai rîde o jumătate de oră pe zi poate ar fi de ajuns.

— Eva, cîți ani ai tu?

— Douăzeci și unu; extractul meu de naștere a fost în mîinile tale, așa că nu te pot minți.

— Ce-i de făcut cu atîta tinerețe?

— Ce se face de obicei cu ea. De ce nu te uiți la mine?

— Sînt atent să nu intrăm în şanţ. N-am avut niciodată un accident.

— Accident de automobil ?

Ajunşi sus, domnul von Seele reveni la atitudinea din celelalte zile, mai mult tăcut, dar prevenitor. Continua să o viziteze, de cîteva ori pe săptămînă, aducîndu-i flori şi discuri. În unele zile Eva îl simţea absent, alteori iritat, deşi încerca să ascundă. Înţelegea că are nemulţumiri.

Într-o zi, rîndaşul veni călare, aducîndu-l pe Savant după el. Gheza îl luă în primire, şi astfel ea înţelese că îi este îngăduit să călărească din nou, dar nu simţea nevoia. Se ducea în grajd, îi dădea lui Savant zahăr din palmă, îi mîngîia coama. Numai de cîteva ori ieşi călare, prin împrejurimi. Privea cu oarecare nostalgie peisajul din vale, lacul întrezărit printre copaci, mai departe pajiştea cu un aerodrom, şi sub ea lunca rîului necunoscut unde galopase, răzvrătită şi incoştientă. Amintirea acelei rătăciri îi trezea oroare ; simţea că e vindecată pe deplin, dar rămăsese în ea o oboseală de moarte.

52

Vara trecu astfel, şi Eva intră într-o obişnuinţă care n-o speria, fiindcă nu mai dorea de la viaţă decît linişte. Era tot ce mai cerea soartei, în schimb că accepta să trăiască. Vizitele domnului von Seele stîrneau în fiinţa ei un fel de freamăt — era un bărbat, nu dezagreabil, şi pe deasupra o lega de el amintirea unor gesturi foarte clare. Dar, încetul cu încetul, starea aceasta tindea să dispară.

Fără să-şi dea seama, cînd erau împreună, cuvintele şi gesturile ei deveneau din ce în ce mai reţinute ; între ei se aşezase o pînză izolantă care oprea şi vorbele, şi căldura.

Toamna el plecă la vînătoare, lipsi vreo două săptămîni, şi în acest timp ea constată că prezenţa lui nu-i era foarte necesară. La înapoiere, părea schimbat şi continuă să fie tot mai posomorît, pînă ce într-o zi, la începutul iernii, Evei îi fu dat să-l vadă cum nu şi-ar fi imaginat vreodată, copleşit de mîhnire. Află, fără să înţeleagă prea bine ce însemna această întîmplare, că Germania anexase Austria. Familia domnului von Seele se afla la Viena.

— Eva, mulţi oameni or crede că e bine. S-ar putea să fie şi aşa, dar nu accept binele cu de-a sila, şi nu vreau un stăpîn pe conştiinţa mea şi pe actele mele. Nu-mi impun nimănui credinţa, şi vreau ca nimeni să nu-mi impună o credinţă străină. Nu recunosc pe nimeni, nici pe Dumnezeu, în drept să dispună de mine !

După un timp, păru uitată această întîmplare. În ţară se făceau alegeri, Eva auzea discursuri la radio — toate făgăduiau fericire. În săptămîna dinaintea Crăciunului, domnul von Seele plecă pe neaşteptate. Veni să-şi ia rămas bun, în fugă — nu tăie nici măcar contactul motorului.

— Sînt mîhnit că te las singură de sărbători ; trebuie să plec chiar astăzi din ţară.

— Unde, Oswald ?

El răspunse, după o ezitare :

— Nu e un secret, însă de obicei nu vorbesc nimănui despre drumurile mele ; plec la Ankara şi poate mai departe.

— Pentru cît timp ?

— Nu ştiu ; cîteva săptămîni, o lună. Am aranjat să nu-ţi lipsească nimic. Pentru orice ai avea nevoie, să telefonezi jos. Secretarii mei au primit dispoziţiuni.

O sărută pe obraji şi plecă posomorît. Avea să-l revadă abia peste trei luni ; călătoria se prelungise dincolo de orice prevedere. Ea petrecu Crăciunul cu Marta şi Gheza, în jurul unui brad mare. După sărbători, pomul rămase mult timp în hol, părînd că se uită pe geam la brazii de afară, pînă ce într-o zi Evei i se făcu milă de el. Ajutată de Gheza îl duse înapoi, în pădure, şi-l replantă în locul de unde fusese tăiat. Dar bradul continuă să se ofilească ; curînd îi rămaseră doar ramurile goale, un schelet cenuşiu pe zăpadă. Într-o noapte, viscolul îl smulse de la locul lui. Acum Evei îi părea rău că nu-l lăsase în casă. De la fereastra ei îl vedea, înţepenit într-un desiş, cu ramurile în sus, parcă făcînd semne, chemînd ajutor, zadarnic. Jucîndu-se cu creionul pe o margine de carte, scrise ; „O dată tăiaţi, lăsaţi copacii să-şi urmeze soarta ; nu încercaţi să-i duceţi înapoi, în pădure."

Mai tîrziu, găsind rîndurile acestea de care uitase, le regăsi şi semnificaţia, de asemeni uitată. Era o filozofie naivă prin exprimare ; dincolo de cuvintele banale se zbăteau gînduri triste şi grave.

Noaptea de Anul nou fu o întîmplare neaşteptată, aproape un basm. Avusese de gînd să se culce devreme ; băuse la nouă seara o ceaşcă de cafea cu lapte şi se dusese în cameră. Vroia să ignore tradiţia, cu ostentaţie, s-o apuce miezul nopţii dormind, ca toate celelalte nopţi. Era aproape unsprezece cînd Marta bătu la uşă.

— Masa e gata !

Ieşi pe palier, intrigată de invitaţie şi de tonul solemn ; jos, în mijlocul sufrageriei, pe masa de douăsprezece persoane, îmbrăcată în olandă albă, în şase sfeşnice, ardeau lumînări mari, roşii, ornamentale. Nu era altă lumină decît lumînările şi focul din cămin, şi pe masă, între trandafiri mici, şi ei roşii, se vedea un singur tacîm, umbrit.

Îşi luă la repezeală o rochie de casă şi dădu să coboare aşa, surprinsă şi fermecată de decorul puţin feeric, puţin misterios, şi foarte nedefinit. Marta o opri, indignată. Pentru o astfel de masă trebuia să îmbrace tot ce avea mai frumos. Ce avea mai frumos ? Poate rochia de tafta albă, cu romburi mari de argint ; n-o îmbrăcase niciodată. Se privea în oglindă, şi în sufletul ei se trezea sentimentul sărbătorii, pe care nu-l cunoscuse. O rochie frumoasă înfrumuseţează totul împrejur : casa, oamenii, viaţa. I se făcu dor de lume... Se privea de aproape în oglindă căutînd o pieptănătură potrivită cu rochia, cînd descoperi că părul îşi schimbase încă o dată culoarea, dar nu ca în prevestire. Ciudat şi inexplicabil se închidea, tindea spre nuanţa antracitului şi, prin contrast, ochii verzi explodau de lumină.

— Marta, ce se întîmplă cu mine ?

Era ca o înviere din morţi ; din oglindă o privea o fiinţă necunoscută, cam neliniştită, dar strălucitoare. Îşi puse un voal negru, din creştet pînă pe umerii goi, poate să se protejeze, poate să se tempereze ; acest accesoriu o îmbrăca în mai multă lumină. Începea să se sperie.

Se aşeză la masa mare, dar nu era tristă, avea ceva din resemnarea unei împărătese surghiunite. Lumînările scoteau pocnete mici, ca de artificii. Îşi aminti noaptea de Anul nou de anul trecut, cînd mîncase conserve în locul

fripturii, iar în locul tortei, halva. Crezuse atunci că nimic n-ar putea s-o egaleze, și nici acum n-o regreta ; fusese bine, dar plătise prea mult conservele și halvaua !

Marta și Gheza o serveau, în tăcere. Se gîndi c-ar putea împărți cina cu ei, dar atunci tot farmecul s-ar fi împrăștiat, fiindcă farmecul nopții de Anul nou stătea în întinderea mesei presărate cu trandafiri și-n luminările roșii care pîlpîiau festiv și melancolic, pentru nimeni decît pentru ea.

Astfel rămase singură, cu trandafirii și cu luminările, pînă la sfîrșit, făcînd în minte bilanțul anilor irosiți ; nu-i renega, dar nu mai vroia alții la fel.

Peste cîteva zile, primi o scrisoare de la doamna Alion ; spunea că îi merge bine, că pe Getta o vede rar, fiindcă ei locuiesc la Focșani, unde se duce în vizită numai din cînd în cînd. „Au o casă frumoasă cu patru odăi și cu baie, ceea ce e o binefacere pentru mine ; cînd mă duc la ei, Getta pune să facă focul și mă silește să stau mult în apă caldă. Nici nu știi ce minunat e pentru ciolanele mele bătrîne, căci la Panciu nu am unde să mă îmbăiez afară de lighean. Eu nu înțeleg ce-i cu tine, îmi spui una, pe urmă alta. Dacă te-ai împăcat cu bărbatul tău, atunci de ce-ai divorțat ? Și dacă ești divorțată, cum te mai ține la el ? Și eu și Gettuța, căreia i-am arătat scrisoarea ta, ne-am crucit. Acum, ce să te mai bat la cap ! Mi-e foarte teamă că nu te uiți de loc pe unde calci. De Gettuța trebuie să-ți spun că o duce bine cu bărbatu-su, deși îl cam bombăne uneori ; el e om de casă și o ține cum n-ar fi putut s-o țină nici dac-ar fi ajuns general, că treburile îi merg bine și cîștigă mult. Mi-a luat și mie de la București, cînd a fost deunăzi, materie pentru capot și mi-a adus și o pereche de ochelari noi, cu rama de aur,

sînt foarte frumoşi, în cutie de nichel, îmbrăcată în piele şi cu pluş albastru înăuntru. Sînt ca o bijuterie, nici nu mă îndur să-i port, îi iau cu mine în poşetă şi-i pun cînd vin în casă la ei. A întrebat şi de tine, ce să-ţi trimită, că vrea să-ţi facă un cadou, dar eu i-am spus să nu cheltuiască banii, că ai de toate de la bărbatul tău ceea ce cred că este adevărat. Acum am să-ţi mai spun o noutate, despre Gettuţa, că va fi mamă în curînd ; nu ţi-am spus pînă acum, fiindcă nu era sigur ce-o să se întîmple, deoarece ea nu vroia în ruptul capului copil şi susţinea să avorteze. Pe urmă am stăruit şi eu şi el, şi am hotărît-o, cu mare greutate. Tu nu te-ai gîndit de loc să ai un copil ? Dar acum, dacă ai divorţat, chiar mă întreb ce rost ar mai avea...«

De la domnul von Seele primea din cînd în cînd cîte o telegramă, prin care tot anunţa că îşi amînă întoarcerea. Ea şi uitase cum era viaţa cu el aici ; aproape se temea de ziua cînd avea să vină ; atunci trebuiau să ia o hotărîre privitor la soarta ei. Nu se gîndea cîtuşi de puţin că hotărîrea ar fi putut porni şi din altă parte decît de la ei doi.

53

Domnul von Seele se întoarse la începutul lunii martie, cînd începuse să se topească zăpada sus ; devale, cîmpia se şi vedea înverzind. Sosi pe neaşteptate într-o seară, însoţit de şofer ; avea mîinile reci şi părea cu gîndul în altă parte. După ce o sărută fugar pe obraji, se

așeză într-un fotoliu, frecîndu-și mîinile de frig, sau de nervozitate, și spuse, fără nici un ocol :

— Eva, omul acela e aici !

Ea se făcu palidă ; își duse mîna la frunte, se dădu un pas înapoi și se rezemă de cămin.

— Am vorbit cu el. A venit să te caute.

I se făcea rău ; se lăsă pe un taburet scund, lîngă fotoliu, îl privi pe domnul von Seele speriată, apoi își băgă capul sub brațul lui.

— Oswald, apără-mă !

El avu o tresărire nervoasă, dar se stăpîni și îi puse mîna pe păr.

— Eva, ce înseamnă panica asta ? Nu sîntem în Evul Mediu ! Oamenii dispun singuri de soarta lor. Nu-i nevoie să te apăr eu !

— Dar ce vrea, de ce-a venit ? De ce nu mă cruță ?

— Fiindcă sînt oameni care s-au născut numai ca să facă rău. Fac rău altora, își fac rău lor ; nu sînt mai milos cu ei decît cu alții.

— Știe unde sînt ? Dacă vine aici ?

— Nu știe și n-o să afle ; fii pe pace ! Și mă superi dacă tremuri așa ! Nu îngădui să-ți fie frică !

Se lupta din toate puterile să se stăpînească ; era mai slabă decît crezuse. Dar revolta învinse, plantînd în sufletul ei o ură neîmpăcată. Scrîșni din dinți ; ochii îi fulgerau.

— Dacă îmi apare în față, îl iau la palme !

— L-am pălmuit eu !

Îl privi neîncrezătoare și speriată. Parcă ar fi vrut să-i spună : „L-ai pălmuit pe el, și nu s-a oprit soarele din mers ?“ Domnul von Seele urmă :

— Întîmplător eram la fereastră, tocmai sosisem, cînd l-am văzut la poartă sunînd. Îmi vine să cred că mă aşteptase prin apropiere. Era într-un palton subţire, gri, sau în pardesiu, nebărbierit, cu o pălărie turtită. Am dat ordin să nu-i deschidă.

Ea îşi stăpîni o exclamaţie, care se transformă într-un sunet mic, din gît, un scîncet imperceptibil. Domnul von Seele o privi, întrebător.

— S-a întors peste un sfert de oră şi a sărit gardul; eram în baie, am auzit gălăgie jos. Mustafà şi şoferul se luptau cu el.

Începea să tremure din nou: îşi încleştă pumnii pe braţul fotoliului; bîigui:

— Da, Oswald, şi?

— Atunci am coborît şi l-am lăsat să intre; era murdar de noroi pînă la glezne.

— Nu poartă niciodată galoşi.

El îi aruncă privirea de adineauri.

— L-am întrebat ce vrea. Vrea să te vadă; ştie că am divorţat, s-a interesat la Tribunal. A vociferat, era ca un lup hămesit, vroia să se repeadă pe scări, sus. I-am spus că nu eşti aici, şi nici nu îl priveşte unde eşti. S-a întors spre mine cu pumnii strînşi. E încredinţat că te ţin sechestrată, m-a ameninţat că reclamă la parchet. „Din moment ce aţi divorţat, nu mai ai nici un drept asupra ei". „Dar dumneata, ce drept ai?" S-a aprins la faţă: „Dreptul celor patru mii de kilometri pe care i-am făcut ca să vin la ea!"

Inima Evei începu să bată mai tare. Cine ştie de unde pribegea?! Poate era obosit, poate n-avea bani, era în pardesiu, şi primăvara nu venise de-a binelea. Se stăpîni.

— Oswald, nu vreau să-l văd !

Îl privi contrariată, fiindcă el încuviinţase cu un semn din cap. Era hotărîrea ei şi nu înţelegea să fie şi a lui. Întrebă :

— Şi pe urmă ? Ce s-a întîmplat ?

— Cred că a spus ceva jignitor ; nu-şi caută de loc vorbele.

— Da ; aşa e el.

— Nu m-am putut stăpîni şi l-am pălmuit.

Se uita la domnul von Seele cu o privire nouă, de parcă îl vedea prima oară. Nu înţelegea, nu putea să creadă ; altfel i-ar fi spus : „Nu se loveşte un om, în casa ta, oricare ar fi motivele !“

El continuă :

— S-a tras înapoi, m-a privit cîteva clipe, nu se aşteptase, probabil e obişnuit să lovească numai el ; a vrut să se repeadă — era ca o fiară. Mustafà şi şoferul stăteau în spatele uşii, îi neliniştea gălăgia. S-au repezit şi l-au apucat de braţe.

Eva se gîndea : „Trei inşi împotriva unuia !...“ Spuse :

— Trebuie să te fereşti de el !

— Nu mi-e teamă.

— Odată poate n-are să mai fie Mustafà !

El o privi, întrebător, dar chipul ei era nemişcat ; i se păruse că avea un timbru ironic în glas.

— Oswald, să nu mă laşi singură. Nu crezi că te-a urmărit ?

— Şi chiar dacă m-a urmărit ? Şi chiar dacă vine aici ? Are vreun drept asupra ta ?

Eva se simţea fărîmiţată.

— Nu ; n-are nici un drept !

Şi se gîndea : „Nu are ? Patru mii de kilometri... De unde o fi venind ?“

— Te rog să rămîi seara asta aici ! Mi-e frică.

— Bine, am să trimit şoferul acasă.

Ea se duse la bucătărie ; părea că halucinează.

— Marta, vreau să aranjezi o masă frumoasă. Mai ai lumînări ? Să le pui ; să iei florile de sus.

Semăna cu masa din noaptea de Anul nou. În sfeşnice ardeau aceleaşi lumînări roşii, împletindu-şi legănarea cu a focului din cămin. Eva bău un pahar de vin negru ; obrazul palid i se aprinse. La sfîrşitul mesei se simţea ameţită, nu-i mai era teamă de nimic, îi plăcea lumina lumînărilor, îi plăcea totul ; în faţa ei era un bărbat...

— Tu nu m-ai văzut niciodată cu rochia de tafta albă. Îmi pare rău că n-am pus-o acum ! În noaptea de revelion eram cu ea ; am să-ţi povestesc cum am petrecut revelionul... Oswald, de ce-ţi fac eu atîtea griji? De ce nu mă dai afară ? Mai vreau un pahar de vin. De ce stau aici ? Am vreun drept ?

Se ridică şi se duse la fereastră ; în vale se vedeau luminile oraşului, la orizont erau dealuri negre, şi după dealuri veneau ape, pe urmă cîmpii, pe urmă iar dealuri, şi munţi... Cît de mare era lumea, şi ce puţin spaţiu îşi rezervase ea ca să trăiască ! „Patru mii de kilometri !...“ Încercă să-i pună pe o hartă, să vadă lungimea cîtor ţări ar acoperi cu ei. I se făcu frică. Aici, jos, unde sclipeau luminile, exista un om, care venise s-o caute, poate o căuta şi acum, prin localuri, întreba, dădea tîrcoale casei. Şi toată liniştea ei, tot ce clădise cu suferinţă şi trudă era în primejdie

să se năruiască, numai fiindcă omul acela vroise să se întoarcă. O singură privire a lui putea să dărîme totul, s-o arunce în deznădejdi mai mari decît altădată.

Își duse mîna la frunte.

Dar, înainte de deznădejdi, erau brațele lui invincibile, erau ochii, pătrunzîndu-i carnea și sufletul, erau buzele otrăvitor de neliniștite și calde, și nările adulmecînd-o pînă la oase, și respirația calcinantă, ca un viscol inversat, trecut prin cuptoare înalte.

Se întoarse brusc, sufocată. Cum putea fi atît de liniștit, cum îi putea zîmbi cu atîta seninătate, cum nu auzea trosnetul schelăriei ?

— Vino !

El se ridică, își lăsă șervetul pe masă și se apropie pînă la un pas, privind-o cu bunăvoință.

— Vino mai aproape !

Îl privi concentrată, apoi, încet, se dezlipi de fereastră, se aplecă spre el, parcă întrebătoare și nehotărîtă, pînă ce brusc, se prăbuși în brațele lui dezarmate.

— Du-mă sus, Oswald ! Acum, nu mai tîrziu !... Acum! Nu se poate altfel !

Vorbele sunau ca o poruncă, aproape lucidă și ușor iritată.

Departe, în vale, era orașul. Luminile lui nu se stingeau decît înspre ziuă.

Pe la miezul nopții, se ridică pe întuneric, traversă odaia albă, pînă la fereastră, și privi afară. Nu plîngea, nu suferea, nu se mira că nu suferă și nu plînge. Avea doar o pornire de ură pe toată lumea, pe tot ce era în spatele ei și în față, și pe ea însăși înaintea celorlalți.

54

A doua zi, pe la zece, domnul von Seele telefonă să vină automobilul. Se simțea stînjenit, ca după un incest. Cînd se întoarse, la unu și jumătate, Eva era îmbrăcată într-o rochie neagră. Mîncară în tăcere, ca doi străini care n-au altă atingere decît amintirea unei greșeli săvîrșite împreună. Abia la sfîrșit, ea îl întrebă :

— Ai fost în oraș ?

— Da. Am avut treburi.

Nu spuse mai mult, și ea nu-l întrebă altceva. Se simțea o apăsare în aer. El se așeză în fața focului și își aprinse țigara. Stătură mult așa, fără să scoată o vorbă ; parcă se pîndeau. Afară era soare ; se topeau zăpezile pe munți, curgeau torente. Eva se duse la fereastră, își lipi fruntea de sticlă și rămase cu ochii devale. Copacii din Jungerwald începeau să înverzească. Apele rîului crescuseră mari. Vedea umbra coborînd din munte ; întîi cuprinse terasa, apoi peluzele încă înzăpezite, ajunse la gard, sări peste el, își urmă drumul tăind serpentinele, pînă se contopi cu pădurea. Orașul strălucea încă, în lumină. Pendula de deasupra căminului bătu de cinci ori. Eva tresări. Într-o oră, umbra avea să cuprindă toată piața. Poate acum, un om trecea pe acolo speriind porumbeii.

Treptat, sclipirile de pe acoperișuri se stingeau ; era o agonie. Pendula bătu de șase ori ; era o moarte. Îl văzu pe Gheza ducînd paie la grajd ; pe urmă inspectă gardul și porțile. Ceea ce urmă nu era o surpriză, și totuși făcu să i se taie picioarele. Departe, acolo unde șoseaua ieșea din pădure, apăruse un om și urca la deal, înotînd greu prin

zloată. Mersul lui îi era cunoscut — şi pe lumea cealaltă l-ar fi ţinut minte. Îşi duse mîna la frunte.

— Ce-ai spus, Eva ?

Biiguise ceva ; nici ea nu-şi auzise glasul.

— N-am spus nimic. Mai pune un lemn pe foc. Mi-e frig.

Flăcările crescură în spatele ei. Omul de pe şosea urca, legănîndu-se. Îi recunoscu pardesiul cenuşiu, şi pălăria turtită. Se apucă de marginea pervazului, să nu cadă. Afară, peste roşul apusului, se întuneca repede ; era ca după o incinerare.

Omul mai înaintă un timp, pe urmă se trase în marginea drumului şi dispăru printre copaci. În oraş se aprindeau luminile. Auzi uşa deschizîndu-se în spate ; era Marta. Obosise de atîta încordare. Respiră adînc, căutînd să regăsească şi să absoarbă liniştea casei atît de tihnite altădată. Focul pîlpîia, gata să se stingă ; domnul von Seele fuma tăcut în faţa căminului.

— Să aprind luminile ? întrebă femeia.

Eva se îndepărtă de fereastră ; era hotărîtă să uite tot de afară. „Fiecare să-şi poarte crucea !“

— Da, Marta. Şi lasă obloanele !

La început, lumina o orbi ; se apropie zîmbind de domnul von Seele ; acesta clipea, întrebător. Se aşeză pe taburetul de lîngă el şi îi mîngîie mîna rezemată de braţul fotoliului.

— Ce mîini albe ai tu, Oswald !

Auzi huruitul obloanelor care cădeau pe rînd.

— Marta, să le laşi şi pe cele de sus.

De obicei sus nu se lăsau obloanele. Evei îi plăcea să privească din pat cerul cu stele ; cînd era lună, lumina ei

idilică îi mîngîia obrazul și arginta cuverturile și covoarele. Cineva voia s-o smulgă din acest blînd cadru.

Mîncară în tăcere, ca în ajun. Eva își impunea să nu gîndească la nimic, dar se pomenea trăgînd cu urechea afară ; în burlane țîrîia apa de pe acoperiș. Pendula bătu de opt ori, apoi de nouă ; nu erau sfîrșite toate calvarele. Pe măsură ce timpul trecea, îi creștea neliniștea. I se păru că aude pași afară, pe alee, călcînd prin zăpada jilavă. Își aținti urechea, dar nu deslușì nimic în țîrîitul burlanelor. Avea mîinile înghețate. Veni lîngă domnul von Seele și se cuibări la picioarele lui.

— Te rog fii puțin bun cu mine ! Am multă nevoie !

Asculta, asculta încordată, nu auzea nimic și simțea că vine cineva, că va trebui să se întîmple ceva, în prima clipă sau în clipele următoare ; dacă ar fi știut măcar cît mai are de așteptat !

Nu trecuseră multe secunde, cînd sări în picioare, cu ochii mari, ficși, la fereastra oblonită. Acum auzise clar pași urcînd treptele terasei. Îl auzi și pe Gheza, strigînd dinspre magazie :

— Cine-i acolo ?

Domnul von Seele se ridică, veni lîngă ea, îi cuprinse umărul cu o mînă, cu mîna cealaltă începu să-i mîngîie părul, repede, apăsat, nervos.

Se deslușeau pașii lui Gheza în curte, apropiindu-se fără șovăire. Evei i se păru că vede oblonul mișcîndu-se ; poate era umbra perdelei. I se păru că aude un glas chemînd-o : Eva ! Nu putea fi decît halucinație ; îi vîjîiau urechile. Nu mai știa ce se întîmplă ; odaia începu să se învîrtească în jurul ei, din ce în ce mai repede, pînă ce o împușcătură trosni sub geam, făcînd oblonul să se zgîlțîie.

Domnul von Seele îi dădu drumul și se repezi afară, pe ușa de la bucătărie. Ea se prăbuși în fotoliu, cu fața ascunsă în mîini. Afară se auzeau glasuri și tropot de pași. Nu știa cît timp trecuse, cînd se făcu liniște. Domnul von Seele se întoarse.

— Nu era nimic.

Ea îl privi cu ochii mari. El continuă repede :

— Nu trebuie să-ți fie frică ; s-a terminat. A fost probabil un borfaș care credea că nu-i nimeni în casă.

Ea ar fi vrut să întrebe : „Tu l-ai pus pe Gheza să păzească, nu-i așa ?“ Se priveau drept în ochi, dar își ascundeau gîndurile, și unul și altul.

— L-a împușcat ?

N-avea pic de sînge în obraz.

— Nu. A fugit.

Îl privi, neîncrezătoare, răsuflă adînc, vru să spună un cuvînt, dar se opri. După cîteva clipe, cînd ea se ridicase și se îndrepta spre cămin, el o chemă, nedecis :

— Eva...

Și el avea ceva de spus ; dar și el tăcu. Se priviră fără o vorbă. Și unul, și altul știa ceva, fără să-și dea seama cît știe celălalt. El se apropie și se așeză lîngă foc ; Eva rămase în picioare, rezemată de cămin, cu mîinile reci, trăgînd cu urechea spre geam. Pendula bătu de zece ori ; era o vecernie. Se auziră glasuri afară, pași grei înconjuraseră casa, ușa se deschise, și Gheza intră, urmat de un jandarm. Jandarmul salută militărește, apoi își scoase șapca.

— Să trăiți ! Sînt șeful postului, nu vă supărați, am venit într-o cercetare.

Domnul von Seele se ridică.

— Da. Ce s-a întîmplat ?

— Am prins pe şosea un individ rănit la braţ; fugea devale.

Ea îşi duse mîna la frunte. Jandarmul urmă :

— A vrut să prade la dumneavoastră ? Ştiţi ceva ?

— Nu ştiu nimic. N-a fost nimeni aici.

Eva îi aruncă o privire şi văzu că avea ochii aţintiţi spre Gheza, care îşi ţinea capul în pămînt.

— Dar s-a tras cu arma ! Urcam pe şosea cînd am auzit împuşcătura ! urmă jandarmul. M-am grăbit la deal să văd ce s-a întîmplat. Paznicul dumneavoastră era în curte.

— N-am văzut nimic, murmură Gheza.

Jandarmul se întoarse spre el, cu privirea bănuitoare; ochii i se opriră pe puşcă, parcă vru să facă un pas, să întindă mîna, dar nu îndrăzni.

— Nici n-ai auzit un foc ?

Gheza îşi ridică o clipă ochii, căută privirea stăpînului şi răspunse morocănos :

— N-am auzit.

— N-avem nici o reclamaţie de făcut, încheie domnul von Seele.

— Atunci, mă iertaţi !

Jandarmul îşi puse şapca în cap, salută milităreşte şi se întoarse pe călcîie, spre uşă. Eva începu să tremure vizibil şi alarmant. Domnul von Seele îi simţi privirea în ceafă, interogativă, acuzatoare.

— Ce s-a făcut cu omul acela ? întrebă, în clipa cînd jandarmul ieşea pe uşă.

— L-am trimis la spital.

Gheza plecă după jandarm. Rămaseră singuri, privindu-se. Eva tremura şi mai rău, ca de boală, dar el ştia că n-ar mai primi din partea lui nici o mîngîiere, nici o îm-

bărbătare. Se așeză doborît în fotoliu, cu capul în palme. Focul se stinsese. Pendula bătu de unsprezece ori ; era pomenirea morților. De-aici se lăsă liniștea finală ; se auzea numai respirația lor. Domnul von Seele șopti fără să se miște :

— Du-te și te culcă. S-a făcut frig.

— Noapte bună, Oswald !

Abia cînd urcase cîteva trepte, îl auzi din urmă :

— Ai spus ceva ?

— Nu. Vrei să-ți dau o cuvertură ?

— Îți mulțumesc, nu mi-e frig.

Pe palier, ea se opri. El ridică ochii.

— Mîine dimineață o să ai nevoie de automobil ?

Era și interogativ și afirmativ.

— Da. Ești foarte bun.

— Eu plec devreme ; la nouă șoferul o să fie înapoi.

— Oswald... crezi că au să-l închidă ?

— Nu ; nu cred ; nu există nici un motiv ; depinde de ce are să spună.

Eva se gîndi : „Atunci are să se descurce !“ Mai întrebă:

— Cu rana o fi ceva grav ? Pușca lui Gheza... (Nu găsea termenul ; ar fi vrut să știe ce fel de pușcă era, cît de periculoasă.) e... o pușcă rea ?

— Toate puștile sînt rele.

Nu mai putea să judece limpede ; se întinse în pat, gîndindu-se : „Oare ce mînă o fi ? Dreapta, sau stînga ? Și de ce în mînă ?“ Dacă ar fi nimerit puțin mai într-o parte, ar fi fost inima. Atunci totul s-ar fi terminat.

Avea credința că ar fi fost bine. Dar acum nu mai avea nici o pornire împotriva lui ; își ispășise toate păcatele !

55

Într-un colț de salon, al optulea pat pe stînga. Pe dreapta se aliniau alte opt paturi, toate cu bolnavi. Îl recunoscu îndată ce intră, și după ce-l privi bine nu-l mai recunoscu. Era o deshumare.

Înaintă amorțită printre paturi, în aerul cald, greu, încărcat cu mirosuri de medicamente. În dreapta, gemea cineva, învelit pînă peste ochi ; sub pătură se deslușea un trup mic, ca de copil, sau poate o jumătate de om.

El stătea cu fața în sus, cu pieptul dezvelit, cu o cămașă albă, zdrențuită. Cînd se apropie, văzu că nu era cămașă, ci un pieptar de gips, cu un eșafodaj de sîrme într-o coastă, pe care se sprijinea brațul. Părea nebărbierit de zile ; zîmbea, dar avea o față sălbatică. Eva căuta cu ochii în jur ; nu găsea pe ce să se așeze. El îi făcu semn să stea pe pat.

— Te doare ?

Cu toată crispare, părea bine dispus.

— De loc !

La jumătatea brațului, între cot și umăr, gipsul avea o fereastră de o palmă, acoperită cu bandaje însîngerate. Prin osul cotului era trecut un ac gros, de capetele căruia trăgeau niște benzi de cauciuc, legate pe scheletul de sîrmă. Mîna goală, pătată de sînge, părea moartă.

— Face să-mi dau un braț, ca să te văd !

Zîmbea impertinent, sau inconștient ; în glas avea un amestec de nepăsare și cinism. „Poate că-i nebun !“ Îl întrebă în șoaptă :

— De ce-ai venit ?

Răspunse tare, fără să se sfiască de vecini :

— Să-mi dai cheile de acasă ! M-ai lăsat pe afară.

Într-adevăr plecase cu cheile.

— O să se vindece greu ?

— Cred că nu... Eva, tu ai bani ?

Ce penetrant îi vibra numele ! Nimeni nu-l pronunța ca el ; în glasul lui își regăsea nașterea.

— Bani ?... Da.

— Vreau să spun dacă ai tu, personal.

— N-am ridicat nimic de la bancă.

— O să fie nevoie aici.

Nu mai avea nimic să-l întrebe, el n-o întreba nimic. O privea cu același zîmbet impertinent.

— Te-aș strînge puțin în brațe ! Dar vezi (arătă din ochi brațul imobilizat) nu se poate.

Ar fi trebuit să se ridice și să-i întoarcă spatele.

— De ce nu-ți scoți broboada ?

Avea părul strîns într-un fular cenușiu ; și pardesiul era cenușiu ; căutase culoarea. Își scoase fularul cu gesturi mecanice.

— Desfă-ți părul, Eva ! Te rog !

Se supuse ; își desprinse părul din agrafe și îl resfiră pe umeri.

— L-ai vopsit ?

— Nu.

— De cîte ori lipsesc, își schimbă culoarea !

Ca și cum n-ar fi iritat-o destul degajarea lui, îl văzu că rîde insinuant.

— Mi-a venit în minte un dicton : „Eva păru-și schimbă, dar iubitul ba !“

Se ridică.

— Am să-ţi trimit bani. De altceva mai ai nevoie ?

— De tine !

— Te-am întrebat dacă mai ai nevoie de ceva !

— Numai de tine. Şi, poate, ceva de mîncare.

O dezgusta.

— Am să-ţi trimit. Ce ai voie să mănînci ?

El răspunse zgomotos, cu o bună dispoziţie de chefliu, atrăgînd toate privirile :

— De toate. Aş mînca un bou întreg !

În partea cealaltă, bolnavul acoperit cu pătura gemea. O femeie tînără, de la ţară şi un bătrîn, sosiseră chiar atunci ; femeia plîngea la picioarele patului.

Nu mai putea rămîne aici nici un minut ; el o întrebă :

— Te impresionează ?

O văzu că era palidă, dar n-o cruţă.

— Accident de tren ! spuse, cu un ton informativ. Are amîndouă picioarele tăiate, mai sus de genunchi ; l-am văzut în sala de operaţie ; ceva ca la abator !

Eva se îndreptă spre uşă ; dacă mai stătea s-ar fi prăbuşit. Pe coridor îşi reveni şi începu să regrete plecarea impulsivă. Poate un om sănătos nu are dreptul să condamne un bolnav ; poate, sub nepăsarea şi cinismul lui, se ascundeau suferinţă şi deznădejde. Pentru chei, sau pentru orice alt motiv ar fi invocat, venise s-o caute pe ea, şi acum zăcea într-un spital, înconjurat de dureri şi de oameni străini. Îl căută pe chirurg.

— Sînt doamna von Seele. Mă interesez de un bolnav.

Cît timp fusese măritată, nu spusese niciodată „sînt doamna von Seele !“ Acum trebuia să spună, ar fi spus orice, ca să aibă o armură în faţa acestor oameni, poate buni, poate pricepuţi, poate umani, pentru care însă bolnavul necunoscut înseamnă un caz, un pat şi un număr,

fără altă identitate decît boala lui. Privirea medicului se schimbă imediat.

— Probabil îl cunoaşteţi pe soţul meu !

Era obligată să mintă ; domnul von Seele ar fi aprobat-o, faţă de el nu săvîrşea nici un fals şi nu-i păsa ce credea omul de aici, care, dacă auzise de divorţ, nu se putea să nu fi auzit că ea se află încă sub acoperişul şi sub protecţia fostului ei soţ.

— Se poate să nu-l cunosc? Vă rog, luaţi loc, doamnă!

„E bine aşa, se gîndea Eva. Să ai un soţ pe care lumea să-l cunoască şi să-l respecte !“ Se simţea mai puternică.

— E... cineva, adus astă-noapte, împuşcat în braţ.

— Da, l-am operat acum cîteva ceasuri.

— Se vindecă repede ? Nu pare să fie ceva grav. Spune că nu-l doare de loc.

Medicul o privi în ochi.

— Vă este rudă ?

— ...Da. Vreau să fie bine îngrijit. Nu s-ar putea să-l transportăm la un sanatoriu ? Nu se pune chestiunea banilor.

— Doamnă, lucrul nu-i atît de simplu. Pot să vă spun deschis ? Nu interesează în primul rînd dacă să-l ducem sau nu într-un sanatoriu ; de altfel aici e îngrijit foarte bine. Însă cazul (Cazul !) e mai grav decît credeţi.

Eva îşi muşcă buzele, să nu geamă. Era prea mare pedeapsa pentru el, pentru ea prea nedreaptă.

— Lipsesc cîţiva centimetri din os, nu-i dificultatea cea mai mare, poate braţul va fi ceva mai scurt — nu vă alarmaţi, nici nu se observă — dar ce-i mai rău e că s-ar putea să rămînă paralizat.

Îşi duse mîna la frunte; genunchii îi tremurau tare.

— Nu vă speriați ! O paralizie parțială ; nu va putea face unele mișcări, dar în general, cu reeducare, va ajunge să se folosească de braț.

Ea se întrebă încă o dată : „E dreptul, sau stîngul ?" Nici nu băgase de seamă. Căută să-și amintească poziția lui în pat, văzu aparatul susținător, refăcu toată imaginea : era dreptul. Dar pentru un om ca el i se părea indiferent dacă era dreptul sau stîngul ; gradul de utilitate n-avea ce să caute în formulele de consolare, admițînd că ar fi acceptat vreuna.

— Cunoașteți puțină anatomie ? Nervul radial e rupt, de aceea nu simte dureri. Capetele s-au contractat, nu le-am putut găsi, în împrejurări de urgență, cum era cazul, te gîndești să salvezi ceea ce se poate. După ce se vindecă, vom vedea starea brațului ; se poate încerca o operație, eventual o grefă de nerv. Vă vom recomanda un specialist. La nevoie vă veți duce în străinătate, la Viena, de pildă.

Ea se gîndi : „Da, la Viena. O să-l ducă Oswald..." Și deodată o cuprinse o mare tristețe și o mare oboseală. Acum două zile era liniștită, împăcată, poate fericită. Se ridică.

— Domnule doctor, vă rog, faceți tot ce e nevoie ca să fie bine îngrijit. Vă rog din partea mea și a soțului meu. Nu se pune chestiunea banilor.

Vru să se întoarcă în salon, apoi se răzgîndi. Automobilul o aștepta ; merse la un restaurant, luă de la bufet lucruri de mîncare : un pui fript, șuncă de Praga, cașcaval. Era atît de greu să aleagă ! Atît de greu să trăiască ! Intră alături, la o fructărie, și cumpără struguri așezați în cartoane, sub celofan, ca florile exotice ; pentru luna martie erau o raritate, și pentru ea o salvare. Pachetul devenise destul de voluminos. „Cu cît vor fi mai multe, cu atît mă

voi simţi mai liniştită..." Vru să cumpere un aparat de ras, însă se dezmetici : nu putea să se bărbierească singur — l-ar fi umilit... Trebuia să-i cumpere alte lucruri : pijamale, papuci, halat. Dar oare putea să le îmbrace ? Dacă ar fi avut cu cine să se sfătuiască ! Se pomeni în magazinul unde-şi făcuse cumpărăturile atunci cînd fugise în costum de călărie. Pe ciudate căi o vîntura viaţa ! Cumpără tot ce-i trecea prin minte, tot ce i-ar fi trebuit unui naufragiat, şi se tot întreba, nemulţumită : „Oare ce-ar mai fi nevoie ?"

Reveni la spital cu gîndul că uitase ceva. Nu mai intră în salon ; chemă infirmiera, îi strecură în buzunarul halatului o mie de lei — nu ştia dacă e prea mult sau prea puţin, nu ştia nimic, venea de pe altă lume — şi-i încredinţă lucrurile.

— Ai dumneata grijă de el. Îl poate bărbieri cineva ? Trebuie săpunit bine, are barba aspră. Este aici şi un pieptăn, şi perie de cap. Îl poate ajuta cineva să se spele ?

— O să-l spăl eu.

Îi aruncă o privire, surprinsă. I se părea nefiresc să-l îngrijească o femeie. Trebuia să-l dezvelească, poate n-avea nimic pe el, sub cuvertură. Îi plesneau tîmplele ; nu mai găsea putere să gîndească. Infirmiera era o fată tînără, brună, cu obrajii poate prea rotunzi şi prea roşii, dar frumuşică şi curată. Halatul alb îi stătea bine. Şi de ce oare îi tot zîmbea ? Era binevoitoare sau ironică ?

Lipsise luni întregi, şi ani, şi nu şi-l închipuise niciodată cu o femeie. O nedumerea, o neliniştea abia acum gîndul, cînd nu mai avea pentru el decît o milă răzbunătoare, cînd era nebărbierit şi nespălat, cu braţul zdrobit, pe un pat de spital.

Domnul von Seele o aştepta sus ; se priviră în ochi, dar nu spuseră un cuvînt. Eva se duse să se spele pe mîini, şi se aşezară la masă. Abia la sfîrşit ridică ochii spre el.

— O să fie nevoie de bani. Pot să-i ridic prin o bancă de aici ?

— Am să mă ocup eu. Deocamdată, dacă ai nevoie... Trebuia să primească ; ar fi primit orice.

— E rău ?

— Doctorul spune că are să rămînă paralizat.

Se priviră iarăşi în ochi, adînc, bine înţeleşi în gîndurile lor.

— Mîine dimineaţă îţi trimit maşina.

Ea făcu : O !, foarte încet, mai mult în gînd. Trebuia să se ducă şi mîine ! Nu se gîndise, sau credea că nu se gîndise. Îşi dădu seama că rămăsese cu părul pe umeri. Dar domnul von Seele nu mai avea nevoie de explicaţii, şi ea nu mai avea de ce să se ferească.

56

A doua zi coborî la bucătărie, foarte de dimneaţă.

— Marta, vreau să faci o pîine de casă, o pîine mare, neagră.

La nouă, cînd veni automobilul, pîinea era gata, fierbinte, aburind, cu coaja rumenă. Mirosul ei de grîu curat îi trezea atîtea amintiri !

Ajunse la spital după ce se terminase vizita în saloane. Patul din dreapta, unde fusese omul cu picioarele tăiate,

era gol. Înaintă amețită, pînă în fund, orientîndu-se după zîmbetul lui.

— Mi-au promis că astăzi mă mută de aici. Eliberează o rezervă. Asta înseamnă un fel de apartament propriu. Cred că ție trebuie să-ți mulțumesc, dar vezi ce faci cu doctorul! Pare foarte întreprinzător.

Să nu fi fost infirm, l-ar fi pălmuit. Era datoare să-l cruțe. Se așeză pe marginea patului, și-i examină obrazul.

— Cînd... te-ai bărbierit?

Întrebarea era „Cînd te-au bărbierit?" O evitase instinctiv, și i se părea că ar fi fost groaznică. El îi aruncă o privire piezișă; simțise jocul, dar îl continuă, simulînd indiferența:

— Azi dimineață.

— Te simți mai bine așa?

— Mă simt bine cînd vii tu. Dacă vii în fiecare zi, îți promit că stau cuminte aici, fie și o lună de zile.

Ea tresări. Dincolo de gluma lui, i se părea înspăimîntător gîndul că ar putea să stea o lună întreagă cu brațul spînzurat astfel, cu pieptul prins în gips, înțepenit pe un pat străin. I se făcu milă, îi aruncă o privire caldă, aproape că-i venea să-l mîngîie pe obraz; totdeauna îi mîngîia obrazul după ce se bărbierea.

— Ți-am adus lapte cald.

Ochii lui se deschiseră mari. Degeaba vroia să fie nepăsătoare. Oricît ar fi fost de firesc să aduci lapte la spital, știau amîndoi că gestul ei însemna altceva decît grija pentru un bolnav.

— Ai adus și pîine de casă!

— Am adus!

— Tu ești Eva, acum te recunosc! Îmi pare bine că ai venit să mă vezi.

Ea se gîndea : „Multe nu ştie el !“ Desfăcu termosul, îi turnă lapte în pahar şi rămase încurcată. Era învăţat să ţină pîinea sub braţ şi să smulgă bucăţi mari cu mîna liberă. O străbătu iarăşi mila. Lăsă paharul pe noptieră, rupse pîine şi îi dădu să mănînce, cu mîinile ei. Nu îngrijise niciodată un bolnav ; putea fi ceva frumos, nu se gîndise. Toţi oamenii care mănîncă din mîna altuia au aceeaşi privire umilă, blîndă şi recunoscătoare, de animal mîngîiat.

Pe chipul lui trecu, vag, o umbră de suferinţă ; colţurile gurii i se contractară.

— Te doare ?

Glasul ei tremura lamentabil ; era pe deplin demascată, aşa cum părul despletit pe umeri o demascase acasă. El începu să rîdă.

— Nu mă doare de loc. Am vrut să fac o experienţă cu tine !

Continua să rîdă atît de provocator şi impertinent, că Evei îi năvăli sîngele în creier. Se ridică impulsiv şi porni spre uşă, fără un cuvînt ; nu i-ar fi putut spune decît o insultă. Cînd să iasă, mai întoarse o dată capul. Surprinse pe chipul lui aceeaşi grimasă de durere, care o neliniştise ; dar în clipa următoare el începu să rîdă, parcă batjocoritor.

Se duse la cancelarie ; chirurgul tocmai îşi punea pardesiul, să plece : o recunoscu şi îi zîmbi. Zîmbetul lui o supăra, ar fi supărat-o orice zîmbet. Spuse, enervată, fără să se aşeze :

— Domnule doctor, vreau să ştiu : în definitiv, îl doare sau nu-l doare ?

— Cel mai bine trebuie să ştie bolnavul. De ce nu-l întrebaţi pe el ?

— Vreau să-mi spuneţi dumneavoastră.

— Ce v-ar face plăcere să vă spun ? Nervul radial e rupt, dar se trezesc ceilalți nervi. E normal să doară, ce Dumnezeu, e acolo o rană cît un pumn ! Nu vă îngrijiți însă ; să știți că suportă bine.

Eva ieși, buimăcită ; din nou ar fi vrut să se întoarcă în salon, dar nu mai avea curaj. Țăranca pe care o văzuse ieri înăuntru trecea pe sală, cu o hîrtie în mînă, hohotind. O infirmieră o ducea la braț.

Plecă în fugă, chinuită de remușcări și neliniștită. Sosi acasă înaintea domnului von Seele ; îl așteptă la geam, sperînd că venirea lui va aduce o ușurare. Nu aduse ; își spuneau multe, din ochi, gînduri neprecizate, fără ca vreunul să scoată un cuvînt.

Și așa avea să fie mereu, în fiecare zi, o lună, Doamne!, sau poate mai mult ! Mereu tăcere, mereu o singură frază : „Eva, mîine la nouă trimit automobilul să te ia !"

A doua zi îl găsi mutat într-o cameră mică, la capătul coridorului. Înainte de a intra, o întîlni pe infirmieră. Avea un halat alb, imaculat. „Oare îl schimbă în fiecare zi ?" I se părea o cochetărie.

El zîmbea ca în ajun, poate și mai impertinent.

— Unde-i laptele ? o întrebă voios.

Nu adusese lapte ; era un simbol pe care de ieri îl socotea depășit. Venise, nu mai putea da înapoi, dar nu știa ce să spună, ce să facă, era dezorientată, nu găsea un cuvînt, un gest. Ar fi vrut să-l știe sănătos, urcîndu-se în tren, lăsînd-o singură pe un peron de gară, ca alteori.

Își aruncă ochii împrejur ; camera era curată, cu pereții vopsiți alb, cu pardoseala de mozaic strălucind, cu geamurile proaspăt spălate. Afară se vedeau copacii din parcul spitalului. Era bine că fereastra nu dădea la stradă.

Eva se așeză lîngă pat, pe un fotoliu de răchită. Din cînd în cînd, vedea pe chipul lui trecînd o undă de suferință. S-ar fi liniștit, dacă ar fi știut o dată pentru totdeauna, limpede, care e starea lui. Simțea că se înăbușă. Și-l întrebă, pe neașteptate, scurt, agresiv :

— Ascultă, diavole, te doare sau nu ?

Împotriva intențiilor ei, vorbele acestea cuprindeau un vechi ton de mîngîiere. Rămase surprinsă, cu o senzație supărătoare, cum ar fi pus mîna cu tandrețe pe rana lui desfăcută. Se uită la brațul imobilizat ; degetele îngălbenite, cu unghiile murdare, păreau mumifiate. El rîse :

— Tu ce crezi, mă doare, sau nu ?

Își mușcă buzele ; ar fi rîs și ar fi plîns. Și așa avea să fie în toate zilele.

— Azi de ce nu te-ai bărbierit ?

Prin ochii lui trecu o umbră ; iar i se păru că suferă. Se ridică din fotoliu și se așeză pe pat. El strigă :

— Nu mă mișca !

Nu-l văzuse niciodată așa, cu ochii roșii, crispat și sălbăticit. Înlemni. El se calmă și-i zîmbi din nou.

În zilele următoare, îl găsi din ce în ce mai palid și mai neliniștit. Tresărea la cea mai mică mișcare a patului, la cel mai mic zgomot ; fața îi devenea casantă, gata să se fărîmițeze.

— Ce să fac ? Spune-mi !

Clătina din cap și începea să zîmbească ; dar nu mai era vechiul zîmbet.

Nu se mai lăsa bărbierit decît foarte rar ; gipsul se murdărise, dîndu-i, împreună cu obrazul țepos, o înfățișare mizerabilă. Trecuseră două săptămîni ; rana era aproape închisă, dar el nu părea că se simte mai bine. Într-o dimineață, Eva găsi camera goală. Află că era în sala de pansa-

mente. Peste o jumătate de oră se întoarse sprijinit de două surori. Nu-i venea să creadă că merge pe picioarele lui. Îi şi uitase statura. El îi zîmbi.

— Mi-au pus cămaşă nouă.

I se făcuse alt pieptar ; gipsul se prelungea pînă la cot, rana vindecată fusese acoperită, însă rămînea acul trecut prin os şi scheletul de sîrmă.

După ce infirmierele îl ajutară să se întindă în pat şi ieşiră, o privi pe Eva cu o căutătură necunoscută. Nu mai zîmbea ; era palid, slab, rătăcit. Prin ochi îi trecu o undă de disperare, şi spuse, deodată, un cuvînt pe care ea nu credea că l-ar putea auzi din gura lui nici dacă ar fi avut lepră sau cancer :

— Eva, sînt nenorocit !

Se aşeză pe marginea patului, cu picioarele tăiate ; ar fi vrut să se apropie de el, dar braţul imobilizat era o piedică ; nu ştia să fie tandră cu un infirm. El strigă :

— Nu mă mişca !

Se adunaseră multe, nedrepte şi absurde. Eva izbucni, cu glasul ridicat, un glas străin, imperativ şi aspru :

— Ce ai ? Vorbeşte o dată !

El gemu cu ură şi disperare :

— Am pierdut braţul !

Şi brusc, începu să plîngă, dar un plîns care nu stîrnea milă, ci teamă. Avea faţa imobilă şi aspră, dură, metalică şi lacrimile, ca nişte boabe de gheaţă, porneau nu din deznădejde, ci dintr-o furie înfrîntă, devenită feroce prin neputinţă.

Ea se prăbuşi în genunchi la capul patului, ca să fie lîngă el, sau ca să nu-l vadă. Şi-ar fi dat un braţ, amîndouă braţele, ar fi dat tot, numai să termine într-un fel, în bine sau în moarte.

Întinse mîna peste scheletul de sîrmă și-i mîngîie fruntea, coborî pe obrazul țepos, alunecînd o dată cu lacrimile lui înghețate, se întoarse la tîmple, dezorientată, neștiind ce zone sînt îngăduite acestor gesturi nefăcute niciodată de oameni.

— Eva, să nu mă lași singur ! Ești tot ce mai am ! Rămîi cu mine și am să-ți fiu recunoscător toată viața.

Nu erau vorbele lui, le dicta altcineva, dar trebuia să i le recunoască.

— Da, rămîn cu tine ! Orice ar fi să se întîmple !

El se liniști dintr-o dată ; Eva se ridică ; nu înțelegea nimic — pe obrazul lui nu se vedea o urmă de lacrimă ; poate fusese halucinație.

— Înseamnă că ai jurat, Eva !

Era aproape triumfător.

Ea se simți învinsă și umilită.

— Da, am jurat.

Și se gîndi, rece : „Nu toate jurămintele se țin !"

Hotărîse să nu mai vină, vroia să se păstreze, să nu înnebunească. Dar în drum spre casă voința îi slăbi. Îl văzuse plîngînd — nu ca oamenii, ci ca fiarele, dar, orice ar fi însemnat plînsul acela, avea să fie urmărită de el toată viața. Trebuia să-și urmeze destinul, pînă la capăt ; nu era scăpare. Îndată după prînz se pregăti să plece.

— Oswald, pot lua automobilul ?

— Te duci iar ? E nevoie de tine ?

Ridică din umeri ; nu mai putea, nu mai vroia să judece.

— Nu știu. Rămîn acolo.

El își aminti dimineața cînd se întîlniseră călare. Îi veniră în cap aceleași gînduri de atunci. Ar fi vrut să-i spună : „Eva, te admir — și te plîng !" Veni spre ea ; stătură față în față.

„Acum e ultima oară cînd îl văd ! gîndi Eva. Tot ce-a făcut el și ce-am făcut eu n-a fost de nici un folos !"

— Oswald, sînt o mare deziluzie pentru tine !

El îi apucă umerii.

— Nu, Eva. Ești ceva ce n-ai să înțelegi niciodată, și-ar înțelege prea puțini oameni. Mă faci să stimez toate femeile, și să mă simt umilit că sînt bărbat.

Poate nici nu-l auzi ; îi era gîndul în altă parte. Își luă vechea valiză, cu cîteva lucruri strînse la repezeală, și părăsi pentru totdeauna casa dintre brazi. N-aveau să mai fie plăcile de patefon. „Oda bucuriei", în care crezuse, i se părea o minciună. N-aveau să mai fie muzica, Marta, Gheza, nici perdelele albe, care fluturau în urma ei, la geam.

57

Se sfîrșea primăvara cînd părăseau spitalul, într-o după-amiază caldă. Eva mergea în stînga, ducînd valiza și sprijinindu-l de brațul sănătos. Celălalt braț era prins pe după gît cu o eșarfă neagră.

Clipi, orbit de lumină. Colțurile gurii i se contractară.

— Te simți rău ?

— Nu ; mă supără ciripitul păsărilor.

Era absurd și capricios, și posomorît pe deasupra ; prea rar îl mai văzuse zîmbind, săptămînile cît îl veghease la spital.

— De ce mă ții de braț ? o întrebă, iritat.

Își trase mîna, intimidată.

— Poate vrei să mă duci la un colţ de stradă, să cer de pomană !

Nu-i răspunse. Învăţase să-i suporte tăcută exploziile, oricît de inacceptabile. Îl înţelegea şi-i dădea dreptate ; ea una acceptase totul, cu anticipaţie.

— Acum ce facem ? Cît mai avem pînă la tren ? o întrebă, pus pe ceartă.

— Vreo două ceasuri.

— De ce am plecat aşa devreme ? Nu puteam să mai stăm ?

— Credeam că ţi-ar face bine să umbli puţin.

— Nu ; vreau să ne întoarcem.

— Bine.

Era ridicol, pentru un ceas şi jumătate, dar se supuse. După cîţiva paşi el se opri.

— Unde mă duci ?

— N-ai vrut să ne întoarcem ?

Începu deodată să strige, în mijlocul străzii :

— N-am stat destul două luni ? Vrei să mă înmormîntezi acolo ?

Îl privea liniştită. „De ce nu pot să-i întorc spatele şi să mă duc, să mă duc în neştire, să nu mă mai opresc, să nu-l mai aud niciodată ?...“ Se stăpîni — nu avea dreptul, chiar dacă n-ar fi făcut altceva decît să-şi respecte jurămîntul — şi nu fiindcă îi jurase lui. Şi apoi, trebuia să înţeleagă cîtă umilinţă era în el, care venise aici întreg şi liber, să plece prizonier şi cu braţul în eşarfă. Opri o trăsură şi-l ajută să se urce. El se supuse, îmblînzit inexplicabil. Colţurile buzelor îi tremurau. După ce se aşeză, spuse, cu vocea schimbată :

— Iartă-mă !

Își trecu apăsat mîna sănătoasă peste față, cum ar fi vrut să și-o smulgă, să găsească dedesubt alt chip.

— Plimbă-ne prin oraș, pe unde vrei, se adresă Eva birjarului, și la șapte du-ne la gară.

Mai făcuseră o dată drumul, pe strada principală, cu magazinele ei luxoase, cu cafeneaua mare, unde se vedeau oameni fumînd țigări de foi, într-o deplină și demoralizantă inutilitate.

Umbra în piață trecuse de jumătate, și ceasul nu era încă șase. El avusese dreptate, dar i se părea atît de trist să-și mai amintească ! Trecură pe sub turn, spre orașul de jos, ocoliră pe străzile înguste, reveniră sus, pe la bastioane. Părea că alt drum nu mai există, și că de cîte ori s-ar întoarce aici ar trebui să-l parcurgă cu o cruce pe umeri. Dar acum știa bine că nu se va mai întoarce niciodată, nici chiar în clipa morții : ispășise pedeapsa. Își lua astfel rămas bun de la oraș și de la multe altele.

Se întîmplase să fie o săptămînă de aglomerație la tren, pleca multă lume la Expoziție, găsise un singur pat liber în vagonul de dormit. Puțin îi păsa de ea, dacă avea unde să-l culce pe el ; n-o speria o noapte de nesomn după cîte nopți nu dormise.

Un om antipatic, gras, roșu, cu mîinile lungi, cu picioarele scurte, cu ochi de broască și gură de pește ocupase patul de jos. Poate nu era chiar atît de hidos ; așa îl vedea Eva, fiindcă, deși îl rugase stăruitor, nu vroia să ia patul de sus, ca să-l cedeze pe-al lui unui om cu brațul în eșarfă.

— Domnule, dar vedeți că este... (Nu putea spune : este infirm). Dumneavoastră vă vine mai ușor.

— Nu, madam ! Sînt miop !

Avea într-adevăr ochelari cu multe dioptrii, dar miopia era un argument stupefiant. Stătea lăbărțat pe patul

lui, cu geamantanul alături, proclamîndu-şi apăsat prioritatea. Picioarele nu-i ajungeau pînă la podea ; semăna cu un copil bătrîn, răzgîiat. Datorită lui totul pe lume părea rău şi slut.

Eva rămase pe strapontină, în faţa uşii, pînă dimineaţa, făcîndu-şi bilanţul existenţei. Era în pagubă, dar n-avea de gînd să se căineze. Acceptase totul aşa cum fusese, accepta ce avea să urmeze. Se întreba cum izbutise el să se urce în patul de sus, cum se mişca în spaţiul acela îngust, ce făcea singur fără ajutorul ei. Era obişnuit cu ea, de la spital, să-i vină în ajutor la fiecare mişcare, la fiecare geamăt. Ea nu avusese nici nopţi, nici zile ale ei. Îi fusese infirmieră, îl spălase, îl pieptănase, îi aranjase patul, îi dăduse mîncarea la gură, şi-i fusese tot ceea ce avusese el nevoie, se chinuise ca să-l împace şi să-i fie bine. Îmbrăţişările de spital, nefireşti, strîmbe şi schiloade nu-i trezeau nici o amintire frumoasă, ci numai simţămîntul milosteniei.

Nu era lungă noaptea din tren ; erau lungi toate laolaltă. Ar fi vrut să arunce o privire înăuntru, să-l vadă cum doarme.

Cînd se lumină de ziuă, uşa compartimentului se deschise, şi el scoase capul pe coridor — părea că dormise bine.

— Vin numaidecît, îi şopti.

Eva îşi trecu mîinile pe faţă, să-şi şteargă urmele oboselii, îşi netezi părul, privindu-se în fereastră, îşi aranjă fularul la gît, căută să-şi trezească feminitatea, care ostenise. El veni, cu o înfăţişare misterioasă.

— Deschide fereastra !

Cercetă coridorul, să vadă dacă nu se apropia cineva, apoi scoase din buzunar ochelarii omului cu ochi de broască.

— Vrei să-i arunci pe geam ?

Gestul i se părea inutil și inadmisibil, dar poate plătise prea mult cu mîna dreaptă, ca să nu-i fie îngăduit celei stîngi o compensație copilăroasă. Deschise fereastra.

58

Nu mai ținea minte a cîta oară revenea în apartamentul prăfuit, cu aerul închis de pe timpul altei vieți. De fiecare dată fusese altfel, și-acum era mai altfel ca oricînd, dar spera să se termine. Îndată ce intră pe ușă, trecu la prima corvoadă a zilei.

— Haide să te bărbierești !

Îi scoase pardesiul, haina, cravata, îl așeză pe marginea patului, îi scoase pantofii. El se uita absent pe fereastră ; în depărtare se vedeau copacii înverziți din Grădina Botanică. Stătea supus, cu gîndul cine știe unde, dar în orice clipă putea să explodeze ; pasivitatea aceasta fabrica în el dinamită — din te miri ce putea să se iște și scînteia. Îl împinse la baie.

— Ia, pune mîna pe pămătuf !

Medicii îl îndemnaseră să se folosească de brațul bolnav, să-l învie, să nu-l abandoneze. Putea să-l miște de la cot, să facă unele mișcări, mîna însă, cu degetele imobile, nu-l asculta. Era imposibil să țină pămătuful. Ea își ascunse dezamăgirea ; îl încurajă, silindu-se să pară voioasă :

— Nu-i nimic ! Cîte puțin în fiecare zi, are să meargă !

Se apucă să-l săpunească; la spital învățase întreg meșteșugul bărbieritului. Îl săpunea îndelung, fără gînduri, odihnindu-și în acest timp spiritul prea mult supus zbuciumelor. Înainte de a merge mai departe, băga mașina în apă caldă.

— Ce faci?

— Am citit într-un almanah că așa bărbierește mai bine.

— Eu chiar dacă aș fi citit, n-aș fi ținut minte.

— Fiindcă nu ai pasiune!

Ea una punea pasiune în tot ce făcea, chiar în treburile neplăcute, de vreme ce le accepta; altfel s-ar fi simțit umilită.

— De spălat însă, dă-ți osteneala și spală-te singur!

Îl lăsă în baie și se duse să-i caute rufe curate. Dulapurile erau aproape goale; abia dacă mai rămăseseră cîteva cămăși, cîteva haine. Deci fusese pe acasă! Deci mai avusese o cheie! Nici nu trebuia să se mire.

— Ce-ai făcut cu hainele?

— Ia ghici?

I se făcu milă de el, o milă amestecată cu remușcări și regrete. Atunci cînd își vindea hainele, ca s-o caute, ea stătea la căldură, într-o casă de senior, fără nici o lipsă, fără să știe nimic despre lume, ca Frumoasa Adormită.

Îl auzi în baie, cîntînd marșul militar.

— Hei, îți regăsești vechea piele?

El apăru în ușă, ștergîndu-se pe față; de neînțeles, de necrezut, ținea prosopul cu amîndouă mîinile.

— Ce-i cu mîna ta?

Își dădu seama prea tîrziu: n-ar fi trebuit să întrebe. Îl văzu că se crispează.

— Iartă-mă, te rog!

Îl simţea că are să explodeze, şi ea n-avea nici o vină decît că nu ştia să se poarte, sau obosise şi îşi pierduse speranţele... Se înfrînse : nu-i era îngăduit să-l abandoneze la jumătatea drumului. Se lipi de el, caldă şi umilă.

— Da, iartă-mă ! Să nu ne ascundem de noi înşine. Dar trebuie să te faci bine !

Căldura ei trezea în el o vibraţie pe care ea o cunoştea de multă vreme. O absorbi atentă, lucidă, supraveghind-o şi înregistrînd-o în sine ca pe o diagramă ; din luciditatea aceasta concentrată se năştea o altfel de beţie.

— Am să te fac bine — auzi tu ? — pe viaţă şi pe moarte am să te fac bine, eu şi nu altcineva ! Ia-mă în braţe ca altădată. Stau supusă, răbdătoare şi cuminte, nu te teme de mine !

Nu avea nevoie de el nici în amintire, dar simţea o bucurie, nemăsurată pe lîngă celelalte, la fiecare mişcare a lui, la fiecare pas înainte. Îşi lăsă veşmintele să cadă, cu o iscusinţă inedită, mulîndu-se pe mîna lui invalidă, ajutînd-o să creadă că este vie. Dar poate milostenia ei n-avea obiect şi era puerilă ; el nu se prăbuşise — ce-i lipsea ? — îl vedea întreg ca la începutul timpurilor. Nu, nu pierduse nimic din ceea ce o cucerise. Avea acelaşi grumaz prelung, dar nu efeminat, ci puternic, forjat parcă într-un metal şi fin, şi dur, şi maleabil, aceiaşi umeri largi fără ostentaţie, desenînd între ei pieptul cu o forţă explozivă, totuşi calmă şi curgătoare. Maturitatea nu-l îngreunase, ci mărise în trupul lui contrastele : picioarele erau mai prelungi, mijlocul se subţiase. Chiar dacă nu-l mai dorea, n-ar fi putut să accepte pe altul. Era o condamnare pe viaţă. Îşi lipi obrazul de cicatricea dezvelită, la jumătatea braţului, să n-o vadă, sau s-o încălzească.

„Are să se facă bine, nimic n-o să se mai cunoască ! E mîna lui veche, o regăsesc, o știu de atîta vreme !"

— Mîngîie-mă ! îi șopti. Stau cuminte... Mîngîie-mă cu răbdare ! Îți mai aduci aminte ? Aștept mîna ta de multă vreme.

Se cutremură cînd simți mîna moale, cu degetele amorțite, umblîndu-i pe piele. Era o senzație de groază — întregul corp i se strînse, oprind circulația sîngelui. Dar se învinse încă o dată, mai din adînc, mai din greu, își masă inima cu o mînă închipuită care nu vroia s-o asculte, ci mai degrabă ar fi strangulat-o, își porni sîngele, îl împinse în artere pînă ce își simți corpul înviat și fierbinte. Atunci brațul lui amorțit păru că se trezește, și degetele moarte renăscură, iar ea le primi și li se supuse, fără să creadă măcar că e o amăgire. Simțea o bucurie adevărată, dusă departe, învecinată cu delirul, nebănuită mai înainte, provenind din materie, dar ridicată la înălțimi siderale, unde zbura peste toate suferințele îndurate. Și totuși își dădea seama și credea, cu o a doua conștiință, că nu face decît o generozitate, ultima, sinceră și deplină. „Cînd va fi întreg, mă voi elibera, voi avea dreptul să mă gîndesc la liniște și fericire."

59

Într-una din zilele următoare îl duse la un chirurg-neurolog, către care avea o recomandație. El, la spital, se învățase să lenevească și adesea se complăcea în starea aceasta ; brațul nu-l mai durea, avea numai, uneori, furnicături enervante prin vîrfurile degetelor ; se liniștea la

mîngîierile ei conştiincioase. Cu greu îl urni, să-l ducă la doctor. Rezultatul fu vag. Le spuse că o operaţie trebuia încercată, dar mai tîrziu, fără să precizeze cînd.

Toată vara rămaseră în Bucureşti, fiindcă n-aveau destui bani să poată pleca. Eva trebuia să-l înfrîneze ; la spital îşi pierduse şi ea noţiunile curente de viaţă, aruncase sume mari în stînga şi în dreapta, pe onorarii şi cadouri exagerate. Rămăsese o sută de mii de lei la bancă ; trebuia să-l convingă că n-au să ţină toată viaţa. Îşi reluase grija gospodăriei, refăcuse legăturile cu lăptăreasa, cu băcanul şi măcelarul, cheltuia bani puţini şi mai multă energie. Avea şi griji de infirmieră, pe lîngă grija contabilităţii şi a gospodăriei. La spital făcuse o şcoală întreagă, pe care o perfecţiona, citind şi primind sfaturi de la medici. Înainte de toate trebuia ca el să nu trîndăvească. Dimineaţa, după ce se îmbrăca, Eva se apuca să-i maseze braţul, cu ulei şi talc, după o tehnică verificată, apoi îl trăgea jos din pat şi-l silea să ia parte la treburile casei. Se folosea de felurite şiretlicuri, ca să-i pună braţul la muncă pe nebăgate de seamă, şi izbutise să facă mici paşi înainte, să-l mai deprindă cu încă o mişcare, înceată şi timidă. Aştepta operaţia, în care îşi pusese toată încrederea. Pînă atunci se întreba : „Oare cum aş vrea să fie : infirm şi cu mine toată viaţa, sau sănătos, lăsîndu-mă în drum, ca altădată ?“ Şi îşi răspundea fără să ezite : „Un om ca el trebuie să aibă trupul întreg. De mine nu-mi pasă !“ Înţelegea bine : integritatea era cerinţa lui dominantă, dar într-o concepţie personală, care, dacă se potrivea cu a celorlalţi semeni în ceea ce-i privea fiinţa anatomică, mai departe devenea subiectivă în chip abuziv şi inadmisibil. Eva o tolera ipso facto, cum paratrăsnetul tolerează trăsnetele.

Prin iunie primi o scrisoare de la Getta : „Mama nu vrea să-ţi mai scrie, zice că ai înnebunit, şi eu cred la fel. Nici un om cu mintea întreagă nu poate înţelege ce-i cu tine. Am încercat să citesc scrisoarea ta într-un picior şi cu capul pe-o ureche, ca strîmbii, să văd dacă aşa n-oi înţelege mai bine, dar mi-a venit ameţeală. De ce ai plecat iar de acolo ? Nu era bine ? Spune-ne, cel puţin să-ţi găsim o scuză. I-am dat scrisoarea şi lui, şi a citit-o chiar şi frate-su, că nu trebuie să ne fie ruşine, şi nici ei nu pot să te înţeleagă. Sîntem patru inşi care credem că n-ai mintea întreagă. Du-te şi te caută, fetiţo, pînă nu ajungi la balamuc, că atunci să nu contezi pe noi să venim să le ţinem de urît la sticleţii tăi din cap. Altceva nu avem ce-ţi spune, decît că sîntem cu toţii supăraţi. Mama nici nu vrea să-ţi scrie, nu mai poate să-şi pună mintea cu tine. Te las, că plînge copilul."

Afla abia acum că Getta avea un copil ; n-ar fi interesat-o să ştie măcar dacă e fată sau băiat. Indiferenţa aceasta o făcea să-şi dea seama că de mult nu mai avea o familie, dacă avusese odată. N-o interesau nici opiniile lor, nici dezaprobarea. Se lupta cu grijile gospodăriei, lăsînd în părăsire grijile sale. Mîncarea, curăţenia casei, curăţenia corpului, aerisitul părului şi mîna bolnavă. Adormea seara ţinînd-o în mîini, continuînd să-i mişte degete prin somn, aşteptînd o reacţie, o împotrivire, tresărind cînd simţea în ele o încordare.

El nici nu băga de seamă necontenita ei agitaţie ; i se părea că programul zilelor se desfăşoară curgător, venind de la sine. Căldurile de vară îl moleşeau, trăgea la somn şi la odihnă. Luase obiceiul să bea cafea multă, şi-i plăcea să stea tolănit după-amiaza, fumînd ţigară după ţigară. Ea îi încuraja abuzul, silindu-l în schimb să ţină ţigara cu

mîna dreaptă, între degetele înţepenite, ca s-o supună la mişcările repetate pe care le face un fumător.

Trebuia să-l scoată din casă, ştia cît iubeşte soarele; gîndul de a-l duce la ştrand îi veni ca o revelaţie. Căută costumele de baie, prin toate dulapurile, pînă le găsi mîncate de molii. Nu era timpul să cumpere altele; se vorbea din ce în ce mai insistent de război, lucrurile se scumpeau de la o zi la alta, săpunul de baie, de pildă, pe care îl lua cu cinci lei, ajunsese şase, şi băcanul o sfătuia să-şi facă provizii, fiindcă o să se scumpească mai mult.

— Să nu vă mire, coniţă, dacă o să-l plătiţi zece lei!

Aşa se vesteşte războiul în afara reţelelor diplomatice. Ei i se părea absurd; zece lei un săpun ar fi însemnat prăbuşirea bugetului lor.

Nu ştia să coasă, dar trudindu-se o după-amiază întreagă, ţesînd mărunt, fir lîngă fir, izbuti să aducă amîndouă costumele în stare de a fi purtate. El stătea tolănit în pat şi fuma, urmărind mişcările migăloase ale acului.

— Mai miros a mare?

Trebuia să aibă încă în ele apa sărată a mării. Şi printre firele ţesute ea văzu deodată plaja, cu tot ce evocau locurile acelea, amintiri dulci şi dureroase, farurile, scîlpind seara, faleza, cu lanurile cosite, schitul, de unde se auzea toaca în amurg, iar mai tîrziu clopotul ca o talangă. El se ridicase într-un cot.

— Ce-ar fi...

Se scutură, înspăimîntată:

— Nu se poate!

O speriau mai mult amintirile; era certată cu marea, pe viaţă, cum era certată cu toate locurile pe unde fuseseră împreună. Ştia că fiecare stradă, fiecare sală de spectacol, fiecare colţ de lume unde mergea cu el acum, aveau s-o

tortureze în viitor. Şi el nu înţelegea, era în stare să-l consume întreg pămîntul, să nu-i mai lase nici un refugiu, spre nici o zare.

A doua zi merseră la ştrand, pe malul lacului. Nu văzuse niciodată locurile acestea ; le privea cu melancolie, căci nici aici n-avea să se mai poată întoarce în libertate. El se întinse pe nisip, cu faţa la soare.

— Eva, stai mai deoparte ; îmi ţii umbră.

Nu trebuia să-i ţină umbră ; ştia de mult. În faţa soarelui, egoismul lui se manifesta ca oriunde ; nu era mai ascuţit acum, decît altădată. Stătea calm, poate fără nici o grijă, moleşit de căldură, doar cu fruntea puţin încruntată.

„Se gîndeşte", îşi spunea Eva, şi-i bănuia gîndurile : „E foarte bine aşa, să se îngrijească altcineva de mine. Ea a cîrpit costumele — le-a cîrpit bine, văd că nici nu se cunoaşte. S-ar putea spune că nu-i lipsită de îndemînare... Pe urmă s-a dus la băcănie şi a cumpărat de mîncare. Cît o fi cheltuit ? O priveşte ; ea ţine socotelile. Şi ce-o fi cumpărat ? Cu siguranţă ceva care îmi place. Nu, de ce s-o întreb ? De ce să-mi chinuiesc mintea ? Aş putea să jur că în loc de prăjituri, are să-mi dea halva. Ei îi place foarte mult halvaua. De fapt îmi place mie... Sper că n-o fi uitat să-mi ia ţigări."

Îl văzu că întoarce capul spre ea, cu un început de îngrijorare.

— Eva, ţigări mi-ai luat ?

Liniştit în această privinţă, acum probabil că îşi spunea : „Mai aştept zece minute, pe urmă am să fumez. Nu face să bag prea mult tutun în plămîni... E păcat de aerul curat ! Pe urmă am să mă întorc cu faţa în jos ; am s-o rog să treacă mai spre stînga, fiindcă se mută umbra."

— Eva, ai luat termosul ? (Îl luase.) Îmi dai o ţigară ?

— Întinde mîna !

Aprinse ţigara şi închise ochii, cu fruntea puţin mai descreţită.

— Cît e ceasul ? Vrei să te uiţi ?

— Zece şi jumătate.

— Mă întorc. Te dai puţin mai la o parte ?

Se aşeză în voie, sprijinindu-şi bărbia pe braţele aduse în faţă, ca un dulău care trîndăveşte. Mai lipsea să mîrîie, dar n-avea motiv, nu-l supăra nimic deocamdată. Îi veni să-l zgîlţîie puţin de păr, să-l întrebe : „Ce-i în capul tău ticălos ?"

De ce să-l întrebe ? Ştia prea bine ce-i în capul lui. Soarele îi ardea spinarea, şi el se gîndea : „E destul de plăcută viaţa. Aproape că am uitat cît m-am chinuit. Trebuie să recunosc că ea mă îngrijeşte cu devotament. Oare mă iubeşte ? Adevărul este că îmi simplifică viaţa."

Ridicase fruntea şi o privea printre pleoape.

— Eva, în fond tu eşti cea mai cumsecade fiinţă din cîte am cunoscut vreodată.

Îşi lăsă iar bărbia pe braţe. „Aşa mi-a plătit tot pe ziua de astăzi !"

Peste vreo jumătate de oră el se ridică.

— Intru în apă.

Îl privi din spate. Îşi mişca braţul destul de firesc ; nu se cunoştea nimic dacă nu vroiai să cauţi.

Se întoarse curînd ; părea iritat. Eva nu-l lasa sa se adîncească în gînduri pe care le simţea vrăjmaşe.

— Hai să mîncăm ! Nu ţi-e foame ?

Părea că nu are nici dorinţi, nici voinţă. Îl trase de mînă şi-l duse la umbră, sub copaci. Mînca absent şi

posomorît. Doar o dată spuse, ca o surpriză manifestată tîrziu și aproape cu ciudă :

— M-am uitat la tine, de departe, cînd ieșeam din apă. Ești cea mai frumoasă femeie de pe plajă.

— Nu sînt prea multe.

— Ba nu ! Chiar dacă s-ar face un import de cîteva mii, — cine știe de unde ? — n-ar fi treabă ușoară ! — distanța de la medie pînă la tine e mult prea mare ca să te poată egala vreuna.

Deși avea un ton rece și o privire absentă, ea tot se simțea tulburată. El reluă, cu o îngrijorare teoretică :

— Trebuie să mă port mai atent cu tine. Cîteodată uit că nu face să fii aruncată. Nu, zău, ar fi grozav de mulți bărbați care ar dori să-mi ia locul. Tu nu te miri că mă preferi pe mine ?

„Maică Precistă, cîtă candoare ! se gîndea Eva. Îl prefer pe el, da, afurisitul ! Și măcar dacă ar mișca un deget !"

Nu putea să-i poarte ciudă. Așa îl cunoscuse, așa avea să moară. Dacă vroia să fie și acum dreaptă, trebuia să recunoască, fără echivoc, că el nu-i dăduse niciodată mai puțin decît îi făgăduise. „Nu am ce face — am semnat contractul !" Dar nu se simțea nenorocită. Era bine așa, era foarte bine. Trebuia să aștepte, să vadă ce-o să se mai întîmple. Poate ceva rău, poate și mai bine !

După ce termină masa, el se închise în sine. In apropiere cîțiva tineri se jucau cu mingea. Se uita la ei cu ură, gata să-i apostrofeze și să se ia la harță. O dată mingea scăpă și se rostogoli printre copaci, pînă la picioarele lor. Unul dintre jucători strigă :

— Arunc-o, domnule ! Ce stai așa ?

Eva văzu cum, brusc, ochii i se fac roșii ; părea o fiară încolțită.

— Haide acasă ! spuse printre dinți, fără s-o privească.

Porni spre vestiar, înaintea ei, mergînd încovoiat, cu picioarele tremurînd, ducîndu-și brațul bolnav departe de corp, cu un fel de silă, de dispreț, ca și cînd n-ar fi fost al lui. Pe drum nu scoase un cuvînt ; stătea înghesuit în colțul autobuzului, cu ochii injectați, și scrîșnea din dinți atît de tare și de dușmănos, că vecinii se priveau între ei, surprinși. Ajuns acasă se trînti pe pat. Cîteva clipe, păru mort ; apoi șopti :

— Eva, sînt pierdut !

Ea îngenunche la capul lui, speriată și îndurerată, ca în vremea de la spital, cînd îl mai văzuse o dată la fel de prăbușit și de disperat. El rămase un timp inert, pe urmă o îndepărtă și o privi rătăcit.

Nu merge ! E o înșelătorie. M-am mințit prea multă vreme. Sînt ciung, auzi tu, ciung ! (Glasul îi creștea, pînă ce ajunse la răcnet.) Sînt ciung, ciung, ciung !

Se aruncă peste el, îi astupă gura cu obrazul ; l-ar fi putut auzi trecătorii, ar fi putut năvăli vecinii. Se luptă să-l imobilizeze, îngrozită că în accesul acesta ar putea sări din pat, să spargă geamurile, să se arunce pe fereastră.

— Omoară-mă, dar liniștește-te ! Ia brațele mele, din două fă-ți unul, ia tot ce e mai bun la mine, rupe-mă în bucăți, aruncă restul...

El îi simți lacrimile, șiroaie ; se liniști. Începu s-o mîngîie pe păr, cu mîna sănătoasă, repede, apăsat, convingător, dar neconvins. Cu cît era mai hotărît gestul, cu atît gîndul îi fugea mai departe. Spuse, absent :

— Iartă-mă ! Nu mai plînge pentru o otreapă ca mine !

— Nu mai plîng, dacă ești bun, dacă nu te mai chinuiești și nu mă înnebunești. Vreau să mă mîngîi cu mîna cealaltă ! Haide !

Brațul zăcea inert pe pat. Nici ea nu mai credea în nimic, dar nu vroia să pară învinsă.

— Eva, liniștește-te ! E inutil să ne mai zbuciumăm ! (Se calmase.) Ridică-te și stai lîngă mine ! Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut. Ai fost foarte bună, foarte pricepută, foarte devotată, dar a fost zadarnic. Ne înșelăm unul pe altul. Brațul meu nu-i bun la nimic ; am simțit în apă. Am învățat să fac cîteva mișcări, nu le-am cîntărit niciodată, mișcam mîna ca paiațele trase de sfoară. Părea că merge, nu mi-am comparat niciodată pe una cu alta. În apă mi-am dat seama ; în apă nu poți să te amăgești, cum te amăgești cu șireturile de la pantofi, cu periuța de dinți. Apa te obligă la simetrie ; nu poți s-o înșeli. M-a simțit și mi-a spus : „Porți o cîrpă de umăr, nu un braț !“ Mîna mea e moartă, Eva, moartă pentru totdeauna !

Se repezi și-i astupă gura, cu obrazul ud de lacrimi. Stătură împietriți pînă ce amurgul cuprinse încăperea. Atunci Eva se ridică să aprindă lumina. El își duse instinctiv mîna sănătoasă la ochi ; era gestul din fiecare seară, dar alteori se ferea cu amîndouă mîinile. Înțelese că nu mai avea în el nici voință, nici putere. Poate pînă acum făcuse într-adevăr eforturi să se înșele, poate își folosise toate rezervele de speranță și de energie. Cîteva clipe se gîndi, încruntată, apoi chipul i se destinse. Avea să fie bine, știa că va fi bine, trebuia să fie bine ! Se așeză

lîngă el, pe marginea patului şi îi apucă încheietura mîinii sănătoase. În ajun le-ar fi apucat pe amîndouă ; acum nu mai era nevoie să simuleze nimic.

El ridică ochii, surprins de învierea ei neaşteptată.

— Nu-ţi dau voie să mai spui nici o prostie ! vorbi Eva, cu seninătate şi hotărîre. Ai o mînă bolnavă ? Da, recunosc. Dar o ai, e a ta, întreagă ; putea să fie cenuşă, în crematoriul spitalului. Ai fi murit ? Nu ! E mai scurtă ? Nu se vede. Un centimetru ? Vrei să măsurăm ? N-ai să crezi : şi eu am o mînă mai scurtă, n-ai băgat de seamă ! Dacă ai şti cît de nesimetric îţi este obrazul ! Te-ai obişnuit cu el, dar ia să te uiţi bine în oglindă ! Getta are un şold mai mare decît altul ; croitoreasa a descoperit, altfel n-ar fi observat niciodată. Spuneai ieri că nu ştii cîţi bărbaţi ar vrea să fie în locul tău. Dar eu te prefer pe tine. Am stat cu tine cînd aveai mîna în gips, şi erai nebărbierit şi murdar. Am stat după ce ţi-au scos gipsul, şi nici măcar nu făceai ceva să mă răsplăteşti. Ţi-am suportat toate capriciile, toate nebuniile, şi chiar dacă uneori cred altfel, probabil am să ţi le suport toată viaţa. Ai un braţ bolnav ? Ar putea să rămînă aşa pînă la moarte ; nu s-ar schimba nimic în sufletul meu. Dar tu te simţi umilit. Bine ; te înţeleg. Trebuie să-ţi facem braţul la loc. Auzi tu ? O să-l facem să nu se mai cunoască nimic. Ce-ţi lipseşte ? O bucată de nerv ; o să ţi-l punem la loc. Orice nerv ai să vrei tu, pe alese, de la animalul cel mai blajin, de la o vacă din care se fac şniţele, sau de la un cîine turbat... O să mergem la Viena, la cel mai mare chirurg din Europa, o să te opereze şi-o să ai braţul întreg, ca mai înainte, să faci cu el toate blestemăţiile

60

A doua zi se duse la un birou de voiaj, se interesă de costul călătoriei, se sfătui cu medicul, întrebă cît timp ar trebui să rămînă la Viena, cît ar putea să coste internarea și operația. Intră la Poștă și îi scrise domnului von Seele : „Oswald, dacă aș fi flămîndă, nu ți-aș cere un leu, să-mi cumpăr un corn, dacă aș fi dezbrăcată, nu ți-aș cere o sută de lei, să-mi iau o pereche de ciorapi. Nu-ți cer nimic pentru mine ; am o datorie. Vreau să-l duc la Viena ; nu se îndreaptă altfel. Dacă ar fi mîna mea, nu m-aș duce. Îmi trebuie două sute de mii de lei. Nu știu cînd am să ți-i pot da înapoi, mă înspăimîntă o sumă atît de mare, dar acum nu mă gîndesc decît să merg pînă la capăt, să fac tot ce se poate face, oricare ar fi mijloacele, chiar umilința și decăderea..."

Peste cîteva zile primi de la bancă înștiințarea că sosiseră banii. Îi telegrafie domnului von Seele, disimulîndu-și recunoștința : „Ce să fac pentru tine la Viena ?" Dar nu primi nici un răspuns, după cum în afară de bani nu primise nici un răspuns la scrisoare. N-avea timp să fie mîhnită și nici nu se gîndea că tăcerea lui putea să fie semnificativă. Pe la jumătatea lui iulie terminase formalitățile ; avea pașapoartele, vizele și banii schimbați, împreună cu toate deslușirile. El stătuse mai tot timpul în casă, tolănit pe pat, fumînd țigară după țigară, calm și fără să se preocupe de brațul bolnav. Avea față de brațul acesta indiferența pe care o ai față de o pereche de pantofi rupți, înainte de a-i da la reparat.

Ceea ce urmă, din clipa plecării, trecu peste Eva într-un vîrtej de impresii nedefinite și amestecate : Gara

de Nord, la ora trei după-amiază ; vagonul restaurant, înţesat de lume, străini mai cu seamă ; şantierele de pe valea Prahovei, cu mii de oameni, mii de furnici înşirate în lungul drumului, făcînd terasamente, poduri, tuneluri ; Braşovul, în fugă ; Aradul, Curtici, frontiera, vameşii unguri cotrobăind prin geamantane, apoi Budapesta, în zorii zilei, şi pengö peste tot : hamalilor, şoferilor, chelnerilor — pengö, pengö — şi teama că nu-i vor ajunge banii. Avea să-şi amintească de o ospătărie mică, la picioarele unui pod, pe malul Dunării, unde el o dusese să mănînce papricaş — şi iar pengö, pengö pentru ţigări, pengö pentru chibrituri, pentru mere... Erau mormane de mere, pe toate străzile.

— Ce-ar fi să rămînem o noapte aci ? Să mergem într-o circiumă, cu lăutari ?

Nu se putea ! Şi iar pengö, pengö ; erau banii domnului von Seele. Îi plăcea oraşul, cam cenuşiu, dar plin de grandoare ; Piaţa Parlamentului o uluia. Nu ştia ce să creadă despre Ungaria. Ce vedea aici nu se potrivea cu Marta şi cu Gheza, cu chipurile lor negricioase, posomorîte, cu vorba aspră — nu se potrivea nici cu chipurile celorlalţi oameni, cu boiernaşii care călătoreau cu trenul, îmbrăcaţi într-un fel de pardesie negre, strînse pe corp, lungi pînă la pămînt, ca nişte veşminte preoţeşti, împodobite cu găitane. Se potriveau poate cu marşul la Rákoczy.

Şi iar pengö. Tramvaie lungi, circulînd vijelios pe stînga străzii — apoi iar gara, depozitul de bagaje, hamalii — şi iar pengö, şi iar trenul, cîmpii lungi şi cai mici, cu coamele sălbatice... Dar cîmpiile acestea nu duceau la nici o mare !

Era pusta, o privea pe geam şi îşi spunea : „Unde merg ? Ce destin mă cheamă aici, unde n-am semănat grîu, de unde nu mănînc pîine ?“ Hegyeshalom, frontiera, iar vameşii la geamantane — şi nu mai trebuie pengö, ci mărci germane. O gară urîtă, murdară de cărbuni — hamali şi şoferi. Aparatul de taxat arată shilingi, dar plăteşti mărci. Şi Eva scrie într-un carneţel fiecare marcă, fiecare pfening, nu sînt banii ei, i se rupe inima. „Oare vor ajunge ?“ El zîmbeşte blazat, văzînd crisparea ei. Nu-l interesează nimic, oraşul îi e cunoscut, îl plictiseşte Ringul cu copacii înverziţi.

— Eva, ar trebui să-ţi cumperi un Baedeker, să te instruieşti.

Dar n-o interesează casa lui Schubert, nici Johann Strauss, nici Grienzingul şi valsul vienez, ci numai o adresă, o stradă dosnică, neumblată, cu iarbă între pietrele pavajului, un sanatoriu mic, într-o casă particulară. Nu-i inspiră nici o încredere. O sală de operaţie rotundă, îmbrăcată în faianţă albăstrie pînă aproape de tavan, cu o masă ca o locomotivă albă, cu roţi şi pîrghii nichelate, cu un ochi de ciclop deasupra. O sală de magie, sau de tortură. Un om mare, de două ori cît ea, la care priveşte dîndu-şi capul pe spate. E marele chirurg ! Pare un chefliu din Grienzing, bine hrănit, bine dispus, care nu la nimic în serios, pe care nu-l miră nimic, nimic nu-l mişcă. Ea îi spune, fără să audă, cele cîteva cuvinte care şi le-a pregătit de acasă :

— Herr Professor, ict bitte Sie aus ganzen Herzen...

El răspunde : Hm ! Hm ! — şi nimic altceva. Pipăie braţul bolnav, cu nepăsare, ca pe o bucată de carne la măcelar, o pipăie multă vreme, degetele lui lucrează toate zece, cum ar cînta la pian — pare că ascultă acordul

lor în mușchii adormiți sub piele — și nimic nu-l emoționează.

— Domnule profesor, venim de departe ; salvarea noastră sînteți dumneavoastră !

Iar el face : Hm ! Hm ! — și cînd o privește pare că spune : „Ce, pentru atîta lucru tremuri așa ?“

— Credeți că sînt speranțe ?

Nici măcar nu-i răspunde, nu mai are nimic de vorbit cu ea. Dar a hotărît să facă operația ; cel puțin așa înțelege din cuvintele doctorului care îl secundează — și, pe deasupra, poate îl suplinește în relațiile umane. Cînd îl operează ? Chiar mîine ; nu e nevoie de nici o pregătire !

A doua zi nimeni nu spune nimic ; ar vrea să afle : a reușit operația ? L-au dus într-o odaie care trebuie să fi fost salonașul casei, sau camera de muzică ; pe pereții vopsiți acum în ulei pînă la jumătate, au mai rămas în sus vechile tapete, cu un rînd de lire aurite aproape de plafon.

Marele chirurg a dispărut. Îl găsește abia tîrziu, după ce cutreieră coridoarele, la parter, undeva în fund, într-o încăpere cu pereții îmbrăcați în faianță albă, la o masă de lemn spălat cu leșie ; e cald și miroase a mîncare. E bucătăria ! Și-a scos mănușile, mănîncă înfometat crenwurști, rupîndu-i cu mîna ca pe covrigi, și bea bere ; bea dintr-o stacană de un litru bere neagră, cu spumă deasă, care îi face mustăți albe în jurul gurii.

— Domnule profesor...

— Mănîncă ! Sînt pe cartela mea suplimentară !

Îi bagă un crenwurst întreg în gură și mestecă înainte, cu ochii pe jumătate închiși de mulțumire. Ei îi vine să ia stacana de pe masă și să i-o arunce în cap. „Și i-am

dat atîția bani !...“ A scris în carnețel tot : atîta profesorul, atîta asistenții și surorile, atît sala de operație, atît internarea... Speră că vor ajunge banii.

— Mai vrei un crenwurst ? Bea puțină bere !

Îl așteaptă tremurînd, să-și termine mîncarea și băutura, poate pe urmă îi va spune măcar un cuvînt. Dar el nu spune nimic ; se ridică, se bate pe pîntece, făcîndu-i cu ochiul, o ciupește de obraz pe bucătăreasă, apoi o ia la fugă pe coridor.

E nevoită să apeleze la suplinitorul omeniei ; asistentul îi explică binevoitor. Da, probabil e rolul lui. N-a fost nevoie de nici o grefă, s-au găsit capetele nervului, erau contractate și ascunse sub mușchi, marele chirurg le-a ancorat, a întins de ele ca de prăștie. Acum nervul e cusut ; pentru chirurgie înseamnă că operația a reușit. Rezultatele însă se vor vedea mai tîrziu. Deocamdată e un braț ca de copil, nu poate, nu știe să facă nimic. Începe un tratament lung.

— Dar domnul profesor ce crede ? Nu putem afla ? Dumneavoastră nu înțelegeți ce se întîmplă cu mine ? Venim de departe.

— Un moment, doamnă.

Eva nu se mai dezlipește de informatorul omenos. Îl urmează pe coridoare, amețită, coboară iar scările. Unde se duce ? Tot la bucătărie ! A fost profesorul aici ? A fost, a mîncat patru perechi de crenwurști — enorm pentru un oraș înfometat ! — a băut un litru de bere neagră.

— Doamnă, liniștiți-vă : profesorul e mulțumit !

Ei îi vine să plîngă, îi vine să-l ia în brațe.

Și trec zilele, cu brațul în gips, și-n fiecare zi injecții : foliculină, vitamina B — foliculină, vitamina B.

În ziua cînd îi scot gipsul, marele chirurg mai apare o dată, mai cîntă la pian cu toate zece degetele pe mușchii lui adormiți.

— Domnule profesor, e bine, nu-i așa? Vă mulțumesc!

Acum, prima oară, el o privește în față și, prima oară, nu mai zîmbește, zîmbetul acela de chefliu care atîta timp a chinuit-o pe Eva.

— Doamnă, e atît de bine, că o să și uitați călătoria la Viena. Vă admir pentru frumusețea și devotamentul dumneavoastră!

Deci știe și să vadă, știe și să înțeleagă! Are o privire senină și inteligentă. Eva duce confuzia cu ea multe zile; e atît de greu să cunoști oamenii! Și cînd îi cunoști urmează altă explorare, deschizînd altă istorie! Dar n-are prea mult timp să gîndească; sînt atîtea descurajări printre speranțe! Au început masajele, cu talc și ulei, și băi calde, și ionizări, și faradizări; par zadarnice. El nu mișcă brațul, îl mișcă alții, ajutînd mușchii să se trezească. Dar odată, mai tîrziu, mușchii îl vor asculta, și el le va putea da cele mai neprevăzute porunci!

Și iată că într-o seară se plimbă amîndoi pe Kärntnerstrasse, prin fața vitrinelor amăgitoare. O cravată! Trebuie să-i ia o cravată, ca să și-o înnoade mai tîrziu, cu mîna salvată! Scrie în carnețel: cinci mărci cravata, unsprezece mărci o pereche de mănuși, trei mărci un pieptene — un pieptene pentru mîna lui cea nouă — șase mărci butonii de manșetă. Nimic pentru ea!

În fața Operei, s-au instalat megafoane care anunță ultimele știri. Oamenii se opresc neliniștiți să asculte: Danzig, Polonia, Danzig, Polonia!...

— Tu înțelegi ce spune?

— Da. Trebuie să ne luăm catrafusele.

Drumul la gară, spre miezul nopții; de multă vreme luminile sînt pretutindeni stinse; lanterna de buzunar, aparatul de taxat... Eva ține minte să scrie în tren: șapte mărci taxiul, două mărci hamalul. Dar și în tren e întuneric. „Am să scriu mîine dimineață." Dimineața, la frontieră aleargă o vorbă de-a lungul vagoanelor: „A izbucnit războiul!..." Vameșii citesc ziarele, cam speriați; nu prea le este gîndul la geamantane. În schimb, poliția militară aruncă priviri iscoditoare în toate compartimentele. În ziare se vede cîte un titlu mare: „Bombardarea Varșoviei... Unități motorizate înaintează spre Posen..."

— Eva, cît ne-a costat?

Își arată brațul; încă nu-l mișcă; da, e un braț de copil neștiutor, dar acum are încredere deplină. E un braț nou și bine lucrat.

— Nu știu exact pe dinafară. Vreo sută cincizeci de mii de lei.

— Nu-i scump!

— Sigur că nu! De ce rîzi?

— Mă gîndesc că în clipa asta, mii de oameni își pierd brațele!

61

Toate se scumpeau și multe începeau să lipsească; orașul forfotea de polonezi care își vindeau automobilele ca să cumpere de mîncare.

Eva nu se mai despărțea de carnețel; însemna fiecare ban cheltuit, iar seara făcea socoteli la lumina de pe

noptieră, migălind cifrele, cîntărindu-le, ticluind planuri pentru a doua zi, străduindu-se să iasă la capăt. Trebuiau bani pentru tratament, el continua să meargă la medic : vitamina B, şi aparate, şi masaje, şi mişcări, şi iar vitamina B.

— Trebuie să fac rost de bani ! Nu-i aşa, Eva ? Nu se poate să mai trîndăvesc mult.

Dar deocamdată nu făcea nimic şi toate greutăţile stăteau pe umerii ei. Avea să împlinească douăzeci şi trei de ani în curînd. Se ducea viaţa, şi nu ştia pentru ce. Pentru băcan, pentru măcelar, pentru lăptăreasă ?

— Unde te duci ? o întreba el dimineaţa, deschizînd un ochi somnoros, în timp ce ea se pieptăna, repede.

— La măcelar.

Carnea de vacă se făcuse treizeci de lei kilogramul ; el nu ştia.

— Ţie nu ţi-a dat niciodată prin gînd să te uiţi la alt bărbat ?

— Poate că da.

— Şi ?

Nu era de loc îngrijorat ; nu putea să creadă.

— N-am avut ocazia.

— Într-o zi o să se ivească.

— Probabil !

— Pentru măcelar te găteşti ?

— Pentru măcelar, dar nu-l socotesc o ocazie.

Se mira şi ea că mai poate să glumească, numai că era o glumă amară şi rece. Cînd se întorcea de la cumpărături, îl găsea cîntînd marşul militar în baie.

— Ia să te văd ! o striga. Cum arăţi ?

Venea frigul ; avea obrajii înviorăţi. O privea pe deasupra prosopului.

— Te-a plăcut măcelarul ?

— Foarte mult. Și el, și vaca.

— Lasă-mă să te plac și eu puțin. (Îi smulgea pachetele din mîini, le arunca pe jos și-o apuca de umeri.) Să mă bată Dumnezeu dacă nu ești o fată drăguță !

Tandrețea lui era alcătuită din îndeminări și din nepăsare, un fel de rutină, dar avea iarăși nevoie de mîngîierile lui ; altceva nu-i încălzea viața. Anul trecut pe vremea aceasta o protejau, păzind-o de toate relele, Marta și Gheza ; nu cunoștea nici o grijă, nu ținea socoteala banilor, singura ei datorie era să-i ducă zahăr lui Savant, din cînd în cînd. Acum venea cu două kilograme de carne, pentru supă și pentru șnițele, bine socotite de cu seară, dar găsea acasă un smintit de om care își lipea obrazul proaspăt bărbierit de al ei, înfiorînd-o, nu doar în trup, ci pînă la cea mai îndepărtată amintire.

— Să nu pui mîinile reci pe mine, că și așa sînt înghețată !

Și totuși, mîinile lui reci o încălzeau ; era un mister pe care nu mai căuta să-l pătrundă. Tot ce venea de la el, devenea fior și căldură. Își spunea : „Trebuie să nu mă mai las subjugată, trebuie să-mi rămînă un drum de retragere !“

De data aceasta îl urmase din milă, după ce se gîndise destul și cu luciditate. Nu mai fusese o rătăcire ; orice rău s-ar fi întîmplat în viitor, nu vroia să mai sufere. Țesea migălos în inimă o plasă de apărare, fire de indiferență, fire de ură. Chema din amintirile ei tot ce putea s-o învrăjbească. Se simțea în stare să-l înfrunte cu un surîs de nepăsare pe buze. Și cînd el venea aproape, cînd îi apuca umerii, cînd îi simțea obrazul pe obrazul ei și respirația în ureche, toată urzeala se destrăma, firele

ţesute se duceau în vînt, de nici nu mai ştia unde le e urma. Atunci renunţa la orice împotrivire şi primea mîngîierile lui cu recunoştinţă, fericită că poate fi iarăşi fără minte.

Dacă n-ar fi fost grija banilor! Se frămînta ore întregi noaptea, întrebîndu-se ce-o să se întîmple. Putea s-o mai ducă o vreme, pînă prin februarie, dacă nu se ivea vreo cheltuială neprevăzută. Uneori, obosită de atîta zbucium îşi spunea: „Mai sînt două luni de zile. Să le trăiesc în linişte!..." Liniştea se sfîrşea o dată cu aceste cuvinte.

În preajma Crăciunului, primi o scrisoare de la Getta, cu o fotografie nouă: Ea, bărbatu-său în uniformă, şi la mijloc, pe un piedestal înalt, copilul, ridicol şi îmbecil. Getta scria: „Dragă Eva, trebuie să-ţi împărtăşesc o mare bucurie, pe Mitel al meu l-a concentrat de astă toamnă şi la 1 decembrie l-a făcut maior. Aşa că el umblă acum numai în uniformă, pe oriunde ne ducem şi o să fie la fel multă vreme, dacă nu pentru totdeauna, nici vorbă nu-i să desconcentreze pe cineva, dimpotrivă cheamă mereu alţii, e mare nevoie de ofiţeri, s-ar putea să se şi reactivezze, el nu vrea fiindcă e leafa mică, dar eu n-am nevoie de lux, aşa că pînă la urmă cred că se va întîmpla ceea ce am dorit. Înseamnă că Dumnezeu ştie ce face, să nu rîzi, mă duc duminica la biserica Sfîntu Dumitru, că e patronul lui Mitel şi aprind lumînări la icoane, că prea mi s-a împlinit voia. Dragă Eva, cine merge înainte după o idee, trebuie să reuşească. Ţine minte asta de la mine. Acum avem şi ordonanţă acasă, ca pe vremea cînd era bietul tata în activitate, tu nu mai ţii minte că n-aveai decît patru ani. Pe ordonanţă îl cheamă Trandafir, e de pe la noi, cam tont săracul, dar ascultător. I-am făcut tîrlici, să nu mur-

dărească parchetul, i-am cusut chiar eu la maşină, dar de croit mi i-a croit mama, cînd a fost pe aici data trecută. I-am mai făcut şi şorţ, ca să umble cu el la bucătărie, că şi dacă avem bucătăreasă şi servitoare, ordonanţa trebuie să-şi ştie rosturile ei, să nu stea degeaba. Acum am pe cine trimite la Panciu, cu cîte ceva pentru mama, că plăteşte la tren numai un sfert, şi asta ca să nu mai umble Mitel să-i scoată foaie de drum, altminteri ar fi gratis. Mama vine des la noi, dar nu vrea să-ţi scrie, nu că ar fi supărată, zice doar că ea nu-şi mai bate capul. Cred că are dreptate, însă eu nu-ţi port nici o duşmănie, mai ales acum cînd mi s-a împlinit visul. Să ştii că mi-e foarte milă de tine, ca să nu crezi că dragostea de soră poate să se uite..."

Eva rămase mult timp cu gîndul la scrisoare. Deci Getta era fericită, cu copil şi cu bărbat, se citea în fiecare cuvînt, nu putea să existe îndoială. Apoi, privind fotografia se întreba din ce-ar fi putut să-i izvorască fericirea ? Din părul sărac al bărbatului, lins spre frunte, ca să-i acopere pleşuvia ? Din ochii ca nişte gămălii de ac, inexpresivi, tîmpiţi, ai copilului, aşezat pe piedestal ca pe o oală de noapte ? Bărbatul, căminul, copilul, adică liniştea şi statornicia ; spre ele tinde orice femeie. Dar ce bărbat, Dumnezeule ?

Se gîndea că ea nu va avea niciodată un copil, dacă nu îl avusese pînă acum. Poate era o piedică în organismul ei, şi de la ea veneau toate celelalte. Se gîndea că un blestem trebuie să urmărească pe toate femeile al căror corp e construit numai pentru plăcerile sterpe ; ele trebuie să plătească într-un fel acest privilegiu acordat de diavol, căci altfel de ce nu i-ar fi fost îngăduit să rămînă acolo unde găsise statornicia ? Poate era condamnată să i se întîmple aşa, ei şi celor de-o tagmă, să-şi sfîşie inima şi carnea,

trecînd din mînă în mînă și plîngînd apoi la răspîntii, părăsite, despletindu-și părul, întinzînd brațele după alții ca să le înfioare trupul, lăsîndu-le pustii pe dinăuntru și ducîndu-se cu vîntul. Căci și ea trecuse de la unul la altul, prin mijlocirea unuia singur pînă astăzi, care se întorcea altfel de fiecare dată. Și-i era roabă, și credincioasă, nu lui, ci dragostei ; prin el doar se înrolase în legiunea fără ieșire a exaltatelor.

62

Începea un an nou, fără să știe încotro merge. Deocamdată făcea pregătiri să-l sărbătorească. Luă cîțiva boboci de trandafiri mai ieftini și îi așeză pe masă, dar căldura caloriferului, uscată, îi făcea să se ofilească repede. Ca să se supună tradiției lor modeste, cumpără o sticlă de șampanie și o jumătate de kilogram de halva ; se dusese vremea cutiilor pe care abia putea să le țină în brațe. Dar ce însemna această nefestivă și sărmană halva, mîncare pentru sărăcime ? Se lega de ea ca de o amintire, despre care nici măcar nu-și dădea seama dacă fusese frumoasă.

Cînd se întoarse din oraș, pe la opt seara, el era în baie ; îl auzi cîntînd. Văzu pe masă un plic, cu mărci străine. Ar fi vrut să-l întrebe : „Ai tu într-adevăr o mamă undeva în lumea asta ? O mamă care te-a ținut odată în brațe, te-a alăptat, te-a încălzit la sînul ei, te-a mîngîiat ? Nu-mi vine să cred ! Pe tine trebuie să te fi crescut o lupoaică, într-o pădure troienită !“

El își reluase cîntecul, cu capul în prosop; glasul îi suna înfundat, ca o trompetă de bîlci, cu surdină. Se duse la bucătărie să pregătească masa: conserve! Îl auzi întinzîndu-se pe pat, oftînd cu mulțumire; obosise bărbierindu-se. Simți îndată fumul de tutun pătrunzînd prin deschizătura ușii. Oare îi luase țigări de ajuns? Dacă s-ar fi lăsat de fumat ar fi fost o economie simțitoare.

În casă era foarte cald; îl găsi tolănit, numai cu haina pijamalei, admirîndu-și picioarele goale ridicate pe pereți.

— Sînt frumoase. Nu te mai uita atît la ele!

— Nu mă uit; stau așa ca să ajut circulația sîngelui.

— N-ai nevoie. Circulă chiar prea bine. Tu n-ai să mori nici de inimă, nici de artere. O să te înjunghie cineva, sau o să te calce trenul.

— Vino și stai cu mine.

— N-am timp. Am pus mazarea să fiarbă.

— Mazăre? N-ai găsit ceva mai bun?

— Avem friptură rece de vițel, dar îi trebuie o garnitură.

— Îi punem sos englezesc; vino încoa, las-o naibii de mazăre!

O apucă de mînă și o trase lîngă el, în pat.

— Urcă-ți picioarele sus, să vedem ale cui sînt mai frumoase.

Eva își desfăcu ciorapii din portjartier și, după ce-i aruncă, își ridică picioarele lîngă ale lui.

— Am fi o pereche frumoasă! zise el. De cîți ani sîntem împreună?

— De vreo șase.

— Șase ani! Asta e o viață de om! Și nu te-ai săturat de mine?

Se întoarse spre ea ; părea nepăsător, părea străin, făcea gesturile simplu și fără nici o emoție, și totuși fiecare gest, însoțit de privirea și de glasul lui, stîrnea sub pielea ei curenți electrici.

— Eva, vreau să te dezbrac. Mă ajuți ?

— Nu ; fă și tu ceva în casa asta.

Îl urmărea, străduindu-se să rămînă lucidă, cum îi desfăcea cordonul, cum îi trăgea fermoarul, în talie, cum îi desprindea copcile la gît. Rochia urca încet, pe coapse, peste șolduri și parcă nu o mai trăgeau mîinile lui, parcă aluneca singură după ele, atrasă magnetic și subjugată.

— Nu te-am întrebat de ce porți cămășuțe așa scurte !

— Din economie.

— Stai așa ! Eva, e un mister ; nu ești mare, și îmi ajungi. Ești subțire, și îmi umpli brațele. Tu nu ai oase, nu-i așa ? Îmi place cum miroase pielea ta : a tămîie caldă. Pe-tine te-au crescut într-o biserică, sau te-ai născut în iesle ?

— Te bate Dumnezeu !

— Suport orice pedeapsă, dar cu tine în brațe ! Aș vrea să beau o picătură din sîngele tău. Cred că e dulce și aromat, ca unele vinuri italienești. Mi-ar place să facem dragoste pe o masă radioscopică. Să văd ce se întîmplă înăuntru. Ce-i aici, în pîntecele tău ? Tu știi ? Aș vrea să am o lunetă miraculoasă și să mă uit în tine. Nu, eu însumi ar trebui să mă prefac în lunetă. Sub pielea ta e un fir lung, unul și singur care te țese ca într-o plasă. Pleacă de-aici, dintre sîni, și urcă, îți înconjură grumazul, apoi coboară pe umeri, se duce la subțioară — e unul, dar are însușiri metafizice, îți atinge amîndouă subțiorile, și o ia peste coaste, pînă la pîntece ; aici face un nod, îl simți ? Pe-aici se strecoară înlăuntrul tău și-acolo nu știu cît

ocolește, tu ar trebui să simți, pe urmă îți perforează pielea, fără să curgă sînge, și iese filtrat, cu mirosul fibrelor tale, se duce în jos, pe coapse ; deasupra genunchiului face o spirală, de acolo pînă la glezne merge ramificat, în linii drepte, paralele...

După vorbe părea de-o luciditate inadmisibilă și jignitoare, dar tonul nu mai era cel de toată ziua, se simțea în el căderea în transă, prăbușirea orizontală.

Urmărea cu buzele mersul acelui fir imaginar, încercînd să-l găsească, dedat ficțiunii cu o beție sinceră și deplină. Eva îl aștepta răsturnată pe spate, cu brațele în lături, ancorată cu pumnii în cuvertură, ca să nu se înalțe de la pămînt înainte de vreme.

— Uite firul, cred că l-am găsit, aici, deasupra călcîiului ! Ba nu... (Ton rece, inexplicabil ; parcă se ironiza.) Era un tendon ! De ce ești încordată ?

O chinuia insistent și cu deplină intenție. Ea întinse mîinile, i le înfipse în păr cu o furie tandră și-l trase înapoi.

— Lasă-mă, nu vreau să pierd firul ; acum l-am găsit sigur, vine în sus, trece de genunchi și se învelește pe coapse, în spire dese, una lipită de alta, ca o bobină de inducție ; dacă ating cu vîrful degetului, scoate scîntei... Ce-ar fi să mor electrocutat în brațele tale ?

Nu mai putea să îndure, se simțea cu adevărat învelită într-o țesătură de fire încărcate de electricitate și înroșite. Dorea și îi era frică. Vroia să-l cheme, și să-l alunge. Începea totdeauna cu o durere dusă pînă în inimă, poate pe aceleași fire ; da, existau, nu erau o închipuire, simțea că o calcinează și o sugrumă. Buzele lui mergeau mai departe, cu un scîncet de negăsire, urmărind firele pe sub

piele, de la grumaz pînă la glezne, tatuîndu-i pe trup meridiane şi paralele.

— Într-o zi am să găsesc firul din care se desprind toate, am să-l depăn şi am să fac un ghem mare, să-l încui în dulap, să nu-l poată lua nimeni, nici tu ! — să ţi-l dau numai cînd eşti cu mine. Unde-i ? Arată-mi, spune-mi ! Capătul lui e deasupra, sau în tine ?

Şi-n explorarea care începea aproape duşmănoasă, lui i se părea că firul era acolo, desfăşurîndu-se fără capăt, de pe un mosor impalpabil, ascuns oriunde, în creier, sub tîmple, poate în urechi, în plămîni, poate pretutindeni, poate nu unul, mai multe, nenumărate mosoare, nenumărate origini, dar un singur fir, unul, alunecînd, şi el neputîndu-l prinde şi iarăşi, iarăşi, iarăşi, iarăşi, întorcîndu-se să-l caute, cînd domol şi cu şiretenie, urmărind să-l surprindă, cînd războinic, să-l înfrîngă, cînd exasperat, scrîşnind de furie, să-l distrugă.

Ea simţea această luptă, gemînd ca pămîntul unui cîmp de bătălie pe care îl frămîntă copitele cailor şi roţile tunurilor. Gîndurile lui, chiar nespuse, o copleşeau prin puterea sugestiei, auzea mosoarele închipuite de el rotindu-i-se în creier, în plămîni, în inimă, simţea firul acela sfredelindu-i carnea, beată, stăpînită de o spaimă îngrozitor de fierbinte, fără să poată număra învîrtiturile, fără să poată şti lungimile — în afara timpului şi a măsurilor. Firul se îngroşa, consuma din ce în ce mai multă materie şi i se părea că însuşi creierul, tors ca un caier, se ducea pe sub piele — creierul, apoi plămînii, inima, măduva spinării, şi toată structura ei anatomică. Firul se ramifica insuportabil, nemaigăsindu-şi locul sub piele, sfîrtecînd-o, sugrumînd-o, făcînd-o să caute cu spaimă aer, pînă ce deodată îşi pierdu greutatea, ca un trup cufundat

în apă. Era o apă fierbinte şi densă. Firul înroşit ardea, dar creierul, depănat, nu putea să înregistreze durerea...

În clipa cînd urechile începură să audă în afară, prin obloane pătrundeau bătăile clopotelor de la biserici şi sirenele uzinelor. Era Anul nou, dar anul lui vechi nu se sfîrşise, şi el îl prelungea somnambulic. O privea cu ochii atît de dilataţi, că irisul nu mai avea nici un contur, nici culoare, părea dizolvat în albul corneei. N-o vedea — se simţea că o caută în depărtări, într-o proiecţie a ei viitoare. Părul îi căzuse peste această privire ireală, şi-ar fi înspăimîntat-o imaginea lui supraumană, dacă n-ar fi ştiut că dezlegarea era în ea şi avea să vină prin puterea făpturii ei frămîntate, cotropite, istovite — şi mai presus de toate, biruitoare.

Era mare şi atotputernic şi părea că vine din înălţimi, cu investitură cerească. Întinse mîinile, îi cuprinse mijlocul, chemîndu-l spre ea, să aterizeze. Simţi lame de oţel sub pielea lui, vibrînd, prinzîndu-i şi măcinîndu-i degetele imprudente. El se înălţa în loc să coboare, părea că va ajunge la tavan şi-l va arunca în aer, lăsînd să se vadă stelele. Şi cînd nu mai avu unde se duce, se prăbuşi dintr-o dată, cu huruit de cutremur. Acum abia se sfîrşea anul...

Stătea cu capul în părul ei, cu dinţii încleştaţi în şuviţe. Ea îşi întoarse faţa, trăgîndu-şi încet părul, pînă ce putu să-l privească. N-o vedea ; părea încă în transă. O întrebă stins, ca de pe altă lume :

— Eva, tu ce simţi ?

Se răsturnă pe spate.

— Ce simt ? Nu ştiu bine ; poate o arşiţă. Parcă ar fi o zi de secetă, cînd îţi e sete şi ţi se usucă gîtul... Pe urmă simt cerul coborînd, greu şi fierbinte... Pe urmă simt orizontul întunecîndu-se, apropiindu-se, încercuindu-mă. Şi

vin nori negri, mari... Pe urmă văd fulgerele şi aud tunetele... Pe urmă simt ceva ca o ploaie de vară, repede, puternică şi bună... (Veni spre el.) Tu eşti arşiţa, şi norii, şi fulgerele, şi ploaia de vară. Îmi place cum miroase dragostea ta. Miroase a argilă udă şi-a lemn de salcîm. Am uitat să-ţi spun : „La mulţi ani !"

— E miezul nopţii ?

— A trecut !

— Cînd ?

— Odată, demult, cînd eram numai noi doi pe pămînt.

Se ridică în genunchi şi îl privi îndelung, aplecată deasupra lui.

— E uimitor !

— Ce ?

— Totul şi în primul rînd tu ! Acum stai puţin.

Cînd se întoarse, el avea în mînă scrisoarea pe care o văzuse mai înainte.

— E de la mama. Mă neliniştește ; sînt temeri de o invazie germană în Belgia.

Eva prevedea totul şi simţea că îngheaţă.

După o tăcere, el reluă, la fel ca mai înainte, ca alteori, mediocru şi fără imaginaţie :

— Sînt foarte îngrijorat, din cauza mamei.

Şi ştia doar că nu-i mediocru şi nu-i lipseşte imaginaţia. Se aşeză pe marginea patului, cîmpul de bătălie devastat fără victorie.

— Cînd trebuie să pleci ?

Tresări, de parcă ar fi venit cu gîndurile de departe.

— Dar n-a fost vorba de nici o plecare !

Ea zîmbi silnic ; era şi mai devastată.

63

Burniţa în mijlocul lui februarie ; o căruţă cu roţile strîmbe, alunecînd pe lîngă trotuar, ducea cîteva geamantane şi o legătură mare, cu lucruri strînse într-un covor. Ea venea mai în urmă, cu mantaua lui de ploaie pusă peste pardesiu. El se dusese înainte să cumpere becuri. Se mutau într-o garsonieră mică, în Piaţa Kogălniceanu : o odaie la parter, cu fereastra înspre scuarul interior, o baie şi un oficiu de un metru pe fiecare latură ; patru mii de lei pe lună, semimobilat. Vînduse apartamentul, pe neaşteptate, în clipa cînd ea se întreba de unde vor face rost de bani. Cu mobilă cu tot, luase şase sute de mii de lei, printr-un noroc, fiindcă nu prea se cumpărau case, de teama războiului, pare-se foarte apropiat. Îşi oprise o sută de mii de lei, pe ceilalţi i-i dăduse ei ; îi avea în buzunar, împreună cu scrisoarea primită chiar în clipa plecării de la doamna Alion. Nu avusese cînd s-o citească. După ce ducea lucrurile vroia să se repeadă la poştă, să-i trimită datoria domnului von Seele. Era singurul motiv pentru care nu se simţea mihnită şi îngrijorată că vînduse casa şi se mutau ca ţiganii, pe burniţă, cu o căruţă schiloadă, la jumătatea lui februarie.

Căruţa trecu podul Sfîntul Elefterie şi apucă pe bulevard, spre centru. Eva mergea tot în urma ei, la zece paşi, uitîndu-se în jur, speriată că ar putea s-o vadă cineva cunoscut. „O să intre apa prin covor !“ se gîndi. Şi strigă la căruţaş :

— Nu poţi să mii mai repede ?

Cînd ajunse, el încă nu era acolo ; nu văzu nici pe portar, nici pe altcineva, ca să-i ajute ; vremea urîtă alungase pe toată lumea. Se munci, împreună cu căruțașul, să ducă lucrurile înăuntru ; le lăsă în vestibul, ca să nu se ude parchetul, și se apucă să mai cerceteze o dată casa. Avea să devină atrăgătoare, cu un covor, cu perdele și cu cîteva gravuri pe pereți. „Poate e plăcut să te muți din cînd în cînd", își spunea. Pe fereastră se vedea scuarul, vara trebuia să fie frumos, cu peluza de gazon și cu flori în lungul rigolelor. Desigur că aveau să vină copiii din blocurile învecinate, să se joace ; n-o supăra gălăgia lor.

Se rezemă de caloriferul călduț, cu spatele la fereastră și citi scrisoarea : „Acum m-am întors de la Focșani și îți scriu, ca să știi și tu că am avut cu Gettuța un mare necaz, dar a trecut, lucrurile s-au liniștit și mi-a venit inima la loc. Eu nu știu bine ce-a fost, nici nu cred tot ce spune lumea, fiindcă oamenii sînt răi și vor să distrugă fericirea altora. Trebuie să știi că bărbatul ei, maiorul, este de două luni pe zonă, pe la Huși, în niște sate, și nu vine decît foarte rar acasă. Acum zice sau că a primit o scrisoare anonimă, sau i-a băgat cineva în cap prostii, că vinerea trecută s-a întors pe neașteptate și n-a găsit-o pe Gettuța acasă ; ea spune că a fost la cinematograf, dar în ziua aceea el spune că nu era cinematograf, că nu venise filmul. Și-a stat, ca să vezi ce-a putut să-i dea prin gînd, la colțul străzii, după ghereta tutungiului, cît o fi stat nu știu, dar trebuie să-l fi luat mama dracului de frig, pînă ce a văzut-o pe Gettuța venind zice cu un ajutor de judecător, care o ducea de braț. Ea spune că e adevărat, că de la cinematograf judecătorul s-a oferit s-o conducă pînă acasă, ceea ce nu era nimic grav, și că nici măcar n-a ținut-o de braț. Dar el găsise mai demult sub hîrtia de pe raftul șifo-

nierului o fotografie, cu judecătorul în robă. Mi-a arătat-o și mie, ce-i drept, dar după ce l-a bătut pe judecător, că la început n-a spus nimic de ea, a făcut pe mutul. Gettuța se jură că nu știe nimic de fotografie și eu o cred, fiindcă nu-i ea să se uite la un pîrlit de judecător, care umblă fără tocuri la ghete. Și ei nu-i plac civilii, să fie și poleiți. A fost scandal mare, s-au adunat oamenii, că el și-a desprins sabia de la centiron și l-a bătut pe judecător, în stradă, pînă și-a strîmbat teaca, și era o sabie bună, abia o cumpărase cînd l-a concentrat, că Gettuței nu-i plăcea cea veche, pe care o avea de cînd era căpitan. Pe urmă ea l-a jurat și el a crezut-o, dar pînă atunci, a mîncat bietul judecător bătaie, și Gettuța s-a făcut de rîs, că nu mai îndrăznește să iasă pe stradă. El a vrut s-o ia pe zonă, dar nu s-a putut din cauza copilului fiindcă e frig și e greu cu drumul și cu viața, acolo, prin sate. Așa că s-a dus tot singur, după ce-a amenințat că o împușcă și-a pus-o să jure încă o dată că nu mai iese din casă nici pînă în colțul străzii. Lasă că ea nici altfel n-ar fi ieșit, dar se plictisește, sărăcuța, singură, numai cu copilul. De aceea îți scriu, ca să te rog să cauți tu acolo, pe la librării, cărți de citit, romane mai frumoase, care au apărut în ultimul timp, că aici sosesc greu și-a cumpărat tot ce-a găsit. Îți trimite ea bani, cît o trebui, dar vezi să fie romane mai frumoase și de dragoste. Tu ce ai de gînd să faci, cu omul acela? Te cununi sau îl lași, să-ți găsești și tu un bărbat, că tot mai bine să fii la casa ta."

Impături scrisoarea și se apucă să desfacă geamantanele. Nu știa ce să înțeleagă din întîmplarea Gettei; desigur că era ceva cu judecătorul. Avea o casă îndestulată, un bărbat, un copil — și pare-se îi trebuia și altceva. Și ea avusese o casă și un bărbat, și plecase după altceva. Alt-

ceva... Care e sfîrşitul căutărilor ? Unde, cînd poţi spune : „Acum, aici, e totul, mi-ajunge, nu mai doresc nimic !" Sînt oare pe lume femei ajunse la această împlinire ? Poate că da, şi se uita la ele, în necunoscutul unde existau, cu o nesăţioasă poftă de odihnă.

Geamantanele erau atît de grele, şi atîtea nimicuri trebuiau scoase, scuturate, şterse de praf şi aşezate într-un loc. Se gîndea : „Voi avea odată un dulap în care să ştiu că mi-am pus lucrurile pentru totdeauna ?"

Dacă s-ar fi putut să nu mai existe geamantane, nici automobile, nici trenuri, nici vapoare !... Dacă s-ar fi putut ridica ziduri înalte în jurul fiecărei case, ziduri fără nici o poartă, de unde niciodată să nu mai poţi pleca ! Auzi paşi la uşă ; se duse să deschidă.

— Ei, cum a mers mutatul ?

— Destul de bine ; ne-a cam udat.

El se urcă pe măsuţa din mijloc şi puse becurile la lustră. Afară se întuneca.

— Ia învîrteşte întrerupătorul ! Bravo ! Ard toate, nu m-am păcălit !

Eva lăsă obloanele, închizînd vederea spre scuarul pustiu. Camera păru mai prietenoasă.

— E mai plăcut seara, zise el coborînd. Cred că aici ar fi fost frumoase serile de iarnă ; fereastra e spre apus. Îmi plac amurgurile geroase, cu cerul senin, dacă în casă e cald.

Se aşezase pe marginea patului, cu pardesiul ud pe el, ca şi cum ar fi avut intenţia să plece, şi se simţea că e cu gîndul în altă parte. Ea continua să aşeze lucrurile în dulapuri. Îl văzu că se scotoceşte prin buzunare ; îşi punea hîrtiile în ordine. Şi deodată, zări printre ele cărţulia odioasă, legată în pînză albastră, cea mai curată nuanţă de albastru, injust de frumoasă. Vru să-l întrebe : „Ce faci

cu pașaportul ?“ Dar se stăpîni ; ar fi fost nechibzuit și dezgustător, glasul i-ar fi sunat fals și spart, ca al femeilor care se duc să-și ia bărbații de la cîrciumă. Își văzu de treabă, cu inima strînsă. După ce termină, trecu în vestibul fără să spună o vorbă și își îmbrăcă pardesiul ; împlinea trei ani la vară haina aceasta care o însoțise în toate necazurile ; ar fi vrut s-o arunce — din clipa cînd o luase nu mai avusese tihnă.

— Unde te duci așa tîrziu ?

— La poștă ; trebuie să-i trimit mamei o telegramă ; am primit astăzi o scrisoare.

În timp ce scria numele domnului von Seele pe numeroasele mandate în care trebuia să fracționeze suma prea mare, îi spunea în gînd : „Iar voi plînge, Oswald ! De ce oare nu s-a putut să rămîn în casa ta, unde n-am plîns niciodată decît de bucurie ?“

La înapoiere, privea asfaltul trotuarului, murdar de zloată ; trebuia să-și cumpere o pereche de pantofi solizi, mai bine bocanci. Privea străzile, casele, gardul Cișmigiului. Iar aveau să fie singurii ei prieteni !

În nișa din vestibul, geamantanele erau mutate din loc ; în lipsa ei umblase la ele. Se feri să-i întîlnească privirea, nu făcu un gest, nu spuse un cuvînt. Mai tîrziu, în timp ce el se afla în baie, căută prin buzunarele hainei și găsi pașaportul. Era acela pe care i-l preschimbase ea, cînd fusese la Viena. Ea alergase, de atîtea ori, la Prefectura de poliție, la legații. Era dreptul ei să-l rupă acum, dar nu îndrăzni ; nu l-ar fi putut împiedica să plece. Văzu vizele obținute proaspăt ; unele aveau data de azi, altele pe cea de ieri : a Jugoslaviei, Italiei, Franței și Belgiei. Dacă ar fi căutat în celălalt buzunar ar fi găsit biletele de tren.

El vorbi din baie :

— Mergem să mîncăm în oraş ?

— E prea multă umezeală.

Era umezeală rece, asemănătoare zloatei de afară, în inima ei.

— Avem ceva de mîncare în casă ? Ai luat proviziile de dincolo ? Trebuie să-ţi spun că mor de foame.

Le luase ; el n-ar fi făcut la fel. Cînd părăsea un loc, şi-ar fi părăsit şi pielea ; nu se gîndea niciodată ce lasă în urmă. Eva trecu în oficiu ; în colţişorul acela îngust, cu pereţii văruiţi, becul dădea o lumină strălucitoare, ca a soarelui ; tot i se părea că are în spate o fereastră deschisă spre un cer de vară la amiază. Puse încălzitorul electric la priză şi deschise o cutie de conserve. Erau ultimele provizii, păstrate cu grijă în timpul cît lipseau banii. O jumătate de pachet de unt ţinuse patru-cinci zile. Ar mai fi făcut şi acum economie, banii n-o îndemnau la risipă, dar nu ştia la ce ar mai folosi. Puse tot untul rămas în cratiţă, peste mazăre ; era prea mult unt pentru atîta mazăre, îşi dădea seama, numai că n-avea de ce să-l oprească. Ar fi trebuit să pună în oală tot ce se mai găsea în dulăpior : toată sarea, tot piperul, toate cuişoarele, frunzele de dafin, muştarul, şunca, ouăle, apoi cuţitele, furculiţele, lingurile, să le amestece, atîtea lucruri care rămîneau nefolositoare, să facă din ele o fiertură de despărţire.

Mazărea şi untul miroseau ademenitor ; deasupra cratiţei se ridicau aburi. E bine să fii într-o bucătărie, chiar mică, dacă nu se poate una mai mare, să ai o sobă de gătit îmbrăcată în faianţă albă, cu metalurile nichelate, cu un cuptor bun, să fie o chiuvetă cu apă caldă şi rece, un răcitor mic într-un colţ, o masă cu scîndura frecată cu leşie, să miroase a lemn curat, în odaia de alături să se joace copiii, să le auzi glasurile, să le urmăreşti năzdrăvăniile,

un băiat cu ochii mari, negri, cu breton, o fetiță blondă cu coade pe spate, cu o păpușă în brațe, și să învîrtești lingura prin oale, zîmbitoare și liniștită, așteptînd să vină cineva de la treabă.

— Tu plîngi, Eva ?

Nu-l simțise că era la ușă. Își scutură capul.

— Nu ; mă ustură ochii.

— Mor de foame !

Se duse, și Eva rămase singură, aplecată deasupra cratiței. Îi curgeau lacrimile, se amestecau cu mazărea, fierbeau împreună și se ridicau în aer cu aburii mîncării. De mîine n-avea pentru cine să mai gătească, n-avea de ce să mai stea în casă. Trebuia să colinde iarăși străzile și să bea la Ehrmann cafea cu lapte. Își șterse ochii cu dosul mîinii, ca țărăncile. Îi veni să rîdă prostește : „Are să fie mazărea sărată !"

Fură singurele ei lacrimi de data aceasta. Era prea obosită ; avea dreptul să se odihnească.

PARTEA A PATRA

64

Pe strada Sărindar, la un etaj unde se urca pe scări de lemn, înguste, putrezite, cu balustrada şubredă, era „Şcoala de studii practice". Mirosea a guzgan şi a mucegai. Eva se ducea în fiecare zi cîte două ore, învăţa stenografia, maşina de scris şi contabilitatea. O dureau degetele şi spinarea. Jos în stradă, se auzea gălăgia micilor vînzători de ziare, care se jucau în aşteptarea ediţiilor speciale. De trei-patru ori pe zi porneau ca hoardele cu foile subsuoară, umplînd oraşul de strigăte.

Afară era soare de mai ; ea bătea la maşina de scris, încet, atentă, literă cu literă, lucrînd cu toate zece degete, exersîndu-se cu texte luate la rînd din ziare : „Armatele germane au pătruns în Belgia", „Ieşind în întîmpinarea inamicului, diviziile franceze se îndreaptă spre Namur", „Anglia trimite noi trupe pe continent..."

Nu se oprea cu gîndul la nici una din frazele acestea. Ştia de un oraş Namur, ceva care îi stîrnea durere, şi vroia să-l uite, să-i fie la fel de indiferent ca oraşele celelalte din comunicate. În fiecare zi întîlnea altele ; era ca o lecţie de geografie pe care o urmărea fără atenţie. Scria în telegramele de presă şi le strigau vînzătorii de ziare, în

stradă — Dinant, Nivelles, Gand, Bruges. Şi într-o zi, Dunkerque.

Altminteri nu se întîmpla nimic. Era frumos oraşul, şi lumea părea liniştită. Pe bulevard, copacii păreau mai verzi ca altădată, şi cerul părea mai curat. Nu se mai temea nimeni de război. Într-o seară, se făcură exerciţii de alarmă aeriană. Se stinseră luminile în tot oraşul ; vehiculele fură obligate să se oprească. Era lună plină. Lumea ieşise forfota şi umplea străzile, trotuarele. Semăna cu un exerciţiu de carnaval, nu de apărare.

La sfîrşitul lui iunie, Eva primi un certificat în care nu se spunea altceva decît că se află în posesia cunoştinţelor cerute ca să poată ocupa un post de secretară. Începu să urmărească mica publicitate din ziare ; apăreau diferite oferte. Se duse în Bulevardul Elisabeta, mai jos de Piaţa Kogălniceanu, fiindcă era aproape de casă. La uşă văzu doar numărul apartamentului, fără nici o firmă ; îi deschise un bărbat înalt, cu faţa lungă şi descărnată, cu o mustaţă groasă căzută peste gură, cu trăsături de oriental. Se numea domnul Protopopescu. În spatele lui se vedea o încăpere întunecoasă, cu obloanele pe jumătate lăsate. Într-un colţ era un birou mare, iar împrejur fotolii de piele. O uşă întredeschisă dădea într-o altă odaie, la fel de întunecoasă. Nu se auzea nici un zgomot, vreo maşină de scris ţăcănind, nici un glas, numai tramvaiele, afară.

Domnul Protopopescu o pofti să şadă într-un fotoliu ; pielea fotoliului era rece şi mirosea a tutun. El se aşeză pe colţul biroului, cu un picior jos ; pe celălalt îl bălăbănea în aer. Avea ciorapi albi şi pantofi cît toate zilele. Părea că n-o priveşte ; în penumbră nici n-ar fi putut s-o vadă bine. Ea scoase certificatul din poşetă şi i-l întinse.

— Nu-i nevoie, domnişoară. Eşti angajată.

Nu-i venea să creadă. El o întrebă, tot fără s-o privească:

— Care sînt pretențiile dumitale ?

Parcă avea ochi galbeni, în culoarea tutunului.

— Vă rog să spuneți dumneavoastră ; nu m-am gîndit.

Îl văzu că se duce alături, de unde se întoarse cu o pereche de papuci de casă, femeiești, mici, roșii.

— Salariul dumitale e zece mii de lei pe lună. Îți convine ?

I se păru enorm ; crezu că nu înțelesese bine.

— Zece mii de lei pe lună ? Ce trebuie să fac ? Știu stenografia, mașina de scris...

— Scoate-ți pantofii și ia papucii !

Eva se bilbîi :

— Pa-pucii ?

El vorbea fără s-o privească. bălăbănindu-și întruna piciorul :

— Da ! Încalță-i și nu întreba multe. Nu-mi place zgomotul pe care îl fac pantofii. Să umbli cu grijă.

— Și... și care sînt atribuțiile mele ?

— Ai să afli pe măsură ce am să ți le încredințez. Vei sta la telefon în lipsa mea și vei nota cine mă caută. Trebuie să păstrezi o discreție desăvîrșită. Eu sînt detectiv particular. Ne-am înțeles ?

În clipa aceea sună la ușă. El străbătu camera cu pași mari. Îl auzi vorbind cu cineva ;

— Postul s-a ocupat, domnișoară, Mai încercați peste o săptămînă.

Eva simți o neașteptată strîngere de inimă ; poate afară era o fată mai săracă decît ea, poate n-avea ce să mănînce, poate se pricepea mai bine. Vru să se ridice, sfioasă, să spună : „Dacă vreți, angajați-o pe ea. Eu n-am absolută nevoie !“ Dar el trînti ușa și se întoarse.

— Nu ți-ai pus papucii ! Îmi place să fiu ascultat. Te rog, domnișoară !

Îi îndeplini porunca, zăpăcită, neînțelegînd ce se întîmplă. Domnul Protopopescu luă pantofii, se uită la ei, pe tălpi, pe dinăuntru, îi mirosi, apoi îi duse în odaia vecină.

— Cînd pleci, îi găsești dincolo. Eu am treabă în oraș. Rămîi aici, pînă la unu. Notezi prin urmare în blocnotes tot ce se întîmplă. Dacă nu mă întorc, nu e nevoie să mă aștepți ; tragi ușa, se încuie singură. Revii la ora patru. Ai nevoie de un acont asupra salariului ?

— Nu, mulțumesc. Nu am nevoie.

— Bine. Dacă îți trebuie bani, găsești în sertarul din mijloc al biroului.

Se duse alături de unde se întoarse îmbrăcat într-un pardesiu negru, cu o pălărie de panama albă, cu borurile enorme. Eva privi mirată pardesiul ; era miezul verii.

— Să nu ridici obloanele. Nu-mi place lumina.

Luă de pe birou o pereche de ochelari negri și îi băgă în buzunarul de la piept al pardesiului. Pe urmă își scoase pălăria, se aplecă în fața ei adînc, salutînd-o cu un gest de trubadur, și din poziția aceasta căzu deodată în genunchi. Eva simți că-i miroase picioarele, plimbîndu-și nasul pe deasupra papucilor. Vru să se ridice, dar n-avea cum, și scena nu dură mai mult de-o clipă. În clipa următoare, domnul Protopopescu era în picioare, cu pălăria în cap, rigid și enigmatic.

— Atunci, ne-am înțeles, domnișoară ! Nu uita, telefonul. Dacă sună la ușă nu deschizi.

Eva rămase zăpăcită în fotoliu pînă ce o cuprinse spaima. Sări în picioare și alergă la ușă, încredințată că o încuiase în casă. Își și făcu mintal planul gesturilor urmă-

toare: telefonul, poliția, fereastra deasupra străzii... Era la etajul întîi, putea să strige. Dar apăsînd pe clanță, ușa se deschise fără nici o piedică. O închise la loc și se întoarse năucă. Pe măsură ce îi trecea spaima se simțea mai nedumerită. Stătu un timp în mijlocul odăii, neîndrăznind să se miște, tresărind la orice trosnet al mobilelor, așteptînd să se întîmple ceva. Mai tîrziu, își luă inima în dinți și merse pînă la ușa cealaltă, să-și arunce o privire în camera vecină; în față era un divan cu așternutul nestrîns, și la stînga un dulap în perete; o ușă mică ducea probabil în camera de baie. Pe perete, deasupra divanului, atîrnau cîteva obiecte ciudate; se apropie și văzu o cravașă lungă, de piele împletită, altă cravașă de lemn roșu, încă una, neagră, și la mijloc un bici cu multe capete. Nu mai înțelegea pe ce lume se află, dar, fiindcă nu se întîmpla nimic nu-i mai era frică. Se întoarse în prima odaie, se așeză la birou, răsfoi bloc-notesul căutînd însemnările pe care trebuia să le continue; aștepta să sune telefonul, emoționată că își începea rolul de secretară. Filele bloc-notesului erau albe — nimeni nu se atinsese de ele. Deschise sertarul biroului și rămase stupefiată; era plin de bani, teancuri, hîrtii noi de cîte două mii de lei, cu banderole nedesfăcute. Într-un colț, se vedeau și hîrtii mai vechi, un teanc de cîte o mie, altul de cîte cinci sute. Împinse sertarul repede la loc; dacă ar fi lipsit ceva, putea fi învinuită de furt. Din nebăgare de seamă atinse telefonul cu cotul, gata să-l răstoarne; dînd să-l îndrepte, văzu că firele atîrnau libere, în stînga biroului, fără nici o legătură. Ridică receptorul, uluită, crezînd că poate e o instalație necunoscută; nu se auzi nimic; nici tonul, nici alt zgomot. Firele se legănau pe lîngă birou, inutile. Atunci o cuprinse din nou frica; nu mai putea să rămînă.

Se duse dincolo să-şi ia pantofii. Uşile dulapului erau descuiate ; văzu înăuntru haine, lenjerie, pălării ; pe uşă, în locul unde se pun cravatele, atîrnau alte cravaşe şi bice, de toate felurile. Pantofii ei nu se vedeau nicăieri ; se aplecă, răscoli pe jos, se întoarse, căută în toată odaia, se duse la baie ; sub chiuvetă era o pereche de pantofi de femeie, dar nu ai ei. Reveni, cotrobăi pretutindeni, din ce în ce mai contrariată şi mai speriată ; ridică pînă şi covorul, cu un gest absurd, apoi răscoli aşternutul, dînd urmare aceleiaşi porniri absurde — şi, deodată, cînd nu se aştepta, îi văzu sub cuvertură, unul lîngă altul, aşezaţi simetric în mijlocul patului. Nu stătu să mai judece ; aruncă papucii, se încălţă în fugă şi ieşi pe uşă, fără să se mai uite înapoi, cu senzaţia că e urmărită.

Acasă o cuprinse panica : fuga ei putea să aibă urmări — ar fi putut să lipsească bani, el era în drept s-o reclame la poliţie. Se vedea arestată, acuzată de furt, întrebată, chinuită.

Cîteva zile nu îndrăzni să iasă din casă. Din fericire nu-i ceruse numele, nici adresa, dar poate avea mijloace nebănuite s-o identifice şi s-o prindă. Tremura ziua şi noaptea, la fiecare pas în faţa uşii. Apoi, încetul cu încetul, se linişti. Peste o săptămînă, cînd ieşi din casă, trase cu ochiul în toate părţile, gata să fugă înapoi şi să se ascundă. Multă vreme de atunci înainte merse pe stradă cu frică. Şi într-o zi, tocmai cînd ieşea din scuar, în plină amiază, se pomeni cu el faţă în faţă. Venea dinspre oraş, cu acelaşi pardesiu negru, cu pălăria albă, mergînd drept spre ea, cu paşi rari, apăsaţi, acuzatori. Împietri, incapabilă să-şi ascundă faţa sau să fugă. Îi văzu ochii galbeni străpungînd-o cu o privire dură şi ascuţită. Îşi duse mîna la frunte, simţi că se pierde, că leşină. Dar el trecu pe ală-

turi, ca și cînd n-ar fi observat-o, deși ochii li se întîlniseră, iar într-ai lui se simțea intenția ofensivei. O clipă mai tîrziu, îi auzi pașii îndepărtîndu-se. Cînd întoarse capul, îl văzu că se ducea înainte, cu mersul netulburat, aruncînd afară, la fiecare pas, pulpanele pardesiului.

Ea avu putere să se întoarcă, să intre în casă, să se trîntească în pat, și așa rămase, parcă leșinată, pînă spre seară, cînd izbuti să se ridice.

De atunci nu mai ieși decît pe înnoptat, ca să-și cumpere de mîncare la o băcănioară de alături, strecurîndu-se pe lîngă ziduri. Se gîndi că ar fi trebuit să se mute, dar nu avu curaj să plece în căutarea altei case. Pînă ce, într-o zi, peste vreo lună, pe bucata de ziar în care băcanul îi învelise pîinea, un titlu îi atrase atenția : „Faimosul Protopopescu din Bulevardul Elisabeta a fost rearestat.“ Din text rămăseseră numai cîteva rînduri ; restul fiind rupt, nu se înțelegea nimic, dar nici n-o interesa. Se gîndi că, probabil, era un escroc, sau un hoț, că prădase vreo bancă. Se simți eliberată și începu iar să caute slujbă.

65

În a doua jumătate a lui septembrie lucră vreo zece zile la un birou de copiat acte, în fața Tribunalului. Veneau fel de fel de avocați și împricinați, grăbiți, asudați, mirosind urît, care se așezau alături să-i dicteze, dîndu-i fumul de țigară și respirația grea în obraz. O dureau degetele, îi înțepenea spinarea, simțea că se sleiește, și nici nu cîștiga cine știe ce. Renunță, hotărîtă să găsească un serviciu unde să nu scrie toată ziua la mașină. În octombrie,

se angajă la biroul unui depozit de lemne, departe, pe strada Panduri, o întreprindere mare, cu mulţi funcţionari. Lucra într-o cameră cu trei fete şi cu un tînăr, domnul Sergiu, care le făcea curte tuturor, cu o superioritate protectoare. Domnul Sergiu nu le era propriu-zis şef, dar fiind mai vechi în slujbă îşi îngăduia să le socotească subalterne. Avea un cap mare, cam spîn, cu nasul ascuţit ca muchea cuţitului, cu ochii verzi, spălăciţi şi cu buzele veştede, pe care şi le umezea mereu cu limba. Umbla cu guler tare şi nu ieşea pe stradă fără baston. Fetele spuneau despre el că are multă trecere ca bărbat, că e amorezată de el o actriţă de revistă, care trimite automobilul să-l ia de la slujbă. Eva nu văzuse niciodată automobilul. El îi spunea pe nume, ca şi celorlalte.

Odată, întîlnindu-se pe un coridor îngust, dădu s-o ciupească de obraz; se feri şi îi aruncă o privire de gheaţă.

Acestea erau relaţiile dintre ei în seara cînd, abia ajunsă acasă, auzi soneria. Domnul Sergiu stătea în faţa ei, cu bastonul pe braţ, cu pălărie tare, pudrat foarte mult, cu o servietă în mînă, zîmbindu-i cu familiaritate. La început nu-l recunoscu, sau i se păru că visează; înţepenise cu mîna pe clanţă şi îl privea siderată. El intră ca în propria lui casă, îşi puse pălăria în cuier, trecu dincolo, lăsă servieta pe marginea divanului şi, după ce privi de jur-împrejur, zise:

— Ai gust! Am ştiut eu cum te-am văzut. E frumos la tine. Ce chirie plăteşti?

Fără voia ei, Eva răspunse, parcă hipnotizată:

— Patru mii de lei pe lună.

Domnul Sergiu îi făcu cu ochiul:

— Din leafă?

Şi începu să rîdă. Leafa ei era şase mii de lei. El îşi dezbrăcă pardesiul, tot rîzînd, îşi scoase o ţigară, o aprinse, şi se aşeză pe marginea divanului. Eva nu-şi revenise.

— Ce zici, o întrebă el, pot să dorm aici la noapte ?

Îi năvăli sîngele în ochi ; nu mai văzu decît o pîclă roşie.

— Ieşi !

Domnul Sergiu o privea, clipind nedumerit ; prin colţurile gurii îi ieşeau două fire subţiri de fum.

— Ieşi imediat ! Ieşi !

— Da de ce ? (Se săltase de pe pat, neconvins.) Nu-ţi place de mine ?

Eva ridică mîna şi scurt, fulgerător, i-o repezi în obraz. El se trase un pas înapoi.

— Dar de ce te-ai supărat ? Ţi-am făcut ceva ? Doar te-am întrebat ! (Îşi luă servieta, plin de nevinovăţie.) Am adus-o degeaba ! E pijamaua, nu te uita aşa ; îmi place să dorm cu lucrurile mele. Te credeam mai de înţeles. Păi, crezi că eu sînt omul să facă de pomană atîta drum ? Altele ar fi fericite.

— Ieşi !

— Bine ! O să te căieşti ! Dar a doua oară nu mai vin !

Se îndreptă ofensat spre uşă. Cînd să deschidă, se mai întoarse o dată.

— Chiar vrei să plec ?

Eva nu mai putu să se stăpînească. Apucă lampa de pe noptieră, smulgînd-o din priză ; era gata s-o arunce în capul pomădat, cînd domnul Sergiu se repezi afară şi trase repede uşa după el. Tremura fără control, cu mişcări mari, rupte. Se apucă strîns cu mîinile de marginea mesei.

Nu putu să adoarmă toată noaptea. Într-un timp, tremurul păru că se linişteşte, dar simţea o apăsare ciudată şi alarmantă ; aerul devenise greu, vîscos, de nerespirat.

O dureau capul, inima, membrele, cu o durere surdă și fără cauză. Încercă să învingă senzația de înăbușire, forțîndu-și plămînii, dar aerul adineauri îngroșat, acum parcă se rarefiase. Se ridică, speriată, să deschidă fereastra. În clipa cînd puse picioarele jos, parchetul începu să-i joace sub tălpi ; auzi un huruit adînc, tunete subpămîntene. Pereții trosneau, casa se legăna ca pe valuri. Se repezi orbește la întrerupător, îl învîrti, dar lumina nu se aprinse. Simțea că se apropia un sfîrșit, ceva definitiv, care nu putea să întîrzie. Nu mai fu în stare să facă nici un gest ; rămase rezemată de peretele mișcător, în mijlocul trosnetelor și al huruitului, liniștită, mirată doar că nu se mai termină. În chip nesperat, mișcarea și zgomotul începură să descrească ; numai pereții mai trosneau, și pe parchet cădea moloz fîșiind.

Afară se auzeau glasuri speriate, țipete, pași rostogolindu-se pe scări. Își luă pardesiul pe umeri și ieși. Oamenii de la etaj coborau în panică, aruncîndu-se unii peste alții, căutînd ieșirea pe întuneric. O femeie striga, de sus :

— Marcel, unde ești ? Ce-a fost ? Ce s-a întîmplat ?

— Cutremur ! răspunse un glas bărbătesc, de afară. Alice, vino jos !

Femeia nu auzea ; striga mereu :

— Marcel, leșin. Marcel, Marcel !...

Bărbatul înjură, cu un năduf probabil mai vechi și mai puternic decît spaima :

— Leșină, lua-te-ar dracu !

Dialogul se pierdu în strigătele celorlalți.

Scuarul se umpluse de oamenii care fugiseră din blocuri și nu îndrăzneau să se întoarcă. Burnița. Eva întrebă cît e ceasul. Trei, spuse cineva. Altcineva spuse :

patru ; altul : două. Toţi păreau zăpăciţi. Intră în casă şi îşi căută rochia pe întuneric. Cînd era aproape îmbrăcată se aprinse lumina. Lampa atîrnată de tavan încă se mai mişca ; pereţii erau fisuraţi de jur-împrejur ; printr-o crăpătură de deasupra ferestrei, răbufnea vîntul umed. Molozul albise parchetul, masa, covorul, mobilele. Abia acum o cuprinse groaza. Îşi luă pardesiul şi fugi afară. Oamenii stăteau în ploaie ; cîte unul mai curajos spunea : „Mă duc să mă culc", şi aştepta să vadă dacă îl urmează cineva. Cum nimeni nu îndrăznea să se mişte, rămînea şi el pe loc.

Eva porni pe bulevard, spre centru, în neştire, aşteptînd să se întîmple ceva care să redea liniştea oamenilor. Pretutindeni trotuarele erau acoperite de moloz. Aproape de Calea Victoriei, văzu lumea alergînd spre statuia lui Brătianu. O echipă de gardieni se apropia în pas alergător dinspre Prefectura Poliţiei, tropăind pe asfaltul ud. Cineva care venea din faţă, îi spuse ca unei cunoştinţe :

— S-a dărîmat blocul Carlton. Du-te repede să vezi !

Se duse mergînd încet, printre oamenii care alergau. Ajungînd pe Bulevardul Brătianu, văzu o pată mare de întuneric, şi-n întuneric lumea forfotea răvăşită. Cînd se apropie, descoperi golul dintre celelalte blocuri, un gol de neadmis : unsprezece etaje nu mai erau, ruinele nu depăşeau capetele oamenilor, într-o imagine neverosimilă. Unde intrase tot ce fusese în sus ?

Se lumina. Nu se mai întoarse acasă ; rătăci pe străzi, pînă la ziuă, apoi coborî la Dîmboviţa, trecu podul şi o luă pe linia tramvaiului, spre Panduri. Nu venise încă nimeni. Intră în birou şi se rezemă de sobă, fără gînduri. Pe la nouă apăru una din fete, mai tîrziu alta şi după ea a treia. Toate erau speriate, stăteau cu paltoanele pe ele, să fugă afară. Domnul Sergiu îşi băgă capul pe uşă, îi aruncă

Evei o privire duşmănoasă, iar fetelor le făcu semn să vină după el. Eva rămase singură, poate o oră ; fetele nu se întoarseră. Veni doar uşierul, care îi întinse un plic albastru şi o puse să semneze de primire în condică. În plic era o hîrtie cu antetul firmei : Fagul Nou — Societatea Anonimă Română. Dedesubt scria : „Doamnă, deoarece asupra dumneavoastră planează bănuieli care nu vă fac onoare şi întrucît firma noastră ţine să nu-şi strice reputaţia, vă aducem la cunoştinţă că începînd de astăzi ne scutim de serviciile dumneavoastră. Date fiind împrejurările, ne socotim în drept să nu vă acordăm nici un preaviz. Cu deosebită stimă..."

În prima clipă, tonul scrisorii o făcu să zîmbească. Oare ce însemna buna reputaţie a unui depozit de lemne ? În sfîrşit, după bănuielile care o indignau, firma Fagul Nou termina : „cu deosebită stimă."

În clipa următoare, îi veni sîngele în obraz. Simţi impulsul să se ducă la director să-l pălmuiască, să-l pălmuiască pe domnul Sergiu. Dar nu-şi dădu osteneală. Îşi puse fularul la gît, îşi încheie pardesiul şi ieşi fără să se mai uite în urmă. Afară dădu piept în piept cu prigonitorul ei, care venea de la direcţie. În ochii lui răi lucea o scînteie de satisfacţie.

— Mironosiţo ! îi strigă din urmă. Ai crezut că te joci cu mine ! ?

Văzu jos o bucată de lemn, căzută dintr-o căruţă. Se opri, gata s-o apuce şi să i-o arunce în cap. Cîteva clipe şovăi, cu obrazul arzînd, apoi se calmă şi porni mai departe, prin ploaie, fără să întoarcă privirea.

În faţa casei tot mai erau oameni. Intră, se aşeză pe marginea divanului murdar de moloz, fără să-şi scoată pardesiul ud, şi începu să se frămînte. Era enervată, în-

grozitor de nemulţumită — nu-şi ierta că se stăpînise şi nu aruncase cu lemnul, să fi spart un cap de om sau măcar geamurile.

66

Pînă după Anul nou nu mai îndrăzni să caute de lucru : stătea mai tot timpul în casă, dormitînd, aşteptînd scurgerea zilelor. Îşi luase obiceiul să citească jurnalele, încercînd să înţeleagă ce se întîmplă în jurul ei, ca să nu mai rămînă atît de izolată de viaţa care începea dincolo de ziduri şi se întindea peste graniţele frămîntate, pe întreg pămîntul. Vedea abia acum că lumea fierbea, şi se mira că putuse să trăiască atîta timp ca şi cînd ar fi fost singură, într-o lume care totuşi nu murise.

Odată, într-o corespondenţă din provincie, citi surprinsă numele domnului von Seele : „Opinia publică a oraşului nostru nu mai poate suporta ca acest mason vîndut străinilor să-şi vadă de treburi nestînjenit, sfidînd-o, împroşcînd-o cu noroiul Pakard-ului...“

Se simţi indignată ; ştia că domnul von Seele nu stropea pe nimeni cu noroi. Iar cuvîntul mason, folosit cu un sens injurios, îi era necunoscut. Căută în dicţionar şi văzu că înseamnă „zidar.“ Fu şi mai nedumerită. De atunci înainte nu mai citi ziarele, încredinţată că nu spuneau decît minciuni.

Curînd după Anul nou, într-o dimineaţă, cînd trecea pe bulevard cu gîndul să intre la un cinematograf, se întîlni pe neaşteptate, faţă în faţă, cu domnul von Seele. O năpădi bucuria, nu mai văzuse de atîta timp un prieten,

ar fi vrut să-l îmbrățișeze în stradă. El o luă de braț, o duse la Capșa și băură împreună șocolată fierbinte. De mult nu mai simțise un gust atît de bun. În cofetărie era cald, liniște, prea puțină lume, și afară încerca să ningă.

— Oswald, am citit în ziare ; ce au cu tine ?

— Lasă, Eva, nu-ți bate capul !

— De ce ți-au spus mason ? Ce înseamnă asta ?

El zîmbi ușor, cu un pic de ironie.

— Cred că nu știe nimeni. (Zîmbetul i se accentuă.) Nici măcar eu !

— Dar ce au cu tine ? Tu nu superi pe nimeni.

— Poate că supăr pe mulți. Ți-am mai spus o dată : nu vreau să mă închin nici unui stăpîn. E ceva foarte periculos. Să nu mai vorbim. Ce faci tu ? Singură ?

Ea începu să rîdă ; nu-i mai era rușine ; viața ei i se părea comică. Îi povesti întîmplările din ultima vreme, Școala de studii practice, alergăturile după o slujbă, spaimele, dezamăgirile.

— Vreau să-mi fac un rost, să nu atîrn de nimeni. Dacă nu s-a putut altceva, să am măcar independență. Crezi că n-am să mă pot întreține singură ?

— E mai greu decît crezi. Cînd te socotești liberă, tocmai atunci depinzi de cineva. Unei femei i se pun mai multe piedici decît unui bărbat. Bărbaților nu le place să fie concurați în munca lor. Nu vrei să te întorci la Păltiniș ? Nu te-ar supăra nimeni. Eu... Eu peste cîteva zile sper să pot pleca din țară ; nu te-aș stînjeni.

— Unde pleci ?

— Deocamdată la Ankara ; pe urmă am să văd.

Simți în vorbele lui un ton ciudat, un pic de neliniște și de tristețe. I se păru că înțelege ceva, dar se ferea să înțeleagă totul.

— Vrei să-ți dau un post la birourile noastre ? Aș face să te simți bine.

— Îți mulțumesc ; nu.

El se gîndi un timp și se lumină :

— Știu ceva care are să-ți convină. Să nu te împotrivești ! Vrei să lucrezi, nu-i așa ? O muncă nu prea grea, dar care să-ți creeze sentimentul că nu trăiești de pomană. Adevărat ?

Eva încuviință din cap.

— Undeva unde să nu se vorbească tare, să nu ți se dea ordine în chip grosolan, să nu te jignească nimeni. Du-te după-masă aici.

Scrise ceva pe o carte de vizită.

— E un medic cu multă căutare ; mi-e bun prieten ; am vorbit chiar ieri cu el, știu că are nevoie de o secretară. Îl chem acum la telefon.

Atunci îi auzi ultima oară glasul și ultima lui imagine rămase aceea, așa cum vorbea la telefonul din colțul cofetăriei...

(Asasinat la Cairo, în vara anului 1943, în împrejurări misterioase, nelămurite niciodată.)

67

După sfîntul Ion, Eva își luă în primire noua slujbă. Stătea într-un birou, lîngă vestibul, cu un halat alb, răspundea la telefon pacienților, le fixa orele de consultație și îi trecea în agendă. Tot ea îi primea cînd îi introducea valetul, încasa onorariul, apoi îi poftea alături, în sala de așteptare. Lucrul acesta dura în fiecare zi de la nouă pînă

la unsprezece, iar după-amiază de la patru la şapte. În birou era curat, cald şi linişte. Oamenii care veneau vorbeau în şoaptă, cu un fel de sfială, ca nişte şcolari care se prezintă la examen. Veneau mai ales femei ; multe erau artiste la teatrele din Bucureşti, în căutare de sfaturi pentru îngrijirea tenului pe care machiajele îl făceau să sufere.

Rămase aici pînă în luna martie, şi, din partea ei, n-ar fi plecat niciodată. Medicul era un om de vreo cincizeci şi cinci de ani, cu o figură nu prea frumoasă, care însă inspira prietenie şi încredere, atrăgător prin politeţe şi bunăvoinţă. Faţă de Eva se purta cu o solicitudine caldă, poate fiindcă îi era în fire, poate fiindcă ţinea seama de recomandările domnului von Seele. Într-o duminică dimineaţa ea se duse la un concert simfonic, la Ateneu ; îl văzu într-un fotoliu mai în faţă, nemişcat, ascultînd cu atenţie. Acum, fiindcă îşi dădea seama că era atras de muzică, îşi explica şi prietenia lui cu domnul von Seele. Oswald n-ar fi fost într-adevăr prieten cu cineva căruia să nu-i placă muzica. La ieşire el o zări şi o salută politicos. De atunci înainte, după terminarea consultaţiilor venea în biroul ei şi, în timp ce asistentul orînduia banii încasaţi, vorbeau despre muzică. Ea îl iubea mai mult pe Beethoven, el pe Bach, însă fiecare îl înţelegea pe celălalt, la nivelul lor de diletanţi.

— Bach are mai multă seninătate, mă împacă şi mă împrieteneşte cu cerul, spunea doctorul.

Eva socotea că are dreptate. În muzica lui Bach era o seninătate religioasă. Chiar în părţile ei pasionate, simţea aceeaşi inspiraţie nelaică ; avînturile dovedeau adoraţie faţă de cer şi de Dumnezeu. Spunea :

— Da, înţeleg, şi mie îmi place Bach. Dar Beethoven mă împrieteneşte cu pămîntul.

Din cînd în cînd, sîmbăta seara, doctorul îi punea pe birou un bilet pentru concertul de a doua zi. Pe el îl găsea în același loc, mai în față ; nu căuta niciodată să-i vorbească, o saluta cu prietenie și politețe ; era singurul om din toată sala cu care ar fi stat de vorbă, fără să se crispeze. În pauze mulți bărbați o priveau, învîrtindu-se în jurul ei ; le simțea privirile îndrăznețe, însă îi întîmpina cu privirea atît de străină și rece, încît nici unul nu îndrăznea să i se adreseze. Trăia în mijlocul acestei lumi, ca pe o insulă de gheață, mereu cu fularul la gît, cu mănușile pe mîini.

Odată el o întrebă :

— Nu cînți la nici un instrument ? Acasă la noi se face muzică în fiecare joi seara. Fiul meu cel mai mare cîntă la vioară, ține vioara a doua ; am un prieten, foarte bun violonist, cu școală la Dresda, ține vioara întîia ; eu cînt la violă, și fratele meu la violoncel. E un quartet destul de curat ; te-aș invita să asculți.

Păru încurcat, se posomorî și nu mai vorbi.

Într-o dimineață, aproape de terminarea consultațiilor, intră în birou, fără să se anunțe, o doamnă învelită în blănuri, răspîndind un parfum violent, de neidentificat, ceva apăsător și lubric. Avea părul roșu, se cunoștea că-i vopsit ; figura ei, nu urîtă, era aspră, dușmănoasă și disprețuitoare.

— Doamna are oră reținută ?

Ea o privi peste umăr, printre pleoape, cu ochii încărcați de silă.

— Dumneata nu știi să dai bună ziua ? spuse, din vîrful buzelor, în loc de răspuns. E cineva la domnul doctor ? Haide, fetițo, ridică-te cînd îți vorbesc !

Traversă sala de așteptare, goală la ora aceea, și intră în cabinet fără să ciocăne. Valetul rămăsese țeapăn în ușa vestibulului. Eva îl întrebă :

— Știi cine era doamna care a intrat ?

— N-o cunoașteți ? E doamna doctor !

Doamna doctor ! — stăpîna. Eva își mușcă buzele. Peste cîtva timp ieșiră împreună. Doctorul își trăgea mănușile pe mîini. Doamna se opri în dreptul biroului și-i aruncă Evei o privire mai stăruitoare, tot printre gene și nu cu mai puțină silă ca la început.

— Să-ți faci altă pieptănătură ! îi spuse, poruncitor. Aici ești la un medic, nu la varieteu !

Eva se înroși. În timp ce ieșeau, doamna își admonestă soțul :

— Nu puteai să găsești una mai cuviincioasă ?

Se stăpîni greu. Pînă la patru după prînz, umblă în neștire pe străzi, cu pumnii strînși în buzunarele hainei, plîngînd fără lacrimi ; era furioasă că nu avusese puterea să-i întoarcă palmele.

La patru, cînd doctorul intră pe ușă, o găsi în spatele biroului, în picioare, înghețată. Nu îmbrăcase halatul alb. El se apropie, o privi în ochi cu o căutătură obidită, întinse mîna și îi mîngîie, timid, obrazul. Simțea cît vroia să fie de bun, și cît de umilit era el însuși că nu știa ce trebuie să facă.

— Te rog, rămîi pînă la terminarea consultațiilor !

Eva își îmbrăcă halatul, cu mîinile amorțite. La șapte, el așteptă pînă ce asistentul luă banii de pe birou, și ieși.

— Îți cer iertare, dragul meu copil ! zise apoi.

— Domnule doctor, îmi pare rău, dar știți că trebuie să plec.

El zîmbi ușor ; prin ochi îi trecu o lumină firavă.

— Sîntem prea timizi amîndoi. Altfel am putea face o alianță. Rezistența e arma la modă azi. Cine rezistă, învinge.

Păru speriat de aceste cuvinte și tăcu, aruncînd priviri bănuitoare spre uși. Își frămînta degetele pe cristalul biroului. Pe urmă scoase din buzunar un plic și îl puse pe masă.

— Aici ai onorariul dumitale. Mi-am îngăduit să adaug o despăgubire pentru luna viitoare. Te rog, nu protesta! Fă-mi această grație. Sîntem de altfel în deplină legalitate: e preavizul care ți se cuvine. Aș vrea să nu urăști oamenii și viața. Ți-am pus în plic un abonament la ultimele concerte. Aș fi mulțumit să știu că te-ai dus. Îmi lași mîngîierea asta?

Cum puteau să existe, în aceeași lume, cum aveau loc, cum puteau să respire laolaltă atîtea feluri de oameni? Răspunse, emoționată:

— Da, domnule doctor. Vă mulțumesc! Am să mă duc și am să-mi amintesc de bunătatea dumneavoastră.

Rămaseră tăcuți, timizi, unul în fața altuia, pînă ce el ridică ochii, înviorat.

— Ce-ar fi să înveți cosmetica? Să nu ai nici un stăpîn, să nu asculți ordine, să-ți faci programul care îți place; toate relative, bineînțeles — altfel nu se poate! Da, ai să asculți sfatul meu. Dă-mi voie, puțin.

Se așeză la birou și scrise cîteva rînduri.

— Ai să te duci cu asta la Institutul doamnei Kety, pe Bulevardul Take Ionescu. Doamna Kety este o elevă a mea; ai să înveți repede, nu-i greu — un pic de pricepere și un pic de escrocherie. N-ai să plătești nici o taxă. Cînd ești gata, ai să-mi telefonezi și am să te re-

comand pacientelor mele. Toate sînt bogate, cele sărace n-au grija tenului, au să plătească bine. Ne-am înțeles ?

Îi ajută să-și îmbrace pardesiul, și o însoți pînă la ușă.

— Nu uita, cînd ești necăjită, să te gîndești la prietenii noștri.

Eva zîmbi.

— La care din ei mai întîi ?

— Date fiind împrejurările puțin cam dramatice, desigur, la Beethoven ! Nu-i o concesie.

— Nu, domnule doctor ! Dat fiind că nu vreau să socotesc nimic dramatic, am să-l pun înainte pe Bach ! Nu-i o concesie !

68

Prin luna iunie, Eva primi de la doamna Alion o scrisoare lungă ; doamna Alion îi scria din ce în ce mai des și mai mult, ceea ce o umplea de mirare ; n-o știuse niciodată comunicativă. Scrisorile nu se explicau nici măcar prin afecțiune ; erau reci, iar uneori răutăcioase. Porneau poate din nevoia de a flecări, care vine o dată cu vîrsta la mai toți oamenii, chiar și la cei posaci. Doamna Alion îi scria : „M-am învățat să nu mă mai minunez de nimic ce aflu despre tine. Că ai fost în slujbă, ici și colo, nu m-a mirat prea mult, mai sînt și alte femei la birouri, chiar la noi, unde lumea e mai altfel, că au ajuns peste tot mai multe decît bărbații, încît îmi zic că atunci cine mai gătește mîncare în oraș și cine mai

creşte copii, că d-aia s-au înmulţit birturile şi orfelinatele. Aşa că nu m-a mirat că ai fost prin slujbe, m-ar fi mirat să faci pureci undeva, dar unde s-a pomenit! Că parcă te-am născut în cort, la nomazi! Acum spui că te-ai apucat de cosmetică şi ai cliente, cocoane bogate, care n-au altă treabă decît să-ţi dea ţie bani de pomană. Altceva n-ai găsit în Bucureştiul ăla? Că doar nu s-or fi terminat bărbaţii! Ai fi putut să-ţi găseşti unul, care să te ţină în frîu, să te aşezi la o casă, că destul ai umblat hoinară. Vineri, cînd am fost la Focşani, era acolo manicurista Gettei, că ea îşi face unghiile regulat, o dată pe săptămînă, vinerea la patru după-amiază, şi am întrebat-o ce-i aia cosmeticiană; mi-a spus că e tot un fel de manicură, la obraz, nu la unghii. Atunci, bravo ţie, dacă aici ai ajuns, după ce te-am ţinut atîţia ani la şcoală!"

Urmau cîteva pagini, în care povestea întîmplările din tîrg, ale vecinilor, ale prietenilor şi ale necunoscuţilor. Spre sfîrşit, revenea la Getta: „Că uite, luîndu-mă cu scrisul, uitam să-ţi spun ce era mai important. Spuneam că vineri am fost la Getta, că era acolo şi manicurista, venise biata fată, că vine în fiecare vineri la patru, şi Gettuţa îi dă patruzeci de lei de fiecare dată, bani aruncaţi pe fereastră. Dar acum, nu-i ardea de unghii, i-a trimis vorbă cu mine să nu se supere, să vină altădată, că este prost dispusă, şi eu am întrebat-o ce e aceea cosmeticiană. Gettuţa era în dormitor, plînsă, că iar nu ştiu ce s-a întîmplat cu bărbatu-su şi cu judecătorul. El spune că a prins-o ieşind din casa lui, că şi-a luat obiceiul să vină pe neaşteptate. Dar Gettuţa se jură că nu-i adevărat, şi spune să-i aducă martori. El mi-a spus mie, ce martori îmi trebuie, dacă am văzut-o eu, cu ochii ăştia?

Nici n-a bătut-o, nici n-a certat-o, a intentat acțiune de divorț și a plecat pe zonă. Și Gettuța face iar un copil și e nenorocită, că el nu vrea să știe de nimic, fiindcă spune lista nu e copilul meu, e al judecătorului. Acum așteptăm să vedem ce-o vrea Dumnezeu; noi n-avem nici o putere. Gettuța se jură că e nevinovată, dar nu știu nici cu ce să cred. Spune mereu să aducă martori, și plînge în dormitor toată ziua. Am vrut să mă duc la judecător, să-l întreb, barem să aflu care e adevărul, dar nu l-am găsit, că nu știu cum s-a întîmplat că l-a mutat la București, tocmai acum, aici a stat numai să nenorocească femeile și s-a dus, l-a avansat, că e rudă cu ministrul. Gettuța n-a putut să-ți scrie, dar mi-a spus să te întreb, în cazul cînd se face divorțul, ar putea să vină să stea la tine? Să nu te temi de cheltuială, că a vorbit cu un avocat și o să ceară pensie alimentară, pentru copii, poate să ceară mult, bărbatu-su e destul de bogat. Răspunde-mi, sau scrie-i ei de-a dreptul, să știe dacă are unde trage, că din Focșani trebuie să plece, iar la Panciu nu vrea să vină."

Eva nu se gîndi mult; nu o lega nimic de familia ei, se simțea din ce în ce mai străină, trăise în alte lumi, nu găsea nici o punte de legătură, dar nu putea să-și lase sora în restriște. Își aminti cît de aspră și nedreaptă fusese ea totdeauna, și cum se schimba, îmbunîndu-se, cînd o lovea o nenorocire. Acum nenorocirea venise, deci trebuia să fie bună. Îi scrise în aceeași zi: „Îmi pare rău de necazurile tale, pe care le-am aflat de la mama. Vino aici cînd vrei, nu sta nici o clipă la îndoială. Am o singură odaie, o să ne fie cam greu, cu copilul, și cu al doilea, dar desigur atunci o să te internezi la un sanatoriu. Pe urmă o să vedem ce facem. Eu cîștig acum destul de

bine, sper să pot pune ceva bani deoparte ; poate am să iau o casă mai mare. Deci te primesc din toată inima."

Cîteva zile mai tîrziu, află că începuse războiul, dar fiindcă nu vedea întîmplîndu-se nimic pe stradă, nu-i dădea nici o importanță. Război era de multă vreme în lume, departe — și-i privea pe alții. Era îngrijorată puțin și vag numai de soarta Gettei și a maică-si. Abia peste vreo două săptămîni primi o scrisoare de la doamna Alion : „Nu ți-am scris pînă acum, fiindcă ne-a cam speriat pe toți războiul. Au trecut și aeroplane, dar nu ne-au bombardat. Acum trebuie să-ți spun că Gettuța nu mai are nevoie să vină la București, fiindcă nu mai divorțează. Mitel, maiorul, s-a întors într-o seară și-a spus că sînt semne de război, că l-au și mutat de la jandarmi înapoi la infanterie. Era tare abătut, fiindcă la jandarmi se obișnuise, o ducea bine. De aici a spus că se duce direct pe front, și-a plîns ca un copil, a spus că nu vrea să intre în luptă cu gîndul că sînt supărați. Așa că s-au împăcat și s-au sărutat de față cu mine. Eu i-am spus că pe judecător l-au mutat la București și-atunci am văzut că bietului om i-a părut tare bine, deși a lăsat capul în farfurie, că eram la masă, și n-a răspuns nimic, făcîndu-se că n-a auzit. Eu în seara aceea am rămas acolo, din cauză că se făcuse foarte tîrziu și nu mai aveam tren. Ordonanța mi-a făcut focul la baie și m-am îmbăiat ca în vremuri bune, dar n-am putut să stau mult în cadă, fiindcă mi-era prea cald. Au venit și pe acolo căldurile ? A doua zi la șapte el a plecat. L-am condus cu toții pînă la poartă, nu puteam să ne ducem la gară, din cauza Gettei, e în a opta lună și prea se vede de la distanță. El a sărutat-o, cu lacrimile în ochi, pe urmă a săru-

tat copilul şi i-a spus să fii cuminte, Nicuşor, să n-o superi pe mama, nici pe mama mare. Mie mi-a sărutat mîna, iar eu l-am sărutat pe frunte, fiindcă să-ţi spun drept mi-e drag. Şi uite aşa, a doua zi, cînd am deschis radio, am aflat că a început. Dea Dumnezeu să se termine repede şi să se întoarcă Mitel, maiorul, sănătos. Gettuţa e tare speriată, îl ştie pe el cum e, şi se teme că prea o să se bage prin faţă, pe unde trec gloanţe mai multe. Dar e şi mîndră, e sigur că o să-l facă locotenent-colonel, ba poate chiar colonel, şi mai mult ea săraca nici nu năzuieşte. Eu acum nu mă mai întorc la Panciu, ei îi este frică să rămînă singură pe vreme de război. Şi aşa tot trebuia să vin curînd, că i se apropie zilele de dureri şi e nevoie să fiu cu ea, că tot eu i-am dat curaj şi rîndul trecut. Ea spune, sărăcuţa, mamă, fără dumneata nici nu nasc. Tu tot nu ţi-ai găsit un rost? Tot cu cosmetica aia îţi pierzi timpul?"

Eva împăturî scrisoarea, o puse la un loc cu celelalte, în sertar, îşi pregăti trusa şi se uită în agendă: la ora nouă avea o clientă, pe strada general Lahovari. Era pe lîngă Grădina Icoanei. De mult nu mai avusese timp să intre într-o grădină publică, să privească iarba şi copacii. La clienta următoare trebuia să se ducă abia la unsprezece. Dacă nu întîrzia la prima, îi rămînea o oră liberă. Se bucura copilăreşte. Afară aerul era curat şi proaspăt. Mergea cu capul dat pe spate, cu buzele deschise. Îi venea să zburde. „Ce bine! se gîndi, respirînd cu nesaţ. O oră am să stau la soare. O oră întreagă, şaizeci de minute, pe o bancă, singură, cu braţele întinse pe rezemătoare, cu ochii închişi... Ce splendidă ar putea să fie viaţa!"

69

În sîmbăta dinaintea Floriilor, pe la zece dimineața, Eva gonea cu bicicleta la șosea. Își lăsase trusa acasă; pe portbagaj avea legat un pled și o carte de Schopenhauer, despre filozofia muzicii, împrumutată de la atît de bunul ei protector. O citea mai ușor decît ar fi crezut, era simplă, curgătoare și bogată și nu vorbea doar despre muzică, ci și despre viață, poate chiar viața ei pe care n-o înțelesese sau o ignorase.

Acum își făcuse o dimineață liberă, trecuse printr-o iarnă grea, lipsise păcura, caloriferul fusese înghețat zile în șir, tremurase de frig, cu un radiator electric lîngă pat, lipsiseră multe, prăjiturile ajunseseră treizeci de lei, și ea încasa tot cinci sute pentru un tratament. Dar se bucura de venirea primăverii, vroia să iasă o singură zi la lumină, să-și lepede pielea înghețată, ca șopîrlele. Pedala vertiginos, pe sub castani, cu părul în vînt, cu buzele întredeschise; simțea prin despicătura bluzei intrînd aerul, nu prea cald, răcindu-i sînii. I se năștea în trup o tulburare difuză, generală, dar neprecizată; o descărca, veselă și dușmănoasă, în pedalele bicicletei. „E bine singură, e bine singură, e bine singură!“ — își spunea, îmbătată de viteză, de aerul liber, de dimineața care îi aparținea.

Poate ar fi fost mai bine, într-o asemenea zi plină de mirosul pămîntului în trezire, să simtă brațele unui bărbat, strîngînd-o, să simtă un obraz aspru pe obrazul ei, să închidă ochii. Parcă o dureau oasele și carnea, cu un chin domol, neclar și dulce. Un bărbat, dar nu oricare...

„Săptămîna cealaltă am să mai trag chiulul o dimineață, și am să mă duc la baia de aburi. Am să fac gimnastică, pe urmă masaj, un ceas de masaj, să-mi dezmorțesc oasele, pe urmă am să intru în bazinul cu apă rece..." Și deodată, cînd gîndurile îi zburau astfel în viteza bicicletei, auzi un glas necunoscut, strigînd-o într-un fel pe care îl cunoștea. Puse frînele brusc, sări jos și se uită în urmă. Era o surpriză — și o bucurie atît de neașteptată, că se transformă în exuberanță. În inima ei se topiră într-o clipă banchize de gheață ; alergă renăscută și înaripată. Luchi venea spre ea, timid, așa cum îl cunoscuse, cu o haină de vînt peste un sweater galben. Îl cuprinse în brațe și îl sărută apăsat, pe amîndoi obrajii.

— Luchi, ce dor mi-a fost de tine !

Nu-i fusese dor niciodată, îl uitase, dar bucuria de a-l revedea, într-o dimineață de primăvară cînd simțea nevoia chinuitoare să comunice cu cineva, trezise în ea toate sentimentele, cu putere retroactivă.

El stătea în fața ei, cu sîngele în obraji, privind-o sfios, speriat de elanul ei inexplicabil. Eva îi apucă mîinile și se dădu un pas înapoi să-l privească. Îl recunoștea, dar se mira cum, fiindcă nu mai semăna decît prin amintiri cu copilul de pe dig. Crescuse, avea obrazul mai prelung, cu pomeții mai vizibili ; poate slăbise ; sub ochii parcă mai mari și mai arzători se vedeau umbre viorii, care-i dădeau un aer puțin chinuit și fragil. Aproape că nu-i mai putea spune pe nume ; chiar dacă nu era un bărbat, se vedea limpede că va deveni. Dar trebuia să ignore, altfel s-ar fi aflat în încurcătură.

— Cum de ești aici ? Ce cauți în București ?

— Ne-am mutat de astă vară, de teama bombardamentelor. Fac clasa a opta la Mihai Viteazul. Sînt cu

mama ; tata e mobilizat... Nu v-am mai scris, doamnă Eva.

— Dar nici eu nu te-am îndemnat ! Am avut tare mult de furcă, anii ăștia, cu viața. Ia să te mai văd cum arăți ! Tot blond, și cu ochii tot albaștri. Ești cu bicicleta ? Unde ți-ai lăsat-o ?

— Colo, lîngă bancă. Azi am ieșit prima oară ; am fost ocupat cu școala.

— Ia-o și hai cu mine ! Vrei ? Să stăm la soare, împreună.

Eva alergă să-și ridice bicicleta de pe alee ; o lăsase să cadă. El o găsi inspectînd-o îngrijorată, să vadă dacă nu se lovise.

— E cel mai frumos cadou pe care l-am primit în viața mea. Și unde mai pui că mi l-am făcut singură ! Am cumpărat-o vara trecută ; am mers destul de mult cu ea ; are și kilometraj. O șterg în fiecare seară de praf, în vestibul, pe urmă o duc în cameră ; dorm cu ea lîngă pat. Pe bicicleta ta cum o cheamă ? Cum, nu i-ai pus nici un nume ? Pe a mea o cheamă Rîndunica. Nu e un nume original, dar i se potrivește. Îmi place zborul rîndunelelor. Hai să ieșim pe cîmp. Ne luăm la întrecere ?

Dincolo de aerodrom se opriră pe stînga șoselei și lăsară bicicletele în șanț, sub coroana unui copac. Eva puse pledul pe iarbă și se întinse la soare. El nu se decidea să se așeze lîngă ea. Îl privi de jos și-i veni să rîdă ; cît pe ce să-i spună : „Îmi ții umbră.“ Se încruntă ; vroia să nu-și aducă aminte.

În sfîrșit, Luchi se așeză timid pe marginea pledului și începu să se joace cu un fir de iarbă.

— Doamnă Eva... V-ați măritat ?

— Sînt cam bătrînă, nu-i așa ?

— Nu. Sînteți foarte tînără... și foarte frumoasă.

Probabil se chinuise din greu pînă să vorbească; parcă își dăduse sufletul. Ea se uita la el, puțin fermecată și mai mult curioasă. Ar fi putut să-l cuprindă în brațe și să-i sărute obrajii; avea pielea subțire, curată, de fetiță, dar n-o ispitea, nu-i stîrnea nici o tulburare.

Stătură așa, tăcînd sau schimbînd cîte o vorbă banală. Eva află cu uimire că băiețelul de atunci împlinea douăzeci de ani, se bărbierea de două ori pe săptămînă și urma să fie student la toamnă. Erau singurele date biografice pe care el putuse să i le comunice, prea puțin ca să aibă cum continua o convorbire și cum să se lege o prietenie. Începea să se simtă stînjenită de prezența lui și totuși n-ar fi vrut să-l alunge; în afară de el nu exista nimeni pe lume cu care să poată sta pe un pled, afară din oraș, într-o zi de primăvară.

— Și dumneavoastră, doamnă Eva, ce faceți în București?

— Muncesc, Luchi; nu e o muncă grea, dar cîteodată mă dezgustă.

N-o îndemna nimic să continue; informațiile ei n-ar fi găsit nici un răsunet, el n-avea nevoie să știe, la douăzeci de ani e mai bine să vorbești despre vise, decît despre grijile zilei. Se gîndi doar cum ar fi putut să-i spună: „Uite tot ce se întîmplă cu mine: dimineața mă scol la șapte, îmi fierb ceaiul, mă îmbrac, mă pieptăn, după aceea mă uit în agendă să văd ce program am. Îmi iau trusa, am să ți-o arăt, o valiză mică, plină de cosmetice, loțiuni, paste pentru măști faciale, creme, farduri, mi-o leg de port-bagaj, scot bicicleta și pornesc. Mă duc la o mulțime de doamne care vor să arate bine, le fac băi de aburi, le storc punctele negre, le masez mușchii obosiți, le aplic

paste care să închidă porii și alte o mulțime de lucruri, ca să fie frumoase. Nu pare o treabă serioasă, dar mie îmi folosește. Și probabil le folosește și cucoanelor mele, altfel numărul lor n-ar crește atît de repede. Dacă o să meargă tot așa, în curînd n-am să mai fiu liberă nici duminica. Deocamdată, duminica dimineața mă duc la cinematograf. Cît au fost concertele, mă duceam la Ateneu..."

El spuse abrupt, probabil după multă ezitare, și cu un curaj temporar :

— Domnul acela..

Îl văzuse o singură dată, la far, pe domnul acela și simțise că rolul lui era capital, dar nu îndrăznise să întrebe. Nici acum nu întrebase ; vorbele lui puteau fi un început de frază, cu toată pauza care le urmase. Eva se închise brusc în sine.

— Nu !

Însoțitorul ei nu înțelegea limpede ce înseamnă acest nu ; simțea în schimb că nu trebuie să mai vorbească. Putea să însemne : mort, plecat, uitat. Era totuna.

— Aveați altfel părul, atunci.

— Da, și-a schimbat culoarea. Este ciudat, dar zău că nu i-am făcut nimic.

— E foarte negru ; vă stă mai bine așa. N-am văzut niciodată un obraz atît de frumos ca al dumneavoastră.

Întoarse capul spre el ; revenea la viață uimită. Oricine i-ar fi vorbit astfel nu ar fi convins-o. Pe lîngă sinceritatea lui neviciată, îi atribui deodată acestui băiat și o deplină pricepere, de unde pînă mai adineauri îl socotise o simplă prezență, abia însuflețită.

— Știi că-mi place ce spui ? Mă faci să mă uit în oglindă. Haide, nu mai vorbi cu mine așa, că nu-ți sînt

profesoară. Spune-mi pe nume ! Spune după mine : „Eva, tu ești prietena mea de pe dig, de cînd aveam paisprezece ani.“

— Doamnă Eva !

— Eva ! Înțelegi ? Și-acum să mergem acasă ; mi-am adus cartea degeaba. Dar nu-i nimic, mai bine că te-am întîlnit pe tine. Ție îți place muzica ?

— Nu știu ; ascult cîteodată la radio.

— O să-ți placă mai tîrziu ; acum trebuie să te plimbi pe cîmp, să auzi păsările ciripind, să auzi foșnetul frunzelor, zbîrnîitul stîlpilor de telegraf, mugetul vitelor. Muzica e cea mai grea și mai completă formă de exprimare, fiindcă adună glasurile naturii și le contopește cu tot ce-i în sufletul nostru și al celorlalți oameni. Am citit multe cărți, am ascultat, am gîndit și am înțeles de ce o căutam ; fiindcă îmi umple și timpul, și spațiul, îmi dă dintr-o dată tot ce are nevoie sufletul meu, mai mult decît poezia și pictura. Poezia și pictura înmulțite între ele, ridicate la cub, transformate într-un volum care nici măcar n-are limite.

Văzu că Luchi o privea nedumerit și cam speriat. Cui îi vorbea ? Măcar dac-ar fi fost prețioasă ! Era exaltată — și n-avea pentru cine ! Spuse, rece :

— Hai acasă !

70

Acasă găsi o scrisoare de la doamna Alion. În plic era o fotografie : Getta cu cei doi copii. Pe cel mai mic, în scutece, îl ținea în brațe. Celălalt, în rochiță, stătea

rezemat de genunchii ei. Doamna Alion scria: „Îți trimit o fotografie nouă a Gettuței, cu copiii; ce zici de micuți, cît sînt de drăguți amîndoi? Cel mare vorbește acum binișor; îmi spune mamă mare, nici nu-ți închipui cît e de inteligent. Gettuța nu mai poate după ei, deși o chinuiesc toată ziua. Dar ție degeaba îți spun, că tu nu știi ce înseamnă copil mic. Ce ți-a trebuit bicicletă? Cînd am citit scrisoarea pe care i-ai trimis-o Gettuței, m-am crucit. Ba încă vrei să-i bagi în cap și ei prostia asta! Femeie de douăzeci și opt de ani cu doi copii, pe bicicletă! Lasă, ajunge că ai tu, nu te mai îngriji de alții, că Gettuța se plimbă în trăsură, e mai frumos și mai sănătos. Vezi să nu dea un tramvai peste tine! P-aici s-a auzit că trăiești cu unul de șaizeci de ani, doctorul unde ai fost cu slujba, că Dumnezeu știe ce slujbă o mai fi fost și aia! Va să zică aici ai ajuns tu, să te încurci cu un om însurat și cu trei copii? Acum cine crezi că o să te mai ia? Nu-ți mai faci tu casă, să te dai și peste cap! Că după ce ești săracă, a trebuit să-ți mai iasă și nume de stricată. Nici nu știi cîte vorbește lumea aici. Eu din partea mea îți spun, treaba ta! Nu mă amestec, nu mă bag, dar să nu-ți închipui că vreodată, cînd te-or lovi necazurile și bolile, ai să poți veni aici. Gettuța nici nu vrea să audă de tine. Nici măcar nu știe că îți scriu. Mă ascund de ea, sau îți scriu cînd pleacă în oraș și pe urmă trimit scrisoarea cu soldatul s-o pună la cutie, că el e prost și nu înțelege, așa că nu trebuie să mă ferese. După cum ți-am spus, eu n-am mai plecat acasă, ca să n-o las pe Gettuța singură. Bărbatul ei, maiorul, e bine, chiar alaltăieri a venit un soldat de pe front și ne-a adus o scrisoare, cu un pachet. Săracul, de aproape un an e plecat și nici măcar copilul nu și l-a văzut. Mi-au venit lacrimi în ochi cînd am citit

scrisoarea. Spune : ce face infanteristul tatei, cel mic ? Încolo spune că o duce bine şi ne trimite sărutări. El nu ştie că judecătorul s-a întors în oraş. Ori nu ţi-am scris ? A fost o minciună cu mutarea, nici pomeneală de rudenie cu ministrul, numai o scorneală de-a lui. A fost pus în disponibilitate, sau suspendat, nu ştiu bine, pentru nişte greşeli, şi patru luni a umblat prin Bucureşti, milogindu-se pe la minister, pînă ce i-au dat postul înapoi. Să vezi cu ce ifose s-a întors, de parcă nu l-ar şti lumea cîtamai munca are pe căciulă ! Eu i-am spus Gettuţei să nu care cumva să-i vorbească, dar mi-e teamă că nu mă ascultă, că o văd venind din oraş cu cărţi de împrumut, spune că le ia de la o librărie şi dă două sute de lei pe lună taxă, ca să citească orice vrea, numai că pe o carte era iscălitura lui. Tare mă tem că s-o întoarce bărbatu-său, maiorul, într-o zi pe neaşteptate, şi-o mai ieşi vrun scandal. Mai bagă-i şi tu bicicleta în cap, că atît îi lipsea !"

După-masă, între două drumuri, Eva îi telefonă doctorului, la cabinet.

— Ce faci cu primăvara, domnişoară ?

— Bine ; de dimineaţă am chiulit ; am fost cu bicicleta la şosea. Dumneavoastră ce mai faceţi ?

— Sînt necăjit. Azi mi-au rechiziţionat maşina.

— Dar cum ? Medicii nu sînt scutiţi ?

— Unii medici ! Spune-mi, cum te împaci cu bicicleta ?

— Vreţi să vă cumpăraţi şi dumneavoastră ?

— Nu numai atît : vreau chiar să umblu pe ea. Dar nu ştiu. Îmi dai lecţii ?

— Aş fi încîntată !

— Bine ! Telefonează-mi luni.

A doua zi, la nouă, îl găsi pe Luchi în stația de tramvai, așa cum îl convocase. Era îmbrăcat de oraș, într-un costum gri, cu cămașă albă și cravată albastră. Nu-și dădea seama ce anume era ales și cuviincios totdeauna în îmbrăcămintea lui. În buzunarul de la piept își pusese o batistă subțire, de olandă ; nu-i plăceau batistele purtate de bărbați la piept ; păreau ostentative. A lui Luchi n-avea decît sinceritate și nevinovăție.

— Ce film vrei să vedem ? Învață-te să ai inițiativă ! Au să rîdă studentele de tine. Hai mai întîi să-ți arăt casa mea.

Obrajii lui se făcură roșii. Ce minune trecătoare, se gîndea Eva, vîrsta cînd te înroșești la fiecare bătaie a inimii ! Fusese și ea așa odată — dar cînd ? Aproape că nu-și mai aducea aminte. Atunci, la pilonul funicularului, cînd iepurașul umbla în iarbă, și ea stătea cu fața la soare, așteptînd să crească... O, cît crescuse, ce mult crescuse ! Azi-dimineață se uitase în oglindă ; Luchi îi spusese că-i frumoasă... Și la coada ochilor pielea era filigranată, ce-i drept foarte ușor, abia ar fi putut să vadă altcineva ; ochiul ei era obișnuit cu ridurile. Crescuse, dar de mult încetase să mai crească ; avea douăzeci și șase de ani !

— Uite, aici stau : ușa se deschide cam greu. Iată vestibulul ; sus îmi țin geamantanele. Asta e odaia mea. Iată și pe Rîndunica. E tristă că azi o las acasă. Dar după-amiază am s-o scot la plimbare. Acolo e bucătăria-oara mea, dincolo baia ; vezi, am tot ce-mi trebuie. Dimineața e cam întuneric, dar după-amiază vine soarele la geam. Uite ce frumos e scuarul ! Ieri au fost grădinarii de la Primărie și au plantat flori. Mi se pare că e grădina mea ; seara, cînd nu mai trece nimeni, deschid fe-

reastra și stau pe pervaz, cu lumina stinsă. Mai avem timp pînă la film ; vrei să-ți fac un ceai ?

Puse ceainicul la fiert, așteptă, stînjenită, îi turnă în ceașcă, o puse pe masă și se așeză în fața lui. De ce oare trebuia să-i dea un ceai, cu care vedea cît se chinuiește ? De ce o fi în oameni atîta sfială cîteodată ? La el acasă l-ar fi băut cu seninătate, ar mai fi cerut unul și n-ar fi lăsat nici firimiturile fursecurilor în farfurie. Își spunea : „Într-o zi, băiatul acesta cuminte, cînd va avea fața aspră și cute pe frunte, va sta tolănit pe un divan, încruntat, și o femeie se va învîrti în jurul lui, neștiind ce să-i mai facă pentru a-i intra în voie.“ De ce nu se putea să rămînă neschimbat toată viața, cuviincios și plin de sfială ? Dar alta avea să fie femeia aceea ! Ea plătise tributul datorat bărbatului aspru. Era în drept să privească. „Dacă l-aș lua în brațe și l-aș lipi de mine, s-ar face palid, gata să leșine. Mi s-a întîmplt și mie așa, demult, știu ce înseamnă !“ El își băuse ceaiul cu noduri. Eva îl privea gîndind : „Primul ceai, prima sărutare, prima întîmplare de dragoste, toate sînt la fel : nu poți niciodată să le simți gustul.“

— Acum mergem. Treci înainte, să închid ușa. Ai văzut unde stau ; îți dau voie să mă vizitezi cînd îți place.

Amiaza strălucea de lumină cînd ieșiră de la cinematograf. Bulevardele erau pline de lume. Țigăncile vindeau zambile.

— Luchi, să-i duci flori mamei tale. (Cumpărase două buchete.) Unul îl păstrez pentru mine.

După-amiază se plimbară cu bicicletele pînă la aeroport, se întoarseră pe la Arcul de Triumf și ieșiră pe

marginea lacurilor. Acolo rămaseră pe o bancă pînă aproape de amurg. Eva simțea sărbătoarea Paștelui venind prin aer, călduță, dulce, puțin misterioasă, mirosind a frunză verde, a zambile și a tămîie.

— Peste o lună se deschide ștrandul. Ai să mergi cu mine?

Îi veni să rîdă; ar fi vrut să-i spună: „Nu știu să înot. Poate ai să mă înveți tu; pentru asta trebuia să găsesc un băiat ca tine. Ceilalți nu vor altceva decît să mă țină în brațe. Și unul, pe care l-am lăsat să mă țină în brațe cît i-a plăcut, a socotit că nu-i nevoie să-și mai bată capul cu mine."

Pe înserat, Luchi o conduse acasă; după plecarea lui, la început se simți foarte singură; mirosi zambilele, le puse pe masă, se duse la baie și începu să-și maseze micile riduri din colțul ochilor. Cînd termină, văzu că își zîmbea ei însăși fără să-și dea seama. Perdelele fluturau; pe fereastră intra mirosul gazonului.

71

A doua zi după-amiază se grăbi să telefoneze doctorului.

— De azi-dimineață, o informă el, sînt proprietar de bicicletă!

— Domnule doctor, s-au închis școlile, toată lumea a luat vacanță. Nu sînteți obosit de atîta muncă?

— Care-i ispita? Spune-i pe nume!

— Haideți să ne luăm și noi vacanță !

— Am să mă gîndesc. Să știi că ar fi o idee. Poate de mîine.

— De azi, nu de mîine. Unde-i bicicleta dumneavoastră ?

— La Șosea, la Sanatoriul Saint Vincent de Paul. O țin acolo pînă am să pot umbla cu ea prin oraș.

— Atunci știți ce faceți ? Acum e ora patru și un sfert. Contramandați orele pacienților, nu moare nici unul. După chiar spusele dumneavoastră, ori îi tratați, ori nu, e totuna. La patru jumătate vă urcați în tramvai, acum tramvaiele nu sînt aglomerate. Vă dați jos la Bufet, traversați șoseaua și mă găsiți la Statuia Aviatorilor, cu Rîndunica și cu Luchi, ajutorul meu instructor.

— Bine, fetițo ! Roagă-te lui Dumnezeu ca pacienții să se însănătoșească fără alifiile mele. Așa fac și eu, în fiecare zi. E singura mea știință !

Cînd sosi doctorul, erau în fața sanatoriului de cîteva minute.

— Dați-mi voie să vi-l prezint pe Luchi, prietenul meu de pe dig. Am să vă povestesc altă dată de cît timp îl cunosc ; de pe cînd nu mă născusem. Nu puteți să-i dați o pomadă să nu se mai înroșească așa, ca fetele ?

— Lasă-l să se înroșească ! N-am crezut că la cincizeci și cinci de ani mi-a mai rămas ceva necunoscut, în afară de dermatologie, bineînțeles. Și iată-mă luînd lecții de mers pe bicicletă !

Portarul sanatoriului tocmai scotea bicicleta pe poartă. Luchi își începu numaidecît rolul.

— Doamnă Eva, nu e nevoie de dumneavoastră ; puteți să vă plimbați. Domnule doctor, trebuie să nu vă ui-

tați la roată, priviți mai departe ; dacă vă vine greu să pedalați, lăsați că vă împing eu pînă vă deprindeți.

Eva porni înainte.

— Vă aștept pe malul lacului. Știi, Luchi, la banca unde am stat ieri.

Peste o jumătate de oră îi văzu venind împreună, fiecare pe bicicleta lui.

— Extraordinar ! Cum ați învățat așa repede ?

— Prietenul tău e un foarte bun pedagog, răspunse doctorul. Dar, ca să-ți spun drept, la început mi-a fost frică. Urîtă soartă, să te urci prima oară pe bicicletă la cincizeci și cinci de ani ! (Se așeză pe bancă și își șterse nădușeala de pe obraz.) Nu e lucru de glumă ! Dragii mei, acum fumăm cîte o țigară ?

— Eu da ! se repezi Eva. E un eveniment prea însemnat ca să mă abțin. (Îl îmbie și pe Luchi.) Ia o țigară ! Am să te învăț cum se trage în piept.

— Ia, mai încet cu inițierile ! Lasă băiatul în pace, dacă nu-i fumător ! Ei, drăcie, mi-am uitat bricheta acasă.

— Mă duc eu să aduc chibrituri ! spuse Luchi, ridicîndu-și bicicleta.

Rămași singuri, doctorul întoarse capul și o privi pe Eva, stăruitor.

— Nu arăți rău. Îți prinde bine alergătura.

Nu era cu totul convins ; fusese convențional. După ce o examină încă un timp, vorbi cu glasul lui adevărat :

— Cam tristă, Eva ?

Ea tresări. Nu se simțea tristă, dar și Luchi îi spunea la fel.

— Fetiţo, eu şi Luchi nu sîntem ceea ce îţi trebuieşte ţie. Altfel se vine într-o după-amiază ca asta la Şosea. Ia să facem o adunare : cincizeci şi cinci de ani ai mei, cu... El cît să aibă, optsprezece, nouăsprezece ? Vreo şaptezeci şi cinci în total. Împărţit la doi, treizeci şi şapte şi jumătate. Poate că-i prea mult. Treizeci, treizeci şi cinci, iată ce-ţi trebuie. M-ai înţeles ? Eşti frumoasă şi plină de viaţă. Ţi se duce tinereţea în vînt. De ce n-o dai cuiva ?

— Am început să fac riduri !

— Peste zece ani n-o să le mai ai. Nu te ascunde, uită-te la mine ! Nu-i păcat de serile frumoase care trec ?

Ea îl privi o clipă, apoi îşi lăsă capul în piept.

— Mi-e frică. Am întîlnit un om bun şi n-am putut să-l iubesc, fiindcă iubeam pe unul rău. Şi dacă ar fi iarăşi doi oameni, unul bun şi altul rău, tot pe cel rău l-aş iubi. De aceea fug şi de cei buni, şi de cei răi. Mai veniţi şi mîine, domnule doctor ?

— Am să-mi dau silinţa să scap

— E rău să fii însurat ?

Doctorul începu să rîdă, voios :

— Cînd ai un flăcău de douăzeci şi opt de ani, nu mai e aşa rău. Uite că vine tînărul nostru. Hei, dacă aş putea să-i dau zece din anii mei ! Totul ar fi cum trebuie, şi cu el, şi cu tine.

— Şi cu dumneavoastră, nu ? Nu v-ar place să fiţi mai tînăr ?

— Mi-ar place, dar cînd mă gîndesc cîte neghiobii am făcut în viaţă, chiar şi în ultimii ani, îmi vine să mă lipsesc. E de ajuns să trăieşti o dată. De ajuns, şi poate prea mult !

72

În toate după-amiezile, pînă la Paşti, ieşiră la plimbare toţi trei. Pe înserat, doctorul îşi lăsă bicicleta la sanatoriu, ei îl însoţeau pînă la tramvai, şi porneau mai departe. Luchi o ducea pe Eva acasă la ora cînd se stropeau florile în seuar.

În Vinerea Mare, seara, merseră împreună la biserică. El ceruse voie de acasă să se ducă la denie cu colegii de şcoală. Eva se întristă: „Din cauza mea a trebuit să mintă. Eu sînt de vină. Încetul cu încetul, sufletul lui se va aspri. Cel mare îl înrăieşte pe cel mic!“

În prima zi de Paşti, Luchi lipsi; nu putea s-o lase singură pe mama lui. Eva nu cunoştea pe nimeni în tot oraşul, disponibil pentru ca într-o astfel de zi. Era ziua familiei; toţi se strîngeau acum pe la casele lor. Numai ea n-avea nici o familie. Ba da; o telegramă primită după prînz îi aminti de ai săi. Îşi duse mîna la frunte şi se rezemă de uşă. În telegramă scria: „Maiorul mort pe front ca un erou; îndurerate Getta şi mama ta.“

Proiectase cu Luchi ca a doua zi să meargă la Snagov. Oare trebuia să poarte doliu?

În zori, auzi clopoţelul bicicletei sub fereastră. Ridică obloanele. Trebuia să spună: „Îmi pare rău, Luchi; nu mai putem merge.“

Luchi ţinea bicicleta de ghidon, îmbujorat, nerăbdător, fericit. Îi spuse:

— Aşteaptă-mă! În cinci minute sînt gata.

Ieşiră din oraş cînd soarele abia se ridica peste copaci. Pe cîmp pluteau neguri subţiri; asfaltul şoselei stră-

lucea, la fel ca totul împrejur : iarba, frunzele, florile, zidurile albe ale fermelor. Dăinuia răcoarea de peste noapte.

— Doamnă Eva, să vă dau haina mea.

Se opri cît să îmbrace haina de vînt ; era călduroasă și mirosea a ceva proaspăt, nedefinit, cum miroase aerul dimineața cînd deschizi ferestrele.

— Luchi, ce apă de colonie ai tu ?

— Maria Farina ; nu-mi dau decît puțină, pe obraz, după ce mă bărbieresc.

— Azi te-ai bărbierit ?

Iar se făcu roșu. O fermeca sfiala lui, dar devenea enervantă. Ar fi vrut să-l zgîlțîie o dată, să fractureze ceva în el, să se înroșească tare, pînă la flacără și să treacă în altă viață. Era pornită să nu-l mai cruțe.

— Te-ai bărbierit pentru mine ! Așa-i ?

— Doamnă Eva !

Simțea o plăcere puțin drăcească să-l vadă că își pierde cumpătul, în timp ce ea rămînea netulburată. Trebuia să se sfîrșească ! Puse frîncle și sări pe marginea drumului. Luchi se opri cîțiva pași mai departe. Se duse la el, întins, și-i luă obrazul în mîini ; părea furioasă.

— Luchi ! A fost cît pe-aci să te trag de urechi ! Repetă după mine : Jur să rămîn repetent, să nu-mi iau bacalaureatul, să stric bicicleta, să nu-mi mai crească barba niciodată, dacă am să mai spun „Doamnă Eva."

— Eva ?

Irisul lui își schimbă culoarea, se mări, dizolvîndu-se în albul corneei ; Eva știa să descifreze această tulburare. Păli ea acum și își pierdu stăpînirea de sine. Numele ei, de-atîtea ori frămîntat laolaltă cu mădularele, în dezlănțuite clipe de dragoste, acum suna ca la naștere. Îi pie-

rise curajul. Se văzu la altă vîrstă, cînd avea timiditatea lui, dar poate mai multă inconștiență și făcuse un jurămînt care dăduse roade de toate felurile, cum poate avea să dea și cel de astăzi. Era responsabilă, dar nu știa cu ce ar putea să garanteze.

Din urmă veneau alți biciclişti, oferindu-i prilejul să se sustragă.

— Haide să mergem repede, că ne ajung. Vreau să fim primii !

Eva împingea la pedale sîrguincios, aplecîndu-se pe o parte și pe alta, ajutînd cu umerii mișcarea picioarelor, ca băieții care își dau ifose. După un kilometru, Luchi observă că mergea cu limba afară.

— Ați obosit ?

— Nu, dar mi-e cald.

— Și de ce umblați cu limba așa ?

— Ca să mă răcoresc ; am văzut cum fac cîinii.

— Mai bine scoteți-vă haina.

Ea se opri.

— Ai dreptate. Dă-mi puțin batista ta !

Se șterse pe frunte și pe gît, apoi îi înapoie batista. Deși îi era cald, Luchi îmbrăcase haina purtată de ea. N-ar fi putut să-i spună, nu știa nici el ce însemnau haina și batista cu mirosul ei, călduț, aburind. În secret și nelămurit însemnau prima atingere carnală a unei femei, destul de materializată ca să n-o confunde cu un vis, destul de indirectă și de abstractă ca să nu se sperie și s-o poată prelungi.

La Snagov ajunseră cu un ceas înainte de prînz. Eva era obosită, obrajii îi ardeau, dar astfel chipul ei părea demonstrativ tînăr și sănătos. Întinse pledul pe iarbă, lîngă apă, și se răsturnă cu fața la cer, fără să-și dea

seama că fusta de stofă subţire, luată de vînt, îi dezgolea picioarele pînă mai sus de genunchi.

— Dacă ne-am fi adus costumele de baie, am fi putut să facem plajă ; e foarte cald. De ce nu stai jos ?

Era tulburat, se gîndea la costumele de baie, ce ar fi dezvăluit ele unuia despre celălalt, şi care erau şansele lui să supravieţuiască examenului. Avea în inimă o greutate bună şi rea. Se întinse în marginea pledului. Scame de nori, albe, navigau cu vînt slab pe cer. Nu se vedea lume pe aproape ; vizitatorii se îngrămădeau la restaurante şi la debarcadere ; li se auzea gălăgia, ca de pe alt ţărm, şi ei erau singuri pe ţărmul lor.

Eva se întoarse pe o parte şi-l privi. „Ce are să se mai obrăznicească într-o zi !“

— Luchi, tu îţi pierzi vremea cu mine. Băieţii de vîrsta ta umblă după fete.

Văzu în ochii lui o privire mîhnită. Îi apucă mîna. Era fragilă şi mirosea a trandafir. „O dată va fi altfel, se gîndea. Va mirosi a pămînt ud şi a lemn de salcîm.“

Simţi că se înăbuşă...

Drumul fusese prea lung. Ajunseră în oraş cînd se înnopta. Eva abia mai putea să împingă pedalele. Se despărţiră în faţa casei, cu o oboseală demoralizantă. Îşi simţea colţurile gurii atîrnînd. Dacă totul ar fi fost numai pe jumătate — jumătate din numărul kilometrilor, din numărul orelor, din numărul gîndurilor ! Capul îi plesnea cînd şi-l lăsă pe perne. Adormi îndată, cu toţi muşchii pulsînd de febră. A doua zi se trezi tristă ; văzu telegrama pe masă, cum o lăsase în ajun. Se îmbrăcă şi alergă la poştă. Scrise cu mîinile tremurînd (i se părea că în locul stiloului are ghidonul bicicletei) : „Plîng din toată inima

alături de voi. Dumnezeu să vă dea putere pentru a îndura."

Plîngea alături de ei? Nu. Ar fi plîns, dar singură, pentru ceea ce spunea doctorul, pentru tinerețea ei care se ducea, fără s-o dea nimănui. Era atît de chinuitor, de penetrant sfîrșitul de primăvară!

73

Peste o săptămînă începură școlile; pe Luchi îl vedea mai rar. Venea cîteodată după-amiaza s-o ia, o însoțea la cliente, rămînea în stradă cu bicicletele. Nu știa ce să-i spună, iar el aștepta să vorbească ea. După vreo zece zile, primi o scrisoare de la doamna Alion: „În nenorocirea care a lovit-o, Gettuța are o mîngîiere, pe bărbatul ei l-a făcut locotenent-colonel post mortem. Săptămîna trecută a fost înmormîntarea, că a umblat fratele lui peste tot și a obținut aprobarea să-l aducă în țară. L-a adus cu un autocamion de la armată, sicriul era învelit în tricolor și l-am ținut trei zile la capelă, a venit multă lume să-l vadă și să pună flori. A fost o înmormîntare ca de erou, au venit generali și mulți ofițeri și o companie de onoare cu muzică. Au venit și școlile, se umpluse cimitirul de nu mai aveai unde să te miști. După slujbă au vorbit generalii. Gettuța plîngea cu capul pe sicriu și eu o țineam să nu-i vină rău. Pe copii i-am lăsat acasă, cu ordonanța, deși săracul ar fi vrut să vină la înmormîntare fiindcă îl iubise pe stăpînu-su. A plîns și el, de mi s-a rupt inima. Pe urmă alt general, ori colonel, că nu i-am văzut gra-

dele, a cetit decretul de înaintare. Scrie-i și tu Gettuței, că nu-ți poartă nici o dușmănie, biata de ea. Dar să-i scrii pe adresa «Doamnei locotenent-colonel» să aibă și ca mîngîierea asta. Eu acum nu mai plec la Panciu, fiindcă el a lăsat prin testament casele Gettuței și copiilor, și cu pensia ei, cu a mea, cu ce-i mai vine de la vie, a spus să rămînem împreună ca să ne fie mai ușor. Mie îmi pare bine că am avut o fată ca Gettuța, care să mă ia în casa ei, ca să am unde să-mi odihnesc oasele. Nu știu ce-o să fie mai tîrziu, că poate o să vrea să se mărite din nou, fiindcă e femeie tînără, de douăzeci și nouă de ani neîmpliniți. Ea spune că nu, dar cine știe ? Tu, tot așa ? Scrie-i Gettuței, o să-i facă bucurie, dar nu uita ce ți-am spus, să pui gradul pe plic."

Era prima scrisoare a doamnei Alion care o îndurera. Se simțea mîhnită că n-avea o casă unde s-o aducă, să-i facă o viață mai ușoară, la bătrînețe. N-o mai văzuse de șapte ani. O îngrozea acel resort care o ținea atît de departe de familia ei. Nu știa ce să-i răspundă ; își simțea și mîinile, și sufletul paralizate cînd se gîndea să pună pe hîrtie un cuvînt afectuos. Se apucă de muncă, își recoltă cliente noi, își umplu toate orele zilei, de la șapte dimineața pînă seara la opt, neîngăduindu-și decît puțină odihnă, puține cheltuieli, străduindu-se să adune bani. Deoarece nu izbutise să aibă un cămin statornic alături de un bărbat, trebuia să-și împlinească altfel viața, să ajungă la o casă a ei, îndestulată și confortabilă, să nu depindă de nimeni, să-și asigure nu doar ziua de mîine, ci pe toate, pînă la ultima. Cel mai tîrziu anul următor spera să aibă destui bani ca să deschidă un institut de cosmetică. Seara își număra banii și făcea planuri. Trebuia să închirieze un apartament mare într-un bloc cie-

gant, să comande mobilier, să aducă aparate, să caute cinci asistente curățele și drăguțe, pe care să le învețe cosmetica. Strînsese vreo patru sute de mii de lei, îi mai trebuia poate un milion ; într-un an, dacă muncea mult, se simțea în stare să-i adune. Suprimă orice cheltuială care nu era absolut necesară ; își reluă carnetul vechi de însemnări, socotindu-și ultimul leu. Neavînd priceperi financiare, nu se gîndea că banii își pierdeau valoarea lună de lună.

Venise vara ; cea mai mare parte din cliente plecaseră în vilegiatură și se văzu cu foarte mult timp de prisos. Începu iarăși să se plimbe cu Luchi, după-amiezele, la Șosea și mai departe, afară din oraș. Într-o duminică dimineață merseră la ștrand ; era prea multă lume goală, corpuri urîte, nu doar frumoase, însă arse de soare, astfel unificate — și salvate. Abia găsiră loc pe nisip, unde să-și întindă cearșaful ; trebuiră să stea alături unul de altul. Îl simțea înțepenit de sfială ; nici nu îndrăznea s-o privească. Ea însă îl privi, pe îndelete, cu o curiozitate neascunsă. Aproape nici nu era împlinit. Față de amintirile ei neegalabile avea membrele subțiri (nu slabe), fine, de adolescent, cu mușchii abia desenați sub pielea neînarmată, fără agresivul păr masculin. Prin comparație, părea un corp de fetiță ; n-o tulbura și se simțea bine lîngă el ; putea să stea liniștită, gîndind fără să vorbească și neavînd teama că ar fi putut s-o supere cineva, încercînd s-o acosteze. Era ca un paj. .

— Nu începem lecția de înot ? întrebă el, ridicîndu-se.

Îl privi de jos, cum stătea în picioare ; umerii, de aici, se vedeau mai largi, și pieptul mai bombat. „Ce-ar fi dacă m-ar lua odată în brațe ?“ Dacă intrau în apă împreună, el trebuia s-o sprijine, cu mîinile pe sub mijloc. Un moment se simți ispitită, un val de paloare îi trecu pe obraz,

semnul unei bătăi greşite a inimii. Dar jocul acesta nelimpede i se păru stînjenitor.

— Du-te singur, Luchi ; n-am chef să înot.

El se întoarse după un timp, ud, suflînd din greu.

— Am fost pînă pe malul celălalt. Şi n-am nici un pic de antrenament.

— Bravo, Luchi !

Mai multă indiferenţă nu putea să exprime. În clipa următoare văzu o arteră, la gîtul lui, deasupra claviculei, pulsînd într-un ritm viril. Avu pornirea să-şi lipească buzele de piele, în locul acela, să vadă ce gust avea tinereţea ; iarăşi îi trecu un val de paloare pe faţă, şi iarăşi se simţi stînjenită.

Rămase tăcută toată ziua, iar de atunci nu mai merse la ştrand. Îi părea rău că treceau zilele cu soare, şi ea umbla îmbrăcată pe străzi ; pe fiecare avea s-o regrete. Dar tot aşa îi treceau şi zilele tinereţii. N-avea cum să-şi salveze nici vara, nici tinereţea.

74

Prin august, Luchi începu să se pregătească pentru examene ; vroia să intre la Şcoala de Arhitectură ; nu-l mai văzu nici pe el. Veni toamna. Într-o dimineaţă, ridicînd oblonul, găsi o crizantemă pe marginea ferestrei. Inima începu să-i bată mai tare, dar cînd se gîndi că singurul trubadur care ar fi putut trece pe sub fereastra ei era Luchi, se posomorî, dezamăgită. Odată, după-amiaza, el veni s-o vadă ; nu mai era de mers cu bicicleta ; afară burniţa ; îşi îmbrăcase pardesiul.

— Am reușit ! spuse, cum intră.

Nu părea prea entuziasmat.

Și nici ea. Se așeză pe marginea divanului, stăpînită de o tristețe cenușie ; poate era de vină vremea ; camera părea mortuară. Crizantema albă, de pe masă, dădea singura lumină, dar și ea emana valuri de răceală, pe care le simțea, material, pe mîini și pe față. Spuse, ca o scuză :

— Toamna nu-i anotimpul meu.

El își lăsă capul în jos ; nu mai roșea atît de ușor ; acum sfiala i se ascundea în tăceri lungi. „Oare am îmbătrînit atît de tare, încît se ofilește totul în jurul meu ?“ se întreba Eva.

— Ție îți trebuie o fată tînără, să vă plimbați împreună, pe ploaie, umăr la umăr. Acum, dacă încep cursurile, ai să găsești între colege una pe gustul tău. Să mi-o arăți și mie.

Dinspre radiator începea să se ridice o boare călduță, zefirul acela metalic, cu miros de praf și vopsea, din zilele cînd se dă prima oară drumul la calorifer. Afară se întunecase. Tăcură împreună, mult timp. Ea își simțea o parte a corpului caldă, alta înghețată. S-ar fi cufundat într-o baie fierbinte, adormitoare, să rămînă fără nici un gînd pînă la primăvară, cînd în locul crizantemei să găsească ghiocei, sau zambile.

— Dacă începi școala o să ne vedem mai rar. Nu vreau să înveți rău, din cauza mea.

Luchi nu răspunse. Îi vedea umbra nemișcată, acolo unde se așezase de la început, lîngă masă. Se ridică, să aprindă lumina. În trecere, dădu să-i mîngîie obrazul — fusese nemeritat de rece cu el, nu era vina lui dacă zilele urîte îi apăsau sufletul. Se opri mirată ; avea obrazul ud.

La început crezu că rămăsese așa de la ploaie ; ar fi fost absurd după atîta timp, dar nu găsea altă explicație. Și deodată, trecînd peste un alt absurd, își dădu seama că erau lacrimi. Îngenunche lîngă el. Acum lacrimile se vedeau, curgîndu-i din ochi, decent, fără grimasă și lucind pe obrazul ca de copil. Și cînd se credea înghețată, simți că sufletul îi era plin de căldură și de generozitate ; îi lipsea poate doar nebunia.

— Luchi, plîngi ? Plîngi tu, tu cu ochii tăi albaștri ? Tu n-ai voie să plîngi ; înseamnă să nu mai răsară soarele niciodată !

Îi trecu mîinile pe obraz, peste ochi, prin păr, fără să știe ce se întîmplă, cu mișcări pe care le-ar fi crezut uitate și imposibile, și deveneau deodată firești. Dar i se părea că ființa lui se va topi și va curge, cu lacrimile, în mîinile ei ; îi venea să le adune, ca să i le redea, să-l poată reconstitui, să nu-l piardă.

— Spune-mi, ce te-a supărat ? De ce plîngi ?

— Fiindcă mă alungi !

Era atît de ușor să repare ! N-ar fi bănuit ! Avea și ea o dată putere deplină ! Îi cuprinse umerii și îl strînse tare ; putea să-l fărîme.

— Dar nu te alung ! Tu ești prietenul meu cel mai vechi !

Îl zgîlții, ca să evite alte gesturi, pe care nu le știa, dar le bănuia gata să pornească și s-o ducă departe. Nu s-ar fi ferit de nici unul, avea dreptul la toate, dar vroia să oprească vremea în loc, s-o respire. După atîția ani aspri, simțea nevoia unui ceas blînd, de odihnă și reverie.

— Eva !

— Spune ! Îmi place numele meu, cum mi-l spui tu.

— Ți l-am spus de-atîtea ori, că nici n-ai putea crede. L-am spus și în somn, și la școală, l-am scris pe caiete, pe cărți. L-am zgîriat pe bancă... Știi ce vreau ? Să mă lași să-ți sărut mîinile și să te privesc.

Își lipi obrazul de al lui. Tot mai era ud. Căută urma lacrimilor cu buzele. Pielea lui era neuzată, netedă, fragilă, gingașă și mirosea... A ce mirosea oare ? Cum miros trandafirii albi după ploaie. Simțea în sufletul ei o altă Evă, trezindu-se din somn, ca o fetiță de paisprezece ani și rîzînd la fereastră, cum ea nu rîsese niciodată.

Se ridică în picioare, îl trase în sus — trebuia să facă un gest !

— Luchi, nici n-am băgat de seamă cît ești de înalt ! (Trebuia să spună ceva !) Te credeam mai mic ; m-ai întrecut ! Erai de-o șchioapă cînd ne-am întîlnit.

Nu știa cum să continue ; era prea mult dintr-o dată, îi plesnea sufletul. Ar fi vrut să rămînă singură, să se trîntească pe pat, cu mîinile la ochi, rîzînd, și să reia fiecare gest făcut, fiecare cuvînt spus, să le depene, să le toarcă, să le împletească, să-și facă o haină care s-o apere de întrebări, s-o scutească de răspunderi. Ar fi vrut să-i spună atîtea, ca să nu-și mai spună ei nimic. Să-i spună astfel : „Luchi, tu mă împaci cu mine însămi, cu nu știu ce al meu care trăia răzvrătit de mulți ani. Mă împaci cu viața, cu visul, cu zilele, cu nopțile, cu ploaia de afară, cu somnul. Iar pentru ce-mi dai, ce vei primi în schimb ? Am douăzeci și șase de ani și te admit în viața mea prin fraudă. Prin fraudă m-a luat odată altul, în viața lui. Dar poate că așa e bine. Dacă viața i-ar respinge pe defraudatori, poate că lumea ar dormi de-a-n-picioarele pe tot bietul nostru pămînt !“

Nu ar fi avut curajul să aprindă lumina, să-l privească în ochi. Fusese odată victimă, acum avea în față victima ei. Stătea cuminte, în picioare, gata să-și pună de bunăvoie gîtul grațios sub secure. Știa cum este, și-l pusese și ea ! Întinse mîinile, îi netezi părul, le coborî pe tîmple, pe obraz, le opri pe grumazul primejduit. „Am să fiu un călău blînd ! N-am să te chinuiesc ! La noapte am să mă gîndesc la tine și am să rîd, cum n-am rîs la paisprezece ani. Și fiindcă mi-ai dat prilejul să simt puțină fericire, îți făgăduiesc să fiu cel mai dulce călău din viața ta !“.

Își coborî mîinile pe umerii lui, cu un gest protector.

— Acum du-te acasă, Luchi ! Du-te și viseazămă și vino mîine să-mi spui cum a fost.

Îl duse în vestibul, îi căută pardesiul pe întuneric, îi ajută să se îmbrace. Simți în el o îndoială pe care n-avea îndrăzneala s-o transforme în protest. Ar fi putut să întindă o mînă, să-l tragă lîngă ea, și toate temerile ar fi dispărut. Nu ! Să visăm... Cît se poate mai mult ! În vis, viața e țesută cu aur și cu argint. Pe urmă, cînd ne trezim, trebuie să ne facem armuri de oțel, ca să nu fim zdrobiți !

În clipa cînd deschise ușa, se ridică pe vîrfuri și îi sărută obrajii.

— Viseazămă la noapte, dar nu prea mult !

Se auzea ploaia răpăind. Își scutură un fior de frig, și rămase cu urechea afară, ascultîndu-i pașii pe mozaic. Ușa de fier de la intrare scîrțîi greoi, o dată, a doua oară, se trînti în clanță, și Eva se pomeni singură, cu visul în față. Nu aprinse lumina, nu schimbă nici un obiect de la locul lui, își trecu degetele peste petalele frizate ale crizantemei, și se trînti pe pat, zîmbind. Căldura caloriferului se simțea crescînd și parcă aducea dinspre fereastră

mirosul prematur și nesperat al unei dimineți de mai, cînd înfloresc trandafirii albi.

Nu se gîndea la nimic ; îi era frică să nu-și întîlnească rațiunea la o cotitură de drum. Visa în vag, cum s-ar fi lăsat dusă de o apă călduță, pe albia unui rîu lung, spre o țintă unde era bine să ajungă cît mai tîrziu, ca plutirea să țină cît mai mult.

Nu crezuse că ar putea să mai reînvie ceva din anii sfîrșiți. Tot ce s-ar fi cuvenit să simtă altădată simțea acum, ascunsă încă, temătoare și puțin incredulă sub o perdea de scepticism, pe care însă surîsul ei renăscut putea s-o destrame, ca să treacă prin ea cu inima întreagă, inima tînără de la paisprezece ani.

Ar fi trebuit să se ridice, să facă patul, să se dezbrace — atîtea mișcări care azi căpătau alt înțeles decît ieri. Dar îi era bine și îi era frică să nu se rupă din vis.

Auzea ploaia bătînd în oblon. Cît o făcuse să sufere într-un timp ! Acum putea s-o sfideze : avea patru pereți, un acoperiș, caloriferul era cald... Luchi cobora din tramvai, îl vedea mergînd pe sub castanii scuturați de pe bulevard, cu capul aplecat, poate beat, poate speriat, dar tînăr și stăpîn pe viitor.

Își apăsă mîinile pe ochi. Mai păstrau parfumul obrazului și lacrimilor lui. Îl absorbi adînc, surîzînd. Nu se gîndea la nimic ce i-ar fi trebuit ei ; o îmbăta ceea ce putea face pentru el. „Să-ți sărut mîinile și să te privesc !...“ Mîinile care cunoscuseră atîtea încordări, obrazul marcat de atîtea deznădejdi ! Le simțea acum altfel, cu mirare, liniștite și purificate. Se gîndea : „Luchi a ajuns acasă. Mama lui îl întreabă : De unde vii ? Și el răspunde : Am sărbătorit examenul cu niște colegi. Getta

o întreba : Unde ai fost ? Şi ea răspundea, silindu-se să meargă strîmb : La cimitir."

Mințim, şi ne doare cînd aflăm că alții ne mint.

Tresări ; afară se auzise un pas, după ce uşa de fier de la intrare parcă se lovise în clanță. Avea încă în urechi sunetul de la plecarea lui Luchi — nu-şi dădea seama de cît timp. Oare nu era tot el, plecînd abia acum ? I-ar fi plăcut să-l mai vadă o clipă, înainte de a adormi, să-i spună : „Uite mîinile mele ; sărută-le ! Uite ochii mei ; priveşte-i !"

Între două răpăieli de ploaie, i se păru că aude un zgomot la uşă. Se ridică într-un cot. Cineva umbla la clanță, poate un vecin care nimerise din greşeală la apartamentul ei. Se lăsă în perne şi încercă să ducă visul mai departe. Prin pleoapele închise simți crescînd o lumină. Se ridică : uşa era deschisă, şi-n cadrul ei becul de pe sală lăsa să se vadă umbra unui om. Înainte de a putea face un gest, lumina în vestibul se aprinse, şi omul apăru în prag, zîmbind, căutînd-o cu ochii orbiți.

Eva îşi duse pumnii la gură.

El făcu un pas, îşi scoase cu mîna udă pălăria înmuiată de ploaie. Era nebărbierit şi părea obosit. Îşi ținea cu o mînă gulerul pardesiului, ridicat.

— Nu te speria ! spuse, înaintînd. Eu sînt ; am venit !

75

Stătea pe un taburet, lîngă geam, cu spatele rezemat de calorifer ; apa curgea de pe pardesiu, pierzîndu-se în covor.

De la venirea lui, Eva rămăsese în fundul patului, strînsă în ea, crispată, cu sufletul răvăşit. Ochii, rătăcind primprejur, descoperiră cheia aruncată de el pe masă. Cum de uitase? Ar fi trebuit să ştie tot timpul că nu era singură, că aceşti patru pereţi nu-i aparţineau, că în nici o clipă nu avusese dreptul să se socotească liberă. Un obiect mic, de metal, pe care el îl purtase pe toate drumurile, lăsa deschisă oricînd o uşă în existenţa ei. Vedea covorul udîndu-se, apa ajunsese la parchet, avea să-l păteze, parchetul pe care abia îl curăţase! Tot ce abia curăţase avea să se păteze iar.

— De unde vii?

El îşi trecu mîinile peste obrazul nebărbierit, apăsîndu-le cu gestul acela cunoscut, de parcă ar fi vrut să-şi dea jos un rînd de piele, să apară cu alt chip.

— De departe!... Am umblat pribeag... (Ce vorbă!) A trebuit s-o iau pe mama, am dus-o în Sud, a murit acum patru luni, în refugiu, la Toulouse. Acum nu mai am pe nimeni în lume, afară de tine. M-am întors să mă încălzeşti puţin.

Eva îşi spunea: „Dacă nu te-aş cunoaşte!"

Părul îi albise — trecuse de patruzeci de ani? — îmbătrînea, vedea şi se bucura cu o bucurie răzbunătoare: „A venit şi rîndul tău să plăteşti! Nu mie! Nu am nevoie de nici o plată. Să plăteşti vieţii, să vezi ce înseamnă singurătatea, tăcerea, deznădejdea!"

El ridică ochii şi o privi, nedumerit de tăcerea ei. Se aşteptase s-o vadă încălzindu-se, şi ea stătea în acelaşi loc, în fundul patului, înghetată. Lampa de pe noptieră îi proiecta profilul pe perdea, lîngă el. Întinse mîna şi începu să-i mîngîie imaginea, sfios, cu degetele tremurînd, cum i-ar fi căutat obrazul prin somn.

— Mi-a fost dor de tine!

Îi vorbea și-i privea umbra, parcă neîndrăznind să i se adreseze de-a dreptul. Ea își simți inima schimbîndu-și ritmul. Răsuflă adînc, își adună toată vrajba din suflet, o strînse în pumni.

— Eu mi-am făcut o viață a mea! În ea nu mai e loc pentru nimeni. Zece ani de zbucium îmi ajung; e timpul să mă odihnesc puțin.

Păru că n-o aude; îi mîngîia umbra, cu mîna tremurătoare, privindu-i profilul pe perdea.

— Te-am purtat în minte pretutindeni pe unde am umblat. Mă doare fiecare zi pe care n-am trăit-o lîngă tine.

— Du-te la baie! Cred că mai e apă caldă.

El se ridică greu, cu umerii curbați. Părea tare obosit.

— N-ai nimic cu tine?

— Mi-am pierdut geamantanul la frontieră. Am trecut noaptea, cu niște contrabandiști; era să ne împuște. A trebuit să las tot și să fug. Actele mele nu sînt în regulă... Eva, aici nu m-au căutat? Sînt nesupus la mobilizare. Trebuie să fac ceva, să scap.

Eva începu să tremure. Ar fi trebuit să înțeleagă, să simtă că nenorocirile ei nu se sfîrșiseră. Ar fi trebuit să-și dea seama că plutiseră tot timpul în aer. Știa ce îl așteaptă în timp de război: plutonul de execuție sau un regiment de pedeapsă pe front: totuna!

Se ridică tremurînd, și veni în ușa băii. Caloriferul parcă se răcise, în cameră se făcuse frig. Își duse mîna la frunte. El își săpunea obrazul; găsise pe etajeră săpunul și pămătuful vechi; mai era și o mașină de ras, erau și lame uitate. Cum de nu le aruncase undeva, să dispară toate urmele lui?

— Am să te ascund! Spune-mi, ce trebuie să fac să te scap?

— Întîi lasă-mă să mă bărbierese!

Ceva se schimbase în el, pe nebăgate de seamă; își regăsise un timbru din vechiul lui glas. Dar poate fiindcă se bărbierea.

Se întoarse, tremurînd de frig, să-i caute în dulap ceva de îmbrăcat. Și totuși caloriferul încă ardea; de ce-i era așa de frig? Auzi apa curgînd în baie, impetuos, prelungind năvala lui în viața ei. Pantofii căzură pe mozaic; auzi foșnetul hainelor pe care și le scotea. Acum era gol — îl știa, îl vedea, băgîndu-și un picior în cadă, pe urmă pe celălalt. Începu să facă patul pentru noapte; întinse cearșafurile, puse două perne la căpătîi, și deodată i se răci tot sîngele. El era alături, avea să vină, acum, peste un minut, peste două... Își duse mîinile la inimă. Și atunci auzi cîntecul lui; cînta după baie, cu glasul cunoscut, poate mai gros, mai fals, poate blestemat și nefericit.

Cînd îl văzu venind, se ridică în picioare; tremura. Bărbierit, obrazul i se schimbase; nu îmbătrînise, nu; era așa cum îl știuse dintotdeauna, cu părul căzut în ochi, ca în ziua cînd îl cunoscuse, cînd sărise de pe vagonet.

— Ți-e foame? Vrei să mănînci ceva?

El îi apucă umerii; și mîinile lui tremurau.

— Mi-e foame de tine!

Avea în nări mirosul de trandafir alb, pe obraz avea amintirea obrazului catifelat. Simți obrazul aspru lipindu-se de al ei, și atunci toate amintirile celelalte, se duseră în vînt. Se prăbuși sub îmbrățișarea nouă, și în locul mirosului de trandafir, recunoscu, puternic, strivitor, mirosul vechi, de animal năduşit, mirosul fierbinte, ud, de argilă plouată și de salcîm.

76

Zorii cenuşii pătrundeau încet prin crăpăturile oblonului.

— Acum n-ai să mai pleci. Acum ştiu că nu se mai poate să pleci.

Se prăbuşise în fiinţa ei o clădire întreagă, în care turnase beton, luni şi ani, cu o muncă trudnică de salahor. Pusese în ea tot ce avusese bun, ce avusese rău, pusese sîngele, năduşeala, respiraţia gîfîitoare, lacrimile şi zbuciumul ; nimic nu-şi oprise din ce putuse da. Şi betonul nu fusese bun, sau cineva smulsese cofrajul înainte de timp, şi zbuciumul ei zăcea la pămînt, ca un morman de moloz, cum văzuse, în noaptea cutremurului, blocul acela mare prăbuşit.

Stătea ridicată într-un cot, aplecată deasupra lui, cu părul despletit, cu un surîs de spaimă pe obraz. Îi şoptea, şi era în şoapta ei străfundă o hotărîre vecină cu speranţa şi disperarea, cu viaţa veşnică şi cu moartea :

— Trebuie să-mi dai viaţa înapoi ! Mi-ai luat-o cînd aveam paisprezece ani ; de-atunci rătăcesc după tine, ca umbra ta. Cînd te închini, mă închin şi eu, fără să vreau ; cînd rîzi, rîd la fel, cînd gemi, mă doare aici ceva. Într-o vreme, dacă mi-ai fi spus că la miezul nopţii, în locul lunii are să răsară soarele, aş fi stat ca o proastă noaptea întreagă la geam şi l-aş fi aşteptat să răsară.

— Eva, dacă aş fi spus eu că soarele răsare la miezul nopţii, să ştii că ar fi răsărit ; n-ai fi aşteptat degeaba.

Eva îi puse mîna pe gură.

— Lasă ; acum te cunosc ! Toate cîte m-ai făcut să cred s-au dus și au lăsat numai cenușa lor. Acum știu și cînd răsare soarele, și cînd apune. Știu foarte multe, auzi tu ? Și știu că, așa cum ești, nu trebuie să mai pleci de lîngă mine. De data asta te opresc. Încui ușa, oblonesc ferestrele, te țin închis, te leg.

— Da, Eva ! Te rog ! Ar fi spre binele meu !

Era convinsă. Îi cuprinse grumazul cu brațele :

— Am să te țin așa ! N-am să-ți mai dau drumul, niciodată. Nici nu mai știu dacă te iubesc. Poate că nu ; poate te urăsc, dar cînd ești lîngă mine, e bine. Nu se poate altfel ; tu ești bărbatul meu !

— Vrei să ne căsătorim ?

Inima ei bătu greu.

— Nu știu. Vreau să nu mai pleci. Am fost o proastă ; n-am făcut nimic să te țin. Cred că mi-ar fi trebuit un efort mult mai mic decît cel pe care l-am făcut ca să cred că te-am uitat. Asta-i tot. Acum dormi. Eu am să plec ; am treabă.

— Mai stai !

Ea se ridică ; de pe marginea patului, în genunchi, îi vorbi, energică și hotărîtă :

— De acum înainte nu mai poruncești tu. Am un program ; n-ai să mi-l întorci pe dos. Îți las în oficiu pregătit totul pentru ceai. Dormi, și cînd te trezești, mănîncă singur. La unu, mă întorc. Dacă sună, nu deschizi. Vrei să întrerup soneria ?

— Vreau să stai cu mine. (Întinse mîinile și îi cuprinse mijlocul gol.) Eva, ce subțire a rămas talia ta ! Tu ai douăzeci și cîți de ani ?

— Și șase.

— Cînd au trecut ?

— În lipsa ta.

— Dar arăți ca o fetiță de șaisprezece ani.

— De paisprezece !

Rămase sub mîinile lui, distrată sau îndulgentă, și mîinile alunecară, pe șolduri, pe coapse, înaintînd simetric, și iar se întoarseră, desenînd conturul ei străvechi, descoperit din nou. Ea se clătină puțin ; puse un picior jos, să ia sprijin de la pămînt.

El o ținu de mijloc. Șopti :

— Stai !

Era un șuier și se răsuci pe ea, o cuprinse, ca un bici lung... Era încredințată că nu se va supune, că va merge pînă la un punct, încă nestabilit, dar pe care avea să-l hotărască la timp. Se arcui în jos, spre el, pînă ce îi întîlni respirația pe sîni. Mai putea rămîne, încă nu era tîrziu. Mîinile lui continuau să-i umble pe piele, le simțea însă ca și cînd ar fi trecut pe dedesubt, săpînd galerii, o nouă rețea de vine și de artere, pe unde sîngele se ducea fierbinte și se întorcea înghețat. Începea să fie insuportabil de cald și de frig. Trebuia să se rupă — și *se rupse,* dar un contact inversat, în creier, o făcu să se rupă în jos, nu în sus. Se prăbuși, crezînd că se ridică să fugă.

Se făcuse ora zece și nu-și dădea seama cînd, nici de ce mai era aici, stupefiată și istovită. Putea să renunțe la celelalte drumuri, dacă tot se dusese prima parte a dimineții. Dar, ca niciodată, nu vroia să se recunoască învinsă. Își întinse ultima coardă a voinței și sări din pat pe o podea care, ca și restul pămîntului, nu mai avea nici o stabilitate. Așa, clătinîndu-se, în zece minute era îmbrăcată, gata să iasă pe ușă. El întinse brațele...

Se pomeni în stradă, în burniță, cu trusa ; nici nu știa unde avea de gînd să meargă. Important era că izbutise

să plece. De mîine, avea să-şi organizeze viaţa altfel. Rătăci pe străzi, o oră, tot întorcîndu-se spre casă, nerăbdătoare să-l revadă, şi învingîndu-se. La douăsprezece, cînd crezu că luptase destul, intră în băcănie, cumpără de mîncare şi se întoarse. În faţa uşii se opri, mirată. Parcă fusese ieri, alaltăieri, zilele de demult, cînd venea tot aşa, de la tîrguieli, grăbindu-se să-i facă de mîncare. Nu-şi dădea seama care-i erau sentimentele acum. Se întreba: „Oare în tot acest timp nu s-a întîmplat nimic?"

I se părea că dormise.

77

Era ora trei, cînd îl văzu pe Luchi coborînd din tramvai. De un ceas stătea la intrarea scuarului, în ploaia măruntă, aşteptîndu-l. Nu avusese linişte nici să citească scrisoarea Gettei, sosită la prînz. Îşi aruncase ochii pe ea şi se oprise într-un singur loc: „...pe aici lumea spune că trăieşti cu un kinder de optsprezece ani. Frumos! L-am întrebat pe un judecător, pe care îl cunosc eu, dacă nu se poate să te dea în judecată părinţii lui, pentru corupere de minori. Zice că nu. Dacă-i aşa, am să-ţi trimit biberonul, că tot n-am ce face cu el, să-l alăptezi..."

Traversă în fugă piaţa, îl luă de braţ şi-l tîrî în Cişmigiu; nu se plimba nimeni pe aleile plouate. Eva îşi număra paşii, cu ochii în pămînt. Trebuia să vorbească. În fundul grădinii se opri. O picătură de apă, scuturată din copaci, îi căzu pe gît; o simţi ducîndu-se în jos, pe şira spinării, dîndu-i o senzaţie neplăcută, pînă se pierdu în

talie, în căldura pielii încă torturată și încinsă. O picătură de apă nu putea să șteargă nimic. Avea pe corp mirosul de argilă udă și de salcîm. Spuse :

— S-a întîmplat ceva rău... („De ce mint ? De ce mă lepăd ?") Omul acela...

Obrazul lui se făcu alb, ochii i se mărîră, pînă la disperare, apoi pleoapele coborîră încet, agonizînd încredul și se închiseră, înghețate și moarte.

— Să fii cuminte ! Ai să rămîi totdeauna prietenul meu cel mai bun.

Deschise ochii de foarte departe, o văzu ca într-o imagine ștearsă și micșorată, îi luă mîinile, i le sărută și, întorcîndu-se, porni în fugă pe aleea udă, pe sub copacii care se scuturau de ploaie.

Eva îl privi pînă se pierdu ; nu știa dacă apucase într-o parte, sau se topise în negură.

Era în octombrie 1942. Avea să-l mai vadă abia peste un an, în aceeași lună și pe un timp asemănător.

78

Ploua mărunt, pe înserat ; venea de la o cîrciumă, de peste podul Izvor, unde se întîlnise cu un plutonier de la cercul de recrutare. De un an alerga, în fel de fel de locuri, se întîlnea cu fel de fel de oameni, pentru o viză în livretul militar și pentru un ordin de lăsare la vatră. Nu mai știuse de altceva, în tot acest timp, terorizată că într-o zi îl vor prinde și-l vor duce la Curtea Marțială. Pe străzi se făceau razii, din ce în ce mai des. Nu-l lăsa să

iasă din casă decît noaptea, şi-atunci îl însoţea, gîtuită, aşteptîndu-se să apară din umbră cineva, să-l apuce de braţ. Uniformele militare o speriau. Chiar cînd era singură şi vedea cordoane de soldaţi încercuind răspîntiile, o apuca spaima.

Plutonierul îi rînjise, pe deasupra paharului cu vin roşu, şi iarăşi îi făcuse cu ochiul, şi iarăşi trebuise să-i dea bani, fără să obţină nimic. Mereu o amîna, mereu îi făgăduia, o ţinea cu vorba, de luni de zile, docilă fiindcă n-avea încotro, suportîndu-i mojicia, fumul ţigării şi plătindu-i regulat kilogramul de vin. Se întorcea, obosită, într-un moment de revoltă şi de deznădejde ; nu ştia dacă va mai putea suporta încă o zi. În faţa băcăniei, şovăi. Trebuia să cumpere de mîncare ; la prînz fusese pe drumuri. Nu mîncase ca oamenii din ajun, dar nu avea curaj să mai vadă pe cineva, îi lipsea puterea să deschidă uşa prăvăliei, să-şi arunce ochii în rafturi. Ar fi vrut să se întindă pe pat, să închidă ochii şi să se scufunde într-un somn lung, să se trezească la sfîrşit, sub un cer albastru, cu scuarul înflorit, cu războiul terminat, să nu mai fie soldaţi, livrete militare şi razii pe străzi.

La colţ, se pomeni faţă în faţă cu un militar care stătea lipit de zid. Îşi duse mîna la inimă. Nu se mai putea ! Îi veni s-o ia la fugă, plîngînd, urlînd, să-şi zdrobească fruntea de un copac, să se arunce înaintea tramvaiului.

Vedea casa înconjurată, era sigură că în scuar aşteptau alţi soldaţi, cu armele în mîini, să intre după ea. Militarul îşi scoase capela, cu un gest stîngaci, şi rămase cu capul gol, în ploaie, în faţa ei.

— Luchi ! (Se repezi în braţele lui, hohotind.) M-ai speriat ! De ce te-au îmbrăcat aşa ? N-ai scăpat nici tu ?

Ce vor să facă din tine ? Unde te trimit ? Cînd se termină ? Luchi, bine că te văd !

Venise să-şi ia rămas bun ; pleca a doua zi la Cîmpulung, la şcoala de ofiţeri. Se plimbară împreună, prin ploaie, abătuţi, ca doi învinşi.

— Ce-ai făcut un an de zile ?

— Am muncit, doamnă Eva.

— Nu-mi mai spui pe nume ?

Mergeau alături ; nu-l vedea, dar ştia fiecare trăsătură a feţei lui. Uniforma militară nu putea să-l denatureze.

— Şi... tu, Eva ?

— Eu ? Nimic... Alerg.

Ce să-i spună ? Lăsase trusa în părăsire ; mai avea cîteva cliente, la care se ducea gîfîind, între două drumuri, străduindu-se să le respecte orele, ca să nu le piardă şi pe ele. Trecuse o iarnă : nici un concert ; trecuse o primăvară : nici o zi cu bicicleta afară din oraş ; trecuse o vară : nici o zi la ştrand. Altele erau preocupările ei : Cercul de recrutare, Statul major, plutonierul, cîrciuma, paharul cu vin roşu, fumul ţigării în obraz. Pentru un om care stătea ziua întreagă în vîrful patului, fumînd ţigară după ţigară, posomorît, cu ochii roşii, un om care poate o ura, fiindcă din cauza ei, pentru că venise s-o vadă, stătea închis. Un om pe care poate nu-l iubea, dar care, aşa cum îl ştia, reprezenta singura ei raţiune de a fi. Alerga, ca să-l poată auzi, din cînd în cînd, în baie, cîntînd marşul militar. Se bărbierea rar, la două-trei zile, şi zilele acelea, în viaţa chinuită pe care o ducea, deveneau sărbătorile ei. Alerga, ca să-i poată auzi noaptea inima bătînd ; se trezea din somn, îşi punea capul pe pieptul lui şi asculta. Ce inimă puternică şi sănătoasă ! „Trăieşte, trăieşte !“ se gîndea, în ritmul ei. „Trăieşte, lîngă mine, şi

este al meu, și trebuie să-l păstrez, să nu vină soldații să mi-l ia !"

— Și Institutul, Eva ?

Ea clătină din cap. Institutul era un vis de demult. Cheltuia banii devalorizați, după ce îi adunase atît de greu ; el îi spunea : „După război o să plecăm de aici ; averea mamei a rămas în Belgia. Eu sînt singurul moștenitor." Se înflăcăra ; prin ochi îi treceau scîntei : „Eva, o să ducem o viață de magnați — și-o să fim mai fericiți decît orice magnat, fiindcă n-o să avem de cerut și de dat socoteală nimănui. Tu putuseși să-ți faci un ideal din a masa obraji buhăiți ?" Îi lua mîinile, și le trecea prin păr, pe obraji, le oprea pe gură. „Mîinile tale trebuie să fie numai ale mele. Nimeni nu trebuie să te atingă, nici să respire în preajma ta. Am să te duc în brațe, peste ape și prăpăstii, am să cobor stelele de pe cer și-am să ți le pun în păr, și după ce n-o mai fi nici una, și-o să fii destul de împodobită, o să ne urcăm pe un vapor, pe un yacht al tău, și-o să te duc în jurul lumii, să vezi răsăritul soarelui pe fiecare meridian. Mi-e sete să fii fericită ! Nu vreau nimic pentru mine, viața mea ar fi terminată dacă n-ai exista tu ; mai trăiesc prin tine și atîta timp cît îmi acorzi grația ta. Dacă mîine ai înceta să mai fii pentru mine, aș închide ochii și aș muri. Aș muri fără suferință, fără împotrivire, mulțumit cu ce mi-ai dat. Ce mult mi-ai dat !" Se înduioșa, îi veneau lacrimi în ochi ; murmura cu obrazul pe mîinile ei : „Erai așa mică, așa mică, Eva, cînd te-am cunoscut ! Aveai un căpșor speriat și gingaș — mi-e milă cînd mă gîndesc ce ușor puteai să te fărîmi ! Numai ochii și gura arătau că ești un om viteaz. Prin cîte bătălii ai trecut — și ești tot tu ! De ce nu se poate să te întîlnesc din nou, ca atunci ? Acum aș ști tot alfabetul

tău, n-ar trebui să te mai silabisesc. Să nu mă pedepseşti că te-am chinuit atît pînă să-l învăţ. Vino, lasă-mă să te citesc!"

Se plimbau de o jumătate de ceas, şi în zece cuvinte sfîrşiseră tot ce şi-ar fi putut spune, sub cerul ud şi chinuit. O conduse pînă aproape de casă. Eva scoase lanterna electrică din buzunar şi i-o puse în faţă.

— Nu închide ochii, Luchi; vreau să ţi-i mai văd o dată.

Erau tot albaştri. Se mira că nu luaseră culoarea cerului şi a războiului. Mai rămînea cîte ceva, nu se pierdea totul din om. Simţea un val de speranţă. Poate avea să se termine, să se aprindă iar luminile. Spuse:

— Dacă ai şti ce dor îmi e de o stradă luminată! Nici nu-mi aduc aminte cum era oraşul altădată! De cît timp bîjbîim ca orbeţii?... Cînd s-o termina, am să umblu o noapte întreagă, pînă la ziuă, beată, am să urlu la becurile de pe stradă, cum urlă cîinii la lună.

Îşi stăpîni un fior. Noaptea aceea era atît de departe, atît de nesperată! Luau la război băieţii de douăzeci şi unu de ani, din şcoli!

— Cînd pleci?

— Mîine dimineaţă.

Îi întinse mîinile; dorise să i le sărute şi s-o privească. N-o putea privi, luminile erau stinse. Şi a doua zi pleca. Soldatul se aplecă peste mîinile ei; îi simţi respiraţia, şi căldura din plămînul lui i se păru atît de nefirească, de inutilă, de nemeritată, în noaptea neagră, de război!

— Cînd te întorci, vino să mă vezi. Vino, negreşit!

O salută milităreşte, se întoarse şi după doi paşi se topi în ploaia neluminată. Doar bocancii se auzeau, îndepărtîndu-se, slăbind, pînă ce se pierdură după colţ.

Era în octombrie 1943 ; Eva împlinise douăzeci şi şapte de ani. Avea să-l revadă peste cîteva luni, la începutul lui martie, anul următor. Pentru ultima oară !

79

Venise o primăvară timpurie ; peste noapte plouase, şi în zori plesniseră mugurii copacilor de pe bulevard. Mirosea a tinereţe, vîntul aducea dinspre Cotroceni, de afară, suflarea cîmpului, prea vie, prea neliniştită. Era spre prînz ; Eva se întorcea acasă, cu soarele în spinare, cu pardesiul descheiat, moleşită de anotimpul turbulent. Luchi o aştepta în piaţă. Chipul i se asprise, i se vedeau pomeţii şi nodul gîtului, proeminent, ieşind deasupra gulerului prea larg. Îi strînse mîinile, cu un surîs obosit.

— Ai scăpat ?

— Nu ; s-a terminat şcoala mai curînd. Plec pe front ; diseară.

Era îngrozitor ! Privea în ochii lui, vedea dincolo de el şi se gîndea, sfîşiată : „Ce-o să se aleagă din tinereţea ta ? Au să te bage în tranşee, să te umpli de noroi, să te năclăieşti de sînge, au să te năpădească păduchii ! Oare o să mai poţi avea ochii albaştri cînd ai să te întorci, după atîtea orori ?“ I se părea că după plecarea lui, după plecarea celor ca el, nimic în lume nu va mai rămîne curat şi bun.

Se plimbară pe străzile din jurul pieţei, apropiindu-se treptat de Cişmigiu. Forfotea multă lume, erau mulţi refugiaţi. Se aşteptau să vină aeroplanele, cum veneau la

Sofia, cum veniseră în Italia. Oamenii continuau să alerge, să muncească, să trăiască, şi nimeni nu ştia pentru ce. În scuar, în locul florilor, se săpau şanţuri, se băgau bîrne. Locatarii blocurilor se urcau pe grămezile de pămînt şi priveau în jos, ca în nişte morminte.

Se obişnuise, nu i se părea ameninţător. Parcă se născuse pe marginea unui adăpost, parcă se jucase prin tranşee. Tot oraşul era răscolit — cheiurile Dîmboviţei, piaţa Universităţii, peluzele bulevardelor, curţile. Pe străzi scîrţîiau căruţe cu grinzi, umblau oamenii cu tîrnăcoape şi lopeţi. Păreau nişte cîrtiţe surprinse de lumină, grăbindu-se să-şi regăsească galeriile de sub pămînt. Şi se făceau razii, mereu, se cereau actele, pînă şi femeilor, intrau în blocuri, dimineaţa în zori, păzeau ieşirile, sunau la uşi. Făcuse o ascunzătoare în dulapul din perete, pe care îl acoperea cu un covor. Trebuia să se ferească de portar, de ceilalţi locatari, zi de zi, luni, mai bine de un an, trăind sub teroarea fiecărui pas pe coridor, a fiecărei uşi trîntite, sub teroarea soneriei, pe care n-avea s-o uite nici în mormînt.

Iată ce-ar fi putut să-i spună lui Luchi despre viaţa ei. Şi că se dusese vremea plimbărilor, la Şosea, cu bicicleta, că nu-l mai văzuse de un an pe doctor, prietenul lor dintr-o vreme anulată, că ar fi vrut să-i telefoneze, şi nu avea ce-i spune. Îi venea să geamă : „E primăvară şi nu ştiu de ce, şi nu ştiu ce anotimp urmează !“ Nici măcar băiatul cu ochi albaştri nu mai era ; îl făcuseră soldat.

Mergeau pe străzi şi se tot apropiau de Cişmigiu, singura parte a oraşului unde rămăsese pace, o republică neutră, dar din păcate neapărată. Din cînd în cînd, Eva ridica ochii spre însoţitorul ei şi îl privea cu regrete ireparabile. Rămăsese datoare, nu atît lui, nu atît ei, cît

clipei cînd se născuseră să populeze pămîntul acesta plin de sînge, fărîmiţat de război.

Dar virtual totul era împlinit.

Nu mai umblau — mărşăluiau spre capătul unei etape; o parte din viaţă se sfîrşea astăzi. Se despărţiră abia seara, în poarta Cişmigiului, amîndoi fragili şi sfîşiaţi. Ea îl sărută pe obraji ; în aerul proaspăt care venea din grădină, obrazul soldatului mirosea a trandafiri, nu a cazarmă. I se părea ca o speranţă : nu pier toate dintr-o dată !

— Drum bun, şi fereşte-te ! Vreau să te întorci. Nu fi prea curajos ; nu foloseşte nimănui !

Şi iarăşi îl privi, ducîndu-se pe stradă, pînă se pierdu după colţ. Era în martie, 1944 ; n-avea să-l mai vadă niciodată. (Mort pe front, lîngă Iaşi, la 4 aprilie, cînd se bombardase Bucureştiul, şi Eva, rătăcind nebună printre ruinele Gării de Nord, avea să aibă viziunea copilului blond de pe pod, ducînd de mînă pe bătrînul muzicant orb — doctorul, rănit de schije în aceeaşi zi, cu amîndoi ochii pierduţi.)

80

Se întoarse acasă obosită, ducînd în spinare toată greutatea serii de primăvară, inutilă, şi tot ce era greu în tot ce era inutil.

Îl găsi trîntit pe divan, citind ziarele. Nu băgase de seamă că întîrziase atît. Vroia să afle doar ce se întîmpla cu actele.

— Poate de data asta scăpăm, răspunse Eva. Am lăsat livretul.

— Nu trebuia !

— De ce nu mi-ai spus înainte ? Mi-e capul fărîmiţat ; nu mai ştiu ce fac, nu ştiu încotro s-o iau.

Se lăsă pe un scaun, cu pardesiul pe ea, ca un salahor la sfîrşitul zilei.

— Cui i-ai dat livretul ? Plutonierului ?

— Erau doi ; vor cîte o sută de mii de lei.

— Ştiu unde stai ?

— Nu ; am întîlnire mîine, la două şi jumătate, după ce termină serviciul.

— Nu te-a urmărit nimeni ?

Îl privi nepăsătoare. Unde s-o fi urmărit ?

— N-aş vrea să mă pomenesc că mă ridică de aici, ca pe un idiot. Te întîlneşti mîine ? Banii îi ai ?

— Nu-mi ajung ; am vorbit cu portarul, o să vină cineva de dimineaţă, să vînd bicicleta. Pot să iau cincizeci de mii de lei pe ea ; restul îi am.

— Eva, să nu-ţi pară rău ! Nu-mi plăcea să umbli pe bicicletă. Am să-ţi cumpăr cel mai frumos automobil.

Îşi strînse tîmplele în mîini ; o durea capul de atîtea iluzii ! Nu automobil, nu blănuri, nu apartamente princiare ! O odăiţă i-ar fi fost de ajuns ; să fie linişte, războiul terminat, să se aprindă luminile pe străzi, să nu mai întîlnească razii la colţuri.

A doua zi după-amiază, la trei, se întoarse gîfîind, cu obrazul aprins, îmbătată de o izbîndă în care nu mai sperase. Flutură hîrtiile din uşă :

— Am terminat, uite, diavole, ţi-am adus o piele nouă! Îmbracă-te cu ea !

Uitase tot — îl absolvise, se absolvise ; se aruncă de gîtul lui, rîzînd, îi răvăşi părul, îşi frecă fruntea de obrazul nebărbierit, îi dădu drumul, îl privi, îl bătu cu pumnii în piept, iar îl îmbrăţişă, spasmodic, apoi căzu pe pat, cu faţa în jos, hohotind de plîns. Nu era fericită ; se bucura că ajunsese la capăt.

El luă hîrtiile, le examină în lumină, cercetă atent datele, iscăliturile şi ştampilele.

— E perfect ! zise, venind lîngă ea. Eva, îţi mulţumesc!

Oricît ar fi fost de puţin din partea lui, abia aceste cuvinte îi confirmau izbînda ; îşi suci capul pe cuvertură şi-l privi cu lacrimile în ochi. Dorea iarăşi să rămînă al ei, fiindcă îl salvase — îl crease din nou, şi poate altfel !

— Acum du-te şi te bărbiereşte. Fă şi tu ceva pentru mine !

— Da ; mă bărbieresc cît am să pot de bine, apăsat şi cu perdaf !

Înainte de a trece la baie, mai cercetă o dată actele ; părea mulţumit. Îl auzi, de dincolo, în timp ce se săpunea :

— Eva, tu mai ai bani ?

— Vreo douăzeci de mii de lei.

— Facem chef cu ei.

— Şi pe urmă ?...

— N-avea grijă ! De mîine pot să umblu.

Spre seară ieşiră împreună din casă. Era cald ; mugurii continuau să plesnească. Dacă s-ar fi terminat şi războiul ! Ce primăvară frumoasă venea !

El privi adăposturile, săpăturile încă neacoperite. Îl străbătu un fior.

— Nu m-aş băga într-un asemenea mormînt ! Prefer să rămîn pe stradă, să mor la lumină.

Eva îl strînse de braţ.

— Nu mai vorbi așa ; noi o să trăim o mie de ani. Și nu se poate altfel decît împreună ! Acum știu ce să fac. Ți-am spus : am să cumpăr un lanț și am să te leg. Știi de ce îmi era teamă mai mult ? Că au să vină bombardamentele și n-o să poți ieși, să mergem la adăpost.

— Să nu crezi că într-un adăpost moartea e mai ușoară decît în casă !

Vru să-l întrebe de ce le mai sapă, dar se opri tresărind. În colț, la Liceul Lazăr, văzu cordoane de soldați. Înlemni. El o trase de braț.

— De cînd ți-e frică ție de razii ?

Avea un ton nepăsător și ironic.

— Te rog, hai prin altă parte !

— Nu ocolesc nici zece pași. Merg pe unde vreau !

Îl urmă, speriată. Avea acte, dar ascundeau un fals. De ce n-ar fi evitat controlul ? Un ofițer tînăr, care cerceta hîrtiile, îl privi bănuitor, de sus pînă jos, se uită la vize, la ordinul de demobilizare. Obrazul Evei se făcuse alb. El stătea netulburat, cu mîna întinsă imperativ, așteptînd actele.

— De pe front ? îl întrebă ofițerul, deferent. Cum e pe acolo ?

Eva își duse mîna la frunte. El răspunse, băgîndu-și actele în buzunar :

— Du-te și dumneata să vezi.

Ofițerul zîmbi stînjenit. O privi pe Eva și păru alarmat :

— Doamnei îi este rău !

Merse împleticindu-se pînă la trotuarul celălalt. Mai tîrziu, după ce se dezmetici, începu să rîdă, nervos.

— Ştii cum a fost? Ca în ziua cînd am trecut prima oară cu funicularul peste prăpastie.

Se înşela. (În ziua aceea vroise să moară.) Acum fusese mult mai rău.

81

De-atunci el începu să umble; nu-l mai vedea decît seara. Nu ştia ce face, unde se duce, în ce scop. Îşi freca mîinile, satisfăcut:

— Să vezi şobolanii, cum aleargă pe străzi! Îşi caută mîncare şi adăposturi. Au să intre toţi în pămînt!

Spaima care stăpînea oraşul îi dădea o satisfacţie plină de cinism şi cruzime. Nu era în ea egoism, fiindcă n-ar fi fost mai apărat decît restul lumii, ci un fel personal de mizantropie. Dispreţuia la oameni tot ce decurgea din tradiţii, decaloguri şi canoane, adică viaţa medie şi majoritară. Probabil nu-i era frică de moarte şi nu ar fi fugit de ea, cu condiţia să piară multă omenire.

Peste vreo două săptămîni, se întoarse, la prînz, cu un teanc de bani.

— Eva, ai aici tot ce-ai cheltuit.

Se întinse, curbîndu-şi spinarea, făcîndu-şi oasele să trosnească, de parcă ar fi sfîrşit, cu bine, o muncă istovitoare. Nu-l întrebă de unde luase banii. Era sigură că nu-i furase.

— Acum mă duc să-ţi cumpăr un lanţ!

Spunea, dar nu credea că ar mai fi nevoie; îşi cîştigase drepturi definitive, faţă în faţă cu plutonul de execuţie. Putea să-şi facă planuri pentru totdeauna.

— Dar o bicicletă tot aş vrea să-mi cumpăr. Să-ţi iei şi tu una, să mergem departe, împreună.

Era o dorinţă atît de modestă ! Şi făcea atît de bine legătura cu un trecut în care învătase să fie fericită cu orice preţ, chiar al tristeţii !

El se împotrivi, agasat :

— Lasă bicicletele ! Nu ţi-am spus că o să plecăm ?

Acestea se întîmplau joi. Cîteva zile mai tîrziu, duminică, rămase în casă ; în dimineaţă se bărbieri, cîntă în baie, în timp ce se ştergea pe obraz, îşi puse pijamaua, se urcă în vîrful patului şi începu să citească ziarele. După ce sfîrşi, se suci pe o parte, pe alta, ursuz, se ridică, se duse la geam şi rămase un timp aplecat afară, privind copiii care se jucau pe mormanele de pămînt de deasupra adăposturilor. Apoi, din senin, începu să urle, imitînd sirenele, destul de înşelător ca Eva, care era în oficiu, să scape ibricul din mînă. Nu se anunţase nici un exerciţiu de alarmă. „Au început !“ se gîndi, pălind. Dar îndată îi recunoscu glasul. Alergă dincolo, pe jumătate speriată, pe jumătate înveselită.

Copiii o luaseră la fugă, spre intrările caselor. Un om în vîrstă, poate un portar, ieşi pe o uşă îmbrăcîndu-şi vesta.

— Dumitale ţi s-a făcut de arest ?

Eva îl trase de la geam. Alţi locatari ieşiseră din case, alarmaţi.

— De ce eşti neserios ? Acum dacă vin să te aresteze?

— Pentru ce ? Nu scrie nicăieri că n-am voie să imit sirenele !

Se bucura, văzînd ce mişcare provocase în blocurile dimprejur. Eva se întoarse în oficiu. Se născuse o altă

spaimă în ea, sau o nedumerire și-o neliniște. Ce îl nemulțumea, ce îl învrăjbise ? Simțea că ar fi fost în stare să arunce și bombe, dacă ar fi avut cum. El se urcă iar în pat, răsfoi din nou ziarele, pe urmă le aruncă pe jos și rămase posomorît. O apucă deodată o oboseală grea, de sfîrșit, la gîndul că după atîția ani sufletul lui îi rămînea necunoscut ; uneori i se părea simplu și senin, ca de copil, și cînd nu se gîndea, cînd îl urmărea mai liniștită, mai fără griji, se pomenea cu el cotind, smucindu-se în loc, trîntind-o de pămînt.

Reveni, se așeză pe divan, lîngă el, îi cuprinse tîmplele în mîini și îl privi în ochi, mult, adînc.

— Ce-i aici, dedesubt ?

— Ți-am spus de-atîtea ori ceea ce se poate spune. Din ceea ce se poate ști !

Îi spusese cîte un cuvînt, teorii pentru ea nebuloase, poate fiindcă erau întrerupte, uneori contradictorii — și nedemonstrate. Nu vroia să-și facă o credință, susținea, de teamă că ar exista alta mai bună, iar deasupra tuturor, credința supremă, încă necunoscută de nimeni. Nu vroia să-și facă iluzii, ca să nu fie dezamăgit. Cea mai mare primejdie pentru om e fericirea, spunea, senin ; cine ține la demnitatea lui trebuie s-o mitralieze, de departe. Eva ar fi ripostat : „Fă ce vrei cu fericirea ta, dar oruț-o pe-a altora !“ Îi era teamă că el ar putea să aibă o dreptate a lui, care numai pentru ea și numai aparent era contrafăcută.

A doua zi el lipsi pînă seara ; după-amiază veni un ucenic de la croitor cu două costume de haine și cu un pardesiu. Nu știa cînd și le comandase. Întors, pe înnoptate, le scoase din dulap, le probă, o întrebă dacă îl plac ; părea bine dispus. Rămase întreaga seară la fel,

se duse la băcănie, aduse vin, se ameţi puţin. Peste noapte, trezindu-se cu o apăsare pe suflet, Eva îl simţi că nu doarme.

— Ce faci ? îi şopti.

Şi el răspunse, tot în şoaptă :

— Sînt trist.

Se lipi de el, înduioşată şi neliniştită. Ce-l chinuia ? Începea să spere în ceva ? Începea să aibă o credinţă ? Se simţea fericit ? El o îndepărtă uşor.

— Culcă-te !

A doua zi, la prînz, se întoarse cu un geamantan nou.

— Eva, trebuie să plec.

Ea se clătină.

— Nu ştiu ce am ; sînt bolnav, mă înăbuş ; înnebunesc.

Veni în faţa lui. Era crispată, duşmănoasă şi hotărîtă, înarmată cu un singur cuvînt :

— Nu !

Dar cînd îl spuse, toată fiinţa ei vibra de încordare, cum ar fi lovit cu un topor, cum ar fi apăsat pe trăgaciul unui revolver.

El n-o luă în seamă ; o îndepărtă şi se apucă să-şi strîngă lucrurile în geamantan. Şi Eva, care crezuse că el niciodată n-o va mai putea înfrunta, că îl va ţine toată viaţa lîngă ea, cu o vorbă şi cu o privire, se simţi deodată obosită, zdrobită, incapabilă să se împotrivească, atinsă de paralizie. Se lăsă pe marginea divanului. Avea sufletul plin de revolte, numai că nu putea să le exprime. Ar fi vrut să-l apuce cu amîndouă mîinile de guler, ca pe un borfaş, să-i strige în obraz : „De ce n-ai plecat cînd îmi tremura inima pentru viaţa ta ? Cînd îmi sleiam puterile alergînd să te scap, stînd de vorbă, prin cîrciumi,

cu plutonieri beţivi, cînd nu dormeam noaptea pîndind dacă nu se aud paşi la uşă ? Şi, în afară de toate, de ce-ai mai venit ?"

Nu făcu nici un gest, nu spuse nici un cuvînt. Rămase pe marginea divanului, împietrită, privindu-l cum îşi adună lucrurile.

— Ţi-ai uitat o cravată !

Ştia că ar fi trebuit să-l împiedice, îşi cunoştea datoriile, dreptul de a-l opri, sau dreptul de a-l scuipa în obraz, sau de a-i împlînta în grumaz cuţitul de bucătărie, cum stătea aplecat peste geamantan — şi nu putea face nimic.

Sfîrşind cu adunatul lucrurilor, el se ridică şi îşi îndreptă şalele, cu un gest îngreuiat. „Ai îmbătrînit, ciine rătăcitor ! — ar fi vrut să-i spună. Nu te mai ţin oasele ! Odată ai să crăpi în vreun şanţ şi jur că, dacă am să ştiu, n-am să vin să-ţi pun o lumînare la căpătîi !" Atît putea face : să-l urască, în gînd. Dar îl ura de moarte, şi fără iertare.

Pleca a doua zi.

82

A doua zi el se sculă în zori şi trecu la baie. În timp ce-i pregătea ceaiul, îl auzi cîntînd. Îi veni să urle. Se abţinu şi îl ascultă, parcă mirată, cum l-ar fi auzit prima oară.

El îşi bău ceaiul, se uită la ceas, aprinse o ţigară, citi ziarele ca în fiecare zi. Pe la ora nouă plecă în oraş.

— Mă întorc la douăsprezece, zise, ieşind. Trenul meu pleacă la unu şi jumătate. Ai să fii acasă ?

Rămase singură — şi n-avea nimic de făcut ; se aşeză pe marginea divanului, cu mîinile în poală ca bucătăresele după ce-au pus mîncarea la foc ; geamantanul era în faţa ei, în mijlocul casei. Se gîndi să-l ridice, să nu încurce drumul, dar îi era silă şi groază să-l atingă. Simţea că înlăuntrul fiinţei sale se pregăteau lanci, scuturi, armuri. Trebuia să înceapă iar războiul, dar mai întîi trebuia să-şi lepede încă o dată pielea paşnică, s-o arunce în rigola străzii, s-o ia măturătorii, s-o ducă la Valea Plîngerii, sub cimitir, unde se aruncă gunoaiele şi morţii oraşului. Îi trebuia încă o dată o piele nouă şi îşi simţea carnea îndurerată, de cîte ori trebuise s-o jupoaie.

Peste un timp auzi sirenele. Era una chiar deasupra casei ; urletul ei mecanic venea prin zidărie, transmis de armătura betonului, vibraţie cu vibraţie, şi era mai violent dublat de un alt sunet răsfrînt de afară, din zidurile celorlalte case, de-a valma cu propriile lui ecouri, făcînd sticla ferestrelor să zbîrnîie, şi să fluture perdelele albe.

Izbucnea o speranţă îngrozitoare. Din oraşul acesta în care urmau să moară mii de oameni, soarta poate avea s-o aleagă pe ea, pe el sau pe amîndoi împreună. Trei zaruri stăteau să cadă, şi fiecare ar fi însemnat o izbăvire.

Auzi tropot pe scări, apoi glasuri :

— Nu vă speriaţi degeaba ! E exerciţiu de alarmă ; n-aţi citit ziarele ?

Eva simţi întîi o uşurare pe care nu o aşteptase ; după aceea, o cuprinse dezamăgirea. Ochii îi căzură pe o pagină de ziar : „Astăzi, 4 aprilie, la ora 11 dimineaţa, se va face un exerciţiu de alarmă aeriană..."

Nu vroia să vină moartea, pentru nimeni. Rămase pe marginea divanului.

El se înapoie tîrziu, aproape de ora unu. Înșfăcă geamantanul, își luă pardesiul pe o mînă și se îndreptă spre ușă. Înainte de a ieși avu o tresărire tardivă, lăsă o clipă lucrurile jos, se întoarse, îi sărută mîinile, o bătu pe umeri cu un gest prietenesc, de încurajare, zîmbindu-i fără s-o privească.

— Mult noroc, Eva! Să te duci la adăpost cînd sună alarma. Promite-mi că ai să te păzești.

Îi mai făcu un semn cu mîna și se duse, curbat pe o parte, ca să contrabalanseze geamantanul. Ea rămase năucă în mijlocul odăii; pe fereastră intra atîta soare, că îl simțea pînă în inimă. Era singură. Nu crezuse pînă acum; tot așteptase să se întîmple ceva, să-i taie drumul. Se uită de jur împrejur; pe spatele ușii de la dulap, rămasă deschisă, atîrna cravata pe care n-o luase. În baie, trebuia să-și fi lăsat o lamă de ras, încă bună. În oficiu mai era, nespălată, ceașca din care își băuse ceaiul. Peste tot stăruiau semne de la el, și-n sufletul ei, își dădea seama abia tîrziu, era plantată ființa lui, de nezdruncinat, cu ce avea rău, cu ce avea bun, de nedespărțit. Își duse mîna la frunte; auzea ceva pîrîind în inimă, cu un sunet de copac rupt. Bîigui: „Nu!"

Cîteva clipe se clătină, apoi se repezi în vestibul, smulse pardesiul din cui și ieși alergînd. Nu!

Nu se putea să plece. Îi promisese că îl va lega, și uitase. Nu făcuse nici un gest să-l oprească. Trebuia să-l ajungă, să i se așeze în față, să-l întoarcă din drum, sau să-l omoare. Căută cu ochii un taximetru; nu se vedea nici unul; toate automobilele treceau în goană, ducînd oameni claie peste grămadă. Alergă la liceul Lazăr; era

peste putință să se mai suie cineva în tramvaiul care mergea spre gară. Porni pe jos, în goană, cu părul fluturînd, tîrînd pardesiul în mînă, căutînd încă zăpăcită, disperată, un automobil, un camion, o căruță. Văzu de departe ceasul gării ; arăta unu și douăzeci ; mai avea zece minute. În zece minute trebuia să se termine totul : să ajungă, să-l caute, să-l oprească, rugîndu-l, smulgîndu-i părul, scoțîndu-i ochii, oricum, numai să nu plece cu trenul !

Se apucă de mîneca unui hamal, care mergea spre peroane :

— Unde-i trenul care pleacă la unu și jumătate ?

Hamalul o privi nedumerit ; era greu să înțeleagă întrebarea pusă astfel.

— Spune-mi, te rog, ce tren pleacă la unu și jumătate.

— Trenul de Arad. Drept în față.

Văzu placa pe care scria : „Plecarea la ora 13,30." Mai avea cinci minute. O masă imensă și densă de oameni acoperea peronul ; strigau, gîfîiau, se loveau, se striveau să-și facă loc spre vagoane, parcă alungați de foc și potop. Erau refugiați, veniți cu un tren și plecînd cu altul mai departe ; erau femei cu boccele în mînă, și copii cu obrajii minjiți, cu ochii rătăciți, atît de izbiți, de striviți, de speriați, că nu mai puteau nici să scheune, nici să urle. Eva văzu oameni urcîndu-se pe ferestre, îndesîndu-se cu capul înainte, făcîndu-și loc în spațiul cu lume compactă și terciuită, ca viermii în carne putredă ; alții se înghesuiau spre scările înguste, ca să se cațăre pe acoperișuri. Trenul arăta ca un șir de hoituri năpădite de muște. Și ceasul mergea înainte, minutarul se apropia de verticală. Îndată hoitul lung, tîrît de aici, avea să se dezmembreze.

Își făcu loc printre oameni sărind peste bagaje, agățîndu-se de umerii celor mai înalți, trecîndu-le altora pe

sub coate. Nu mai spera să dea de el, dar nu vroia să se lase învinsă ; trebuia să meargă pînă la cap, și, dacă nu se putea altfel, să se agațe și ea de o scară, de un tampon, de o roată, numai să plece, să-l găsească undeva, mai departe, la o gară sau pe lumea cealaltă. Nu-l mai căuta ; umbla cu ochii după un loc unde să se lipească. Și deodată, la capul peronului, ochii i se întîlniră cu ai lui. Era la o fereastră, strivit, în primul vagon.

— Eva ! Cum ai putut să treci prin gloata asta de nebuni ?

Îl privea prostită, incapabilă să spună un cuvînt, să facă un gest.

— Nu trebuia să vii ! Puteau să te strivească. Parcă sînt fiare ; uită-te la ei !

Nu se uita la oameni ; se uita la el, și își spunea umilită de neputința ei : „Tu ești fiara ; o fiară mai crudă decît toți la un loc !“

Soarele o lovea în ochi ; căută să-l vadă pe sub palma făcută streașină ; imaginea lui îi juca printre pleoape. Se întreba : „De ce pleacă, într-un astfel de tren ? Ce blestem ispășește ?“ Dacă ar fi admis vorbele lui, ispășea poate blestemul de a fi altceva decît ceea ce dorise să fie ; se ura și nu-și accepta existența decît în silă, în așteptarea unui sfîrșit deasupra firescului — nu putea spune ce, ar fi trebuit să fie ceva inimaginabil, încă negîndit și nici măcar visat de oameni, care să-l salveze de mediocritate. „Viața mea ar fi fost justificată dacă eram Isus Cristos, sau Mahomed. Sau măcar Cristofor Columb. Poate și Amundsen !“ Eva nu-l bănuia de nesinceritate, dar nu-l putea crede, atîta vreme cît îi era imposibil să înțeleagă. „De ce te chinuiești ? Ai tot ce-ți trebuie !“ „Nimeni nu știe ce înseamnă *tot* și ce-i trebuie celuilalt !“ Abdicase

de mult nu fiindcă n-ar fi avut argumente să-l combată, ci fiindcă îi lipsea forța.

Și-acum era iarăși lipsită de orice forță în fața lui, deși o avusese pe aceea de a se învinge pe ea și a ajunge aici, înfruntînd puhoaie de adversități și de oameni. Nu mai știa de ce venise, dacă avusese vreun gînd sau vreo speranță. Nu-i rămînea decît să aștepte fluierul locomotivei. Pierduse măsura timpului ; cînd se uită la ceas, văzu că se făcuse două fără un sfert.

— De ce nu pleacă ?

— Cine știe ? Mai e vreun tren care să nu meargă anapoda ?

Cu ultimul lui cuvînt, Eva auzi ridicîndu-se din spate, dinspre turnul gării, un urlet ca din gîtlejul unui animal înjunghiat, dar un animal uriaș, din alte vremuri, cu gura deschisă pînă la un cer de demult. În clipa care urmă, sunetul își modulă tonul, și recunoscu sirena. Sunau și alte sirene, de jur-împrejur, spre Calea Griviței, spre fabrica de bere, spre triaj. Un cor de bocitoare în veșminte cenușii, cu tulnice, trompete și megafoane, trecea prin aer, sub cerul sfîrtecat de vibrații metalice.

Un freamăt scurt zgîlții masa de oameni. După aceea, talazul își reluă mersul lui de lavă și mîl. Se auzeau glasuri amestecate, strigînd : „Alarmă ! Fugiți !...“ „Stați pe loc ! E exercițiu !“

Sunetele sirenelor se stinseră, pe o pedală descrescîndă, lungă, agonizînd sinistru ; părea că animalul preistoric își dă sfîrșitul. Rămase numai vuietul mulțimii, scurt răstimp ; din megafoanele înșirate pe peron, izbucni un glas neliniștit : „Atenție ! Părăsiți peroanele. Alarma e reală ! Îndreptați-vă spre adăpostul gării ! Avioane ina-

mice vin asupra Capitalei. Atenție, toată lumea coboară din trenuri ! Părăsiți peroanele !"

Eva întinse mîinile. Încordarea ei mistică invocase acest deznodămînt : ca să i-l redea ! Acum știa că va rămîne al ei ! Îl strigă, transfigurată :

— Vino repede, să fugim !

Glasul din megafon repeta, din ce în ce mai alarmat : „Coborîți din trenuri ! Părăsiți peroanele ! Avioane inamice se îndreaptă asupra Capitalei !"

Nimeni din cei aflați în tren, sau pe peron, nu se clintea.

— De ce stau ? scînci Eva. De ce nu se mișcă ! Ei nu aud ? Încurcă drumul !

Nimeni nu cobora ; trenul era o realitate cîștigată prin luptă, pe cînd moartea rămînea doar o prevestire incertă.

— Coboară, te rog, vino cu mine !

Glasul din megafon continua să strige ; după o clipă de nedumerire, oamenii se tălăzuiau iarăși, înghesuindu-se să răzbească și să se cațăre pe vagoane. Cîteva grupuri de jandarmi veneau fuga dinspre clădirea gării, făcîndu-și drum cu paturile puștilor. La capătul peronului, se aliniară cot la cot, și porniră înapoi, cu pașii îndesați, împingînd mulțimea spre ieșire.

— La adăpost ! Toată lumea afară, la adăpost !

Eva îi văzu apropiindu-se ; cordonul avea s-o prindă, în curînd, s-o ducă. Își ridică mîinile :

— Coboară ! Ai inimă !

El îi făcu semn cu mîna să se liniștească. Cordonul de jandarmi o ajunse ; se simți îmbrîncită, nu vedea de cine. Ochii îi rămaseră la fereastră. O singură clipă simți ură, o ură scurtă, dar ucigașă. Îi strigă, pe deasupra mulțimii :

— Să nu te mai întorci ! Du-te pentru totdeauna !

Nimeni nu lua seama la răcnetele unei femei smintite. Ea își aduse aminte de cheie. Se zbătu să scape printre jandarmii care o împingeau înapoi ; nu izbuti. Întinse mîna.

— Lasă-mi cheia ! strigă. Auzi ? Dă-mi cheia ! Să nu te mai întorci niciodată acasă !

Strivit de vecini, el se chinuia să bage mîna în buzunar ; poate era imposibil. Megafoanele răsunau : „Părăsiți peroanele ! Avioane de bombardament se îndreaptă asupra Capitalei !“

Soldații își măreau pașii și îmbrînceau lumea cu brutalitate. Eva se pomeni izbită ca de un val spart, îndepărtată repede de fereastră. Văzu mîna lui întinzîndu-se, cu cheia care sclipea în soare și părea amplificată, numai că era departe. O privea, fără să mai vadă altă imagine, cu ochii sudați pe micul obiect metalic, agățîndu-se de el ca de o ultimă speranță. Distanța se mărea, și nu putea să scape de jandarmi, să se întoarcă ; și chiar de ar fi scăpat, în spatele cordonului creștea altă învălmășeală, mai deasă. El făcu un gest, se pregătea să-i arunce cheia peste capetele mulțimii compacte, dar șovăia, temîndu-se că ea n-ar putea s-o prindă din zbor, căci dacă ar fi căzut pe jos, era mai pierdută decît pe un fund de mare.

— Aruncă-o ! mai strigă Eva, o dată.

În ochi i se înregistră gestul lui, la jumătate ; jandarmii o îmbrînciră, și se împletici, gata să cadă.

Cînd izbuti să privească înapoi, nu se mai vedea nici fereastra vagonului, nici brațul. Și în chip ciudat, în aceste momente de panică și brutalitate, o obseda mișcarea neterminată : cheia rămăsese în mîna lui, sau o aruncase ?

(Ani în șir, în loc să dispară, obsesia avea să crească, spre a deveni uneori delirantă. Oricînd ușa ei putea să se

deschidă ; nu era singură niciodată. Nimeni nu cunoștea sfîrșitul lui. „E mort, știu, simt !“ gîndea Eva. Apoi un cuțit îi pătrundea între coaste, căutîndu-i inima care se zbătea să scape. „Dar nu există nici un act, nu există nici un mormînt !...“ De multe ori se trezea din somn cu ultima lui imagine, se așeza pe marginea patului, cu ochii deschiși mari în întuneric, și continua să-l vadă, cu brațul întins, în fereastra vagonului. „Unde s-a dus ?“ se întreba între două realități neconfirmate. „Pe unde umblă acum?... Și dacă l-au îngropat undeva, cînd are să ridice lespedea, să iasă din mormînt, să se înalțe la cer sau să pornească iar în lume ?... Și dacă a fost prefăcut în fărîme, în ce colț al pămîntului are să-i ajungă pulberea dusă de vînt, să încolțească din nou sămînța lui ?... Nu ! A murit ! Sînt sigură, știu !“ Totuși, niciodată nu încetase să aștepte : S-a auzit un pas la intrare ? S-a deschis ușa de fier ? Umblă cineva pe coridor ?... Afară lucrătorii desfăceau adăposturile, scoteau bîrnele, astupau gropile. Se refăcea peluza, se plantau flori. Eva își amintea primăvara plecării. Înnebunise și îl aștepta să se întoarcă, umblînd rătăcită în întunericul minții ei, într-un oraș îngrozit de bombardamente, unde oamenii se ascundeau de la nouă dimineața în gropi, lăsînd-o singură cu puținii sergenți de stradă care patrulau neliniștiți, uitîndu-se cînd la ceas, cînd pe cer... Îl aștepta de atunci, chiar cînd știa că nu are să mai vină. Căci nimic nu era dovedit ! Oricînd putea să se deschidă ușa, la miezul nopții, în zori, la prînz, în amurg, și el să se ivească în prag, îmbătrînit, cu gulerul pardesiului ridicat — el sau fantoma lui... Sărea din pat, speriată : „Cel puțin dacă mi-ar fi lăsat cheia !“)

83

Apăsarea mulțimii ajunsese distrugătoare și degradantă. Jandarmii loveau cu paturile puștilor în oamenii de pe scări, să-i dea jos bucățele, dar ei rămîneau pe loc. îndobitociți, cu degetele încleștate definitiv pe bare ; ca să-i ia de acolo ar fi trebuit să le taie mîinile. Eva se lăsă dusă în neștire cu torentul, în timp ce deasupra capului auzea urlînd megafoanele. Se pomeni afară, sub cerul albastru, mai înalt și mai curat decît îl văzuse vreodată. Nu părea că ar fi cu putință să se întîmple ceva rău. Puhoiul se îndrepta, răvășit, spre adăposturile clădirii uriașe din față : se supuneau, deși nu vroiau să creadă.

„N-au să vină !“ se gîndea Eva. Nu-și dădea seama dacă în gîndul acesta nu era o părere de rău amară. Văzu gurile adăposturilor, întunecate, înghițind sutele de oameni, și-o luă la fugă înainte, scăpată din cordoane, să rămînă la aer și la lumină. Mai erau și alți oameni pe străzi ; unii mergeau liniștiți, alții alergau, dar nimeni nu părea în panică. Tramvaiele înțepeniseră de-a lungul străzii ; dacă se oprise unul, celelalte n-aveau ce face.

Ajunsese la spitalul militar cînd auzi bubuituri îndepărtate. Cîțiva inși se opriseră și se uitau pe cer. Alții o luară la fugă, speriați abia acum. Eva privi în sus ; văzu, departe, și la înălțime, un pîlc de norișori albi, destrămîndu-se în vînt. „Uite-le !“ strigă un om alături. Dar nu era speriat, nu se urni din loc ; stătea cu ochii la cer, curios, neinerezător și nedumerit. Eva desluși niște lame mici de argint, ca niște peștișori, un banc de aterine, alunecînd printre norișorii care se țineau de ei, vrînd să-i învăluiască.

Nu-i venea să creadă. Şi dacă ar fi fost avioane, cu adevărat, erau prea mici şi prea argintii ca să poată face vreun rău. Nu înţelegea de ce fuge lumea. Bubuiturile din depărtare păreau să aibă altă cauză, nu aceea care venea de sus, într-o zi de primăvară, alunecînd pe un cer atît de curat. Dar văzduhul începu să freamăte ; porniseră uragane dintr-o zare în alta.

Oamenii dimprejur se prăbuşiră la pămînt, retezaţi. Eva se pomeni ghemuită sub zidul spitalului, cu senzaţia că se înăbuşă, că aerul în loc să-i intre în plămîni, îi perforează timpanele — şi un trosnet îi izbi capul de zid. Ameţi — nu înţelegea nimic, decît că era victima unei agresiuni. Se încordă spre a se împotrivi. Văzu cerul albastru şi peştişorii de argint ; nimic nu se schimbase sus. Dar de jos, de pe pămîntul care vuia, se ridicase un nor cenuşiu, răscolit. Alte trosnete se risipiră în jur, repetînd trosnetul din urechile ei. Simţi în coate şi în genunchi ţărîna tremurînd ; zidurile marii clădiri se mişcau, zgîlţîite din temelii.

Peste cîteva clipe, văzduhul se linişti. Oamenii începură să se ridice, zăpăciţi. Se auzi un glas strigînd : „Intraţi la adăpost !“

În depărtare porniseră iarăşi bubuituri, ca la început. Acum nici sus nu se mai vedea nimic ; un vulcan în erupţie ridica deasupra gării ţărînă şi fum, acoperind cerul cu mîzgălituri. Curentul lua de jos şi flutura în văzduhul acesta dens puzderie de hîrtii smulse dintr-un depozit fără înţeles — dosare, ziare, cărţi — nu se putea şti, spre deslușire ar fi fost nevoie să gîndeşti, şi nu era timp. Corpuri mai grele — scînduri, grinzi, table răsucite, înnegrite de fum, scaune, mese, dulapuri aruncate şi mai sus că-

deau înapoi, pe pămînt, dacă îl mai puteau găsi. „Fugiţi !“ strigau mai multe glasuri, în jur.

Eva o luă la goană, spre oraş, lovindu-se de oamenii care veneau din faţă, spre adăpost. Alt freamăt se stîrni sus ; un şuier se înfigea în aer, despicîndu-l şi aruncîndu-l în părţi. Se prăbuşi, lîngă alt zid, pe pămîntul mişcător, în clipa cînd alt trosnet, mai lung, mai adînc, zgîlţîia solul în urma ei. Închise ochii şi aşteptă să se prăbuşească zidul, neştiind alt sfîrşit. Porniră doar geamurile şi căzură zornăind. Ploaia de sticlă o acoperi.

Nu se auzea nici un glas omenesc ţipînd, gemînd. Rămăsese singură, în mijlocul cataclismului care zgîlţîia planeta din temelii. Cînd cutremurul se linişti şi ea deschise ochii, văzu un tramvai aruncat de-a curmezişul străzii, stîlcit, arătîndu-şi pîntecele cu maşinării. Îl privi năucă, neînţelegînd cum ajunsese aşa. Atunci veni peste ea un val de moloz şi fum. Îl înfruntă ca pe-o apă, înotînd, să n-o ducă la fund, şi trecu. Era multă vîltoare pe sus, hîrtiile zburau acum care încotro, de neînţeles cum — decît că văzduhul îşi ieşise din minţi. Dincoace, pe pămînt, nu se mai vedea nici un om ; numai departe, la colţ, cineva trecu în goană, traversînd strada, cu spinarea aplecată, cum ar fi vrut să devină mai mic. Sus, norul se lăţea, mîncînd repede restul de cer pe care lamele albe tot mai alunecau spre răsărit, poate spre a întîmpina şi a respinge din timp soarele de a doua zi, soarele de azi fiind de mult răpus.

Eva se ridică fără gînd şi porni înainte — la fel ar fi putut să pornească înapoi — nu mai existau puncte cardinale. Strada era ninsă de sticlă pisată şi de moloz, şi drumul ei, peste cioburi şi printre bubuituri, nu ducea spre nici un orizont.

Un om — cine altcineva? — îi strigă, dintr-un loc unde nu putea să-l vadă, de sub pămînt: „Intră la adăpost, nebuno! Unde te duci?"

I se făcu frică de omul ascuns; traversă strada în fugă, și-o luă pe trotuarul celălalt, pe lîngă zid. După cîțiva pași auzi iar sfîșiindu-se aerul deasupra ei și se prăbuși. Nu mai putea să îndure, era o așteptare prea lungă, vroia să se termine mai curînd, să se facă liniște, pe lumea aceasta, sau pe altă lume. Închise ochii. Strada începu să se salte, huruind. O trombă de aer o izbi, îngropîndu-i capul în asfalt. Auzi un trosnet nou lîngă ea, prelung, definitiv, și pămîntul se răsculă, ridicîndu-se mai sus decît casele dimprejur. Se simți împăcată, liniștită, mirată de acest deznodămînt, mai ușor decît l-ar fi bănuit. Praf și moloz cădeau de sus, într-o ploaie care nu se mai termina, de parcă întreaga zidărie a orașului, aruncată la cer, se cernea printr-o sită, domol, să potolească valurile de jos.

Deschise ochii, încredințată că ajunsese pe alt tărîm, și într-adevăr, alt tărîm era în fața ei. Casa de peste drum, cu zidurile galbene, cum n-ar fi putut să le uite, unde stătuse adăpostită, nu mai era. Un gol cenușiu, neverosimil, parcă născocit, se întindea pînă la colțul străzii. Se căută acolo, cu ochii rătăciți, pe ea însăși, unde fusese acum cîtva timp, încredințată că va trebui să-și descopere leșul strivit. Nu înțelegea nimic, dacă-i acolo, sau aici, ce parte din ființa ei trecuse și ce nu, în neputință să dea timpului scurs valoarea adevărată, suprapunînd momentele peste un singur clipit.

Și căutîndu-se, privirea i se opri la un detaliu de neînțeles. Dincolo de zidurile prăbușite, în curtea casei lovite în plin, între pereții căzuți, pe fondul altor ruine care

se duceau înainte, pînă la orizontul fărîmiţat şi de-acolo cine ştie cît, stătea drept în picioare un piersic înflorit, fluturîndu-şi graţios, pe gri, ramurile cu petale roz.

84

Se înserase cînd deschise uşa casei, dibuind încuietoarea pe întuneric. Lumina electrică nu ardea. Înăuntru era linişte şi cald ; soarele bătuse toată după-amiaza în geam. Se rezemă de uşă ; venise pe jos, alergînd. Tramvaiele nu mergeau ; stăteau înţepenite pe străzi, aşa cum le prinsese bombardamentul la prînz. Vatmanii se plimbau pe lîngă ele, ca nişte căruţaşi cu un convoi dejugat.

Trase cu urechea ; nu se auzea nimic. Întrebă, încet, rugător, scîncind :

— Eşti aici ?

Nu răspunse nimeni. Înaintă pe întuneric, deschise uşa băii şi încercă să zărească o umbră pe pereţii albi.

— Eşti aici ?

Îşi duse mîna la frunte ; îi curgea moloz din păr. Unde putea fi ? De ce nu venea înapoi ?

Nu izbutise să ajungă la gară ; cordoane de soldaţi închideau drumul şi nu lăsau să treacă decît ambulanţele. Deasupra mai pluteau nori de fum şi mai fluturau hîrtii. Încercase să ocolească, să intre prin altă parte, dar soldaţii şi gardienii păzeau peste tot. Lumea umbla rătăcită pe străzi, mai multă, mai înghesuită decît înainte ; ai fi spus că nu murise nimeni, în casele prăbuşite la pămînt.

Așteptă cîteva clipe în mijlocul odăii, să-și adune gîndurile, apoi alergă afară. În scuar, un grup de oameni povesteau ce văzuseră în oraș. Căzuseră bombe peste tot; pe străzi vedeai numai sticlă fărîmată și moloz. Portarul era printre ei; îl interogă, îi răspunse voios — nu văzuse pe nimeni venind.

Și ceilalți păreau voioși ca niște luptători care vin teferi de la război. Eva se întoarse, deschise ușa, și întrebă iar din prag:

— Ești aici?

Luă drumul înapoi, spre gară, pierdută în mulțimea care forfotea pe străzi. Toți vorbeau zgomotos, strigîndu-se unii pe alții, pe întuneric. Ici și colo ardea, firav, sub pălăria de camuflaj, un felinar cu gaz aerian. Unul cîte unul, oamenii rămîneau pe drum, o luau pe străzi laterale, se răreau; la gară mergea numai ea. De ce? Toți care locuiseră în jurul gării și mai departe erau morți?

Dincolo de niște ziduri dărîmate, se mișca un felinar. Cîțiva oameni răscoleau molozul; le vedea umbrele cocoșate aplecîndu-se și ridicîndu-se în același ritm, ca al unor dansatori. Un cîine lătra, peste un gard.

Curînd întîlni cordonul de soldați. O opriră; unul dintre ei o sfătui să caute pe la spitale, dacă avusese pe cineva în gară.

Ea nu înțelese; stărui, fără să-i înduplece. Se întoarse iar acasă, drumul lung, pe jos. Tot mai veneau oameni din oraș; trotuarele erau înțesate; nu văzuse niciodată atît de mulți. Alteori, o bună parte din ei umpleau tramvaiele, ale căror umbre se deslușeau acum înțepenite din loc în loc.

Descuie ușa tremurînd. Întrebă, din prag :

— Ești aici ?

Ascultă spre ușa băii :

— Ești acolo ?

Încă nu venise. Ieși în stradă să-l aștepte ; în scuar nu mai era nimeni. Se așeză pe bordura trotuarului, ca salahorii de la binale, trudită, urmărind cu ochii mărițiumbrele care se apropiau — oameni necunoscuți. Veneau, treceau prin dreptul ei și se îndepărtau. Unii se aplecau curioși s-o vadă prin întuneric. Auzea cîte un glas : „Cînd am simțit suflul m-am trîntit la pămînt...“ „Pe strada Armenească e o groapă de zece metri ; am văzut-o chiar eu !...“ „La noapte dorm îmbrăcat ; au să vină iar...“

Încetul cu încetul, strada se golea ; arar se mai vedea cîte o siluetă omenească, apropiindu-se, îndepărtîndu-se. Aștepta așa, nu-și dădea seama cît ; orașul se liniștise, numai în ființa ei era o învîrtire huruitoare de roți. Își simți membrele amorțind ; se făcuse frig. Abia acum băgă de seamă că nu mai avea pardesiul ; plecase cu el în mînă, nu știa unde îl pierduse. Intră în casă, dibuind treptele de la intrare, și întrebă șoptit :

— Ești aici ?

Deschise dulapul, căută haina de iarnă, și-o puse pe umeri ; mîinile atinseră cravata agățată pe spatele ușii. Ieși iar în stradă ; se mai luminase ; răsărise luna, dar n-o vedea, era încă jos, clădirile înalte o acopereau. Rămase în fața casei, lipită de zid, așteptînd, ascultînd ; nu mai mișca nimic ; numai umbra statuii, în mijlocul pieței, descreștea treptat. Luna ieși deasupra acoperișurilor. Se făcuse mai frig. Eva se tîrî pînă la colț, privi în lungul

bulevardului ; era pustiu şi fără lumini ; şinele tramvaiului luceau la lună ; lîngă un vagon adormit vatmanul fuma, atît de singur că toată lumea părea pustie.

Se întoarse acasă.

— Eşti aici ?

Ar fi vrut să se întindă pe divan, măcar puţin ; înăuntru era bine şi cald, şi nu ştia ce vină avea, ca să nu se poată folosi de acest adăpost, la ora cînd toate fiinţele trudite dorm. Rămase în mijlocul odăii, ascultînd. Cîteodată i se părea că aude afară un pas ; alerga să vadă. Nu trecea nimeni.

Nu se luminase de ziuă cînd porni. În dreapta, zorile se iveau pe cerul inocent. În Cişmigiu nici un copac nu se ofilise ; primăvara se revărsa printre gratii, eliberată, nesupusă, tînără şi inconştientă.

Cordonul de soldaţi se mutase mai departe, la intrarea gării. Dincolo de ei era linişte ; praful se potolise, nu mişca nimic, părea că tot ce fusese de făcut se făcuse.

Un plutonier cu ochii înroşiţi de nesomn, cu obrazul vînăt, prăpădit bietul, o sfătui, ca soldatul de aseară, să caute pe la spitale. Ea îl privi, confuză. Nu căuta un rănit ; căuta un om întreg. Dar luă spitalele, pe rînd. Întîi Spitalul Militar, cel mai apropiat ; cîţiva oameni erau îngrămădiţi la poartă ; nu-i lăsau să intre ; citeau pe o tablă numele răniţilor. Se ridică pe vîrfuri, să vadă peste capetele celorlalţi. Nu-l găsi ; răsuflă uşurată. Se duse la Spitalul Căilor Ferate ; şi aici erau oameni la intrare, citind listele afişate. Se duse la Filantropia, la Colentina, ocolind oraşul pe jos, tîrîndu-şi paşii, se întoarse în centru, la Colţea, la Salvare, la Spitalul Brîncovenesc. Venea

amiaza ; el nu era pe nici o listă. Își aduse aminte de casă și se întoarse într-un suflet. Ar fi fost așa de bine să-l audă în baie cîntînd fals marșul de totdeauna. Nu se auzea nimic. Întrebă :

— Ești aici ?

Îl căută pe portar ; nu văzuse pe nimeni. Se prăbuși pe o treaptă — era nemîncată și istovită, dar nu putea nici să mănînce nici să se odihnească. Porni iar pe la spitale, la sanatoriile de la Șosea, se întoarse iar la gară. Soldații din cordoane se răriseră, însă tot n-o lăsară să treacă. Nu mai era plutonierul de azi-dimineață ; poate ar fi recunoscut-o și i s-ar fi făcut milă, înțelegînd că toată ziua alergase. O îndrumară la morgă, dacă nu găsise la spitale. Ea își duse mîna la frunte ; pleoapele i se zbătură, repede, speriate. Să nu fi fost istovită ar fi urlat ; căuta un om viu, nu un cadavru !

Și totuși se duse și la morgă ; era pe la patru după prînz. Dîmbovița curgea la vale, murdară și nepăsătoare. Văzu pe poartă o listă cu vreo douăzeci de nume — dedesubt scria : „Restul cadavrelor neidentificate."

Lumea intra înăuntru și își alegea morții din grămadă. Nu mai avuseseră loc în săli ; îi aruncaseră în curte, pe pavaj, unii peste alții, în grămezi vinete. Își acoperi capul cu mîinile și porni înnebunită spre ieșire. Un om, la poartă, îi spuse cu un amestec de nepăsare și bunăvoință să caute și la Facultatea de Medicină.

O luă pe cheiul Dîmboviței în sus, se abătu pe acasă, deschise ușa, ascultă dacă nu mișca nimic în baie. Întrebă, gîfîind, cu glasul tremurînd, aproape să hohotească :

— Eşti aici ?

Îşi urmă drumul pe cheiuri pînă la podul Sfîntul Elefterie. Aproape, în stînga bulevardului, era casa pe care o vînduse. Avu gîndul să treacă pe acolo ; poate din zăpăceală el se întorsese la o locuinţă mai veche, dar se dezmetici. Era un gînd absurd, îl lepădă şi îşi regăsi deznădejdea.

La Facultatea de Medicină văzu aceeaşi listă afişată la intrare. Nu toate cadavrele erau identificate. Nu avu putere să intre, să le examineze, şi nici nu venise cu gîndul acesta. Venise, nu ştia în ce scop — fiindcă aici erau morţii, şi ea căuta un om în viaţă.

85

Pe înserat, se întoarse la gară. Soldaţii plecaseră ; rămăseseră numai zidurile vinete şi geamurile sfărîmate, scrîşnind sub tălpi. O luă la fugă, temîndu-se că ar putea s-o ajungă cineva din urmă şi iarăşi s-o oprească. Paşii i se împiedicară în grinzi de fier încolăcite, în blocuri de beton fracturate ; sticla opacă a luminatoarelor era spulberată. Se vedea cerul gol, amurgind senin, liniştit ; el singur îşi păstra întregimea. Restul, de jur-împrejur, nu mai avea formă. Ziduri întregi erau căzute la pămînt ; se vedeau încăperi afumate, cu mobilele strivite, pline de moloz. Gropi adînci închideau drumul şi păreau nişte cratere abia stinse, dar nu pentru totdeauna ; ceva tot stătea să erupă, fum sau flacără, tristeţe sau moarte — şi de loc

speranță. Trenurile rămăseseră pe linii, negre, pustiite; de departe păreau neatinse. Apoi Eva desluși pereții găuriți de schije, vagoanele sărite de pe linii. Peroanele erau sfîrtecate, copertinele strivite, cu pilonii de fier răsturnați ca popicele. Oameni răzleți umblau printre sfărîmături. Pe placa de la capul liniei, neatinsă, albă, curată, văzu scris: „Arad — plecarea 13,30." S-ar fi spus că nimic nu se întîmplase, că trenul era gata să pornească, aștepta numai să revină călătorii. Străbătu peronul în fugă, sărind peste ruine, alunecînd prin hîrtoape. Văzu locomotiva, rece, cu botul strivit, îngropat în pămînt, ca un animal căzut pe brînci, atins cu buzduganul în creștet. Nu, trenul nu mai putea să plece, trebuia altă locomotivă, aceasta n-avea să se mai ridice din țărînă. Se simți ușurată: nu mai era nevoie să se grăbească! În umbra amurgului, recunoscu vagonul; părea întreg, afară de geamuri, toate spulberate. Dar cînd se ridică pe vîrfuri, chinuindu-se să privească înăuntru, văzu peretele din partea cealaltă îmbucătățit, cu tablele smulse, atîrnînd rigide în bătaia vîntului. El nu fusese acolo, se gîndi. Fusese dincoace. Încercă să-și amintească fereastra; o recunoștea, cea de la mijloc — se miră că nu-l mai vedea la locul lui cucerit cu atîta luptă, făcîndu-i semne să plece. Vru să se urce în vagon, dar ușile erau înțepenite; se întoarse la fereastră, întinse mîinile, încercă să se agațe, să caute înăuntru.

— Ești aici?

Nu-și auzi glasul. Îl întrebase, ca și cînd ar fi fost în inima ei — în tren știa că nu este. Se uită pe jos, răscoli cu piciorul cioburile și fărîmăturile din fața ferestrei, căutînd absurd cheia obsedantă. Nu era! „Dar poate n-a aruncat-o".

Un om trecu prin spate ; o informă, din mers, cu nepăsare, să nu mai caute, s-au ridicat toate bagajele.

Avusese şi un geamantan, un geamantan nou, dar căuta altceva. Se dădu un pas înapoi, dezorientată. El nu mai era aici ; plecase, nu putea să stea mult timp într-un loc, se temea de nemişcare, credea într-o metempsihoză dusă mai departe, oamenii putînd să se transforme în obiecte, prin simplă prelungire a repaosului. Trebuia să-i ia urma. Porni cu ochii rătăciţi, înainte, pe linie, chinuindu-se prin gropi, printre şinele şi traversele răvăşite. Un macagiu, care stătea prostit în uşa unei gherete, prin minune intactă, îi strigă să se întoarcă, — unde se ducea ? — nici un tren nu plecase din gară.

Ea clătină capul, încăpăţînată. Ştia de ce se duce. „N-a plecat trenul, dar el da ! — ar fi vrut să-i spună macagiului. — El a plecat ! Îl ştiu eu !“ Plecase, era sigură ! Şi nu putuse să ajungă departe. Era undeva, pe aici, trebuia să-l găsească.

Mări pasul, ocoli gropile, sări peste şinele încolăcite, cu ochii tot înainte. Din loc în loc, se vedeau vagoane răsturnate, sfîşiate, fărîmate, cu contururile nelimpezi, în lumina de înserare. Peste lanţul de ruine dinspre Calea Griviţei, se auzeau trecînd automobile, chinuindu-se din greu, cu motoarele urlînd, prin gropile care barau drumul. În stînga, cerul mai păstra urmele însîngerate ale apusului, şi pe ele se desena marginea unei dantele destrămate dintr-o rochie de bal, în noaptea cînd sala balului arsese, şi o femeie frumoasă, o regină nebună, se aruncase cuprinsă de flăcări pe fereastră. Îşi duse mîinile la frunte, simţea că îşi pierde minţile, urmărită de imagini demente.

În unele părți, oameni cu felinare scormoneau molozul ; i se părea că sînt lumînări, mișcîndu-se în jurul unor morminte, în așteptarea sabatului de la miezul nopții. În față apăru un pod, pe neașteptate, ieșind din întuneric, negru, masiv, trecînd pe deasupra liniilor, părînd că e hotarul cu lumea cealaltă. O umbră atîrna printre arcade. Văzu un cal mort, cu capul întins, cu gîtul lung, înțepenit în balustradă ; s-ar fi spus că se pregătește să sară, gata să necheze, peste liniile spulberate.

Eva se opri și ascultă în noapte ; se auzeau, în depărtare, lovituri de tîrnăcoape. Întrebă, în șoaptă :

— Ești aici ?

Capul calului păru că se mișcă ; se trase înapoi, speriată. Era coama fluturată de vînt. Își plimbă ochii pe sus, în lungul podului. Strigă :

— Ești acolo ?

Simțea că nu putea merge mai departe : îi venea să scîncească, umilită de membrele ei sleite, de ființa care stătea gata să se năruiască. Se învîrti în loc, rătăcită — nu știa care e drumul, nu se vedea nimic înainte, nu mai era nici o linie întreagă, cîmpul întunecat și devastat se lărgea în neștire.

Se rezema de un pilon al podului, cu obrazul lipit de fierul rece ; venea, de sus, prin traverse, o vibrație prelungă, semnalul unei neliniști pornite de departe — neliniștea orașului, a pămîntului, a lumii, a lumilor celorlalte. Întrebă în șoaptă :

— Unde ești ?

Ascultă ; nimic, decît glasul ei, îndepărtîndu-se prin noapte. Deasupra, flutura coama calului. Începură să-i

curgă lacrimi, calde, domoale, fără nici o crispare, lacrimile ei, ca din ochii alteia.

— Unde eşti ?

Se roti, sprijinindu-se de pilon, şi ascultă în fiecare parte ; se auzeau lovituri de tîrnăcoape. Îşi înfipse dinţii în traversă, încercînd să sfîşie fierul, prin care veneau vibraţiile omenirii. Şi se văzu cît era de mică, în faţa lumii răscolite. Începu să hohotească, lovindu-şi fruntea în fierul rece.

— Eşti aici ?

I se păru că trece cineva pe pod ; se dădu un pas înapoi, cu capul pe spate.

— Eşti acolo ?

Nu trecea nimeni ; porni înainte, deşi n-avea unde se duce, se tîrî din groapă în groapă, alunecînd pe talazurile rupte, zdrelindu-şi genunchii, răsucindu-şi tendoanele, muşcînd ţărîna cu dinţii.

— Unde eşti ?

Glasul i se pierdea fără ecou, pe cîmpul semănat cu fiare ; nu se vedea nici o fiinţă ; nu se mai auzeau automobile şi tîrnăcoape. Nu ştia încotro merge şi cît va mai ţine drumul. O lumină albăstruie se răspîndi peste ruine, ridicîndu-le umbrele. Răsărea luna, în spate, deasupra gării, liniştită, revoltător de neştiutoare. Gropile îşi măriră conturul presărat cu traverse rupte, cu şine îndoite, cu roţi de vagoane. Eva văzu pînă departe şi înţelese că oricît ar fi mers, n-ar fi întîlnit decît moarte.

Lîngă un zid prăbuşit mişca o umbră.

— Eşti acolo ?

Era o tablă bătută de vînt. O căldură otrăvitoare i se ridica în creier. Prevedea că în curînd va trebui să-şi lase

capul pe ceva, pe o piatră sau pe un butuc de supliciu, să închidă ochii, să aştepte somnul sau securea.

Porni înapoi, cu paşii împleticiţi, privind îndobitocită luna care se ridica repede. Văzu în dreapta umbra unei locomotive aruncată cu botul în sus, ca un armăsar cabrat, cu picioarele dinainte adunate sub piept, sforăind în faţa unui obstacol înalt. La pod se opri, îşi rezemă obrazul de pilon şi începu să plîngă domol, mîngîind cu mîinile amorţite fierul mort. Acum, cînd văzuse cît se întindeau ruinele, îşi dădea seama că zadarnic ar mai fi căutat : erau prea multe gropi pentru un singur om. „Iubitul meu, iubitul meu ! suspina, chemînd în gînd, cu inima sfîşiată şi mîngîind fierul, cum l-ar fi mîngîiat pe el. De ce-ai plecat ?“

Era atît de albă luna pe cer, iar cerul era atît de curat ! Calul, cu coama bătută de vînt, o privea, şi din ochii morţi părea că plînge alături de ea.

Eva mîngîia fierul, în mişcări lungi, mîngîierile nopţilor din trecut, domoale, calde, înfiorate şi fără sfîrşit. Nu ştia unde se va duce de aici. Pilonul era singurul prieten al ei, un prieten de demult, de cînd avea şaptesprezece ani şi aştepta să crească întinsă pe iarbă, cu faţa în sus. Îşi freca încet fruntea, obrazul, de traversele reci, udîndu-le cu lacrimi şi murmura în gînd : „Iubitul meu, iubitul meu !“

Nu-i spusese niciodată acest cuvînt, îi fusese teamă că-i prea mică pentru înţelesul lui, că este trecătoare prin cuvîntul definitiv. Acum, în mijlocul ruinelor, vedea că mult mai multe decît ar fi crezut sînt trecătoare, şi că în ea este măcar ceva cu siguranţă definitiv...

Nu se mai auzeau automobile trecînd, nici tîrnăcoape lovind în pămînt; se stinseseră felinarele între ruine. Rămăsese doar luna peste tot. Ea și scîncetul Evei, plîngînd pe pilon: „Iubitul meu, iubitul meu! Fără tine mi-e casa pustie și pămîntul gol. Vino, într-o zi, cînd ai să vrei, te aștept cît de tîrziu..."

Era o întinsă liniște albă împrejur, liniștea aștrilor morți care rătăcesc în univers. Și în liniștea aceasta parcă se auzea o vioară cîntînd. Parcă pe pod trecea un muzicant orb, dus de pulpana hainei negre de un copil blond.

SFÎRȘIT

Lector : GRIGORE PĂTRAȘCU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 12.II.1974. Tiraj 88 180 ex. Broșate 80 000 ex. Legate 8 090 ex. Coli ed. 20,61 Coli tipar 28,50. Ediții anterioare : 1970 ; 1971.

Tiparul executat sub comanda nr. 30 817 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Lei 11

EDITURA MINERVA